

ความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทยและภาษาอินโดนีเซีย

โดย

นางสาวรังสิมา รุ่งเรือง

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาภาษาศาสตร์เพื่อการสื่อสาร ภาควิชาภาษาอังกฤษและภาษาศาสตร์
คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ปีการศึกษา 2560
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทยและภาษาอินโดนีเซีย

โดย

นางสาวรังสิมา รุ่งเรือง

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาภาษาศาสตร์เพื่อการสื่อสาร ภาควิชาภาษาอังกฤษและภาษาศาสตร์

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ปีการศึกษา 2560

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

FIGURATIVE MEANINGS OF “ANIMALS” IN THAI AND INDONESIAN

BY

MISS RANGSIMA RUNGRUENG

A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF MASTER DEGREE OF ARTS IN
LINGUISTICS FOR COMMUNICATION
ENGLISH AND LINGUISTICS DEPARTMENT
FACULTY OF LIBERAL ARTS
THAMMASAT UNIVERSITY
ACADEMIC YEAR 2017
COPYRIGHT OF THAMMASAT UNIVERSITY

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

คณะศิลปศาสตร์

วิทยานิพนธ์

ของ

นางสาวรังสิมา รุ่งเรือง

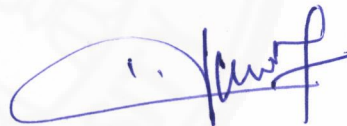
เรื่อง

ความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทยและภาษาอินโดนีเซีย

ได้รับการตรวจสอบและอนุมัติ ให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม พ.ศ. 2560

ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

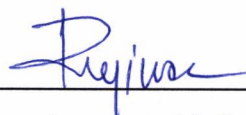
(ดร.ฮาม่ม สุปรียาติ)

กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

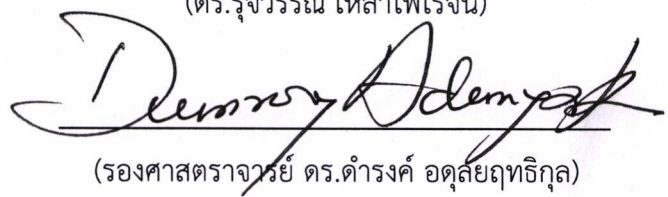
(รองศาสตราจารย์ ดร.ชัชวดี ศรีสัมพันธ์)

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

(ดร.รุจิวรรณ เหล่าไพโรจน์)

คณบดี

(รองศาสตราจารย์ ดร.ดำรงค์ อดุลยฤทธิกุล)

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทยและภาษาอินโดนีเซีย
ชื่อผู้เขียน	นางสาวรังสิมา รุ่งเรือง
ชื่อปริญญา	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชา/คณะ/มหาวิทยาลัย	ภาษาศาสตร์เพื่อการสื่อสาร ศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	รองศาสตราจารย์ ดร. ชัชวดี ศรีลัมพ์
ปีการศึกษา	2560

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ความหมายเปรียบเทียบตลอดจนกระบวนการทางการเปรียบเทียบสัตว์ในภาษาไทยและภาษาอินโดนีเซีย รวมถึงเพื่อศึกษาและอธิบายโลกทัศน์ ค่านิยม และทัศนคติของชาวไทยและชาวอินโดนีเซียจากความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทยและภาษาอินโดนีเซีย ผู้วิจัยได้นำแนวคิดด้านการวิเคราะห์อรรถลักษณะและแนวคิดด้านวัฒนธรรมศึกษามาใช้ในการวิเคราะห์ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทยจากคลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติ (Thai National Corpus) หนังสือสำนวน สุภาษิตและคำพังเพยไทย ตลอดจนเก็บรวบรวมข้อมูลความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาอินโดนีเซียจากคลังข้อมูลภาษาอินโดนีเซีย ห้องสมุดภาษาเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (SEALang Library Indonesian Corpus) หนังสือสำนวน สุภาษิตและคำพังเพยอินโดนีเซีย

ผู้วิจัยได้จำแนกสัตว์ออกเป็น 7 ประเภท ได้แก่ สัตว์บก สัตว์น้ำ สัตว์ปีก สัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ สัตว์เลื้อยคลาน สัตว์ที่ไม่มีกระดูกสันหลังขนาดเล็ก และสัตว์ในเทพนิยาย/ตำนาน ผลการศึกษาพบว่าความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ที่ปรากฏในภาษาไทยมีจำนวน 12 ความหมาย ได้แก่ 1. คน 2. คุณลักษณะ 3. นิสัย 4. กิริยาอาการ 5. การกระทำ 6. ปริมาณ 7. ระยะห่าง 8. สิ่งของ 9. สถานที่ 10. เวลา 11. เหตุการณ์ 12. ภัยอันตราย ส่วนความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ที่ปรากฏในภาษาอินโดนีเซียมีจำนวน 9 ความหมาย ได้แก่ 1. คน 2. คุณลักษณะ 3. นิสัย 4. การกระทำ 5. ขนาด 6. สิ่งของ 7. สถานที่ 8. เหตุการณ์ 9. ภัยอันตราย เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ใน

ภาษาไทยและภาษาอินโดนีเซีย ผู้วิจัยพบว่า ความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทยและภาษาอินโดนีเซียมีทั้งที่มีความหมายเหมือนกันและความหมายแตกต่างกัน ตลอดจนชนิดของสัตว์ที่ใช้ในการเปรียบเทียบก็มีทั้งที่เหมือนกันและแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

สำหรับด้านโลกทัศน์ ค่านิยม และทัศนคติของชาวไทยและชาวอินโดนีเซียที่ปรากฏในความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทยและภาษาอินโดนีเซีย พบว่า ชาวไทยมีโลกทัศน์เกี่ยวกับบุคคล โลกทัศน์เกี่ยวกับธรรมชาติ และโลกทัศน์เกี่ยวกับการดำรงชีวิต ส่วนความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาอินโดนีเซียพบว่า ชาวอินโดนีเซียมีโลกทัศน์เกี่ยวกับบุคคล โลกทัศน์เกี่ยวกับธรรมชาติ โลกทัศน์เกี่ยวกับการดำรงชีวิต และโลกทัศน์เกี่ยวกับสิ่งเหนือธรรมชาติ โดยโลกทัศน์ที่พบในภาษาไทยและภาษาอินโดนีเซียเป็นผลของวัฒนธรรมที่มีอิทธิพลอยู่ในประเทศไทยและอินโดนีเซีย

คำสำคัญ: ความหมายเปรียบเทียบของสัตว์, การวิเคราะห์อรรถลักษณะ, ภาษาอินโดนีเซีย

Thesis Title	FIGURATIVE MEANINGS OF “ANIMALS” IN THAI AND INDONESIAN
Author	Miss Rangsimma Rungrueng
Degree	Master of Arts
Major Field/Faculty/University	English and Linguistics Liberal Arts Thammasat University
Thesis Advisor	Associate Professor Chatchawadee Saralamba, Ph. D
Academic Years	2017

ABSTRACT

Figurative meanings of animals and their processes in the Thai and Indonesian languages were studied and compared for reflections of national worldviews, values and attitudes. Componential Analysis, was used to analyze semantic components of animals. Thai language data were collected from Thai National Corpus books on Thai proverbs and idioms. Indonesian language data were collected from SEALang Library Indonesian Corpus and books on Indonesian proverbs and idioms.

Results were that terrestrial, aquatic, poultry, amphibian, reptile, invertebrate and mythic animals were classified. In Thai, figurative meanings of animals included human, characteristics, habits, states, actions, quantities, objects, time, spacing, places, events and hazards. In Indonesian, figurative meanings of animals included human, characteristics, habits, states, size, objects, places, events and hazards. These findings, imply significant similarities and differences between Thai and Indonesian cultural influence.

On worldview, the Thai personal view is a natural vision of the world as about people, nature and living, whereas in Indonesia, people, nature, living and supernatural phenomena are influential.

Keywords: Figurative meanings of animals, Componential analysis, Indonesian language

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จเรียบร้อยได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.ชัชวดี ศรีลัมพ์ อาจารย์ที่ปรึกษา ที่ได้อุทิศเวลาให้คำแนะนำและช่วยเหลืออย่างเต็มที่ในทุกขั้นตอนของการทำวิทยานิพนธ์ ผู้วิจัยกราบขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ ดร.ฮามัม สุปรียาติ อาจารย์ผู้สอนภาษาอินโดนีเซียของผู้วิจัย และประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ และอาจารย์ ดร.รุจิวรรณ เหล่าไพโรจน์ กรรมการวิทยานิพนธ์ ที่ท่านได้กรุณาชี้แนะแนวทางและคำแนะนำตลอดจนข้อสังเกตต่าง ๆ ทำให้ผู้เขียนได้พัฒนาแนวความคิดและไตร่ตรองปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างรอบคอบมากยิ่งขึ้นจนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ในภาควิชาภาษาศาสตร์เพื่อการสื่อสารทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาทางภาษาศาสตร์แก่ผู้วิจัย รวมถึง ที่ได้อุทิศเวลาให้คำปรึกษาและคำแนะนำตลอดการทำวิจัย

ผู้วิจัยขอขอบคุณเพื่อนร่วมรุ่นภาษาศาสตร์ และรุ่นพี่ ที่ให้คำปรึกษาและกำลังใจแก่ผู้วิจัยตลอดมา

ท้ายสุดนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่เป็นอย่างสูงที่คอยให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยด้วยความรักและความเอื้ออาทร ตั้งแต่วันเริ่มต้นจนสำเร็จการศึกษา

นางสาวรังสิมา รุ่งเรือง

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	(1)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	(3)
กิตติกรรมประกาศ	(5)
สารบัญตาราง	(11)
สารบัญภาพ	(12)
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	7
1.3 แนวคิดทางทฤษฎีที่ใช้เป็นพื้นฐานในการวิจัย	7
1.4 ขอบเขตของการวิจัย	7
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	8
1.6 นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	8
1.7 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิจัย	8
บทที่ 2 วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
2.1 แนวคิดเรื่องความหมายเปรียบเทียบ/ความหมายเปรียบเทียบ	9

2.2 แนวคิดด้านการวิเคราะห์อรรถลักษณะ	15
2.3 แนวคิดด้านวัฒนธรรมศึกษา และโลกทัศน์ ค่านิยม และทัศนคติ	19
2.4 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	22
2.4.1 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความหมายเปรียบเทียบใน ภาษาไทย	22
2.4.2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความหมายเปรียบเทียบใน ภาษาต่างประเทศ	23
2.4.3 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโลกทัศน์ ค่านิยม และทัศนคติ	25
บทที่ 3 วิธีการวิจัย	28
3.1 การทบทวนวรรณกรรม	28
3.2 การคัดเลือกข้อมูล	28
3.2.1 การคัดเลือกข้อมูลภาษาไทย	28
3.2.2 การคัดเลือกข้อมูลภาษาอินโดนีเซีย	30
3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล	33
3.3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลภาษาไทย	33
3.3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลภาษาอินโดนีเซีย	33
3.4 การจัดกลุ่มข้อมูล	34
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล	34
3.5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลภาษาไทย	34
3.5.2 การวิเคราะห์ข้อมูลภาษาอินโดนีเซีย	35
3.5.3 การวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูลภาษาไทยและภาษาอินโดนีเซีย	35
3.6 สรุปและอภิปรายผลการศึกษา	35
บทที่ 4 ความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทยและภาษาอินโดนีเซีย	36
4.1 ความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทย	37

4.1.1	กลุ่มความหมายมนุษย์และสิ่งที่สัมพันธ์กับมนุษย์	38
4.1.1.1	คน	39
4.1.1.2	คุณลักษณะของมนุษย์	46
4.1.1.3	นิสัย	50
4.1.1.4	กิริยาอาการ	52
4.1.1.5	การกระทำ	54
4.1.2	กลุ่มความหมายที่ไม่ใช่มนุษย์	55
4.1.2.1	ปริมาณ	57
4.1.2.2	ระยะห่าง	58
4.1.2.3	สิ่งของ	59
4.1.2.4	สถานที่	62
4.1.2.5	เวลา	65
4.1.2.6	เหตุการณ์	65
4.1.2.8	ภัยอันตราย	68
4.2	ความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาอินโดนีเซีย	80
4.2.1	กลุ่มความหมายมนุษย์และสิ่งที่สัมพันธ์กับมนุษย์	81
4.2.1.1	คน	83
4.2.1.2	คุณลักษณะของมนุษย์	89
4.2.1.3	นิสัย	92
4.2.1.4	การกระทำ	93
4.2.2	กลุ่มความหมายที่ไม่ใช่มนุษย์	94
4.2.2.1	ขนาด	95
4.2.2.2	สิ่งของ	97
4.2.2.3	สถานที่	99
4.2.2.4	เหตุการณ์	100
4.2.2.5	ภัยอันตราย	101
4.3	การวิเคราะห์ความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทยและภาษาอินโดนีเซีย	109

4.3.1 ความหมายเปรียบเทียบที่เกิดจากการนำสัตว์มาใช้ในการเปรียบเทียบ	110
4.3.2 ชนิดของสัตว์ที่นำมาใช้ในการเปรียบเทียบ	117
บทที่ 5 โลกทัศน์ ค่านิยม และทัศนคติของชาวไทยและชาวอินโดนีเซียต่อสัตว์ที่ปรากฏในความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทยและภาษาอินโดนีเซีย	130
5.1 โลกทัศน์ ค่านิยม และทัศนคติของชาวไทยที่มีต่อสัตว์	133
5.1.1 โลกทัศน์ด้านบุคคล	133
5.1.2 โลกทัศน์เกี่ยวกับธรรมชาติ	138
5.1.3 โลกทัศน์เกี่ยวกับการดำรงชีวิต	147
5.2 โลกทัศน์ ค่านิยม และทัศนคติของชาวอินโดนีเซียที่มีต่อสัตว์	149
5.2.1 โลกทัศน์เกี่ยวกับบุคคล	149
5.2.2 โลกทัศน์เกี่ยวกับธรรมชาติ	150
5.2.3 โลกทัศน์เกี่ยวกับการดำรงชีวิต	157
5.2.4 โลกทัศน์เกี่ยวกับความเชื่อในสิ่งเหนือธรรมชาติ	160
5.3 การเปรียบเทียบโลกทัศน์ ค่านิยม และทัศนคติของชาวไทยและชาวอินโดนีเซีย	161
5.3.1 การวิเคราะห์เปรียบเทียบโลกทัศน์ ค่านิยม และทัศนคติของชาวไทยและชาวอินโดนีเซียที่เหมือนกัน	161
5.3.2 การวิเคราะห์เปรียบเทียบโลกทัศน์ ค่านิยม และทัศนคติของชาวไทยและชาวอินโดนีเซียที่ต่างกัน	168
5.4 สรุปผลการวิเคราะห์โลกทัศน์ค่านิยม และทัศนคติของชาวไทยและชาวอินโดนีเซียที่มีต่อสัตว์	170
บทที่ 6 อภิปรายผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ	173
6.1 ความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทย	174

6.2 ความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาอินโดนีเซีย	175
6.3 การวิเคราะห์ความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทยและภาษา อินโดนีเซีย	176
6.4 โลกทัศน์ ค่านิยม และทัศนคติของชาวไทยและชาวอินโดนีเซียที่มีต่อสัตว์	178
6.5 อภิปรายผลการศึกษา	178
6.6 ข้อเสนอแนะ	181
รายการอ้างอิง	182
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก	190
ภาคผนวก ข	236
ประวัติผู้เขียน	276

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
4.1 จำนวนข้อมูลของสัตว์ในภาษาไทย	74
4.2 จำนวนข้อมูลของสัตว์ในภาษาอินโดนีเซีย	105
4.3 แสดงข้อมูลวิเคราะห์ความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทยและภาษาอินโดนีเซียที่ใช้สัตว์ในการเปรียบเทียบเหมือนกันและมีความหมายเปรียบเทียบเหมือนกัน	121
4.4 แสดงข้อมูลวิเคราะห์ความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ที่พบในภาษาไทยแต่ไม่พบในภาษาอินโดนีเซีย	125
4.5 แสดงข้อมูลวิเคราะห์ความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ที่พบในภาษาอินโดนีเซียแต่ไม่พบในภาษาไทย	128
5.1 แสดงข้อมูลวิเคราะห์เปรียบเทียบโลกทัศน์ ค่านิยม และทัศนคติของชาวไทยและชาวอินโดนีเซียที่เหมือนกัน	167

สารบัญแผนภูมิภาพ

แผนภูมิภาพที่	หน้า
4.1 จำนวนข้อมูลความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทย	79
4.2 จำนวนข้อมูลความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาอินโดนีเซีย	108
5.1 แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบโลกทัศน์ ค่านิยม และทัศนคติของชาวไทย และชาวอินโดนีเซียที่มีต่อสัตว์	172

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญของปัญหาที่จะศึกษา

ในแต่ละสังคมมีภาษาและวัฒนธรรมที่แตกต่างกันย่อมทำให้ระบบความคิด และโลกทัศน์ของคนในสังคมนั้น ๆ แตกต่างกันไปด้วย ซึ่งสามารถแสดงออกผ่านความหมายของรูปภาษาต่าง ๆ เนื่องจากความหมายในภาษาผูกโยงอยู่กับคำ เพื่อใช้แสดงมโนทัศน์ต่าง ๆ ที่ผู้คนในสังคมนั้นมีร่วมกัน ตัวอย่างเช่น ความหมายเปรียบเทียบ ซึ่งเป็นคำหรือกลุ่มคำที่มนุษย์นำมาใช้ในการสื่อความหมายโดยนัย หรือความหมายเชิงเปรียบเทียบซึ่งผู้รับสารต้องตีความอีกชั้นหนึ่งจึงจะเข้าใจ

ชัชวดี ศรลัมภ์ (2557) กล่าวว่าในการศึกษาเรื่องความหมายในภาษา ความหมายสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภทใหญ่ได้แก่ ความหมายตรง (denotative meaning) ความหมายแฝง (connotative meaning) และความหมายเปรียบเทียบ (metaphorical/ figurative meaning) โดยความหมายเปรียบเทียบเป็นความหมายที่นอกเหนือจากความหมายประจำรูปของคำ และถูกใช้ในการเปรียบเทียบสิ่งหนึ่งกับอีกสิ่งหนึ่ง เพื่อให้เกิดอรรถรสในการสนทนา และเพื่อให้ผู้ฟังเกิดความเข้าใจมากยิ่งขึ้น เช่น

“เด็กคนนั้นเป็นแกะดำของห้อง”

คำว่า “แกะดำ” มีความหมายประจำรูป หมายถึง แกะที่มีสีดำ แต่จากตัวอย่างข้างต้นไม่ได้มีความหมายประจำรูปแต่มีความหมายเปรียบเทียบ หมายถึง คนที่แตกต่างจากกลุ่ม ไม่เข้าพวก

สาเหตุที่ต้องมีการเปรียบเทียบนั้น ปรีชา ช่างขวัญยืน (2517, น. 69-73) ได้กล่าวไว้ว่า “การที่จะเข้าใจสิ่งที่เป็นนามธรรมบางอย่าง เรามักใช้วิธีเปรียบเทียบกับรูปธรรมบางอย่างในการอธิบาย

สิ่งที่คนหนึ่งรู้จักแต่อีกคนไม่รู้จัก ถ้าจะทำให้ฝ่ายที่ไม่รู้จักเข้าใจก็ต้องพยายามหาสิ่งที่ฝ่ายนั้นรู้จักมาเทียบให้เกิดความรู้สึกเลา ๆ ขึ้นมา ความสำคัญของการเปรียบเทียบไม่ได้อยู่ที่ความถูกต้อง แต่อยู่ที่ลักษณะสามประการ คือ ประการแรก ทำให้ความคิดสะดุด โดยเปรียบสิ่งหนึ่งกับอีกสิ่งที่ไม่คิดว่าจะเอามาเปรียบกันได้ ประการที่สอง ทำให้เกิดภาพอย่างชัดเจนขึ้นในใจผู้อ่านและผู้ฟัง ประการที่สาม เป็นเครื่องมือในการกล่าวถึงบางสิ่งบางอย่าง เช่น ลักษณะหรือคุณสมบัติของวัตถุ เหตุการณ์ ขบวนการ โดยนำเอาส่วนที่เหมือนกับสิ่งที่เรารู้จักอยู่แล้วมาใช้ในการเปรียบเทียบ”

ในภาษาไทยมีการใช้รูปภาษาที่มีความหมายเปรียบเทียบทั้งในภาษาพูดและภาษาเขียน ซึ่งรวมไปถึงสำนวนด้วย พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 (2556, น. 1187) ให้ความหมายของ “สำนวน” ว่า “ถ้อยคำหรือข้อความที่กล่าวสืบต่อกันมาช้านานแล้ว มีความหมายไม่ตรงตามตัวหรือมีความหมายอื่นแฝงอยู่ เช่น สอนจระเข้ให้ว่ายน้ำ ราไม่ตีโทษปีโทษกลอง” สำนวนเป็นหน่วยภาษาที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวทางความหมายของแต่ละภาษาและวัฒนธรรม และความหมายของสำนวนมิใช่ความหมายที่เป็นผลรวมของความหมายของคำแต่ละคำ สำนวนหนึ่ง ๆ จะมีความหมายที่เฉพาะเจาะจงซึ่งไม่ได้เป็นผลรวมของความหมายของคำโดยตรง (ชัชวดี ศรลัมพ์, 2538) เช่น สำนวน “head in the clouds” ในบริบท “Your head is up in the clouds.” ผู้พูดที่อยู่ในสังคมที่ใช้ภาษาอังกฤษจะเข้าใจความหมายของสำนวนนี้ คือ “to not know the facts of a situation” (Cambridge, 2008, p. 664) ซึ่งสามารถแปลความหมายเป็นภาษาไทยได้ว่า “ไม่อยู่กับความเป็นจริงหรือเพ้อฝัน” แต่หากแปลจากผลรวมของความหมายของแต่ละคำ คือ “หัวในเมฆ” จะทำให้สื่อความหมายได้ไม่ตรงกับความหมายที่แท้จริงของสำนวนนี้ จะเห็นได้ว่าสำนวน “head in the clouds” มีความหมาย 2 ระดับ คือ ความหมายที่ต้องการสื่อซึ่งเป็นความหมายที่แท้จริงของสำนวนที่ผู้พูดต้องการจะสื่อ และความหมายอีกประเภทหนึ่ง คือ ความหมายประจำรูปภาษา ซึ่งเป็นความหมายของรูปภาษาที่ปรากฏ ซึ่งสอดคล้องกับที่ศิริลักษณ์ ทวีกิจรุ่งทวี (2547, น. 2-3) กล่าวว่า สำนวน หมายถึง ข้อความที่แสดงการเปรียบเทียบของสองสิ่งที่มีคุณสมบัติหรือลักษณะที่ร่วมกันในบางแง่และต่างกันบางแง่ ในขณะเดียวกัน สำนวนแต่ละสำนวนจะเป็นการนำเสนอความคิดในความคิดหนึ่ง โดยผ่านคำหรือข้อความซึ่งอ้างถึงอีกสิ่ง สิ่งนั้นเท่ากับมีบทบาทเป็นสื่อให้เราเข้าถึงความคิดที่กล่าวถึงในตอนแรก และการใช้สำนวนของแต่ละสังคมอาจมีความคล้ายคลึงหรือแตกต่างกันทั้งหมด ซึ่งเป็นผลมาจากความคิด มุมมอง และวัฒนธรรมที่ไม่เหมือนกัน เช่นในสังคมไทยมีสำนวนว่า “อ้วนเหมือนหมู” โดยมาจากมุมมองของสังคมไทยที่มีต่อหมู ว่าเป็นสัตว์ที่อ้วน มีไขมันมาก แต่ในสังคมตะวันตกอาจจะมิมุมมองต่อหมูต่างจากคนในสังคมไทย กล่าวคือ ชาวตะวันตกไม่มองที่ความอ้วนของหมู หากแต่นึกถึงความสกปรกและความขี้เกียจของหมูมากกว่า ในขณะที่สังคมอินโดนีเซียมองว่าหมูเป็นสัตว์ที่กินนมมาม ตะกละ

เฉลิมศรี จันทสิงห์ (2529, น. 68-69) ได้กล่าวถึงสำนวนไว้ว่า สำนวน (idioms) เป็นสิ่งที่ใช้พูดเป็นความเปรียบ โดยมุ่งให้มีความหมายผิดไปจากความหมายโดยปกติของคำนั้น อาจใช้เป็นการเปรียบเทียบ เปรียบเปรยในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง บางครั้งใช้ในการหลีกเลี่ยงการพูดถึงเรื่องไม่สุภาพหรือเรื่องที่ไม่น่าพูดถึงโดยใช้คำพูดแบบอ้อม ๆ นอกจากนี้ยังกล่าวถึงสำนวนที่เป็นคำเปรียบเทียบซึ่งใช้และเป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวางในสังคมภาษาใดภาษาหนึ่ง ได้แก่ คำพังเพย (sayings) และหากคำพังเพยนั้นมีใจความเป็นการให้คติเตือนใจในการดำเนินชีวิตก็จะกลายเป็นคำสุภาษิต (proverbs) ไป

ในการศึกษาสำนวนตามแนวทางของภาษาศาสตร์ที่ผ่านมา จินดารัตน์ บุญพันธ์ (2547, น. 2) กล่าวว่า สำนวนไทยมักเป็นการเปรียบเทียบสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวมนุษย์ อาจเกิดจากมูลเหตุที่แตกต่างกัน เช่น เกิดจากธรรมชาติ การกระทำ การละเล่น ประเพณี กีฬา ตำนาน พงศาวดาร ประวัติศาสตร์ ศาสนา อวัยวะร่างกาย และสัตว์ เป็นต้น สำนวนไทยนับว่ามีบทบาทต่อการใช้ภาษาของคนไทยตลอดมา เพราะสำนวนไทยเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ผู้รับสารเข้าใจความหมายของข้อความได้ง่ายขึ้น และมักจะสื่อความหมายในลักษณะของการเปรียบเทียบซึ่งจะทำให้ผู้รับสารเห็นภาพที่ผู้ส่งสารต้องการจะสื่อได้ชัดเจนขึ้น นอกจากนี้สำนวนไทยยังเป็นไปในทางเปรียบเทียบ การว่ากระทบ การประชดประชัน หรือเป็นการเตือนสติ อีกทั้งสำนวนยังสะท้อนถึงวัฒนธรรมไทยในด้าน ต่าง ๆ เช่น วิถีชีวิต ขนบธรรมเนียม ประเพณี ความเชื่อ ความคิด ศาสนา นิทาน เป็นต้น

สำนวนและความหมายเปรียบเทียบในแต่ละภาษานอกจากจะแฝงไปด้วยข้อคิดไว้ให้เตือนใจและคำสอนต่าง ๆ แล้ว ยังแฝงไปด้วยวัฒนธรรม วิถีชีวิต และค่านิยมของผู้คนในสังคมนั้น ๆ สำนวนส่วนใหญ่สร้างขึ้นมาจากคติ ความเชื่อ และค่านิยมของบรรพบุรุษที่มีวิถีชีวิตผูกพันกับสังคมและวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่น บางทีก็แฝงไว้ด้วยปรัชญาชีวิต ข้อคิด ข้อพึงปฏิบัติเพื่อสร้างสำนึกสังคม แสดงถึงภูมิปัญญาของมนุษย์ในแต่ละชนชาติ ด้วยเหตุนี้การศึกษาเรื่องความหมายเปรียบเทียบของชนชาติใดนอกจากจะทำให้เราเข้าใจลึกซึ้งถึงโลกทัศน์ ค่านิยม สภาพสังคม วัฒนธรรม ประเพณี ตลอดจนภูมิปัญญาและประสบการณ์ของชนชาตินั้น ๆ แล้ว ยังเป็นการอนุรักษ์และสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมด้านภาษาอีกด้วย ดังนั้น ความหมายเปรียบเทียบจึงเป็นมรดกทางภาษาอย่างหนึ่งที่น่าสนใจควรค่าแก่การศึกษา เพราะนอกจากเพื่อความเข้าใจในการสื่อสารได้อย่างถ่องแท้แล้ว ยังทำให้ทราบถึงวิถีชีวิต กระบวนการทางความคิด และโลกทัศน์ของผู้คนในสังคมได้อีกด้วย

ในทางกลับกัน การจะเข้าใจสำนวนและความหมายเปรียบเทียบภาษาต่างประเทศได้นั้น เราจำเป็นต้องเข้าใจวัฒนธรรม ศาสนา และความเป็นอยู่ของเจ้าของภาษาเช่นกัน วินิตา ดิถียนต์ (2533, น. 18-23) ได้ยกตัวอย่างการเปรียบเทียบสีผิวขาวงามของหญิงสาว คนไทยนิยมเปรียบเทียบผิวกับดวงจันทร์ เช่น “นวลละอองฟ่องพักรังสีกา ดังจันทร์าทรงกลมหมดราคืน” เพราะคนเอเชียมี

ผิวสีเหลือง แต่ผิวขาวของชาวตะวันตกคือผิวขาวอมชมพู เพราะอยู่ในพื้นที่ที่มีอากาศหนาว จึงมีคำเปรียบเทียบกับว่า “peach and cream” คือผิวเหมือนลูกพีชกับครีม เพราะลูกพีชหรือลูกท้อเป็นสีแดงออกชมพู ราคครีมสีขาวแล้วดูเป็นสีชมพูสวย เปรียบได้กับผิวสวยที่มีสีชมพู

สภาพภูมิอากาศเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่สามารถทำให้เกิดสำนวนและความหมายเปรียบเทียบ เช่น ประเทศไทยเป็นประเทศในเขตร้อน ผู้คนจึงนิยมความเย็นเพราะทำให้รู้สึกสบายตัว ดังนั้นสิ่งที่ทำให้รู้สึกร้อนจึงมักจะถูกเปรียบเทียบในทางลบ เช่น ร้อนรุ่มกุ่มใจ ร้อนกร้อนใจ ส่วนความเย็นนำมาใช้เปรียบเทียบในทางบวก เช่น ร่มเย็นเป็นสุข เย็นใจ ซึ่งตรงกันข้ามกับชาวตะวันตกที่อยู่ในประเทศที่มีอากาศหนาว ความเย็นจึงกลายเป็นการทรมานร่างกาย ส่วนความร้อนถือว่าเป็นความอุ่นทำให้สบายตัว ดังนั้น ชาวตะวันตกจึงใช้คำว่า อุ่น หรือ warm ในความหมายที่ดี เช่น ต้อนรับอย่างอบอุ่น หรือ warm welcome หมายถึงต้อนรับอย่างมีไมตรีจิต ถ้าหากว่าเป็นความเย็นหรือหนาวจะใช้ในความหมายที่ไม่ดีเป็นส่วนใหญ่ เช่น He is a cold man. หมายถึง เขาเป็นคนใจดำ เป็นต้น

สืบเนื่องจากการที่ผู้วิจัยได้มีโอกาสเรียนรู้ภาษาและวัฒนธรรมของชาวอินโดนีเซียซึ่งแตกต่างจากภาษาไทยและสังคมไทยในบางแง่มุม ทำให้ทราบว่าในภาษาอินโดนีเซียมีคำเปรียบเทียบกับมากมายหลายรูปแบบ ซึ่งรวมถึงคำเปรียบเทียบกับที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ชนิดต่าง ๆ ที่ปรากฏในรูปแบบของสำนวน สุภาษิต คำพังเพย หรือแม้แต่คำเปรียบเทียบต่าง ๆ ผู้วิจัยได้พบความแตกต่างของคำเปรียบเทียบกับที่เกี่ยวกับสัตว์ในภาษาไทยและภาษาอินโดนีเซีย สัตว์แต่ละชนิดในสังคมอินโดนีเซียมีความหมายและลักษณะเฉพาะตัวที่แตกต่างกัน จนถูกนำมาใช้เป็นคำเปรียบเทียบในภาษาอินโดนีเซีย ซึ่งแสดงให้เห็นถึงระบบความคิดและค่านิยมเกี่ยวกับสัตว์ของชาวอินโดนีเซีย และคำเปรียบเทียบกับบางคำในภาษาอินโดนีเซียไม่สามารถพบได้ในภาษาไทย

ความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาอินโดนีเซียมักจะเป็นการเปรียบเทียบมนุษย์กับสัตว์ อาจมีความหมายในการเปรียบเปรย การว่ากระหนาบ การประชดประชัน หรือเป็นการเตือนสติ ให้ข้อคิด อีกทั้งสะท้อนถึงวัฒนธรรมอินโดนีเซียในด้านต่าง ๆ เช่น ชีวิตความเป็นอยู่ ขนบธรรมเนียม ประเพณี ความเชื่อ ความคิด การดำเนินชีวิต เป็นต้น เช่นเดียวกับในภาษาไทย ความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทยมักเป็นการเปรียบเทียบมนุษย์กับสัตว์ มีความหมายในการเปรียบเปรย ว่ากล่าวหรือตักเตือนอีกทั้งสะท้อนให้เห็นวัฒนธรรม โลกทัศน์ของชาวไทยในบางประการ

จากการสังเกตข้อมูลเบื้องต้น ผู้วิจัยเห็นว่าในภาษาไทยและภาษาอินโดนีเซียมีการนำสัตว์มาเปรียบเทียบกับเป็นจำนวนมาก ซึ่งปรากฏทั้งในรูปแบบของสำนวน สุภาษิต และคำพังเพย เพราะมนุษย์กับสัตว์มีความผูกพันอย่างใกล้ชิด มนุษย์ทั้งเลี้ยงสัตว์ไว้ดูเล่น ไว้เป็นเพื่อน เป็นอาหาร เป็นพาหนะหรือใช้แรงงาน จึงทำให้มนุษย์เข้าใจลักษณะนิสัยของสัตว์ (จินดารัตน์ บุญพันธ์, 2547) รวมถึง

มนุษย์มองว่าสัตว์เป็นสิ่งมีชีวิตที่อยู่ต่ำกว่ามนุษย์ (Murray, 1998) ดังนั้น ในบางครั้งมนุษย์จึงนำสัตว์มาเปรียบเทียบในลักษณะดูถูก ว่ากล่าว ส่วนใหญ่เป็นการเปรียบเทียบลักษณะ กิริยาอาการ นิสัยและลักษณะเด่นของสัตว์แต่ละประเภท เช่น Kutu buku ‘เห็บหนังสือ’ เป็นคำเปรียบเทียบหมายถึง ผู้ที่ชอบอ่านหนังสือมาก เราอาจอธิบายได้ว่าเห็บมีลักษณะที่ชอบเกาะติดอยู่กับสิ่งใดสิ่งหนึ่งเป็นเวลานาน ดังนั้น “เห็บหนังสือ” จึงหมายถึงเห็บที่เกาะติดแน่นอยู่กับหนังสือ คำเปรียบเทียบนี้เป็นการนำลักษณะนิสัยของเห็บมาเปรียบเทียบกับผู้ที่ชอบอ่านหนังสือ และ ใช้เวลาอยู่กับหนังสือเป็นเวลานาน แต่ในขณะที่สำนวนเปรียบเทียบไทยกลับใช้ว่า “หนอนหนังสือ” ซึ่งมีความหมายถึงผู้ที่ชอบอ่านหนังสือหรือใช้เวลาอยู่กับหนังสือเป็นเวลานานเช่นเดียวกัน จากตัวอย่างดังกล่าวพบว่าคำเปรียบเทียบสัตว์กับคนที่ชอบอ่านหนังสือทั้งในภาษาไทยและภาษาอินโดนีเซียมีความหมายเหมือนกัน แต่แตกต่างกันที่แบบเปรียบเทียบที่ต่างกัน กล่าวอีกนัยหนึ่งคือมีการใช้สัตว์ต่างชนิดกันในการเปรียบเทียบดังกล่าว

จากข้อมูลทางข้างต้นนั้นมีความสอดคล้องกับแนวคิดของสิทธา พิณีภูวดล (2533, น. 32-33) ว่าสำนวนของแต่ละชาติเป็นกระจกเงาสสะท้อนให้เห็นอดีตและวัฒนธรรมของเจ้าของภาษาในแง่มุมต่าง ๆ ดังนี้

1. อุตมคติ

ในสำนวนบางสำนวนจะแฝงความนิยมว่าสิ่งใดดีและสิ่งใดเป็นสิ่งที่น่ารังเกียจของคนในชาติ ซึ่งบางครั้งก็เปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย และบางครั้งก็เป็นที่ยึดถือปฏิบัติกันต่อ ๆ มา จนสำนวนนั้นกลายเป็นสุภาษิตหรือคติพจน์ เช่น

“ทำความดีอย่างรู้รัง สร้างกุศลอย่างรู้โรย”

“น้ำขึ้นให้รีบตัก” เป็นต้น

2. ความเชื่อ

สำนวนสะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อ ความศรัทธาที่คนในชาติเชื่อถือต่อ ๆ กันมา เช่น

“คนตีฝักู่ม”

“ชนทรายเข้าวัด”

3. วิธีใช้เหตุผล

สำนวนของแต่ละชาติทำให้เราเห็นว่าคนเรามองสิ่งเดียวกันในแง่มุมที่ต่างกัน เช่น

“as stupid as donkey” (โง่เหมือนลา) แต่สำนวนไทยใช้ว่า โง่เหมือนควาย

“as white as snow” (ขาวเหมือนหิมะ) แต่สำนวนไทยใช้ว่า ขาวเหมือนสำลี

เป็นต้น

4. ขนบธรรมเนียมประเพณี

สำนวนและความหมายเปรียบเทียบจำนวนมากได้แฝงประเพณีในชีวิตประจำวันไว้หลายแง่มุม บางอย่างก็ยังคงใช้อยู่ในปัจจุบัน แต่บางอย่างก็ได้ถูกลืมไปแล้ว ประเพณีในชีวิตประจำวันที่แฝงอยู่ในสำนวนและความหมายเปรียบเทียบนั้นมีทั้งเรื่องอาหารการกิน การแต่งกาย การเช่นไหว้ ความประพฤติ การดำเนินชีวิต การแต่งงาน เช่น “สามีเป็นช้างเท้าหน้า ภรรยาเป็นช้างเท้าหลัง” “Lock a stable door after the horse is stolen” (ใส่กลอนคอกม้าเมื่อม้าได้ถูกขโมยไปแล้ว) ในสำนวนไทยใช้ว่า รั้วหาล้อมคอก เป็นต้น

จากการศึกษาข้อมูลเบื้องต้น ผู้วิจัยพบว่าในภาษาไทยและภาษาอินโดนีเซียมีความหมายเปรียบเทียบที่เกี่ยวกับสัตว์เป็นจำนวนมาก และความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบของภาษาทั้งสองนั้น ยังมีความคล้ายคลึงกันในบางประเด็น อาจเป็นเพราะประเทศไทยและประเทศอินโดนีเซียตั้งอยู่ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เช่นเดียวกัน จึงทำให้ทั้งสองประเทศมีสภาพภูมิประเทศ ภูมิอากาศ พืชพันธุ์ไม้ พันธุ์สัตว์ รวมถึงวัฒนธรรมบางประการที่คล้ายคลึงกัน ตัวอย่างความหมายเปรียบเทียบข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่าผู้คนในสังคมอินโดนีเซียและไทยมีโลกทัศน์ และกระบวนการคิดที่มีต่อสัตว์คล้ายคลึงกัน

ดังนั้น หากมีการศึกษาในลักษณะของการเปรียบเทียบ โดยศึกษาผ่านความหมายเปรียบเทียบที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ รวมถึงการวิเคราะห์อรรถลักษณะของความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ เพื่อให้ทราบถึงองค์ประกอบย่อยทางความหมายของสัตว์และความหมายเปรียบเทียบที่เกิดขึ้นในแต่ละภาษาว่ามีองค์ประกอบใดบ้างที่เหมือนหรือต่างกัน ถึงสามารถนำมาเปรียบเทียบกันได้ ซึ่งจะทำให้สามารถเข้าใจแนวความคิด โลกทัศน์ และค่านิยมของผู้ใช้ภาษาทั้งสองภาษา ตลอดจนตระหนักถึงความเหมือนและความแตกต่างของวิถีชีวิต ที่เป็นผลสะท้อนมาจากภาษาและวัฒนธรรม และทำให้เข้าใจค่านิยมของผู้คนทั้งสองประเทศอีกด้วย นอกจากนี้ จะก่อให้เกิดประโยชน์โดยตรงต่อการศึกษาภาษาอินโดนีเซีย และเสริมสร้างความเข้าใจระหว่างสองประเทศในด้านการศึกษาความหมายเปรียบเทียบที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ รวมถึงวิเคราะห์กระบวนการทางความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทยและภาษาอินโดนีเซีย

1.2.2 เพื่อศึกษา วิเคราะห์ และเปรียบเทียบโลกทัศน์ ค่านิยม และทัศนคติของชาวไทยและชาวอินโดนีเซียจากความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทยและภาษาอินโดนีเซีย

1.3 แนวคิดทางทฤษฎีที่ใช้เป็นพื้นฐานในการวิจัย

ในการศึกษาความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทยและภาษาอินโดนีเซีย ผู้วิจัยได้ยึดตามแนวคิดด้านการวิเคราะห์อรรถลักษณะ (Componential analysis) ของ อุจิน นีดา (Nida, E., 1975)

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

1.4.1 ศึกษาคำเรียกชื่อสัตว์ในภาษาไทยและภาษาอินโดนีเซีย และความหมายเปรียบเทียบที่เกิดขึ้นจากการนำชื่อสัตว์มาใช้ในการเปรียบเทียบ

1.4.2 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทยจากคลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติ (Thai National Corpus) และเก็บรวบรวมข้อมูลความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาอินโดนีเซียจากคลังข้อมูลภาษาอินโดนีเซีย ห้องสมุดภาษาเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (SEALang Library Indonesian Corpus)

1.4.3 ผู้วิจัยคัดเลือกเฉพาะข้อมูลที่มีความหมายเปรียบเทียบ โดยตรวจสอบข้อมูลความหมายเปรียบเทียบจากพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ฉบับปี พ.ศ. 2542 และ พจนานุกรมหลักภาษาอินโดนีเซีย กรมการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 4 ปี 2014 (Kamus Besar Bahasa Indonesia) รวมถึงหนังสือสำนวน ภาชิตและคำพังเพยในภาษาไทยและภาษาอินโดนีเซีย (ดูข้อ 3.2)

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.5.1 ทำให้เข้าใจความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ที่เกิดขึ้นจากการนำไปใช้ในเชิงเปรียบเทียบ ทั้งในภาษาไทยและภาษาอินโดนีเซีย

1.5.2 ทำให้ทราบถึงที่มาของความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทยและภาษาอินโดนีเซีย

1.5.3 ทำให้ทราบกระบวนการทางความหมายของความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทยและภาษาอินโดนีเซีย

1.5.4 ทำให้เข้าใจถึงลักษณะทางวัฒนธรรมของผู้ใช้ภาษาไทยและภาษาอินโดนีเซีย

1.5.5 เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาไทยและภาษาอินโดนีเซีย

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

1.6.1 ความหมายเปรียบเทียบ (figurative meaning) หมายถึง ความหมายที่เกิดจากการนำเอาความหมายประจำคำมาใช้ในเชิงเปรียบเทียบ โดยจะใช้เปรียบเทียบกับสิ่งที่มีลักษณะที่คล้ายคลึงกันซึ่งพอจะเปรียบเทียบได้ ทำให้เกิดความหมายใหม่ อีกทั้งเป็นการขยายความหมายของคำออกไปจากเดิมและทำให้เห็นภาพและเข้าใจความหมายได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

1.6.2 อรรถลักษณะ (semantic features) หมายถึง ความหมายย่อยของคำที่ประกอบขึ้นมาเป็นความหมายของคำแต่ละคำ เป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้เข้าใจความสำคัญของคำหรือแยกความหมายของคำออกจากกันได้

1.6.3 อรรถลักษณะเด่น (distinctive features) หมายถึง ความหมายย่อยของคำที่แสดงให้เห็นถึงความแตกต่างและความคล้ายคลึงกันของความหมายของคำได้ชัดเจนยิ่งขึ้น (เพียรศิริ วงศ์วิภาณนท์, 2526, น. 322)

1.7 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิจัย

1.7.1 [] สัญลักษณ์ที่ใช้แสดงอรรถลักษณะของรูปภาษา

1.7.2 + สัญลักษณ์ที่ใช้แสดงว่ามีคุณสมบัติของคำนั้น

1.7.3 - สัญลักษณ์ที่ใช้แสดงว่าไม่มีคุณสมบัติของคำนั้น

1.7.4 * สัญลักษณ์ที่ใช้แสดงอรรถลักษณะที่เกิดจากการเปรียบเทียบ

บทที่ 2

วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในบทนี้ ผู้วิจัยจะกล่าวถึงแนวคิดและทฤษฎี รวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

- 2.1 แนวคิดเรื่องความหมายเปรียบเทียบ/ ความหมายเปรียบเทียบ
- 2.2 แนวคิดด้านการวิเคราะห์อรรถลักษณะ
- 2.3 แนวคิดด้านวัฒนธรรมศึกษา และด้านโลกทัศน์ ค่านิยม และทัศนคติ
- 2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 2.4.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความหมายเปรียบเทียบในภาษาไทย
 - 2.4.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความหมายเปรียบเทียบในภาษาต่างประเทศ
 - 2.4.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโลกทัศน์ ค่านิยม และทัศนคติ

2.1 แนวคิดด้านความหมายเปรียบเทียบ/ ความหมายเปรียบเทียบ

ในการศึกษาเรื่องความหมายในภาษา จำเป็นที่ต้องจำแนกประเภทต่าง ๆ ของความหมายให้ได้เสียก่อน เพื่อประโยชน์ในการเข้าใจความหมายให้ดียิ่งขึ้น ชัซวดี ศรลัมพ์ (2557, น. 1) ได้จำแนกความหมายของคำออกเป็นประเภทต่าง ๆ ไว้ทั้งหมด 3 ประเภท ได้แก่

1. ความหมายตรง (Denotative meaning/ Denotation)
2. ความหมายแฝง (Connotative meaning/ Connotation)
3. ความหมายเปรียบเทียบ (Figurative meaning)

ความหมายแบบต่าง ๆ มีรูปแบบที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งได้มีนักภาษาศาสตร์หลากหลายท่านที่อธิบายเกี่ยวกับความหมายในภาษาทั้งสามประเภททางข้างต้น ไว้ดังนี้

1. ความหมายตรง (Denotative meaning/ Denotation)

ความหมายตรง หมายถึง ความหมายประจำของคำ เป็นความหมายที่ชี้บ่งสิ่งที่อ้างอิงถึง แสดงสิ่งที่อ้างอิงถึง (referents) ลียองส์ (Lyons, 1977, p. 207) กล่าวว่า ความหมายตรงเป็นความสัมพันธ์ระหว่างคำกับสิ่งที่อยู่นอกเหนือจากรูปภาษา เช่น คน สิ่งของ สถานที่ กิจกรรมต่าง ๆ ความหมายตรงมีชื่อเรียกต่าง ๆ กัน ได้แก่ ความหมายมโนทัศน์ (Conceptual meaning) ความหมาย

หลักหรือความหมายแกน/แก่น (Core meaning) ความหมายประจำรูปหรือความหมายตรงตามตัวอักษร (Literal meaning) ความหมายอ้างอิง (Referential meaning)

ความหมายตรงจะสัมพันธ์กับสิ่งที่อ้างอิง ไม่ว่าจะเป็นสิ่งที่เป็นรูปธรรมที่สามารถจับต้องได้ เช่น หมู สิ่งอ้างอิงคือสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม เป็นสัตว์กีบคู่ ตัวอ้วน จมุกและปากยื่นยาว (ราชบัณฑิตยสถาน, 2542, น. 1262) หรือสิ่งที่เป็นนามธรรมที่ไม่มีตัวตน และจับต้องไม่ได้ เช่น มังกร สิ่งอ้างอิง คือ สัตว์ในนิยายจีน รูปร่างคล้ายงู แต่มีตีน มีเขา (ราชบัณฑิตยสถาน, 2542, น. 850) แต่ผู้ใช้ภาษาก็ยังสามารถเข้าใจความหมายของคำที่ใช้อ้างอิงสิ่งเหล่านี้ได้

2. ความหมายแฝง (Connotative meaning/ Connotation)

ความหมายแฝง หมายถึง ความหมายที่เพิ่มเติมขึ้นมาเหนือไปจาก ความหมายตรง เป็นความหมายอื่น ๆ ที่ใช้ในการสื่อสาร มีลักษณะของความหมายที่แฝงอยู่ในคำ ร่วมอยู่กับความหมายตรง ความหมายแฝงของคำมีที่มาของความหมายต่าง ๆ กัน อาจเกิดจากลักษณะการใช้ภาษาทางสังคม อารมณ์ ความรู้สึก ฯลฯ นักอรรถศาสตร์ Geoffrey Leech (1974) ได้แบ่งความหมายออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ ความหมายแฝงเชิงอารมณ์ (Emotive meaning) เป็นคำที่มีความหมายบอกอารมณ์ ความรู้สึก ทศนคติของผู้ใช้ภาษา เช่น

ก. “ฉันทขอโทษจริง ๆ ที่รบกวน แต่ฉันสงสัยว่าคุณจะมีความกรุณาลดเสียงลงหน่อย”

ข. “เจียบ”

ซึ่งน้ำเสียงก็เป็นส่วนสำคัญในการแสดงอารมณ์ขณะพูด เราอาจจะพูดด้วยคำต่าง ๆ ที่แสดงความสุขภาพ ไม่ก้าวร้าวดังตัวอย่าง ก. หรืออาจจะแสดงถึงความก้าวร้าว ไม่สุภาพดังตัวอย่าง ข.

ความหมายแฝงเชิงอารมณ์ของคำ บางครั้งเป็นผลมาจากการได้ยินหรือเห็นคำ ๆ นั้น เป็นปฏิกิริยาที่เกิดขึ้นจากการโยงเข้ากับความหมายอื่น ๆ เช่น เมื่อผู้ถึงคำว่า cock สามารถทำให้คิดไปถึงความหมายที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศได้ ดังนั้นคำว่า cock จึงถูกเลี้ยง โดยใช้คำว่า rooster แทน นักอรรถศาสตร์เรียกความหมายเชิงประเภทนี้ว่า ความหมายชวนคะนิง (Reflected meaning)

ความหมายอีกประเภทหนึ่งที่ถูกจัดอยู่ในประเภทของความหมายแฝง ได้แก่ ความหมายแฝงเชิงสังคม (Social meaning) ลีช (Leech, 1974, pp.9-23) กล่าวว่า ความหมายแฝงเชิงสังคมเป็นความหมายแฝงของคำที่เกิดจากลักษณะของการใช้ภาษาในสังคม ที่แตกต่างกันไปตามปัจจัยทางสังคมของผู้พูด ผู้ฟัง หรือสถานการณ์ของการสนทนาในขณะนั้น เช่น คำว่า home, abode, residence, domicile มีสิ่งที่อ้างอิงสิ่งเดียวกัน ได้แก่ ที่พักอาศัย แต่กลับถูกนำเสนอในรูปภาษาที่แตกต่างกันไปตามรูปภาษาแบบทางการ ไม่ทางการ เป็นต้น

ส่วนความหมายประเภทสุดท้ายที่ชัชวดี ศรลัมพ์ได้กล่าวไว้ ได้แก่ ความหมายเปรียบเทียบ

3. ความหมายเปรียบเทียบ (Figurative meaning)

ความหมายเปรียบเทียบ หมายถึง การนำความหมายประจำคำไปใช้ในเชิงเปรียบเทียบ ทำให้เกิดความหมายใหม่ที่ได้จากการเปรียบเทียบนั้น อย่างไรก็ตาม ในการศึกษาเรื่องความหมายเปรียบเทียบนี้ แนวคิดพื้นฐานที่ต่างกันระหว่างการศึกษิตตามแนวทางของวรรณคดีและแนวทางของภาษาศาสตร์ ดังนี้

3.1 การศึกษาความหมายเปรียบเทียบตามแนวทางของวรรณคดี

ในทางวรรณคดี สนใจศึกษาความหมายของคำที่นำมาใช้ในเชิงเปรียบเทียบว่าเป็นเรื่องของการใช้ภาษาเพื่อทำให้เกิดภาพพจน์ เป็นเรื่องของโวหาร หรือ figures of speech โดยจำแนกความหมายเปรียบเทียบตามรูปแบบต่าง ๆ ของการใช้ภาษาเป็นเกณฑ์ ได้แก่

ก. อุปลักษณ์ (Metaphor) หมายถึง การเปรียบเทียบโดยการนำสิ่งที่ต่างกัน 2 สิ่งหรือมากกว่า แต่มีคุณสมบัติบางประการร่วมกันมาเปรียบเทียบกัน โดยเปรียบเทียบว่าสิ่งหนึ่งเป็นอีกสิ่งหนึ่งโดยตรง มีคำว่า “เป็น, เสมอ” ฯลฯ ปรากฏอยู่ในโครงสร้างของภาษา เช่น

หน้าบานเป็นจางเชิง

เปรียบเทียบลักษณะ “บาน” เหมือนกับ “จางเชิง”

ข. อุปมา (Simile) เป็นการเปรียบเทียบโดยการนำสิ่งสองสิ่งที่มีความเหมือนหรือคล้ายคลึงกัน มีคำว่า ราวกับ ประดุจ ดัง เหมือน ฯลฯ ปรากฏอยู่ในโครงสร้างของภาษา เช่น

รักคุณดั่งแก้วตาดวงใจ

เขาวัวเหมือนหมู

ค. สัมพจน์ (Synecdoche) เป็นการกล่าวถึงส่วนใดส่วนหนึ่งของส่วนทั้งหมด แต่ให้มีความหมายครอบคลุมหมดทุกส่วน เช่น

เขาเป็นคนมีหน้ามีตาอยู่ในสังคม

คำว่า “หน้า” และ “ตา” หมายถึง ชื่อเสียงของคนคนนั้น และเป็นส่วนหนึ่งในองค์ประกอบทางร่างกายของเขา

ง. นามนัย (Metonymy) เป็นการใช้อำหรือวลีซึ่งมีคุณสมบัติของสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือลักษณะของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง มาแสดงความหมายแทนสิ่งนั้นทั้งหมด

จ. ปฏิพจน์ (Oxymoron) เป็นการใช้อำที่ผสมขึ้นด้วยการนำคำที่มีความหมายตรงกันข้ามหรือค้ำกันมารวมกันเพื่อให้เกิดคำซึ่งมีความหมายใหม่หรือมีความหมายที่ให้ความรู้สึกขัดแย้งหรือเพิ่มน้ำหนักให้แก่ความหมายของคำแรก เช่น

น้อยมาก

รักใคร่กลมเกลียว

ฉ. ปฏิทรรศน์ (Paradox) คือข้อความที่มีความหมายขัดกัน ไม่ว่าผู้ใช้จะตั้งใจหรือไม่ก็ตาม เช่น ไฟหนาว, น้ำผึ้งขม, ยิ่งรีบก็ยิ่งช้า

ช. บุคคลาธิษฐานหรือบุคคลวัต (Personification) เป็นการใช้ภาษาในเชิงเปรียบเทียบที่เป็นการสมมติให้สิ่งไม่มีชีวิต ความคิด สิ่งนามธรรม หรือสัตว์ ให้มีอากาาร ความคิด สติปัญญาเหมือนมนุษย์ เช่น “ผีเสื้อตัวน้อยสีสันสดใสบินลอยไปบนท้องฟ้าพร้อมกับร้องเพลงด้วยความสุข” เป็นต้น

3.2 การศึกษาความหมายเปรียบเทียบตามแนวทางภาษาศาสตร์

การศึกษาความหมายของคำที่นำมาใช้ในการเปรียบเทียบตามแนวทางภาษาศาสตร์ จะรวมถึงความหมายที่เกิดจากการใช้ภาษาแบบไม่ตรงไปตรงมาหรือเกิดจากการเปรียบเทียบทุกประเภท ซึ่งแยกออกเป็น 2 แนวคิด ได้แก่

ก. การนำความหมายของคำไปใช้ในเชิงเปรียบเทียบทำให้เกิดความเปรียบ ซึ่งเป็นการขยายความหมายของคำออกไปจากความหมายเดิมของคำ โดยพิจารณาจากรูปแบบของการเปรียบเทียบเป็นเกณฑ์ มีคำว่า เหมือน ราวกับ เป็น เสมอ ฯลฯ ปรากฏอยู่ในโครงสร้างภาษา ซึ่งหมายรวมถึง อุปลักษณ์ (Metaphor) และอุปมา (Simile) ตามแนวคิดของวรรณคดีเข้าด้วยกัน รวมถึงคำว่า ความเปรียบ หรือ Metaphor ซึ่งหมายถึง ข้อความที่แสดงการเปรียบเทียบของสองสิ่งที่มีคุณสมบัติหรือลักษณะที่เหมือนและ/หรือต่างกัน

ข. เลคอฟฟ์ และ จอห์นสัน (Lakoff and Johnson, 2003, p.8) อธิบายเรื่องความหมายเปรียบเทียบไว้ว่า มนุษย์มีการใช้อุปลักษณ์อยู่ตลอดเวลาในการคิด การมองโลก และการใช้ภาษาของคนในสังคม อุปลักษณ์ไม่ได้เป็นเพียงเรื่องของภาษาและการใช้ภาษาเท่านั้น แต่อุปลักษณ์เป็นเรื่องของมโนทัศน์ ที่มีอิทธิพลต่อระบบความคิดหรือโครงสร้างระบบความคิดของคนในสังคม กล่าวคือ อุปลักษณ์จัดระบบความคิดของคนในสังคม และแสดงออกมาในรูปแบบของภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น ในสังคมของผู้พูดภาษาอังกฤษจะมีมโนทัศน์ที่อยู่ในรูปของอุปลักษณ์ ที่เป็นเรื่องเกี่ยวกับเวลา ว่า เวลาเป็นเงินทอง (Time is money) กล่าวคือ ผู้ที่พูดภาษาอังกฤษมองเวลาเป็นทรัพย์สิน หรือ อุปลักษณ์ การโต้เถียงเป็นสงคราม (Argument is war) โดยมีมโนทัศน์ที่ว่า การโต้เถียงนั้นคือการต่อสู้

นอกจากนี้ ได้มีนักวิชาหลายท่านได้ เช่น อุลแมนน์ (Ullmann, 1970, pp. 162-163) การ์ซา ซัวร์อน (Garza-Cuaron, 1991, p.234) และนิตา (Nida, 1975, p. 126) อธิบายความหมายของความหมายเปรียบเทียบไว้ว่าเป็นความหมายประเภทหนึ่งที่คำอาจมีความหมายเพิ่มขึ้น

นอกเหนือไปจากความหมายประจำคำของแต่ละคำ ความหมายประจำคำเป็นความหมายที่อยู่ในพจนานุกรม เป็นความหมายที่ถูกต้องที่สุด เนื่องจากความหมายประจำคำอ้างถึงความหมายที่เป็นสากลมากที่สุดของคำ ส่วนความหมายเปรียบนั้น เป็นความหมายขยายออกมาจากความหมายเดิม โดยรับรู้ความหมายได้จากองค์ประกอบทางความหมายของคำ เช่น

That guy's a dog.

ความหมายของคำว่า dog ในตัวอย่างข้างต้น ไม่ได้หมายถึง สุนัขที่เป็นสัตว์สี่เท้า แต่เป็นการนำคำว่าสุนัขมาใช้ในความหมายว่าน่ารังเกียจ ไร้ค่า เป็นต้น คำว่าสุนัขที่ถูกใช้ในความหมายนี้เป็นผลจากการเชื่อมโยงระหว่างคำว่าสุนัขและลักษณะของสุนัข จึงทำให้เกิดความหมายเปรียบของคำว่าสุนัขที่แสดงลักษณะของคนขึ้นมา

ในการอธิบายประเภทของความหมาย ได้มีนักภาษาศาสตร์อธิบายในมุมมองอื่น เช่น ซาอีด (Saeed, 2003, pp. 12-16) มองความหมายในลักษณะที่อยู่ของความหมาย กล่าวคือ ความหมายที่ถูกจำกัดกรอบอยู่ในรูปภาษา และความหมายที่อ้างอิงออกไปนอกรูปภาษา ได้แก่ ความหมายประจำรูปภาษา (sense) และความหมายอ้างอิง (reference) ความหมายอ้างอิง เป็นความหมายที่เชื่อมโยงระหว่างความหมายประจำรูปภาษากับสรรพสิ่งที่อยู่บนโลก เช่น Paul และ a dog เป็นต้น

ส่วนความหมายประจำรูปภาษา เป็นความหมายที่คำ และวลีมีอยู่ในตัวเอง โดยที่ไม่ต้องอ้างอิงไปถึงสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซาอีดได้อ้างอิงการอธิบายของ เดอ โซซูร์ (De Saussure, 1974) ว่า คำ ๆ หนึ่งที่มีอ้างอิงอยู่กับสรรพสิ่งบนโลก แต่คำต่าง ๆ เหล่านั้นก็เชื่อมโยงถึงกันภายในภาษาเดียวกัน กล่าวคือ ความหมายของคำสามารถเกิดได้จากสรรพสิ่งที่อ้างอิง รวมทั้งขอบเขตทางความหมายของคำอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น คำว่า แดง สามารถอธิบายได้โดยการเปรียบเทียบกับคำเรียกชื่อสีที่อยู่ภายในระบบสี เช่น สีนํ้าตาล สีเหลือง สีฟ้า เป็นต้น

นอกจากนี้ซาอีดได้กล่าวถึงประเภทของความหมายอีกสองประเภท ได้แก่ ความหมายตรง (literal meaning) บางตำราเรียกว่าความหมายตรงตามตัวอักษร เพราะพูดหรือเขียนอย่างไรก็หมายความว่าอย่างนั้น ไม่มีการแปรความหมายไปเป็นอย่างอื่น อีกประเภทหนึ่ง ได้แก่ ความหมายเปรียบ (non-literal meaning) เป็นความหมายที่ใช้อธิบายบางสิ่งบางอย่างที่ไม่เป็นจริงหรือเป็นไปได้ เพื่อเรียกร้องความสนใจ ไม่ใช่ความหมายที่ตรงไปตรงมาตามตัวอักษร ตัวอย่างเช่น “ฉันทินข้างใต้ทั้งตัว” มักถูกใช้เพื่อบอกถึงอาการหิวอย่างมาก เป็นการพูดที่เกินจริง

เนื่องจากภาษามีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ผู้พูดสามารถเปลี่ยนความหมายของคำ ๆ หนึ่งเพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์ใหม่ ๆ ได้ตลอดเวลา จึงทำให้เกิดความยากลำบากในการตัดสินว่าคำหนึ่ง ๆ เป็นคำที่มีความหมายตรงหรือความหมายแฝง ตัวอย่างเช่น surfing the internet

‘การท่องอินเทอร์เน็ต’ และ mouse ‘อุปกรณ์ชนิดหนึ่งสำหรับคอมพิวเตอร์’ จะเห็นได้ว่าความหมายตรงของคำว่า surfing คือการเล่นกระดานโต้คลื่น และ ความหมายตรงของคำว่า mouse คือ หนู ซึ่งเป็นสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมชนิดหนึ่ง ทั้งสองคำถูกนำมาใช้แง่ของความหมายเปรียบเทียบ แต่เมื่อเวลาผ่านไป การเปรียบเทียบดังกล่าวเริ่มเป็นที่คุ้นเคยต่อผู้ใช้ภาษา ดังนั้นความเป็นอุปมาหรือการเปรียบเทียบของคำเหล่านั้นจึงหายไป จึงทำให้ยากต่อการตัดสินว่าคำเหล่านั้นเป็นคนที่มีความหมายตรงหรือความหมายเปรียบเทียบ

จากคำอธิบายข้างต้น สรุปได้ว่าความหมายเปรียบเทียบ เป็นการนำความหมายประจำรูปมาใช้ในความหมายใหม่ โดยมีองค์ประกอบทางความหมายบางอย่างร่วมกันกับความหมายประจำรูป เพื่ออธิบายถึงสิ่งที่ความหมายประจำรูปไม่สามารถอธิบายได้ครอบคลุม เช่น การกล่าวถึงสิ่งที่ผู้รับสารไม่เคยพบเห็นมาก่อน หรือสิ่งที่เป็นนามธรรม หรือเพื่อเป็นการแสดงให้เห็นความหมายของข้อความที่ชัดเจนยิ่งขึ้น

ความหมายเปรียบเทียบรูปแบบหนึ่งที่นิยมใช้กันมากในการสื่อสาร ได้แก่ สำนวน ความหมายของ สำนวน ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 หมายถึง “ถ้อยคำหรือข้อความที่กล่าวสืบทอดกันมาช้านานแล้ว มีความหมายไม่ตรงตามตัว หรือมีความหมายอื่นแฝงอยู่ เช่น สอนจระเข้ว่ายน้ำ ร้าไม่ดีโทษปีโทษกลอง” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2554, น. 1187) นอกจากความหมายตามพจนานุกรมแล้ว กาญจนาคพันธุ์ (2543, น. 1) มัทนี ตุลยาทร (2533, น. 5) ประเทือง คล้ายสุบรรณ (2557, น. 1) เจ เอส บาดูดู (Badudu, J.S., 2009) มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า สำนวนเป็นถ้อยคำที่มีความหมายโดยนัย เป็นความหมายเชิงเปรียบเทียบ มีชั้นเชิงของความหมายที่จะต้องขบคิดถึงจะเข้าใจ

ในงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ สำนวน ในภาษาอังกฤษ เช่น ครูซ (Cruse, 1986, p.37) นิดา (Nida, 1975, p.230) พาล์มเมอร์ (Palmer, 1976, pp. 98-99) กล่าวว่า สำนวนถึงแม้จะประกอบไปด้วยคำมากกว่า 1 คำ แต่ความหมายของสำนวนไม่สัมพันธ์กับความหมายของคำศัพท์แต่ละตัวที่มาประกอบกัน และไม่ใช่ว่าผลรวมของความหมายของแต่ละคำที่นำมาประกอบกัน ซึ่งสำนวนอาจจะมี ความหมายเหมือนคำ ๆ เดียว เช่น kick the bucket หมายถึง ตาย (die) เป็นต้น

นอกจากนี้ ในภาษาไทยยังมีกลุ่มคำที่มีลักษณะคล้ายกับสำนวน คือ มีความหมายอื่นที่ไม่ใช่ความหมายประจำรูป เป็นกลุ่มคำที่ใช้ภาษาในการแสดงการเปรียบเทียบเหมือนกัน เช่น สุภาชิต คำพังเพย สำหรับสุภาชิตและคำพังเพยได้มีผู้ให้คำอธิบายไว้ดังนี้

เพ็ญแข วังสุนทร (2528, น. 4) กล่าวว่า ภาชิตคือคำที่มีคติชวนฟัง ส่วนคำพังเพยนั้นเป็นที่กล่าวขานมาลอย ๆ เป็นคำกล่าวเพื่อให้ตีความให้เข้ากับเรื่อง

สมบัติ จำปาเงิน (2540, น. 319) วรวรรณ คงมานุสรณ์ (2545, น. 9) มีความเห็นสอดคล้องกันคือ สุภาชิต หมายถึงคำกล่าวที่ดีหรือคำพูดที่เป็นคติ เป็นถ้อยคำที่แสดงหลักความจริง มุ่งแนะนำสั่งสอนหรือเตือนสติให้คิด ให้ความจริงเกี่ยวกับความคิดและแนวทางปฏิบัติ สุภาชิตไทย ส่วนใหญ่มาจากหลักพระพุทธศาสนา หลักคุณธรรม และหลักในการดำเนินชีวิตของคนไทย

ส่วนคำพังเพยนั้น สมบัติ จำปาเงิน (2540, น. 319) และ ดวงใจ ไทยอุบล (2543, น. 239) กล่าวถึงคำพังเพยว่า คือ คำกลาง ๆ ที่ยกมาให้เข้ากับเรื่อง ยาวกว่าสำนวน แต่ยังไม่สอน มีลักษณะเป็นการเปรียบเทียบ เตือนสติบ้าง เชิงภาษิตบ้าง อธิบายเพิ่มเติมบ้าง เช่น “ปากยังไม่สิ้นกลิ่นน้ำนม” เป็นต้น

ดังที่กล่าวมาข้างต้น สำนวน สุภาชิต และคำพังเพยมีความคล้ายคลึงกันและมีความหมายในเชิงเปรียบเทียบ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาโดยไม่แยกประเภท และเรียกรวมว่า “สำนวน”

จากที่มีผู้ให้คำนิยามดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า “สำนวน” หมายถึง ถ้อยคำรูปแบบหนึ่งที่มีความหมายไม่ตรงรูปภาษา และมีความหมายในเชิงเปรียบเทียบ

ความหมายเปรียบเทียบหรือความหมายเปรียบเทียบ ยังมีประโยชน์อย่างมากต่อการอธิบายสรรพสิ่งหรือแนวคิดต่าง ๆ เพื่อให้ผู้ฟังเกิดความเข้าใจมากยิ่งขึ้น ด้วยการนำสิ่งที่ใกล้เคียงกับสิ่งที่เราต้องการอธิบายนำมาใช้ในเชิงเปรียบเทียบ จะช่วยให้เข้าใจความหมายได้ชัดเจนยิ่งขึ้น นอกจากนี้ การเปรียบเทียบความหมายที่เกิดจากการนำความหมายประจำรูปมาใช้ในเชิงเปรียบเทียบเพื่ออธิบายถึงสิ่งที่มีความหมายประจำรูปไม่สามารถอธิบายได้ครอบคลุม เช่น การอธิบายสิ่งที่เป็นนามธรรม อารมณ์ ความรู้สึก เป็นต้น

2.2 แนวคิดด้านการวิเคราะห์อรรถลักษณะ

อุจัน นีดา (Nida, 1975, p.32) กล่าวว่า ในการวิเคราะห์ความหมายประจำรูปของคำ จะต้องหาคำประกอบที่เพียงพอและจำเป็นของความหมายให้ได้เสียก่อน เนื่องจากองค์ประกอบเหล่านี้แบ่งแยกความหมายของคำออกจากความหมายของคำอื่น ๆ ที่อาจอยู่ภายในแวดวงความหมาย (semantic domain) เดียวกัน ในการค้นหาคำประกอบทางความหมายของคำ จำเป็นที่จะต้องทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบด้วยกัน เพราะว่าความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบทางความหมายมีส่วนช่วยให้เข้าใจความหมายของคำได้ดียิ่งขึ้น คำจะมีความหมายขึ้นได้ก็ต่อเมื่อความหมายของคำนั้นมีความแตกต่างอย่างมีระบบกับคำอื่นที่มีองค์ประกอบร่วมกัน แต่จะแตกต่างด้วยองค์ประกอบอื่น

นอกจากนี้ ชัชวดี ศรลัมพ์ (2557) ได้กล่าวไว้ว่าความหมายของคำไม่ได้เกิดขึ้นเองอย่างโดดเดี่ยว แต่ความหมายของคำมาจากความสัมพันธ์กับความหมายของคำอื่น ๆ ในบริบทเดียวกัน ซึ่งเป็นผลมาจากอิทธิพลของทฤษฎีการจัดกลุ่ม จึงนำไปสู่การวิเคราะห์ความหมายของคำ นักภาษาศาสตร์ใช้วิธีการวิเคราะห์ที่เรียกว่า การวิเคราะห์อรรถลักษณะ (Componential analysis) โดยมีแนวคิดว่าความหมายของคำสามารถจำแนกเป็นความหมายย่อย ๆ ได้ ซึ่งความหมายย่อยของคำเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้เราสามารถแยกความหมายของคำแต่ละคำออกจากความหมายของคำอื่น ๆ ได้ ความหมายย่อยของคำ เรียกว่าอรรถลักษณะหรือองค์ประกอบทางความหมาย (Semantic features) หรือ (Semantic components) ซึ่งการวิเคราะห์อรรถลักษณะเป็นการวิเคราะห์องค์ประกอบทางความหมายที่ไม่ได้เป็นความหมายของคำใดของคำหนึ่ง แต่เป็นส่วนหนึ่งของความหมายของคำอื่น ๆ ได้หลายคำ โดยอรรถลักษณะของคำแต่ละอรรถลักษณะจะประกอบกันเข้าเป็นความหมายของคำ ๆ หนึ่ง ส่วนการวิเคราะห์หาความหมายย่อยของคำได้จำเป็นต้องพิจารณาความสัมพันธ์ทางความหมายที่มีร่วมกันระหว่างคำหนึ่งกับคำอื่น ๆ ด้วย

นิดา (Nida, 1975) ได้ยกตัวอย่างการวิเคราะห์อรรถลักษณะของ คำว่า “พ่อ” ความหมายของคำว่า “พ่อ” จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมีความแตกต่างกับคำอื่นที่อยู่ภายในแวดวงความหมายเดียวกัน ในที่นี้คือ แวดวงคำเรียกญาติ (kinship terms) ความหมายของคำว่า “พ่อ” แตกต่างความหมายของคำว่า “แม่” เนื่องจาก “พ่อ” เป็นเพศชาย ส่วน “แม่” เป็นเพศหญิง ความหมายของ “พ่อ” แตกต่างจากความหมายของ “ลูกชาย” และ “ปู่หรือตา” เนื่องจากอยู่คนละรุ่นกัน และแตกต่างจาก “ลุง” ในเรื่องของการสืบสายโลหิต ถึงแม้ว่าทั้ง 3 คำจะมีองค์ประกอบของเพศชายร่วมกัน ความหมายของคำว่า แม่ ลูกชาย ลูกสาว พี่ชาย น้องชาย พี่สาว น้องสาว ลุง ป้า น้า อา มีองค์ประกอบทางความหมายย่อยร่วมกันกับคำว่า “พ่อ” ได้แก่ องค์ประกอบ มนุษย์ และ คำเรียกญาติ

ในการศึกษาความหมายของคำ นิดา (Nida, 1975) ศึกษาโดยนำความหมายของคำมาแยกออกเป็นความหมายย่อย หรือที่เรียกว่าอรรถลักษณะ (semantic feature) การวิเคราะห์อรรถลักษณะเป็นการวิเคราะห์องค์ประกอบของความหมาย ที่ไม่ได้เป็นความหมายของคำใดคำหนึ่งเท่านั้น แต่เป็นส่วนหนึ่งของความหมายของคำอื่น ๆ ได้หลายคำ เช่น

พ่อ	แม่
[มีชีวิต]	[มีชีวิต]
[มนุษย์]	[มนุษย์]
[มีลูก]	[มีลูก]
[เพศชาย]	[เพศหญิง]

การวิเคราะห์อรรถลักษณะของคำ จะใช้อรรถลักษณะจำนวนในการบอกความหมายของคำ แต่ต่อมาได้มีการใช้อรรถลักษณะจำนวนน้อยลง โดยกำหนดอรรถลักษณะเป็นค่า + และค่า - เพื่อแสดงความเหมือนหรือความต่างของความหมายย่อยของคำเหล่านั้น และเพื่อลดจำนวนอรรถลักษณะลง หากคำใดมีคุณสมบัติจะมีเครื่องหมาย + อยู่หน้าอรรถลักษณะ แต่ถ้าหากไม่มีคุณสมบัติจะมีเครื่องหมาย - อยู่หน้าอรรถลักษณะของคำที่วิเคราะห์ เช่น

พ่อ	แม่
[+มีชีวิต]	[+มีชีวิต]
[+มนุษย์]	[+มนุษย์]
[+มีลูก]	[+มีลูก]
[+เพศชาย]	[-เพศชาย]

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า พ่อ และ แม่ต่างกันที่ คุณสมบัติ [ชาย] กล่าวคือ พ่อ มีคุณสมบัติเป็นเพศชาย จึงแสดงด้วยอรรถลักษณะ [+เพศชาย] ส่วนแม่ไม่มีคุณสมบัติเป็นเพศชายจึงแสดงด้วยอรรถลักษณะ [-เพศชาย]

นิดา (Nida, 1975, pp. 55-61) ได้เสนอขั้นตอนในการวิเคราะห์ความหมายย่อยของคำไว้ 6 ขั้นตอนด้วยกัน โดยยกตัวอย่างการวิเคราะห์คำเรียกญาติ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. เลือกความหมายที่ความสัมพันธ์ใกล้ชิดระหว่างคำต่าง ๆ ซึ่งทำให้คำเหล่านั้นอยู่ร่วมกันในแวดวงความหมาย (semantic domain) โดยที่แบ่งปันความหมายย่อยร่วมกัน เช่น father, mother, son, daughter, brother, sister, uncle, aunt, nephew, niece และ cousin ความหมายย่อยที่มีร่วมกัน ได้แก่ มนุษย์ และ บุคคลที่มีความสัมพันธ์กันทางสายเลือดหรือทางการสมรส การเลือกความหมายที่มีความสัมพันธ์กันนั้น ควรเริ่มจากแวดวงทางความหมายเล็ก ๆ ก่อน แล้วจึงขยายไปยังแวดวงความหมายที่ใหญ่ขึ้น

2. ลงรายการสิ่งที่อ้างอิงโดยเฉพาะของคำแต่ละคำ เช่น father และ mother มีสิ่งที่อ้างอิงเพียงสิ่งเดียว ในขณะที่ father in law และ mother in law มีองค์ประกอบทางความหมายที่ขยายขอบเขตออกไป จึงจัดให้อยู่ในความสัมพันธ์ขั้นที่ 2 แต่ uncle, aunt, nephew, niece และ cousin จัดให้อยู่ในความสัมพันธ์ขั้นแรก เนื่องจากความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งที่อ้างอิงนั้นแตกต่างออกไป ในขั้นตอนนี้ทำให้ทราบว่าสิ่งที่อ้างอิงของคำหนึ่ง ๆ นั้นมีอะไรได้บ้าง และในขอบเขตของความหมายของคำหนึ่ง ๆ นั้น มีสิ่งที่อ้างอิงเป็นอะไรได้บ้าง

3. วิเคราะห์ว่าความหมายใดที่กลุ่มคำนั้น ๆ มีร่วมกันโดยเฉพาะและไม่ได้เป็นองค์ประกอบทางความหมายของกลุ่มอื่น เช่น mother, aunt, daughter, sister, niece และ cousin คือ female sex ส่วน father, uncle, son, brother, nephew และ cousin มีองค์ประกอบ

ทางความหมายคือ male sex คำว่า cousin ไม่มีการแยกเพศในองค์ประกอบทางความหมาย ในขั้นตอนนี้สามารถตัดสินได้ว่าคำบางคำมีความหมายต่างจากคำอื่นอย่างไร

4. วิเคราะห์ว่าคำแต่ละคำมีความหมายประจำคำใดบ้างที่ทำให้คำนั้น ๆ แตกต่างจากคำอื่น ๆ เช่น father มีความหมายประจำคำ ประกอบด้วย male sex, one ascending generation และ direct descent คำว่า mother มีความหมายประจำคำ ประกอบด้วย female sex, one ascending generation และ direct descent

5. ตรวจสอบข้อมูลองค์ประกอบทางความหมายของคำที่วิเคราะห์นั้นถูกต้องมากน้อยเพียงใด

6. นำความหมายประจำคำที่ทำให้คำ ๆ หนึ่งต่างจากคำอื่น ๆ มาบันทึกในรูปของแผนภูมิต้นไม้หรือตารางที่แสดงองค์คุณลักษณะที่เหมือนหรือแตกต่างของคำ โดยมีค่าเป็นบวกหรือลบ

นี่ตายังกล่าวอีกว่าองค์ประกอบทางความหมายนอกจากมีองค์ประกอบทางความหมายหลักที่ชี้เฉพาะว่าคำ ๆ หนึ่งแตกต่างจากคำอื่นในแวดวงความหมายเดียวกันอย่างไรแล้ว ยังมีองค์ประกอบทางความหมายเสริมเพื่อแสดงความหมายที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น ซึ่งอาจแตกต่างไปตามวัฒนธรรมของผู้ใช้ภาษา เช่น สังคมที่ให้ความสำคัญกับแม่มากกว่าพ่อ เช่น เมื่อพูดถึง “God” จะกล่าวเรียกว่า “our mother” ไม่ใช่ “Father”

ลียงส์ (Lyons, 1977, pp. 317-318) ได้กล่าวเกี่ยวกับการวิเคราะห์อรรถลักษณะไว้ สอดคล้องกับนี้ที่ว่า ความหมายของคำสามารถวิเคราะห์จากองค์ประกอบย่อยทางความหมายหรืออรรถลักษณะได้ แต่ละอรรถลักษณะสามารถเป็นองค์ประกอบย่อยของคำได้หลายคำที่ต่างต่างกัน ลียงส์เปรียบเทียบอรรถลักษณะเหมือนกับอะตอม และความหมายของคำศัพท์เปรียบเหมือนกับโมเลกุล เช่น โมเลกุลของคำว่า “man” ประกอบด้วย อะตอม “male” “adult” “human” หรือ โมเลกุลของคำว่า “woman” ประกอบด้วยอะตอม “female” “adult” “human” ซึ่งมีความหมายย่อยแตกต่างจากคำว่า “man” เป็นต้น ลียงส์ยังกล่าวเสริมอีกว่า แท้จริงแล้วการศึกษาความหมายของคำโดยการวิเคราะห์อรรถลักษณะในประเทศสหรัฐอเมริกาไม่ได้เกิดจากนักภาษาศาสตร์ แต่เกิดจากการศึกษา เทคนิคการอธิบายคำเรียกญาติของนักมนุษยวิทยา

การวิเคราะห์อรรถลักษณะไม่ได้จำกัดอยู่เพียงแค่การอธิบายคำเรียกญาติเท่านั้น แต่ยังสามารถประยุกต์ใช้กับคำศัพท์ประเภทอื่น ๆ ได้อีกด้วย เช่น คำว่า “murder” และ “kill” คำว่า “murder” ประกอบด้วยองค์ประกอบ ความตั้งใจ ความเป็นเหตุเป็นผล และความตาย ในขณะที่คำว่า “kill” มีเพียงองค์ประกอบ ความเป็นเหตุเป็นผล และความตายเท่านั้น (Kempson, 1977, p. 18)

ในการวิเคราะห์อรรถลักษณะ สามารถแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ทางความหมายของคำในภาษาได้ว่า มีความสัมพันธ์ทางความหมายมากน้อยเพียงใด เนื่องจากอรรถลักษณะแต่ละประการที่ประกอบกันเป็นความหมายแต่ละคำนั้น จะไม่ใช่อรรถลักษณะที่พบในคำ ๆ เดียว คำที่มีอรรถลักษณะเหมือนกันเป็นส่วนใหญ่จะเป็นคำที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกันทางความหมาย ส่วนคำที่มีอรรถลักษณะต่างไปจากคำอื่นในกลุ่ม จะเป็นคำที่มีความสัมพันธ์ทางความหมายน้อยหรือไม่มีเลย ตัวอย่างของคำที่มีความสัมพันธ์กันทางความหมาย เช่น คำกริยาในภาษาไทย ฉีก ตัด หั่น เป็นต้น แต่ละคำแสดงความหมายว่าเป็นการทำให้สิ่งของขาดจากกัน แสดงให้เห็นว่าคำกริยาในกลุ่มดังกล่าวมีความสัมพันธ์กันทางความหมาย จะเห็นได้ว่าการวิเคราะห์อรรถลักษณะช่วยให้เห็นความสัมพันธ์ทางความหมายของคำต่าง ๆ (จินดารัตน์ บุญพันธ์, 2547)

ประโยชน์ของการวิเคราะห์อรรถลักษณะ คือ ทำให้เห็นความสัมพันธ์ทางความหมายของคำว่ามีมากน้อยเพียงใด คำที่มีอรรถลักษณะส่วนใหญ่เหมือนกันจะมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกันมากกว่าคำที่มีอรรถลักษณะต่างออกไปจากกลุ่ม อีกทั้งการวิเคราะห์อรรถลักษณะยังสามารถแสดงให้เห็นถึงความเหมือนและความแตกต่างทางความหมายของคำ ซึ่งจะประโยชน์อย่างมากเมื่อทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบความหมายของคำระหว่างภาษาหนึ่งกับอีกภาษาหนึ่ง

ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยนำแนวคิดด้านการวิเคราะห์อรรถลักษณะมาวิเคราะห์เปรียบเทียบองค์ประกอบทางความหมายของสัตว์ระหว่างภาษาไทยกับภาษาอินโดนีเซีย เพื่อแสดงให้เห็นองค์ประกอบทางความหมายของสัตว์ใดบ้างที่มีความเหมือนหรือแตกต่างกันระหว่างสองภาษา และเพื่อตอบคำถามว่าเหตุใดชาวไทยและชาวอินโดนีเซียนำสัตว์มาใช้ในการเปรียบเทียบ

2.3 แนวคิดด้านวัฒนธรรมศึกษา และโลกทัศน์ ค่านิยม และทัศนคติ

แนวคิดด้านวัฒนธรรมศึกษา (cultural studies) เป็นแนวคิดใหม่ที่ใช้ในการศึกษาวัฒนธรรม ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้กับหลากหลายสาขาวิชา ไม่ว่าจะเป็น มานุษยวิทยา ประวัติศาสตร์ วรรณกรรมศึกษา หรือสังคมวิทยา เป็นต้น วิลเลียมส์ (Williams, 1983, p. 90) ได้ให้ความหมายของคำว่า “วัฒนธรรม” ไว้ 3 ข้อที่แตกต่างกัน ดังต่อไปนี้

1. วัฒนธรรมคือสิ่งที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางศิลปะ เช่น ดนตรี วรรณกรรม การวาดรูป การแกะสลัก การแสดง และภาพยนตร์ หรือที่วิลเลียมส์เรียกอีกนัยหนึ่งคือ “วัฒนธรรมอันสละสลวย” ที่ผู้คนต้องข้องเกี่ยวในชีวิตประจำวัน

2. วัฒนธรรม คือ วิถีชีวิต กล่าวคือ ในวิทยาการของมนุษย์ คำว่า ‘วัฒนธรรม’ ได้ถูกอ้างถึงการสร้างและการใช้สัญลักษณ์ ซึ่งจำแนกวิถีชีวิตของบุคคล และกลุ่มคนออกจากกัน มนุษย์

สามารถแสดงออกถึงวิถีชีวิตได้เป็นเพราะมนุษย์รู้จักการสร้างและใช้สัญลักษณ์ เช่น มนุษย์รู้จักการ แสดงออกถึงแนวคิดเกี่ยวกับ บุคคล สิ่งของ ความรู้สึกผ่านคำพูด ท่าทาง การวาดรูป ผ่านการใช้ สัญลักษณ์ และสัญลักษณ์เหล่านี้จึงรวมกันกลายเป็นวัฒนธรรม

3. วัฒนธรรม คือ กระบวนการและการพัฒนา ในสมัยยุคกลาง คำว่าวัฒนธรรมมีความ หมายถึงการเลี้ยงสัตว์และการเพาะปลูก เมื่อยุคสมัยผ่านไป ความหมายของวัฒนธรรมได้ถูกเปลี่ยน ถ่ายและถูกใช้ในการอธิบายการบ่มเพาะสติปัญญาของมนุษย์ กล่าวอีกนัยหนึ่ง คำว่าวัฒนธรรม ในมิตินี้ ถูกใช้ในการอธิบายพัฒนาการของความสามารถของมนุษย์ และถูกขยายเพื่อรวมเอาแนวความคิดที่ว่า cultivation เป็นกระบวนการทางสังคมและประวัติศาสตร์เข้าไว้ด้วยกัน

กูเดนัฟ (Goodenough, 1957, p. 167) กล่าวว่าวัฒนธรรมของสังคมหนึ่ง ๆ ถูกสร้างขึ้นมาจากสิ่งที่สมาชิกในสังคมต้องรู้ เข้าใจ หรือเชื่อถือและเป็นที่ยอมรับของผู้คนในสังคมเช่นกัน นอกจากนี้ในกลุ่มของนักทฤษฎีโครงสร้าง-หน้าที่นิยม ที่ศึกษาโครงสร้างของสังคมว่าสังคมนั้นทำหน้าที่เหมือนกับอวัยวะของร่างกายที่จะต้องพึ่งพาอาศัยกัน เพื่อให้ดำรงชีวิตอยู่ได้ โดยนักคิดที่สำคัญได้แก่ มาลินาวสกี (Malinowski) และ แรดคลิฟฟ์-บราวน์ (Radcliffe-Brown)

มาลินาวสกี (Malinowski, 1939 อ้างใน Goodenough, 1957) กล่าวว่าวัฒนธรรมเกิดมาจากความต้องการสามส่วนด้วยกัน ได้แก่

1. ความต้องการพื้นฐานส่วนบุคคล เช่น อาหาร ที่อยู่อาศัย ของใช้ที่จำเป็นในชีวิตประจำวัน
2. ความจำเป็นของสังคม เช่น การแบ่งงานกันทำ การแจกจ่ายอาหาร
3. ความต้องการเชิงสัญลักษณ์และบูรณาการของบุคคลและสังคม เช่น ความสงบทางใจ ความกลมกลืนทางสังคม เป็นต้น

โดยการศึกษาวัฒนธรรมเป็นส่วนสำคัญในการศึกษาพฤติกรรมของมนุษย์ที่จะนำไปสู่ การศึกษาระบบวัฒนธรรมทั้งหมด

ในการศึกษาวัฒนธรรมของกลุ่มชนใดกลุ่มชนหนึ่ง สามารถทำได้โดยการศึกษาภาษาของกลุ่มชนนั้น ๆ เนื่องจากภาษาคือสิ่งที่ใช้ในการสื่อสารในวิถีชีวิตของกลุ่มชน และเป็นแหล่งสังคม ภูมิปัญญา องค์ความรู้ และวัฒนธรรมของกลุ่มชนนั้น ๆ ไว้

บาลด์วินและคณะ (Baldwin, et al., 2004, p. 44) กล่าวว่าในการวิเคราะห์ภาษาได้อธิบายระบบภาษาของมนุษย์ไว้ว่า ทุกภาษาประกอบขึ้นด้วย ระบบเสียง ระบบคำ ระบบประโยคและระบบความหมาย วัฒนธรรมที่แทรกอยู่ในความหมายเป็นผลของกระบวนการต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม แต่ถึงแม้ว่าความหมายจะเป็นมาตรฐานและมีระบบ แต่ความหมายก็สามารถเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา ความรู้และข้อมูลต่าง ๆ ที่ถูกสื่อสารผ่านภาษาล้วนเป็นผลผลิตของภาษานั้น ๆ สืบเนื่องจาก

ภาษาถูกคิดค้นขึ้นมาเพื่ออธิบายและให้ความหมายแก่ประสบการณ์ของมนุษย์ จึงอาจกล่าวได้ว่าภาษานั้นเป็นตัวแทนที่แสดงออกถึงไม่ว่าจะเป็นเหตุการณ์ บุคคล สิ่งของ ความรู้สึก เป็นต้น

การจะรู้และเข้าใจกลุ่มสังคมใดสังคมหนึ่ง จำเป็นที่จะต้องรู้ถึงวัฒนธรรมและโลกทัศน์ของสังคมนั้น ๆ การศึกษาโลกทัศน์ของคนในแต่ละสังคมทำให้สามารถเข้าใจกลุ่มสังคมนั้นได้ คำว่า “โลกทัศน์” เป็นคำที่แปลมาจากคำว่า “worldview” ในภาษาอังกฤษ (สุภาพร คงศิริรัตน์ และคณะ, 2557, น.4) ซึ่งได้มีนักวิชาการหลายท่านให้ความหมายของโลกทัศน์ไว้ดังนี้

วิทย์ วิศทเวทย์ (2540, น.169) กล่าวว่า โลกทัศน์ คือ ความเชื่ออันเป็นระบบในวิถีชีวิตของคนคนหนึ่ง อันเป็นทัศนะพื้นฐาน ทุกคนมีโลกทัศน์ โลกทัศน์เป็นตัวกำหนดทิศทางของสังคมมนุษย์ด้วย ส่วนชัยณรงค์ โคตะนนท์ (2533, น.3) กล่าวว่า โลกทัศน์หมายถึง ระบบความคิด ความเชื่อหรือทัศนคติที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลในสังคมหนึ่ง ๆ มีร่วมกันต่อโลก หรือสิ่งทั้งหลายทั้งปวงที่มนุษย์มีความสัมพันธ์ด้วย ซึ่งสอดคล้องกับที่เชาว์ เพ็ชรราช และจิรวรรณ ทรัพย์เจริญ (2550, ออนไลน์) กล่าวถึงความหมายและความสำคัญของโลกทัศน์ว่า โลกทัศน์เป็นมุมมองพื้นฐานที่สำคัญยิ่งต่อการตัดสินใจกระทำพฤติกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์ทั้งในด้านบวกและลบ การดำเนินชีวิต ลักษณะทางสังคม การเมือง และเศรษฐกิจ ฯลฯ ในแต่ละสังคมจะแตกต่างกันเล็กน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับโลกทัศน์ของสังคมนั้น ๆ

ความหมายของโลกทัศน์ที่นักวิชาการหลากหลายท่านได้อธิบายไว้ จะเห็นว่าทุกท่านมีความเห็นที่สอดคล้องกันคือ โลกทัศน์ หมายถึงทัศนะในการมองโลกและสังคมของบุคคลเป็นภาพของโลกหรือสังคมที่บุคคลรับรู้โดยผ่านกระบวนการและระบบวิถีคิดในการประเมินคุณค่าสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยมีพื้นฐานอันหล่อหลอมจากวัฒนธรรมแวดล้อมในสังคมนั้นเติบโตมา อันได้แก่ ทัศนะ ความคิด ความเชื่อ และค่านิยม ทั้งของบุคคลและของสังคมนั้น ๆ โลกทัศน์จึงเป็นตัวกำหนดทิศทางชีวิตของแต่ละคน อีกทั้งเป็นตัวกำหนดทิศทางสังคมของมนุษย์ด้วย ดังที่ สุภาพร คงศิริรัตน์ (2557, น.5) กล่าวว่าการศึกษาโลกทัศน์จึงเป็นการศึกษาทัศนคติ ความรู้สึกนึกคิดของคนที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งอันหล่อหลอมจากความรู้และประสบการณ์ส่วนตัวและสิ่งแวดล้อมจากวัฒนธรรมที่สั่งสมสืบทอดจากยุคหนึ่งไปสู่อีกยุคหนึ่ง

ถึงแม้แนวคิดด้านวัฒนธรรมศึกษาจะไม่มีขั้นตอนในการศึกษาที่เฉพาะเจาะจง แต่แนวคิดด้านวัฒนธรรมศึกษามีประโยชน์ในการช่วยอธิบายความแตกต่างทางด้านการคิด การรับรู้ และโลกทัศน์ของผู้ใช้ภาษา เมื่อมีการเปรียบเทียบระหว่างสองภาษาขึ้นไป ซึ่งตรงกับวัตถุประสงค์ของการศึกษาความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทยและภาษาอินโดนีเซียขึ้นนี้ ดังนั้นผู้วิจัยจะใช้แนวคิดด้านวัฒนธรรมศึกษาเป็นหลักในการอธิบายโลกทัศน์ของชาวไทยและชาวอินโดนีเซียที่มีต่อสัตว์ชนิดต่าง ๆ ซึ่งเป็นที่มาของความหมายเปรียบเทียบที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ที่ปรากฏอยู่ในทั้งสองภาษา

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการทบทวนวรรณกรรม พบว่า มีการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับความหมายเปรียบเทียบ ในภาษาไทยและภาษาอินโดนีเซีย ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งการนำเสนอออกเป็นสองส่วน ได้แก่ ความหมายเปรียบเทียบในภาษาไทย และความหมายเปรียบเทียบในภาษาต่างประเทศ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.4.1 ความหมายเปรียบเทียบในภาษาไทย

ในการใช้ภาษาเพื่อสื่อความระหว่างคู่สนทนา บางครั้งการใช้ถ้อยคำหรือประโยคที่สื่อความหมายตรงหรือความหมายประจำคำอาจไม่เพียงพอและไม่สามารถอธิบายสิ่งที่ต้องการกล่าวถึงได้ตามที่ต้องการ ดังนั้นมนุษย์จึงใช้การเปรียบเทียบ หรือความหมายเปรียบเทียบ มาช่วยให้เข้าใจชัดเจนมากยิ่งขึ้น

ในการศึกษาที่เกี่ยวกับความหมายเปรียบเทียบในภาษาไทย พบว่า ในภาษาไทย มีการนำอวัยวะร่างกายของมนุษย์มาใช้ในการเปรียบเทียบ เช่น งานศึกษาของอุทุมพร มีเจริญ (2542) ที่ศึกษาความหมายเปรียบเทียบของคำศัพท์อวัยวะร่างกายในภาษาไทย ผลการศึกษารูปได้ว่า คำศัพท์อวัยวะร่างกายจำนวน 19 คำ ได้แก่ หัว หน้า ตา ปาก คอ หู ไหล่ ออก นม แขน มือ นิ้ว เนื้อ ผิว ท้อง หลัง ก้น ขาและตีน มีความหมายอื่นนอกเหนือไปจากความหมายประจำคำ ซึ่งจำแนกได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่ คำศัพท์อวัยวะร่างกายที่เป็นอุปลักษณะตายและคำศัพท์อวัยวะร่างกายที่เป็นอุปลักษณะคงที่ และยังแสดงถึงมโนทัศน์เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายของคนไทย 3 เรื่อง ได้แก่ 1. ร่างกายเป็นพื้นที่ 2. ร่างกายเป็นเวลา และ 3. ร่างกายเป็นคนและเรื่องที่เกี่ยวข้องกับคน

นอกจากนี้ยังพบงานศึกษาความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ ซึ่งสัตว์ถูกนำมาเปรียบเป็นสิ่งต่าง ๆ ได้แก่ งานศึกษาของจินดารัตน์ บุญพันธ์ (2547) ซึ่งศึกษาเรื่องความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ที่ปรากฏในสำนวนไทย พบว่าความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ที่ปรากฏในสำนวนไทย มีจำนวน 13 ความหมาย เป็นความหมายเปรียบเทียบที่เกิดจากความหมายประจำรูปของสัตว์ จำนวน 12 ความหมาย ได้แก่ คน คุณสมบัติ นิสัย ภัยอันตราย ปริมาณ ขนาด สัตว์มีพิษ อาหาร เวลา สิ่งประดิษฐ์ อากาศ และการกระทำและความหมายเปรียบเทียบที่เกิดจากความหมายประจำรูปของสัตว์และส่วนประกอบของสัตว์ จำนวน 6 ความหมาย ได้แก่ คุณสมบัติ นิสัย ปริมาณ การกระทำ และระยะทาง นอกจากนี้จากสำนวนทั้งหมดพบว่าสัตว์ชนิดที่ถูกนำมาใช้ในการเปรียบเทียบมากที่สุด คือ เสือ พบทั้งสิ้น 69 สำนวน และสัตว์ที่มีความหมายเปรียบเทียบมากที่สุด คือ งู พบทั้งสิ้น จำนวน 5 ความหมาย

ความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ที่หมายถึงคน คุณสมบัติ นิสัย อาการ การกระทำเป็นการนำคุณสมบัตินี้ทางกายภาพของสัตว์ ลักษณะนิสัย รวมทั้งสภาพความเป็นอยู่ของสัตว์มาเปรียบเทียบกับคน นิสัยของคนในลักษณะต่าง ๆ เช่น คนดุร้าย คนขี้ตกใจ คนมีอำนาจ เป็นต้น สัตว์มีความสัมพันธ์กับสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัว โดยเฉพาะกับคนเพราะสัตว์และคนเป็นสิ่งมีชีวิตเหมือนกัน พฤติกรรมบางอย่างมีความคล้ายคลึงกัน โดยคนเห็นพฤติกรรมของสัตว์ว่ามีบางอย่างคล้ายคลึงกับพฤติกรรมของคน จึงนำสัตว์มาเปรียบเทียบกับคน ซึ่งได้นำแนวคิดด้านการวิเคราะห์อรรถลักษณะมาใช้ในการวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบให้เห็นความหมายที่มีร่วมกันอย่างชัดเจนยิ่งขึ้น

งานศึกษาทั้งสองงานนี้ เป็นการศึกษาที่เกี่ยวกับความหมายเปรียบเทียบในภาษาไทย โดยสิ่งที่ถูกนำมาศึกษาของทั้งสองงานนั้นเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ ได้แก่ อวัยวะร่างกายของมนุษย์ และสัตว์ จึงอาจกล่าวได้ว่า มนุษย์มักจะนำเอาสิ่งที่คุ้นเคย และอยู่ใกล้ตัวของมนุษย์มาใช้ในการเปรียบเทียบ

2.4.2 ความหมายเปรียบเทียบในภาษาต่างประเทศ

ในการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับความหมายเปรียบเทียบไม่เพียงพบแต่ในภาษาไทยเท่านั้น จากการทบทวนวรรณกรรม ผู้วิจัยพบว่ามีการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับความหมายเปรียบเทียบในภาษาต่างประเทศด้วยเช่นกัน ดังเช่น บทความของ ระฮ์มัด ริซกี ปุตรา (Rachmad Rizky Putra, 2012) ศึกษาลักษณะคำคำทอที่นักเรียนโรงเรียนประจำเมืองสุราบายาชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายปีที่ 3 พบว่ามีทั้งคำคำทอในลักษณะของความหมายเปรียบเทียบ ซึ่งอยู่ในรูปของชื่อสัตว์ สัตว์ส่วนของร่างกาย การกระทำ เป็นต้น คำคำทอดังกล่าวมีหน้าที่เพื่อระบายความโกรธ แสดงความตกใจ เพื่อท้าทาย หรือเพื่อว่ากล่าว เสียดสี คำคำทอที่เป็นชื่อสัตว์พบว่า มีการใช้ หมู และ หมา ในลักษณะของการคำทอ และเสียดสี เนื่องมาจากลักษณะนิสัยด้านที่ไม่ดีของสัตว์ทั้งสอง เช่น ความสกปรก ตะคระตะกราม และขี้เกียจ รวมถึงวัฒนธรรม และค่านิยมของชาวอินโดนีเซีย โดยเฉพาะชาวมุสลิมที่มีความเชื่อว่าทั้งหมูและหมาเป็นสัตว์สกปรก และเป็นสัตว์ต้องห้ามตามหลักศาสนาอิสลาม ดังนั้นการใช้หมูและหมาเป็นคำคำทอในภาษาอินโดนีเซียจึงเป็นการนำลักษณะนิสัยของสัตว์ทั้งสองมาเปรียบเทียบกับมนุษย์ที่ได้ทำกริยาที่คล้ายคลึงกับหมูและหมา ซึ่งการคำทอในลักษณะนี้ได้มีการนำค่านิยมของชาวอินโดนีเซียเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย

การศึกษาเรื่องความหมายเปรียบเทียบนอกจากจะศึกษาภายในภาษาใดภาษาหนึ่งแล้ว ยังสามารถศึกษาความหมายเปรียบเทียบระหว่างภาษาได้เช่นกัน ดังเช่นงานศึกษาของ จี อีน ลี (2545) ซึ่งศึกษาเรื่องสื่อในการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม: เปรียบเทียบความหมายเชิงเปรียบเทียบของสื่อและสำนวนที่ใช้สื่อระหว่างภาษาไทยและภาษาเกาหลี พบว่าความหมายเชิงเปรียบเทียบของสื่อต่าง ๆ ส่วนมากมีความเหมือนกันทั้งในภาษาไทยและภาษาเกาหลี โดย สื่อแดงและสื่อส้มมีความหมายในทาง

ที่ดี เข้มแข็ง และกระฉับกระฉ่าง สีน้าเงินมีความหมายในทางที่ดีและเข้มแข็ง สีขาวและสีเขียวมีความหมายในทางที่ดีแต่ไม่เข้มแข็ง สีเหลืองมีความหมายในทางที่ดี แต่ไม่เข้มแข็ง และไม่กระฉับกระฉ่าง สีชมพูมีความหมายเชิงเปรียบเทียบ หมายถึงความรัก แต่ความแตกต่างระหว่างสองชาติ ในสีดำ สีม่วง สีน้าตาล และสีเทา ส่วนสำนวนที่ใช้คำเรียกชื่อสีส่วนมากมีความสัมพันธ์กับความหมายเชิงเปรียบเทียบของสี ตัวอย่างในสำนวนไทย เช่น “ขาวบริสุทธิ์” คือการเปรียบเทียบสิ่งที่สะอาดบริสุทธิ์ ซึ่งแสดงว่าสีขาวมีความหมายถึงความไร้เดียงสา ตัวอย่างในสำนวนเกาหลี เช่น “myeung-baik-ha-da (ขาวสว่าง)” หมายความว่า รู้เรื่องชัดเจนหรือดูอะไรก็ชัด ในสำนวนนี้ นำเอาสีขาวกับความสว่างมาใช้ในความหมายว่า รู้เรื่องหมดอย่างกระจ่างชัดเจน ดังนั้นสำนวนนี้มีความหมายเชิงเปรียบเทียบถึงความชัดเจน ส่วนสำนวนที่ไม่เกี่ยวข้องกับความหมายเชิงเปรียบเทียบนั้นเกิดขึ้นตามความเป็นจริง เช่น ในสำนวนไทยที่ว่า “ข้าวแดงแกงร้อน” เป็นต้น และในสำนวนเกาหลีที่ว่า “jeuk-sin-ho (สัญญาณแดง)” หมายถึงการหยุดที่มาจากสัญญาณไฟจราจร

นอกจากนี้ วู ถิ กิม จี (2550) ได้ศึกษาเรื่อง “การศึกษาเปรียบเทียบสำนวนเวียดนามกับสำนวนไทย” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบสำนวนเวียดนามกับสำนวนไทยที่มีความหมายตรงกันหรือคล้ายกันในด้านที่มาและวิธีการใช้สำนวน และภาพสะท้อนทางธรรมชาติและวิถีชีวิต ซึ่งผลการศึกษาพบว่าสำนวนเวียดนามที่มีความหมายตรงหรือคล้ายคลึงกับสำนวนไทย แต่สิ่งที่นำมาเปรียบเทียบเหมือนกันบางประการ มีจำนวนมากที่สุดถึง 98 สำนวน ด้านการศึกษาภาพสะท้อนทางธรรมชาติพบว่า ด้วยเหตุที่ประเทศเวียดนามและประเทศไทยตั้งอยู่ในภูมิภาคเดียวกัน มีลักษณะทางภูมิประเทศและภูมิอากาศค่อนข้างเหมือนกัน ลักษณะทางกายภาพของมนุษย์พันธุ์สัตว์ และพันธุ์พืชจึงไม่แตกต่างกันมาก ในด้านภาพสะท้อนทางวิถีชีวิตพบว่า คนทั้ง 2 ประเทศส่วนใหญ่เป็นเกษตรกร พึ่งพาอาศัยธรรมชาติในการทำมาหากิน ตั้งถิ่นฐานในชนบทใกล้แหล่งน้ำที่อุดมสมบูรณ์ซึ่งใช้เป็นทั้งที่อยู่อาศัยและแหล่งอาหาร รู้จักประดิษฐ์เครื่องมือเครื่องใช้ และสร้างบ้านเรือนที่มั่นคงแข็งแรง มีความเคร่งครัดในการปฏิบัติตามวัฒนธรรมประเพณีและค่านิยมของคนส่วนใหญ่ เพื่ออบรมสั่งสอนให้คนในครอบครัวและสังคมประพฤติในสิ่งที่ถูกต้องดีงาม

ในการศึกษาของจิ อีน ลี ทำการศึกษาเจาะจงเฉพาะความหมายเปรียบเทียบของสีในภาษาไทยและภาษาเกาหลีเท่านั้น ซึ่งต่างจากงานวู ถิ กิม จี ที่ศึกษาสำนวนทุกรูปแบบที่มีความเหมือนหรือคล้ายคลึงกันในภาษาไทยและภาษาเวียดนาม รวมถึงเน้นการอธิบายวัฒนธรรมของไทยและเวียดนามที่ปรากฏผ่านสำนวนมากกว่าการวิเคราะห์กระบวนการทางความหมายของสำนวน

จากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทางข้างต้นทั้งในภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ พบว่าความหมายเปรียบเทียบถูกใช้ในหลากหลายหน้าที่ เช่น หน้าที่ในการสั่งสอน

ว่ากล่าว และตักเตือน อีกทั้งความหมายเปรียบเทียบของสิ่ง ๆ หนึ่งสามารถมีได้หลากหลาย ความหมาย เช่น ความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ ได้แก่ คน ลักษณะนิสัย อาการ การกระทำ เป็นต้น

2.4.3 โลกทัศน์ ค่านิยม และทัศนคติ

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับโลกทัศน์ ค่านิยม และโลกทัศน์ของ มนุษย์ผ่านวรรณกรรม ผู้วิจัยพบว่าม้งงานวิจัยต่าง ๆ ที่ศึกษาโลกทัศน์ของผู้คนในหลากหลายสังคม เช่น การศึกษาของ โสภนา ศรีจำปา (2544) ได้ศึกษา “โลกทัศน์ของชาวเวียดนามจากสุภาชิต” พบว่า โลกทัศน์ของชาวเวียดนามมีพื้นฐานจากสถาบันครอบครัวและหมู่บ้าน เนื่องจากเป็นสถาบัน เบื้องต้นของสังคมมนุษย์ ส่วนโลกทัศน์ในการดำรงชีวิตพบว่า ชาวเวียดนามให้ความสำคัญกับอาชีพ การเกษตรและต้องมีความซื่อสัตย์และพากเพียรต่ออาชีพ ต้องรู้จักประมาณตน ยอมรับในค่าของเงิน และยกย่องคนที่มีเงิน ส่วนโลกทัศน์ต่อธรรมชาตินั้น ชาวเวียดนามมีโลกทัศน์ว่าธรรมชาติมีความผันแปรตลอดเวลา มนุษย์จึงต้องหมั่นสังเกตและปรับตัวให้สอดคล้องกับธรรมชาติ

อุบล เทศทอง (2548) ได้ศึกษาไว้คล้ายคลึงกัน แต่เป็นการศึกษา “วิถีชีวิตและ โลกทัศน์ของชาวเขมรจากภาชิต” ผลการศึกษาพบว่า ภาชิตเขมรสะท้อนโลกทัศน์เกี่ยวกับคนใน ฐานะปัจเจกชน ส่วนโลกทัศน์ต่อความสัมพันธ์กับบุคคลในสังคม พบว่า การที่จะดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับ คนในสังคมได้อย่างปกติสุข แต่ละคนต้องประพฤติตนให้เหมาะสมกับฐานะและสถานภาพของตน และการที่คนในสังคมมีฐานะและสถานภาพแตกต่างกันนั้นขึ้นอยู่กับการกระทำในอดีตชาติ ซึ่งเป็นสิ่ง ที่ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงแก้ไขได้ ส่วนโลกทัศน์ต่อธรรมชาติพบว่า การที่จะดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับ ธรรมชาติได้อย่างสันติสุข ต้องรู้จักปรับตัวและปฏิบัติตนให้สอดคล้องกับธรรมชาติ ส่วนโลกทัศน์ต่อ ศาสนานั้น คนเขมรเชื่อว่าศาสนาและความเชื่อมีอิทธิพลต่อชีวิตของมนุษย์

ส่วนวารินทร์ มหามนตรี (2557) ได้ศึกษาเรื่อง “โลกทัศน์ของคนไทยจาก ภาชิต” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบโลกทัศน์และวิถีชีวิตของคนไทยในอดีตและปัจจุบัน จากภาชิต โดยเก็บรวบรวมข้อมูลภาชิตจากเอกสารและสื่อต่าง ๆ รวมทั้งสิ้น 1,280 ภาชิต ผลการศึกษาโลกทัศน์ของคนไทยที่สะท้อนจากภาชิต ได้แก่ โลกทัศน์ต่อมนุษย์ โลกทัศน์ต่อธรรมชาติ และโลกทัศน์ต่อสิ่งเหนือธรรมชาติพบว่า คนไทยทั้งในอดีตและปัจจุบันมีโลกทัศน์ต่อมนุษย์ว่า ต้องเป็นคนดีและประพฤติตนให้เหมาะสมกับบทบาทหน้าที่เพื่อให้เกิดความสุขความเจริญแก่ตนเอง และสังคม คนไทยทั้งในอดีตและปัจจุบันมีโลกทัศน์ต่อธรรมชาติว่า เป็นสิ่งที่มีอำนาจเหนืออารคควบคุม ของมนุษย์ มนุษย์จึงต้องเรียนรู้ลักษณะของธรรมชาติและรู้จักปรับตัวให้เข้ากับธรรมชาติเพื่อดำรงชีวิต ได้อย่างมีความสุข ส่วนโลกทัศน์ต่อสิ่งเหนือธรรมชาตินั้น คนไทยมองว่า สิ่งเหนือธรรมชาติสามารถ ดลบันดาลความสุขแก่มนุษย์ได้หากปฏิบัติดี และบันดาลให้เกิดความทุกข์ได้หากปฏิบัติมิชอบ

อย่างไรก็ตามคนไทยในปัจจุบันบางส่วนมีโลกทัศน์เกี่ยวกับบุคคลรวมถึงความเชื่อทางศาสนาและประเพณีบางประการที่ต่างไปจากอดีต เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของสังคม

ศิริพร มณีชูเกตุ (2557) ศึกษาเรื่อง “โลกทัศน์ของคนอินโดนีเซียจากภาพิต” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิถีชีวิตของคนอินโดนีเซียที่สะท้อนจากภาพิต โดยศึกษาโลกทัศน์ต่อมนุษย์ โลกทัศน์ต่อธรรมชาติ และโลกทัศน์ต่อสิ่งเหนือธรรมชาติ ผลการศึกษาพบว่า ภาพิตได้สะท้อนให้เห็นโลกทัศน์ของคนอินโดนีเซียที่มีต่อมนุษย์มากที่สุด และโลกทัศน์ที่สะท้อนให้เห็นอัตลักษณ์ที่เด่นชัดของคนอินโดนีเซีย ได้แก่ โลกทัศน์ของคนอินโดนีเซียที่มีต่อชาวต่างชาติ ซึ่งเป็นโลกทัศน์ในเชิงลบ ผลการศึกษานี้แสดงให้เห็นทัศนคติในเชิงดูแคลน และมองเห็นความเอาเปรียบของชาวต่างชาติ อัตลักษณ์ที่เด่นชัดอีกด้านหนึ่ง ได้แก่ โลกทัศน์ของชาวอินโดนีเซียที่มีต่อศาสนาอิสลาม คนอินโดนีเซียให้ความสำคัญให้คุณค่าต่อศาสนาอิสลามมาก เพราะเกี่ยวพันกับการศึกษาเล่าเรียน เนื่องจากสมัยก่อนการศึกษาของชาวมุสลิมเริ่มจากการศึกษาคัมภีร์อัลกุรอาน

นอกจากนี้สุภาพร คงศิริรัตน์ และคณะ (2557) ได้ศึกษาไว้คล้ายคลึงกับการศึกษาของ วรารัตน์ มหามนตรี (2557) และของศิริพร มณีชูเกตุ (2557) สุภาพร คงศิริรัตน์ และคณะ ทำการศึกษาเรื่อง “โลกทัศน์ของอาเซียนจากภาพิต” เป็นการศึกษาโลกทัศน์ของผู้คนในอาเซียนจำนวน 5 ประเทศ ได้แก่ ไทย ลาว พม่า อินโดนีเซีย และสิงคโปร์ โดยศึกษาจากภาพิตของประเทศนั้น ๆ และอาศัยกรอบของโลทัศน์เป็นแนวทางในการศึกษา ผลการศึกษาพบว่า คนอาเซียนส่วนใหญ่มีโลกทัศน์ทั้งต่อมนุษย์ ต่อธรรมชาติ และต่อสิ่งเหนือธรรมชาติที่คล้ายคลึงกัน เช่น คนไทย คนลาว คนพม่า และคนอินโดนีเซียจะให้ความสำคัญกับคนในครอบครัว เครือญาติและการมีคู่ครอง คนสิงคโปร์และคนลาว ให้ความสำคัญกับผู้นำที่ทำหน้าที่ปกครองบ้านเมือง และการยอมรับบทบาทของผู้หญิงในสังคมค่อนข้างเด่นชัด นอกจากนี้ยังพบว่า โลกทัศน์ที่คนอาเซียนมีต่อศาสนา ส่วนใหญ่มีความคล้ายคลึงกัน ไม่ว่าจะนับถือศาสนาพุทธหรือศาสนาอิสลาม ทั้งนี้ การที่คนอาเซียนมีโลกทัศน์คล้ายคลึงกันส่วนใหญ่ น่าจะเป็นผลมาจากความเป็นอาเซียนที่มีรากฐานวัฒนธรรมที่ใกล้เคียงกัน

จะเห็นได้ว่างานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับโลกทัศน์ของมนุษย์ มีผลการศึกษาที่ใกล้เคียงกัน โดยสามารถสรุปได้เป็นสามด้าน ได้แก่ โลกทัศน์ต่อมนุษย์ โลกทัศน์ต่อธรรมชาติ และโลกทัศน์ต่อสิ่งเหนือธรรมชาติ โดยโลกทัศน์ของผู้คนในแต่ละสังคมจะมีความใกล้เคียงหรือแตกต่างกันขึ้นอยู่กับวัฒนธรรม ศาสนาที่มีอิทธิพลอยู่ในแต่ละสังคม

ส่วนงานศึกษาเกี่ยวกับค่านิยม เพ็ญแข ประจันปัจจนึก และอ้อมเดือน สดมณี (2529) ได้ศึกษาเรื่อง “ค่านิยมของชาวชนบทไทย: ค่านิยมทางวัตถุกับค่านิยมทางระเบียบประเพณี” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนากับการเปลี่ยนแปลงด้านค่านิยม และเพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงด้านค่านิยมทางวัตถุกับค่านิยมทางระเบียบประเพณีของประชากร

ไทย ผลการศึกษาพบว่า การพัฒนาหรือความเจริญมีผลต่อค่านิยมของประชากรกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มประชากรในหมู่บ้านที่มีความเจริญสูงจะมีระดับค่านิยมทางวัตถุสูงกว่ากลุ่มประชากรในหมู่บ้านที่ไม่เจริญ และกลุ่มประชากรในหมู่บ้านที่ไม่เจริญจะมีระดับค่านิยมทางระเบียบประเพณีสูงกว่ากลุ่มประชากรในหมู่บ้านเจริญ ผลการศึกษาชี้ให้เห็นถึงอิทธิพลของสถาบันครอบครัว โรงเรียนและวัดในการปลูกฝังและถ่ายทอดค่านิยมทางระเบียบประเพณีแก่บุคคล

ส่วนมณี พยอมยงค์ และนรินทร์ชัย พัฒนพงศา (2527) ศึกษาวรรณกรรมสำคัญของ ลานนาไทยที่สะท้อนวิถีชีวิต ความเชื่อ ตลอดจนพฤติกรรมต่าง ๆ ของลานนาไทยในอดีต นับจากกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น จนถึงปัจจุบัน โดยถ่ายทอดและแปลวรรณกรรมล้านนาไทย 5 ฉบับ ได้แก่ คร่าวพญาพรหม, คร่าวอุทาหรณ์, คร่าวหงส์หิน, คร่าวฮ่ำ และเพลงของจรัล มโนเพชร แล้วจัดทำเป็นแบบสอบถาม ผลการศึกษาพบว่า วรรณกรรมสะท้อนความเชื่อและวิถีชีวิตของชาวลานนาได้มาก เช่น ความเชื่อเรื่องกรรม ความเชื่อเรื่องการมีภรรยาบ่อยเป็นเรื่องเหมาะสม ความเชื่อในเรื่องภูตผีและสิ่งลี้ลับ ความเชื่อเรื่องขวัญ โดยปรากฏในวรรณกรรมยุคต้นและยุคกลาง สมัยรัตนโกสินทร์ แต่ไม่ค่อยปรากฏในวรรณกรรมยุคปัจจุบัน

กล่าวโดยสรุป งานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับโลกทัศน์ ค่านิยม และทัศนคติของผู้คนผ่านวรรณกรรม สำนวน และสุภาษิตแสดงให้เห็นว่าวรรณกรรมต่าง ๆ เป็นสิ่งที่สะท้อนวิถีชีวิต ความเชื่อ ทัศนคติของผู้คนในแต่ละสังคมได้เป็นอย่างดี เนื่องจากวรรณกรรมเกิดขึ้นมาจากการดำรงชีวิตประจำวันของผู้คน และเป็นสิ่งที่ปฏิบัติ ยึดถือสืบต่อกันมา ในแต่ละสังคมอาจมีโลกทัศน์ ความเชื่อ และทัศนคติที่ต่างกัน ซึ่งขึ้นอยู่กับวัฒนธรรมที่ปฏิบัติกันอยู่ในพื้นที่ ซึ่งตรงกับความต้องการของผู้วิจัยที่จะศึกษาโลกทัศน์ ค่านิยม และทัศนคติของชาวไทยและชาวอินโดนีเซียผ่านความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทยและภาษาอินโดนีเซีย เพื่อให้เห็นถึงโลกทัศน์ของผู้คนในสองสังคมในด้านต่าง ๆ ผ่านความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ รวมถึงเพื่อให้ทราบถึงทัศนคติของผู้คนในทั้งสองสังคมที่มีต่อสัตว์ชนิดต่าง ๆ ที่ถูกนำมาเปรียบเทียบว่าเป็นไปในทางที่ดีหรือไม่ดีอย่างไร

บทที่ 3 วิธีการวิจัย

ในบทนี้ผู้วิจัยจะกล่าวถึงขั้นตอนการดำเนินการวิจัยเรื่อง “ความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทยและภาษาอินโดนีเซีย” ตั้งแต่การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การสรุปและอภิปรายผล มีรายละเอียดของขั้นตอนการดำเนินการวิจัยดังนี้

3.1 การทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความหมายเปรียบเทียบ ทฤษฎีการวิเคราะห์วรรณกรรม และแนวคิดด้านวัฒนธรรมศึกษา

3.2 การคัดเลือกข้อมูล

ในการคัดเลือกข้อมูลความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทยและภาษาอินโดนีเซีย ผู้วิจัยแบ่งขั้นตอนการคัดเลือกออกเป็นสองขั้นตอน ได้แก่ การคัดเลือกข้อมูลภาษาไทย และการคัดเลือกข้อมูลภาษาอินโดนีเซีย

3.2.1 การคัดเลือกข้อมูลภาษาไทย

3.2.1.1 ผู้วิจัยคัดเลือกข้อมูลความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทย โดยรวบรวมรายชื่อสัตว์ในภาษาไทยจากหนังสือสารานุกรมสัตว์ โดย บัวกันต์ วิลามาต (2545) ผู้วิจัยคัดเลือกรายชื่อสัตว์เรียงตามลำดับอักษร เพื่อใช้ในการค้นหาข้อมูลความหมายเปรียบเทียบของสัตว์จากคลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติ (Thai National Corpus) โดยคัดเลือกจากข้อมูลความหมายเปรียบเทียบที่ปรากฏ 500 ข้อมูลแรกต่อรายชื่อสัตว์หนึ่งชนิด

3.2.1.2 ผู้วิจัยคัดเลือกเฉพาะข้อมูลที่เป็นความหมายเปรียบเทียบ โดยตรวจสอบจากพจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน ฉบับ พ.ศ. 2542 และพิจารณาจากบริบทของประโยคที่มีคำ เรียกชื่อสัตว์ปรากฏ เพื่อให้ทราบว่าคำดังกล่าวมีความหมายในเชิงเปรียบเทียบ รวมถึงตรวจสอบข้อมูลความหมายเปรียบเทียบจากหนังสือสำนวนไทย สุภาษิตและคำพังเพย จำนวน 31 เล่ม ดังนี้

1. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ฉบับปีพ.ศ. 2542
2. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ฉบับปีพ.ศ. 2552
3. 716 สำนวนไทย โดย มัทรี ตูลยาทร
4. 2000 สำนวนไทย พร้อมตัวอย่างการใช้ โดย เอกรัตน์ อุดมพรและกิตติยา

อ่อนสำอาง

5. เกร็ดภาษาหนังสือไทย โดย ส.พลายน้อย
6. คำนิยมในสำนวนไทย โดยเพ็ญแข วัจนสุนทร
7. ปทานุกรมว่าด้วยการใช้สำนวนไทย โดย บุญสิริ สุวรรณเพ็ชร
8. ประมวลสุภาษิตไทย โดย ชญานินทร์
9. พจนานุกรมสุภาษิตไทย คำพังเพยและสำนวนไทย โดยกองทัพ

เคลือบพณิชกุล

10. พจนานุกรมสำนวนคำภาษาไทย โดย กิตติพร วีรสุธีกุล และยุพิน วีรสุธีกุล
11. ภาษิต คำพังเพยและสำนวนไทย โดยราชบัณฑิต
12. รู้ถ้วนสำนวนไทย โดย วรวรรณ คงมานุสรณ์
13. สำนวน ภาษิตและคำพังเพยของไทยที่น่าสัตว์มาเปรียบ โดย รัชณี ซอโสตถิกุล
14. สำนวนไทย สุภาษิต คำพังเพย โดย ชุติพร สุสุวรรณ
15. สำนวน สุภาษิตและคำพังเพย โดย ไพโรจน์ อยู่มณฑิธร
16. สำนวนไทย โดย กาญจนาคพันธุ์
17. สำนวนไทย โดย ประเทือง คล้ายสุบรรณ
18. ปทานุกรมฉบับถ้อยคำ สำนวนโวหาร คำพังเพย สุภาษิตไทย โดย สมบัติ

จำปาเงิน

19. สำนวนชวนคิด ภาษิตสอนใจ โดย รัตนา สถิตานนท์
20. สำนวนไทย โดย ยิ่งลักษณ์ งามดี
21. สุภาษิต คำพังเพยและสำนวนไทย โดย ยิ่งลักษณ์ งามดี
22. สำนวนไทย ภาษิตฝรั่ง โดย สุภาวดี จิตกวีกุล

23. สำนวนไทยใช้ให้เป็น โดย ไพโรจน์ อยู่มณเฑียร
24. สุภาษิตไทย โดย เจือ สตะเวทิน
25. สำนวนไทย โดย ขุนวิจิตรมาตรา
26. สำนวนอังกฤษและสำนวนไทยที่มีความหมายคล้ายคลึงกัน โดย รัชนี้

ขอโสติดิกุล

27. สำนวนไทย โดย กุสุมา รักษมณี
28. ย้อนคำ สำนวนไทย โดย จันทิมา น่วมศรีนวล
29. สำนวนไทย ฉบับจัดหมวดหมู่ โดย อุดมพร อมรรธรรม
30. สำนวนไทย สุภาษิต คำพังเพย โดย ชุลิพร, นำโชค, อาพร
31. คำสำนวน คำเข้าคู่ โดย ปารีชาติ วรณจิต

3.2.2 การคัดเลือกข้อมูลภาษาอินโดนีเซีย

3.2.2.1 ผู้วิจัยคัดเลือกข้อมูลความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาอินโดนีเซีย โดยรวบรวมรายชื่อสัตว์ในภาษาอินโดนีเซียจากหนังสือรวบรวมรายชื่อสัตว์ โลกของสัตว์ (Dunia Binatang) โดยยูซุฟ กริสติอาโน (Kristianto, Y., 2015) และ หนังสือชุดรอบรู้เรื่องโลก (Seri Serba Tahu Dunia) โดย เจอนาร์ เรสปาตี (Respati, J., 2016) ผู้วิจัยคัดเลือกรายชื่อสัตว์เรียงตามลำดับอักษร เพื่อใช้ในการค้นหาข้อมูลความหมายเปรียบเทียบของสัตว์จากคลังข้อมูลข้อมูลภาษาอินโดนีเซีย ห้องสมุดภาษาเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (SEALang Library Indonesian Corpus) โดยคัดเลือกจากข้อมูลความหมายเปรียบเทียบที่ปรากฏ 500 ข้อมูลแรกต่อรายชื่อสัตว์หนึ่งชนิด

3.2.2.2 ผู้วิจัยคัดเลือกเฉพาะข้อมูลที่เป็นความหมายเปรียบเทียบ โดยตรวจสอบจาก พจนานุกรมหลักภาษาอินโดนีเซีย กรมการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 4 ปี 2014 (Kamus Besar Bahasa Indonesia) และพิจารณาจากบริบทของประโยคที่มีคำเรียกชื่อสัตว์ปรากฏ เพื่อให้ทราบว่าคำดังกล่าวมีความหมายในเชิงเปรียบเทียบ รวมถึงตรวจสอบข้อมูลความหมายเปรียบเทียบจากหนังสือสำนวน สุภาษิตและคำพังเพยในภาษาอินโดนีเซีย จำนวน 32 เล่ม ดังนี้

1. พจนานุกรมหลักภาษาอินโดนีเซีย กรมการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 4 ปี 2014 (Kamus Besar Bahasa Indonesia oleh Pusat Bahasa Edisi Keempat)
2. พจนานุกรมสำนวน สุภาษิต โดย เจ เอส บาดูดู (Kamus Peribahasa oleh J.S. Badudu)
3. 5700 สำนวน สุภาษิตอินโดนีเซีย โดย ดร. นูร์ อะริฟีน ชานีอาโก (5700 Peribahasa Indonesia oleh Dr. Nur Arifin Chaniago)
4. สำนวน สุภาษิต โดย ปามุนจัก (Peribahasa oleh Pamuntjak)

5. แนวความคิดโดยรวมอันเกี่ยวข้องกับสำนวน สุภาษิตอินโดนีเซีย โดย ไชลาล อาริมิ (Pikiran-pikiran Kolektif dalam Peribahasa Indonesia oleh Sailal Arimi)
6. 3500 สำนวน สุภาษิตอินโดนีเซีย โดยบริษัทอินโดนีเซีย วิซวล (3500 Peribahasa Indonesia oleh Indonesia Virtual Company)
7. 1700 สำนวน สุภาษิตอินโดนีเซีย โดย อัมราน เย เอส ชานีอาโก (1700 Peribahasa Indonesia oleh Amran Y.S. Chaniago)
8. สำนวน สุภาษิตอินโดนีเซีย โดย กิพตีอวาตี และ เอ็นดรี ซูลิตโย (Peribahasa Indonesia oleh Kiftiawati dan Endry Sulityo)
9. สำนวน สุภาษิตอินโดนีเซีย โดย บัณจิต อารุ ซูโยโต บากิรุ (Peribahasa Indonesia oleh Drs. R. Suyoto Bakir)
10. รวบรวมสำนวน สุภาษิตอินโดนีเซีย โดย สรี เลสตารี (Kumpulan Peribahasa Indonesia oleh Sri Lestari)
11. 2700 สำนวน สุภาษิตอินโดนีเซีย สำหรับชั้นประถมศึกษา มัธยมศึกษา ตอนต้นและตอนปลาย แบบบุคคลทั่วไป โดย อาร์ฟ บะฮติอาร์ (2700 Peribahasa Indonesia untuk SD, SMP, SMA dan Umum oleh Arief Bachtiar)
12. พจนานุกรมสำนวน สุภาษิตอินโดนีเซีย โดย โยเซ ริซัล (Kamus Peribahasa Indonesia oleh Yose Rizal)
13. พจนานุกรมสำนวน สุภาษิตอินโดนีเซียฉบับครบถ้วน โดย ชะฮรูล ระมะดอน (Kamus Lengkap Peribahasa Indonesia oleh Syahrul Ramadhan)
14. พจนานุกรมสำนวน สุภาษิตอินโดนีเซียฉบับครบถ้วน โดย ดร.เรนี ฟิตรีอานี (Kamus Lengkap Peribahasa Indonesia oleh Reni Fitriani s. Pd.)
15. รวบรวมสำนวน สุภาษิตอินโดนีเซีย โดย กามัล โกมันโดโก (Kumpulan Peribahasa Indonesia oleh Gamal Komandoko)
16. สำนวน สุภาษิตอินโดนีเซียฉบับครบถ้วนที่สุด เพิ่มปันทุนและบทกลอน โดย อาเจน ดิอานาวาตี (Super Lengkap Peribahasa Indonesia Plus Pantun & Puisi oleh Ajen Dianawati)
17. หนังสือเก่งปันทุนและสำนวน สุภาษิตอินโดนีเซีย โดย มูเตีย ดวี ปังเงสตี (Buku Pintar Pantun dan Peribahasa Indonesia oleh Mutia Dwi Pangesti)

18. พจนานุกรมสำนวน สุภาษิตอินโดนีเซีย โดย ดร.ซาตรีโอ นูโกรโฮ (Kamus Peribahasa Indonesia oleh Dr. Satrio Nugroho)
19. 5000 สำนวน สุภาษิตอินโดนีเซีย โดย เมิงงาฮู อมปู (5000 Peribahasa Indonesia oleh Mangahu Ompu)
20. รวบรวมสำนวน สุภาษิตอินโดนีเซีย โดย โมะฮุ กุสนาดิ วาสรี (Kumpulan Peribahasa oleh Moh. Kusnadi Wasrie)
21. พจนานุกรมสำนวน สุภาษิตอินโดนีเซีย โดย ซุปราปโต บัณฑิตครุศาสตร์ (Kamus Peribahasa Indonesia oleh Suprpto, S. Pd.)
22. ฉลาดสำนวน สุภาษิตอินโดนีเซีย โดย สรี วินตالا อะฮมัด (Mahir Peribahasa Indonesia oleh Sri Wintala Achmad)
23. ความหลากหลายของสำนวน สุภาษิตอินโดนีเซีย โดย อะดิติยา ปราตามา (Bunga Rampai Peribahasa Indonesia oleh Aditya Pratama)
24. สำนวน สุภาษิตอินโดนีเซีย โดย ปุสตาภา มกมูร์ (Peribahasa & Ungkapan oleh Pustaka Makmur)
25. สำนวน สุภาษิตอินโดนีเซีย บทกลอน ปันตุน โดย เตอกุฮ อินดราวัน (Peribahasa Puisi Pantun Sajak oleh Teguh Indriawan)
26. พจนานุกรมสำนวน สุภาษิตอินโดนีเซียฉบับครบถ้วน โดย บิสรี มุสโตฟา (Kamus Lengkap Peribahasa Indonesia oleh Bisri Mustofa)
27. พจนานุกรมสำนวน สุภาษิตอินโดนีเซีย โดย สารโวโน ปุสโปสาปุโตร (Kamus Peribahasa oleh Sarwono Pusposaputro)
28. พจนานุกรมสุภาษิตภาษาอินโดนีเซีย โดย เจ เอส บาดูดู (Kamus Ungkapan Bahasa Indonesia oleh J.S. Badudu)
29. พจนานุกรมสุภาษิตภาษาอินโดนีเซีย โดย อับดุล แชร์ (Kamus Ungkapan Bahasa Indonesia oleh Abdul Chaer)
30. พจนานุกรมสำนวน สุภาษิตอินโดนีเซีย โดย เอ็ม มิฟตะฮู ฟาวซี บัณฑิตครุศาสตร์ (Kamus Lengkap Peribahasa dan Ungkapan oleh M. Miftah Fauzi S. Pd)
31. พจนานุกรมสุภาษิตภาษาอินโดนีเซีย โดย ดวี นูโกรโฮ และ ดร. ซุรายิน (Kamus Ungkapan Bahasa Indonesia oleh Dwi Nugroho, Drs. Surayin)

32. สำนวน สุภาษิตอินโดนีเซีย และปันทุนสำหรับชั้นประถมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษา และบุคคลทั่วไป โดย ชัมซุล ฮิดายัตุลเลาะห์ (Peribahasa & Pantun untuk SD, SMP, SMA dan Umum oleh Syamsul Hidayatullah ZE.)

ในการคัดเลือกข้อมูลความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทยและภาษาอินโดนีเซีย ผู้วิจัยคัดเลือกข้อมูลความหมายเปรียบเทียบ ตามคำนิยามของความหมายเปรียบเทียบจากแนวคิดของนักภาษาศาสตร์และนักวิชาการหลายท่าน ซึ่งกล่าวไว้ในบทที่ 1 สามารถสรุปได้ว่า ความหมายเปรียบเทียบ คือ ความหมายที่เกิดจากการนำเอาความหมายประจำคำมาใช้ในเชิงเปรียบเทียบ โดยจะใช้เปรียบเทียบกับสิ่งที่มีลักษณะที่คล้ายคลึงกันซึ่งพอจะเปรียบเทียบได้ ทำให้เกิดความหมายใหม่ อีกทั้งเป็นการขยายความหมายของคำออกไปจากเดิมและทำให้เห็นภาพและเข้าใจความหมายได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น ดังนั้น ผู้วิจัยจึงคัดเลือกข้อมูลที่คำเรียกชื่อสัตว์มีความหมายเปรียบเทียบที่เกิดขึ้นนอกเหนือไปจากความหมายประจำคำ

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยแบ่งขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูลออกเป็นสองขั้นตอน ได้แก่ การเก็บรวบรวมข้อมูลภาษาไทย และการเก็บรวบรวมข้อมูลภาษาอินโดนีเซีย มีรายละเอียดดังนี้

3.3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลภาษาไทย

3.3.1.1 รวบรวมรายชื่อหนังสือสำนวนไทย สุภาษิตและคำพังเพยทั้งหมดที่ปรากฏเพื่อใช้ในการตรวจสอบข้อมูลความหมายของความหมายเปรียบเทียบ พบทั้งสิ้น 31 เล่ม (ดูข้อ 3.2.1.2)

3.3.1.2 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทยตามเกณฑ์การคัดเลือกข้อมูลข้อ 3.2 จากคลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติ (Thai National Corpus)

3.3.2 การเก็บข้อมูลภาษาอินโดนีเซีย

3.3.2.1 รวบรวมรายชื่อหนังสือสำนวน สุภาษิตและคำพังเพยภาษาอินโดนีเซียทั้งหมดที่ปรากฏ เพื่อใช้ในการอ้างอิงรายชื่อสัตว์ และใช้ในการตรวจสอบข้อมูลความหมายของความหมายเปรียบเทียบ พบทั้งสิ้น 32 เล่ม (ดูข้อ 3.2.2.2)

3.3.2.2 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาอินโดนีเซียตามเกณฑ์การคัดเลือกข้อมูลข้อ 3.2 จากคลังข้อมูลภาษาอินโดนีเซีย ห้องสมุดเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (SEALang Library Indonesian Corpus)

3.4 การจัดกลุ่มข้อมูล

ในการจัดกลุ่มข้อมูลความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทยและภาษาอินโดนีเซีย รวมถึงการจัดกลุ่มประเภทของสัตว์ ผู้วิจัยอ้างอิงตามการจัดกลุ่มหมวดหมู่คำของนวรรณ พันธุเมธา (2544)

3.4.1 การจัดกลุ่มประเภทของสัตว์จะช่วยให้แยกแยะได้ว่ากลุ่มสัตว์ประเภทใดมีความหมายเปรียบเทียบอย่างไรบ้าง และกลุ่มสัตว์ใดถูกนำมาใช้เปรียบเทียบมากที่สุด ซึ่งสามารถเชื่อมโยงไปถึงสภาพสังคมและวัฒนธรรมของชาวไทยและชาวอินโดนีเซีย จากข้อมูลสามารถจัดกลุ่มสัตว์ได้เป็น 7 กลุ่ม ได้แก่ สัตว์บก, สัตว์ปีก, สัตว์น้ำ, สัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ, สัตว์เลื้อยคลาน, สัตว์ไม่มีกระดูกสันหลังขนาดเล็ก และสัตว์ในเทพนิยาย/ตำนาน

3.4.2 การจัดกลุ่มความหมายเปรียบเทียบช่วยให้สามารถแยกแยะได้ว่ามีสัตว์ประเภทใดบ้างที่มีความหมายเปรียบเทียบอยู่ในกลุ่มเดียวกัน และกลุ่มความหมายเปรียบเทียบใดมีจำนวนข้อมูลมากหรือน้อยที่สุด

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทยและภาษาอินโดนีเซีย ผู้วิจัยแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็นสามส่วน ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลภาษาไทย การวิเคราะห์ข้อมูลภาษาอินโดนีเซีย และการวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูลภาษาไทยและภาษาอินโดนีเซีย โดยมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

3.5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลภาษาไทย

วิเคราะห์อรรถลักษณะของความหมายประจำรูปและความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ โดยใช้แนวคิดการวิเคราะห์อรรถลักษณะของอูจิ้น นิดา (Nida, 1975) เพื่อใช้ในการอธิบายสิ่งที่เชื่อมโยงกันระหว่างความหมายประจำรูปและความหมายเปรียบเทียบของสัตว์

3.5.2 การวิเคราะห์ข้อมูลภาษาอินโดนีเซีย

วิเคราะห์อรรถลักษณะของความหมายประจำรูปและความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ โดยใช้แนวคิดการวิเคราะห์อรรถลักษณะของอูจิ้น นิดา (Nida, 1975) เพื่อใช้ในการอธิบายสิ่งที่เชื่อมโยงกันระหว่างความหมายประจำรูปและความหมายเปรียบเทียบของสัตว์

3.5.3 การวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูลภาษาไทยและภาษาอินโดนีเซีย

3.5.3.1 วิเคราะห์ความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทยและภาษาอินโดนีเซีย โดยใช้แนวคิดการวิเคราะห์อรรถลักษณะ

3.5.3.2 วิเคราะห์ความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทยและภาษาอินโดนีเซีย โดยพิจารณาจากอรรถลักษณะของสัตว์ ซึ่งเป็นความหมายประจำรูปของสัตว์ และความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบที่ทำให้ทราบว่าสัตว์มีความหมายเปรียบเทียบกับสิ่งใดจากอรรถลักษณะ

3.5.3.3 วิเคราะห์เปรียบเทียบความเหมือนและความต่างของความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทยกับภาษาอินโดนีเซีย

3.5.3.4 วิเคราะห์โลกทัศน์ ค่านิยม และทัศนคติของสังคมไทยและสังคมอินโดนีเซียที่มีต่อสัตว์

3.6 สรุปและอภิปรายผลการศึกษา

ผู้วิจัยสรุปและอภิปรายผลของการวิจัย รวมทั้งข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการวิจัยในเรื่องที่เกี่ยวข้องต่อไป

บทที่ 4

ความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทยและภาษาอินโดนีเซีย

ในบทนี้ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทยและภาษาอินโดนีเซีย คำว่า “ความหมายเปรียบเทียบ” ผู้วิจัยหมายถึงความหมายที่เกิดจากการนำเอาความหมายประจำคำมาใช้ในเชิงเปรียบเทียบ โดยจะใช้เปรียบเทียบกับสิ่งที่มีลักษณะที่คล้ายคลึงกันซึ่งพอจะเปรียบเทียบได้ ทำให้เกิดความหมายใหม่ อีกทั้งเป็นการขยายความหมายของคำออกไปจากเดิมและเข้าใจความหมายได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น ความหมายเปรียบเทียบมีประโยชน์อย่างมากในการอธิบายบางสิ่งบางอย่าง โดยนำบางสิ่งบางอย่างที่ใกล้เคียงกับสิ่งที่เราต้องการจะสื่อมาใช้ในการเปรียบเทียบเพื่อให้ผู้ฟังเกิดความเข้าใจมากยิ่งขึ้น การเปรียบเทียบความหมายที่เกิดจากการนำความหมายประจำรูปมาใช้ในเชิงเปรียบเทียบเพื่ออธิบายถึงสิ่งที่ความหมายประจำรูปไม่สามารถอธิบายได้ครอบคลุม โดยผู้วิจัยใช้แนวคิดการวิเคราะห์อรรถลักษณะของนิดา (Nida, 1975) ในการวิเคราะห์อรรถลักษณะของสัตว์ในภาษาไทยและภาษาอินโดนีเซียที่ทำให้เกิดเป็นความหมายเปรียบเทียบขึ้นมา รวมถึงเพื่อแสดงให้เห็นอรรถลักษณะของสัตว์ใดบ้างที่มีความเหมือนหรือแตกต่างกันระหว่างสองภาษา

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทยและภาษาอินโดนีเซียจากหนังสือสำนวน สุภาษิตและคำพังเพยของทั้งสองภาษาทั้งหมดที่ปรากฏตั้งที่กล่าวไว้ในบทที่ 3 และคัดเลือกเฉพาะข้อมูลที่เป็นความหมายเปรียบเทียบอ้างอิงจากพจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน ฉบับ พ.ศ. 2542 และ พจนานุกรมหลักภาษาอินโดนีเซีย กรมการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 4 ปี 2014 (Kamus Besar Bahasa Indonesia) ในการอธิบายความหมายความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในการศึกษานี้ ผู้วิจัยอ้างอิงจากพจนานุกรม และหนังสือสำนวน สุภาษิตและคำพังเพย ส่วนความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ที่มีได้มีการอ้างอิง หมายถึงผู้วิจัยเป็นผู้อธิบายความหมายเอง

การศึกษาคความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทยและภาษาอินโดนีเซีย ผู้วิจัยได้แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่

- 4.1 ความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทย
 - 4.2 ความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาอินโดนีเซีย
 - 4.3 การวิเคราะห์ความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทยกับภาษาอินโดนีเซีย
- ผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.1 ความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทย

ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลจากพจนานุกรมรวบรวมรายชื่อสัตว์ พบ สัตว์ทั้งสิ้น 144 ชนิด โดยผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากคลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติ (Thai National Corpus) และหนังสือที่รวบรวมความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทย ผลการศึกษาความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทย พบว่ามีสัตว์ที่มีความหมายเปรียบเทียบ 106 ชนิด รวมทั้งสิ้น 587 ประโยค

หลังจากผู้วิจัยได้วิเคราะห์อรรถลักษณะเพื่อหาความหมายที่มีร่วมกันอย่างชัดเจนระหว่างความหมายประจำรูปและความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ พบความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ จำนวน 12 ความหมาย โดยเป็นความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ที่เกิดจากความหมายประจำรูปของสัตว์ ซึ่งความหมายประจำรูปของสัตว์หมายความรวมถึงอวัยวะร่างกายของสัตว์ คุณสมบัติทางกายภาพ ลักษณะนิสัย พฤติกรรม และความเป็นอยู่ของสัตว์ ซึ่งผู้วิจัยจำแนกออกเป็น 2 กลุ่มความหมาย อ้างอิงตามการจำแนกหมวดหมู่คำของ นววรรณ พันธเมธา (2544) ได้แก่

1. ความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทยที่อยู่ในกลุ่มความหมาย มนุษย์และสิ่งที่มีสัมพันธ์กับมนุษย์ มีดังต่อไปนี้
 - 1.1 คน หมายถึง มนุษย์ เชื้อชาติ และอวัยวะร่างกายของมนุษย์
 - 1.2 คุณลักษณะ หมายถึง ลักษณะประจำตัวของมนุษย์
 - 1.3 นิสัย หมายถึง ความประพฤติที่เคยชินของมนุษย์
 - 1.4 กิริยาอาการ หมายถึง การแสดงออกด้วยกาย ลักษณะที่แสดงออก ท่าทาง สภาพทางกายและสภาพจิตของมนุษย์
 - 1.5 การกระทำ หมายถึง การกระทำและพฤติกรรมของมนุษย์ที่กระทำต่อสิ่งต่าง ๆ
2. ความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทยที่มีอยู่ในกลุ่มความหมาย ที่ไม่ใช่มนุษย์ มีดังต่อไปนี้

- 2.1 ปริมาณ หมายถึง ความมากน้อยของสิ่งต่าง ๆ
- 2.2 ระยะห่าง หมายถึง ความห่างของวัตถุตามแนวระนาบและแนวตั้ง
- 2.3 สิ่งของ หมายถึง วัตถุต่าง ๆ
- 2.4 สถานที่ หมายถึง ที่ตั้ง แหล่ง
- 2.5 เวลา หมายถึง ความยาวนาน
- 2.6 เหตุการณ์ หมายถึง เรื่องราวที่เกิดขึ้น
- 2.7 ภัยอันตราย หมายถึง เหตุที่อาจทำให้ตายหรือบาดเจ็บ เหตุแห่งความสูญเสีย

ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.1.1 กลุ่มความหมายมนุษย์และสิ่งที่มีสัมพันธ์กับมนุษย์

ผู้วิจัยพบว่า ความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทยที่มีความหมายเปรียบเทียบอยู่ในกลุ่มความหมายมนุษย์และสิ่งที่มีสัมพันธ์กับมนุษย์ มีทั้งสิ้น 470 ประโยค สัตว์ที่นำมาใช้เปรียบเทียบในกลุ่มความหมายมนุษย์และสิ่งที่มีสัมพันธ์กับมนุษย์ มีทั้งหมด 98 ชนิด ซึ่งสามารถจำแนกออกได้เป็นสัตว์ 7 กลุ่ม อ้างอิงตามการจำแนกหมวดหมู่คำของ นววรรณ พันธุเมธา (2544) ได้แก่

ก. สัตว์บก หมายถึง สัตว์ที่ดำรงชีวิตอยู่บนบก ได้แก่ กระชู่, กระตัง, กระต่าย, กระแต, กระรอก, กวาง, แกะ, เก้ง, ควาย, ค่าง, จิงโจ้, จิ้งจอก, ช้าง, ตุ่น, เนื้อทราย, บ่าง, แพะ, ม้า, แมว, ยีราฟ, แรด, ลิง, วัว, เสือ, สมัน, สิงโต, หนู, หนูตะเภา, หมา, หมาป่า, หมี, หมู, อุฐู และฮิปโปโปแตมัส

ข. สัตว์น้ำ หมายถึง สัตว์ที่ดำรงชีวิตอยู่ในน้ำ ได้แก่ กุ้ง, ปู, ปลา, ปลากระตี่, ปลาไหล, ปลาช่อน, ปลาชิว, ปลาซ่า และปลาหมอ

ค. สัตว์ปีก หมายถึง สัตว์ที่มีปีก ได้แก่ กา, ไก่, ไก่แจ้, ค้างคาว, นก, นกแก้ว, นกขุนทอง, นกกระจอก, นกกระจอกเทศ, นกกระปูด, นกคุ่ม, นกยูง, นกกระเวก, เป็ด, แร้ง, หงส์, ห่าน และเหยี่ยว

ง. สัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ หมายถึง สัตว์ที่ดำรงชีวิตได้ทั้งบนบกและน้ำ ได้แก่ กบ, เขียด, คางคก, และอึ่งอ่าง

จ. สัตว์เลื้อยคลาน หมายถึง สัตว์ที่ผิวหนังมีเกล็ดปกคลุมทั่วไป เคลื่อนที่ด้วยการเลื้อยหรือคลาน ได้แก่ กิ้งก่า, งู, จระเข้, จิ้งจก, เต่า, ตุ๊กแก และเหี้ย

ฉ. สัตว์ไม่มีกระดูกสันหลังขนาดเล็ก หมายถึง แมลงและแมง ได้แก่ จักจั่น, บุง, ปลวก, ปลิง, ผี, ผีเสื้อ, มด, มดแดง, แมงดา, แมงมุม, แมงเม่า, แมลงปอ, ยุง, ไส้เดือน, หอย, หิ่งห้อย, เห็บ, เหา, หนอน, และเหลือบ

ช. สัตว์ในเทพนิยาย/ตำนาน หมายถึง สัตว์ที่ปรากฏในเทพนิยาย/ตำนาน ไม่มีตัวตนอยู่จริง ได้แก่ ครุฑ, นาค และมังกร

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์อรรถลักษณะของสัตว์ที่เป็นความหมายประจำรูปและความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทยที่มีความหมายเปรียบเทียบอยู่ในกลุ่มความหมายมนุษย์และสิ่งที่สัมพันธ์กับมนุษย์ พบว่าสัตว์ถูกนำมาเปรียบเทียบเป็นมนุษย์ เชื้อชาติ อวัยวะร่างกายของมนุษย์ คุณสมบัติทางกายภาพ ความประพฤติกี่เคยชิน กิริยาอาการ สภาพทางกายและสภาพจิตของมนุษย์ และการกระทำและพฤติกรรมของมนุษย์ที่กระทำต่อสิ่งต่าง ๆ (นวรรณ พันธ์เมธา, 2544) ดังต่อไปนี้

4.1.1.1 คน หมายถึง มนุษย์ เชื้อชาติ และอวัยวะร่างกายของมนุษย์

4.1.1.2 คุณลักษณะ หมายถึง ลักษณะประจำตัวของมนุษย์

4.1.1.3 นิสัย หมายถึง ความประพฤติกี่เคยชินของมนุษย์

4.1.1.4 กิริยาอาการ หมายถึง การแสดงออกด้วยกาย ลักษณะที่แสดงออกท่าทาง สภาพทางกายและสภาพจิตของมนุษย์

4.1.1.5 การกระทำ หมายถึง การกระทำและพฤติกรรมของมนุษย์ที่กระทำต่อสิ่งต่าง ๆ

ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

4.1.1.1 คน

คน หมายถึง มนุษย์ เชื้อชาติ อวัยวะ ลักษณะของมนุษย์ เช่น คนดี คนร้าย คนเก่ง ผู้ชาย ผู้หญิง บุคคลประเภทที่สาม เป็นต้น พบสัตว์ที่มีความหมายเปรียบเทียบเป็นคน จำนวน 71 ชนิด ซึ่งสามารถจัดกลุ่มสัตว์ออกเป็น 7 กลุ่ม ได้แก่ สัตว์บก สัตว์น้ำ สัตว์ปีก สัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ สัตว์เลื้อยคลาน สัตว์ที่ไม่มีกระดูกสันหลังขนาดเล็ก และสัตว์ในเทพนิยาย/ตำนาน

สัตว์บกที่มีความหมายเปรียบเทียบเป็น คน ได้แก่ กระชู่, กระต่าย, กระตัง, กระรอก, กวาง, แกะ, เก้ง, ควาย, ค่าง, จิ้งจอก, จิงโจ้, ช้าง, เนื้อทราย, บ่าง, แพน, ม้า, แมว, แรด, ลิง, วัว, เสือ, สมัน, สิงโต, หนู, หนูตะเภา, หมา, หมาป่า และหมู

สัตว์น้ำที่มีความหมายเปรียบเทียบเป็น คน ได้แก่ ปู, ปลา, ปลาไหล, ปลาช่อน และ ปลาหมอ

สัตว์ปีกที่มีความหมายเปรียบเทียบเป็น คน ได้แก่ กา, ไก่, ไก่แจ้, ค้างคาว, นก, นกแก้ว, นกกระจอก, นกยูง, เป็ด, แร้ง, หงส์, ห่าน และเหยี่ยว

สัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำที่มีความหมายเปรียบเทียบเป็น คน ได้แก่ กบ, เขียด, และคางคก

สัตว์เลื้อยคลานที่มีความหมายเปรียบเทียบเป็น คน ได้แก่ กิ้งก่า, งู, จระเข้, จิ้งจก และเต่า

สัตว์ที่ไม่มีกระดูกสันหลังขนาดเล็กที่มีความหมายเปรียบเทียบเป็น คน ได้แก่ จักจั่น, ปลวก, ปลิง, ผีเสื้อ, มด, มดแดง, แมงดา, แมงมุม, แมงเม่า, ยุง, ไร้เดือน, หอย, หิ่งห้อย, หนอน และเหลือบ

สัตว์ในเทพนิยาย/ตำนานที่มีความหมายเปรียบเทียบเป็นคน ได้แก่ นาค และมังกร

1) เสือ, สิงห์, กระทิง, แรด พบในสำนวน “เสือ สิงห์ กระทิง แรด” หมายถึง คนเลวทราม ชี้โกงและอันตราย (อุดมพร อมรรธรรม, 2556, น. 302)

	ความหมายประจำรูป	ความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบ
	เสือ, สิงห์, กระทิง, แรด	คน
<u>วิเคราะห์อรรถลักษณะ</u>	[-มนุษย์]	[+มนุษย์]
	[+อันตราย]	[+อันตราย]
	[+ดุร้าย]	[+ดุร้าย]

จากข้อมูลนี้เปรียบเทียบเสือ สิงห์ กระทิง และแรดเป็น คน โดยมีอรรถลักษณะร่วมกันระหว่างความหมายประจำรูปของ “เสือ สิงห์ กระทิง แรด” กับความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบเป็น “คน” คือ [+อันตราย] และ [+ดุร้าย] เสือ สิงห์ กระทิง และแรดถูกนำมาเปรียบเป็นคนเลวและอันตราย เพราะเสือ สิงห์ กระทิง แรดเป็นสัตว์ป่าที่มีขนาดใหญ่และดุร้าย (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546) สามารถทำอันตรายให้กับผู้ที่เข้าไปใกล้ได้ จึงนำเสือ สิงห์ กระทิง และแรดมาเปรียบเป็นคนที่สามารถก่อให้เกิดอันตราย

2) เจ้าชู้ไก่แจ้ หมายถึง ผู้ชายที่มีนิสัยเจ้าชู้ เกี่ยวผู้หญิงไปมา (จันทิมา น่วมศรีนวน, 2554, น. 60)

	ความหมายประจำรูป	ความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบ
	ไก่แจ้	คน
<u>วิเคราะห์อรรถลักษณะ</u>	[-มนุษย์]	[+มนุษย์]
	[+เพศผู้]	[+เพศผู้]
	[+อาการป้อ]	[-อาการ]
	[+ผสมพันธุ์]	[+ผสมพันธุ์]

ประโยคนี้เปรียบเทียบไก่แจ้เป็นผู้ชายที่มีนิสัยเจ้าชู้ โดยมีอรรถลักษณะร่วมกันระหว่างความหมายประจำรูปของ “ไก่แจ้” กับความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบเป็น “คน” คือ [+เพศผู้] และ [+ผสมพันธุ์] ไก่แจ้และคนเป็นสิ่งมีชีวิตเหมือนกัน จึงนำไก่แจ้มาเปรียบเป็นคน ไก่แจ้เป็นสัตว์เพศผู้ที่มีมักจะเข้าหาไก่ตัวเมียเพื่อผสมพันธุ์ ไก่แจ้จะขยับปีกและกางปีกเมื่อเจอไก่ตัวเมีย หรือที่เรียกว่าอาการป้อ เพื่อเป็นการแสดงว่าต้องการผสมพันธุ์ ไก่แจ้เป็นสัตว์สังคมชอบอยู่เป็นกลุ่ม ถ้าเลี้ยงตัวเดียวจะหงายตาย จึงควรเลี้ยงเป็นครอบครัว ไก่แจ้ตัวผู้หนึ่งตัว จะมีคู่เป็นตัวเมียจำนวนสองถึงสามตัว (ศรี เกศมณี, 2534) จึงนำมาเปรียบเป็นผู้ชายเจ้าชู้ โดยอรรถลักษณะ [+ผสมพันธุ์] ได้จากการนำพฤติกรรมของไก่แจ้มาเปรียบเป็นพฤติกรรมของคน

3) ค้างคาว พบในประโยค “ใช้ชีวิตแบบค้างคาว” หมายถึง คนที่ดำเนินชีวิตในช่วงเวลากลางคืน และพักผ่อนในช่วงเวลากลางวัน

	ความหมายประจำรูป	ความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบ
	ค้างคาว	คน
<u>วิเคราะห์อรรถลักษณะ</u>	[-มนุษย์]	[+มนุษย์]
	[+กลางคืน]	[+กลางคืน]

ประโยคนี้เปรียบเทียบค้างคาวเป็นคนที่ดำเนินชีวิตในช่วงเวลากลางคืน โดยมีอรรถลักษณะร่วมกันระหว่างความหมายประจำรูปของ “ค้างคาว” กับความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบเป็น “คน” คือ [+กลางคืน] ค้างคาวและคนเป็นสิ่งมีชีวิตเหมือนกัน ค้างคาวมักออกหากินในเวลากลางคืน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, น. 244) และพักผ่อนในช่วงเวลากลางวัน แต่คนเป็นสิ่งมีชีวิตที่ทำงานหากินตอนกลางวันและพักผ่อนตอนกลางคืน ดังนั้นจึงเปรียบเทียบคนที่ออกทำงานในช่วงเวลากลางคืนว่าเป็นค้างคาว

4) จระเข้ขวางคลอง หมายถึง คนที่ไปขัดขวางผู้อื่น (ประเทือง คล้ายสุบรรณ, 2530, น. 21)

	ความหมายประจำรูป	ความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบ
	จระเข้	คน
<u>วิเคราะห์อรรถลักษณะ</u>	[-มนุษย์] [+น้ำ]	[+มนุษย์] [+เดินทาง] [+น้ำ]

ประโยคนี้เปรียบเทียบจระเข้หมายถึงคน โดยมีอรรถลักษณะร่วมกันระหว่างความหมายประจำรูปของ “จระเข้” กับความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบเป็น “คน” คือ [+น้ำ] จระเข้และคนเป็นสิ่งมีชีวิตเหมือนกัน จึงนำจระเข้มาเปรียบเทียบเป็นคน จระเข้เป็นสัตว์เลื้อยคลาน อาศัยอยู่ริมน้ำ และว่ายน้ำเก่ง ในสมัยก่อนผู้คนเดินทางโดยทางน้ำและใช้เรือเป็นพาหนะ ตามแม่น้ำลำคลองจะมีจระเข้เป็นจำนวนมาก จระเข้เหล่านั้นเป็นตัวกีดขวางเส้นทางการจราจรและเป็นอุปสรรคในการเดินทางเป็นอย่างมาก (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, น. 290) จึงนำจระเข้มาเปรียบกับคนที่ไปขัดขวางผลประโยชน์ของผู้อื่น

5) นกรู้ หมายถึง ผู้ที่มีไหวพริบ รู้เท่าทันเหตุการณ์หรือภัยที่จะมาถึงตน (ชูลีพร, นำโชค, อาพร, 2538, น. 31)

	ความหมายประจำรูป	ความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบ
	นก	คน
<u>วิเคราะห์อรรถลักษณะ</u>	[-มนุษย์] [+เห็นไกล] [+ไหวพริบ]	[+มนุษย์] [-เห็นไกล] [+ไหวพริบ]

ประโยคนี้เปรียบเทียบนกหมายถึงคน โดยมีอรรถลักษณะร่วมกันระหว่างความหมายประจำรูปของ “นก” กับความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบเป็น “คน” คือ [+ไหวพริบ] นกและคนเป็นสิ่งมีชีวิตเหมือนกัน จึงนำนกมาเปรียบเป็นคน นกเป็นสัตว์ปีกที่มีกระวังตัวอยู่และรู้ทันภัยที่จะมาถึงตัว เพราะนกมีสายตาว้างไกล และสามารถส่งเสียงเพื่อเตือนภัย จึงสามารถบินหนีเมื่อมีภัยมาถึงตัว (อาจแจ่มเมฆ, 2529 น. 266-268) จึงนำนกมาเปรียบกับคนที่มีความไหวพริบ รู้เท่าทันเหตุการณ์หรือภัยที่จะมาถึงตน

6) กระจกใต้น้ำ หมายถึง คนที่แสดงอาการดีใจ ตื่นเต้นจนตัวสั่น (ราชบัณฑิตยสถาน, 2551, น. 2)

	ความหมายประจำรูป	ความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบ
	กระจก	คน
<u>วิเคราะห์อรรถลักษณะ</u>	[-มนุษย์]	[+มนุษย์]
	[+ครีป]	[+ดีใจ]*
	[-นิ่ง]*	[-นิ่ง]*

ประโยคนี้เปรียบเทียบปลากกระจกใต้น้ำหมายถึงคนที่มีอาการดีใจ ตื่นเต้นจนตัวสั่น โดยมีอรรถลักษณะร่วมกันระหว่างความหมายประจำรูปของ “ปลากกระจก” กับความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบเป็น “คน” คือ [-นิ่ง]* และ [+ดีใจ]* ส่วนวนนี้เปรียบเทียบลักษณะของปลากกระจกที่มาอยู่ในที่แห้ง พอถูกน้ำก็ตื่น (ขุนวิจิตรมาตรา, 2543, น. 325) จึงนำอาการสับสนไปมาของปลากกระจกมาเปรียบเป็นอาการดีใจ ตื่นเต้นจนตัวสั่น จนดูไม่เหมาะสม โดยอรรถลักษณะ [+ดีใจ]* [-นิ่ง]* ของความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบเป็นคนที่แสดงอาการดีใจ ตื่นเต้นจนตัวสั่น ได้จากการเปรียบเทียบกับอาการของปลากกระจกเมื่ออยู่ในน้ำ

7) ปลิงดูดเลือด ในบริบท “ฉันก็ตัดสินใจทิ้งชีวิตเก่าๆ ไว้เบื้องหลัง ทิ้งชีวิตเหลวไหลไร้สาระ ทิ้งเพื่อนๆ ประเภทปลิงดูดเลือดทั้งหลาย” หมายถึง คนที่คอยหาผลประโยชน์จากผู้อื่น

	ความหมายประจำรูป	ความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบ
	ปลิง	คน
<u>วิเคราะห์อรรถลักษณะ</u>	[-มนุษย์]	[+มนุษย์]
	[+น้ำ]	[-ดี]
	[+ดูดเลือด]	[+หาประโยชน์]
	[+เกาะติด]	[+เกาะติด]

ประโยคนี้เปรียบเทียบปลิงเป็นคนที่คอยหาผลประโยชน์จากผู้อื่น โดยมีอรรถลักษณะร่วมกันระหว่างความหมายประจำรูปของ “ปลิง” กับความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบเป็น “คน” คือ [+เกาะติด] ปลิงเป็นสัตว์ไม่มีกระดูกสันหลัง อาศัยอยู่ในน้ำ เกาะคนหรือสัตว์เลือดอุ่นเพื่อดูดกินเลือดเป็นอาหาร (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, น. 679) ปลิงที่เกาะติด หาประโยชน์จากสัตว์อื่นจึงถูกนำมาเปรียบเทียบกับคนที่คอยหาประโยชน์จากผู้อื่น

8) วานรได้แก้ว หมายถึง คนที่ไม่รู้จักคุณค่าของสิ่งที่ตนมี (ยิ่งลักษณ์ งามดี, 2531, น. 84)

	ความหมายประจำรูป	ความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบ
	วานร	คน
<u>วิเคราะห์อรรถลักษณะ</u>	[-มนุษย์] [-นึ่ง]	[+มนุษย์] [-รู้ค่า]*

ประโยคนี้เปรียบเทียบวานรเป็นคนที่ไม่รู้จักคุณค่าของสิ่งที่ตนมี โดยมีอรรถลักษณะที่เกิดจากการเปรียบเทียบเป็น “วานร” เป็น “คน” คือ [-รู้ค่า]* วานรเป็นสัตว์ที่มีรูปร่างคล้ายคน มักไม่อยู่หนึ่ง วานรเป็นสัตว์กินพืช ไม่รู้จักคุณค่าของแก้วแหวนเงินทองเหมือนมนุษย์ วานรได้แก้วจึงถูกนำมาเปรียบเทียบกับคนที่ไม่รู้จักคุณค่าสิ่งของที่ตนมี

9) สมัน ในสำนวน “เสือในร่างสมัน” หมายถึง คนร้ายที่ปลอมตัวมาในร่างคนดี (ยิ่งลักษณ์ งามดี, 2531, น. 91)

	ความหมายประจำรูป	ความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบ
	สมัน	คน
<u>วิเคราะห์อรรถลักษณะ</u>	[-มนุษย์] [+กินพืช] [-อันตราย]	[+มนุษย์] [+ดี] [-อันตราย]

ประโยคนี้เปรียบเทียบสมันหมายถึงคน โดยมีอรรถลักษณะร่วมกันระหว่างความหมายประจำรูปของ “สมัน” กับความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบเป็น “คน” คือ [-อันตราย] สมันและคนเป็นสิ่งมีชีวิตเหมือนกัน จึงนำสมันมาเปรียบเทียบเป็นคน สมันเป็นสัตว์กินพืช (อัมพา ศรีสุภพพงษ์, น. 64) ไม่ดุร้าย ไม่เป็นอันตรายต่อสัตว์ชนิดอื่น จึงนำสมันมาเปรียบเป็นคนดีที่ไม่เป็นอันตราย

10) แมลงเม่า จากสำนวน “แมลงเม่าบินเข้ากองไฟ” ในบริบท “เขาทำตัวเป็นแมลงเม่าบินเข้ากองไฟ” หมายถึง คนที่เข้าหาอันตราย (ขุนวิจิตรมาตรา, 2543, น. 432)

	ความหมายประจำรูป	ความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบ
	แมลงเม่า	คน
<u>วิเคราะห์อรรถลักษณะ</u>	[-มนุษย์] [-ใหญ่] [+บิน] [+ชอบแสงไฟ]	[+มนุษย์] [+เข้าหาประโยชน์]* [+อันตราย]

ประโยคนี้เปรียบเทียบแมลงเม่าหมายถึงคน โดยมีอรรถลักษณะที่เกิดจากการเปรียบเทียบ “แมลงเม่า” เป็น “คน” คือ [+เข้าหาประโยชน์]* แมลงเม่าและคนเป็นสิ่งมีชีวิตเหมือนกัน จึงนำแมลงเม่ามาเปรียบเทียบเป็นคน แมลงเม่าหรือแมงเม่าเป็นสัตว์ไม่มีกระดูกสันหลังขนาดเล็ก บินได้ และชอบแสงไฟ แมลงเม่าชอบบินเข้าไปหาแสงไฟจนทำให้ตัวมันเป็นอันตราย (ขุนวิจิตรมาตรา, 2543, น. 432) จึงนำแมลงเม่ามาเปรียบเทียบเป็นคนที่เข้าหาอันตราย

11) อีบโปโปเตมัส ในประโยค “ตัวใหญ่อย่างกับอีบโปโปเตมัส” หมายถึง คนที่มีร่างกายใหญ่โต

	ความหมายประจำรูป	ความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบ
	อีบโปโปเตมัส	คน
<u>วิเคราะห์อรรถลักษณะ</u>	[-มนุษย์] [+ใหญ่] [+ชอบว่ายน้ำ]	[+มนุษย์] [+ใหญ่]*

ประโยคนี้เปรียบเทียบอีบโปโปเตมัสหมายถึงคน โดยมีอรรถลักษณะที่เกิดจากการเปรียบเทียบ “อีบโปโปเตมัส” เป็น “คน” คือ [+ใหญ่]* อีบโปโปเตมัสและคนเป็นสิ่งมีชีวิตเหมือนกัน จึงนำอีบโปโปเตมัสมาเปรียบเทียบเป็นคน อีบโปโปเตมัสเป็นสัตว์ที่มีขนาดร่างกายใหญ่ มีน้ำหนักประมาณ 2,000 กิโลกรัม (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, น. 1405) จึงนำขนาดของอีบโปโปเตมัสมาเปรียบเทียบเป็นขนาดร่างกายของคน

12) แมวขโมย ในประโยค “เมื่อฉันไม่ได้ แก่ก็ต้องไม่ได้เหมือนกันไอ้แมวขโมย” หมายถึง คนขี้ขโมย (ฐปนวัฒน์ คามะวัน, 2558, น. 4)

	ความหมายประจำรูป	ความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบ
	แมว	คนขี้ขโมย
<u>วิเคราะห์อรรถลักษณะ</u>	[-มนุษย์] [+ขโมย]	[+มนุษย์] [+ขโมย]* [-ดี]*

ประโยคนี้เปรียบเทียบแมวเป็นนิสัยขี้ขโมย โดยมีอรรถลักษณะร่วมกันระหว่างความหมายประจำรูปของ “แมว” กับความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบเป็น “คน” คือ [+ขโมย]* แมวเป็นสัตว์เลี้ยงของมนุษย์ และอาศัยร่วมกับมนุษย์ภายในครัวเรือน แมวมักจะขโมยอาหารของมนุษย์ จึงนำนิสัยของแมวมาเปรียบกับคนขี้ขโมย โดยอรรถลักษณะ [+ขโมย]* และ [-ดี]* ของความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบเป็นนิสัยขี้ขโมย ได้จากการเปรียบเทียบกับนิสัยของแมว

13) มังกร ในข้อมูล “ชาวมังกร” ในบริบท “อัตราการลงทุนก่อสร้างอสังหาริมทรัพย์ใหม่ในจีนได้ขยายตัวในระดับ 20 ต้น ๆ ต่อปี ขณะที่การขยายตัวของการซื้ออสังหาริมทรัพย์ของชาวมังกรได้เพิ่มขึ้น 26-27 ต่อปี” หมายถึง ชาวจีน

	ความหมายประจำรูป	ความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบ
	มังกร	ชาวจีน
<u>วิเคราะห์อรรถลักษณะ</u>	[-มนุษย์]	[+มนุษย์]
	[+จีน]	[+จีน]
	[-จริง]	

ประโยคนี้อ้างอิงเปรียบเทียบมังกรเป็นชาวจีน โดยมีอรรถลักษณะร่วมกันระหว่างความหมายประจำรูปของ “มังกร” กับความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบเป็น “คน” คือ [+จีน] มังกรเป็นสัตว์ที่ไม่มีตัวตนอยู่จริง แต่สามารถพบได้ในเทพนิยาย/ตำนานต่าง ๆ ของจีน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, น. 850) จึงนำมังกรมาเปรียบเทียบเป็นชาวจีน

4.1.1.2 คุณลักษณะของมนุษย์

คุณลักษณะของมนุษย์ หมายถึง ลักษณะประจำตัวของมนุษย์ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, น. 253) เช่น อ้วน ผอม โง่ ฉลาด สวย ขี้เหร่ สูง แข็งแรง เป็นต้น พบสัตว์ที่มีความหมายเปรียบเทียบเป็น คุณลักษณะของมนุษย์ จำนวน 46 ชนิด ซึ่งสามารถจัดกลุ่มสัตว์ออกเป็น 7 กลุ่ม ได้แก่ สัตว์บก สัตว์น้ำ สัตว์ปีก สัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ สัตว์เลื้อยคลาน สัตว์ที่ไม่มีกระดูกสันหลังขนาดเล็ก และสัตว์ในเทพนิยาย/ตำนาน

สัตว์บกที่มีความหมายเปรียบเทียบเป็น คุณลักษณะของมนุษย์ ได้แก่ กระซู่, ควาย, จิ้งจอก, ช้าง, ตุ่น, ปลวก, แพะ, ม้า, แมว, วัว, ยีราฟ, แรด, เสือ, สิงโต, หมา, หมู และหมู

สัตว์น้ำที่มีความหมายเปรียบเทียบเป็น คุณลักษณะของมนุษย์ ได้แก่ กุ้ง, ปู และปลา

สัตว์ปีกที่มีความหมายเปรียบเทียบเป็น คุณลักษณะของมนุษย์ ได้แก่ ไก่, นกกระจอก, นกการเวก, นกแก้ว, นกค่อม, เป็ด, แร้ง, หงส์, ห่าน และเหยี่ยว

สัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำที่มีความหมายเปรียบเทียบเป็น คุณลักษณะของมนุษย์ ได้แก่ กบ, เขียด และอึ่งอ่าง

สัตว์เลื้อยคลานที่มีความหมายเปรียบเทียบเป็น คุณลักษณะของมนุษย์ ได้แก่ จิ้งจก, ตุ๊กแก, เต่า และเหี้ย

สัตว์ที่ไม่มีกระดูกสันหลังขนาดเล็ก ที่มีความหมายเปรียบเทียบเป็น
คุณลักษณะของมนุษย์ ได้แก่ ผีเสื้อ, ผึ้ง, มด, แมงมุม, แมลงปอ, ยุง, ไข่เต๋อน เทา และหนอน

สัตว์ในเทพนิยาย/ตำนานที่มีความหมายเปรียบเทียบเป็น คุณลักษณะของ
มนุษย์ ได้แก่ มังกร

1) อืดเป็นควาย หมายถึง ทนทาน มีกำลังมาก

	ความหมายประจำรูป	ความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบ
	ควาย	ทนทาน มีกำลังมาก
<u>วิเคราะห์อรรถลักษณะ</u>	[-มนุษย์]	[+มนุษย์]
	[+ใหญ่]	[+คุณลักษณะ]
	[+อดทน]	[+อดทน]
	[+กำลัง]	[+กำลัง]
	[+ถูกใช้งาน]	

ประโยคนี้เปรียบเทียบคุณลักษณะของควายเป็นคุณลักษณะของคน โดยมีอรรถลักษณะ
ร่วมกันระหว่างความหมายประจำรูปของ “ควาย” กับความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบ “ทนทาน”
คือ [+อดทน] และ [+กำลัง] ควายเป็นสัตว์ที่มีแรงมาก มนุษย์จึงนิยมเลี้ยงไว้ใช้งาน (นววรรณ พันธุเมธา,
2544, น. 554) ทนทานต่อการทำงาน สามารถทำงานหนัก เช่น ลากยานพาหนะหรือไถนาได้เป็น
เวลานาน จึงนำคุณลักษณะของควายมาเปรียบกับคุณลักษณะของคนที่มีความทนทานและมีกำลังมาก

2) สูงเป็นยีราฟ หมายถึง สูงมาก

	ความหมายประจำรูป	ความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบ
	ยีราฟ	(คนที่) สูงมาก
<u>วิเคราะห์อรรถลักษณะ</u>	[-มนุษย์]	[+มนุษย์]
	[+คุณลักษณะ]	[+คุณลักษณะ]*
	[+สูง]	[+สูง]*

ประโยคนี้เปรียบเทียบคุณลักษณะของยีราฟเป็นคุณลักษณะของคนที่สูงมาก โดยมี
อรรถลักษณะร่วมกันระหว่างความหมายประจำรูปของ “ยีราฟ” กับความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบ
“สูงมาก” คือ [+คุณลักษณะ]* และ [+สูง]* ยีราฟเป็นสัตว์ที่มีคอยาวและสูงมาก จึงนำมาเปรียบกับคนที่
มีความสูงมาก คนไม่ได้มีคุณลักษณะ “สูง” เป็นลักษณะประจำตัวของคน เพราะคนมีส่วนสูงที่แตกต่าง

กันไป บางคนเตี้ย บางคนสูง ดังนั้นอรรถลักษณะ [+สูง]* ของคน จึงได้มาจากการเปรียบเทียบกับคุณลักษณะของยี่ราฟ

3) อ้วนเหมือนหมี หมายถึง อ้วน ใหญ่

	ความหมายประจำรูป	ความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบ
	หมี	(คนที่) อ้วนใหญ่
<u>วิเคราะห์อรรถลักษณะ</u>	[-มนุษย์]	[+มนุษย์]
	[+คุณลักษณะ]	[+คุณลักษณะ]*
	[+อ้วน]	[+อ้วน]*

ประโยคนี้เปรียบเทียบคุณลักษณะของหมีเป็นคุณลักษณะของคนที่อ้วนใหญ่ โดยมีอรรถลักษณะร่วมกันระหว่างความหมายประจำรูปของ “หมี” กับความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบเป็น “อ้วนใหญ่” คือ [+คุณลักษณะ]* [+อ้วน]* หมีเป็นสัตว์ที่รูปร่างอ้วน ใหญ่โต (อัมพา ศรีสัพทพงษ์, น. 117-127) จึงนำคุณลักษณะของหมีมาเปรียบกับคนหรือสิ่งมีชีวิตที่มีคุณลักษณะอ้วนใหญ่

4) ผอมเหมือนจิ้งจกถูกประตุนีบ หมายถึง ผอมมาก

	ความหมายประจำรูป	ความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบ
	จิ้งจก	ผอมมาก
<u>วิเคราะห์อรรถลักษณะ</u>	[-มนุษย์]	[+มนุษย์]
	[+ยาว]	[+รูปร่าง]
	[-ใหญ่]	[-ใหญ่]*

ประโยคนี้เปรียบเทียบคุณลักษณะของจิ้งจกเป็นรูปร่างของคนที่ผอมมาก โดยมีอรรถลักษณะร่วมกันระหว่างความหมายประจำรูปของ “จิ้งจก” กับความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบเป็น “ผอมมาก” คือ [-ใหญ่]* จิ้งจกเป็นสัตว์ตัวเล็ก มีลักษณะยาว จึงนำจิ้งจกถูกประตุนีบมาเปรียบเป็นรูปร่างของคนที่ผอมมาก

5) ช้ำเหมือนเต่าคลาน หมายถึง เชื่องช้า

	ความหมายประจำรูป	ความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบ
	เต่า	(คนที่) เคลื่อนที่ช้า
<u>วิเคราะห์อรรถลักษณะ</u>	[-มนุษย์]	[+มนุษย์]
	[-คุณลักษณะ]	[+คุณลักษณะ]
	[-เร็ว]	[-เร็ว]*

ประโยคนี้เปรียบเทียบคุณลักษณะของเต่าเป็นคุณลักษณะเชิงซ้ำ โดยมีอรรถลักษณะร่วมกันระหว่างความหมายประจำรูปของ “เต่า” กับความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบเป็น “เชิงซ้ำ” คือ [-เร็ว]* เต่าเป็นสัตว์เลื้อยคลาน มีกระดองปกคลุมร่างกาย มีหัวและขาทั้งสี่ยื่นออกมาจากกระดอง เต่ามีขาเดินที่งุ่มง่าม (ธวัช รัทสีล, 2520, น. 262) ไม่ค่อยว่องไว จึงนำคุณลักษณะของเต่ามาเปรียบกับคุณลักษณะของคน

6) กระทบกระทั่ง หมายถึง บุคคลเพศที่สามที่มีร่างกายใหญ่โต

	ความหมายประจำรูป	ความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบ
	กระทบ	(คนที่มี) ขนาดร่างกายใหญ่
<u>วิเคราะห์อรรถลักษณะ</u>	[-มนุษย์]	[+มนุษย์]
	[+บก]	[+คุณลักษณะ]
	[+ใหญ่]	[+ใหญ่]

ประโยคนี้เปรียบเทียบขนาดของกระทบหมายถึงขนาดของคน โดยมีอรรถลักษณะร่วมกันระหว่างความหมายประจำรูปของ “กระทบ” กับความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบเป็น “คุณลักษณะ” คือ [+ใหญ่]* กระทบเป็นสัตว์ป่าที่มีลำตัวใหญ่ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, น. 42) จึงนำขนาดของกระทบมาเปรียบกับขนาดใหญ่ โดยอรรถลักษณะ [+ใหญ่]* ของความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบเป็นบุคคลเพศที่สามที่มีขนาดร่างกายใหญ่ ได้จากการเปรียบเทียบกับขนาดของกระทบ

7) ซีดเป็นไก่ต้ม หมายถึง ชาวจนซีด (ดวงกมล ลีलगามสุวรรณ, ย่อหน้าที่ 1)

	ความหมายประจำรูป	ความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบ
	ไก่	ซีดขาว
<u>วิเคราะห์อรรถลักษณะ</u>	[-มนุษย์]	[+มนุษย์]
	[+ต้ม]	[+คุณลักษณะ]
	[+ขาว]	[+ขาว]*

ประโยคนี้เปรียบเทียบไก่ต้มหมายถึงคุณลักษณะชาวจนซีด โดยมีอรรถลักษณะร่วมกันระหว่างความหมายประจำรูปของ “ไก่ต้ม” กับความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบเป็น “คุณลักษณะ” คือ [+ขาว]* ไก่เป็นสัตว์ที่มักถูกนำไปทำเป็นอาหารของมนุษย์ เช่น การต้ม ไก่ที่ผ่านกระบวนการต้มแล้วจะมีสีขาว ซีดเผือด (ดวงกมล ลีलगามสุวรรณ, ย่อหน้าที่ 1) จึงนำลักษณะของไก่ต้มมาเปรียบเป็นคุณลักษณะชาวจนซีดของสีผิว โดยอรรถลักษณะ [+ขาว]* ของความหมายที่ได้จากการเปรียบเทียบเป็นคุณลักษณะ ได้จากการเปรียบเทียบกับสีของไก่ต้มที่มีสีขาว

8) เห็น ในบริบท จะเห็นไม่เกรงใจ หมายถึง ชั่ว

	ความหมายประจำรูป	ความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบ
	เห็น	ชั่ว
<u>วิเคราะห์อรรถลักษณะ</u>	[-มนุษย์]	[+มนุษย์]
	[+กินเนื้อ]	[+คุณลักษณะ]
	[+ขโมย]	[-ดี]
	[-ดี]	

ข้อมูลนี้เปรียบเทียบเห็นหมายถึงคุณลักษณะที่ไม่ดี ชั่ว โดยมีอรรถลักษณะร่วมกันระหว่างความหมายประจำรูปของ “เห็น” กับความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบเป็น “คุณลักษณะ” คือ [-ดี] เห็นเป็นสัตว์เลื้อยคลาน ตัวใหญ่ สีดำ มีลายดอกสีเหลืองพาดขวาง หากินบริเวณใกล้แหล่งน้ำ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, น. 1309) เห็นเป็นสัตว์กินเนื้อ เมื่อเห็นไม่สามารถหาอาหารได้ เห็นก็จะมาขโมยจับสัตว์เลี้ยงของมนุษย์กินเป็นอาหาร จึงนำพฤติกรรมของเห็นมาเปรียบเป็นสิ่งที่ไม่ดี เป็นความชั่ว

4.1.1.3 นิสัย

นิสัย หมายถึง ความประพฤตินี้เคยชิน (ราชบัณฑิตยสถาน, น. 593) เช่น ชุกชน เจ้าชู้ ชี้ขลาด ชี้ขโมย เป็นต้น พบสัตว์ที่มีความหมายเปรียบเทียบเป็น นิสัย จำนวน 11 ชนิด ซึ่งสามารถจัดกลุ่มสัตว์ออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ สัตว์บก สัตว์น้ำ สัตว์ปีก และสัตว์เลื้อยคลาน

สัตว์บกที่มีความหมายเปรียบเทียบเป็น นิสัย ได้แก่ ค่าง, แมว, ลิง และหมา
สัตว์น้ำที่มีความหมายเปรียบเทียบเป็น นิสัย ได้แก่ กุ้ง, ปู, ปลาชิว และปลาซ่า

สัตว์ปีกที่มีความหมายเปรียบเทียบเป็น นิสัย ได้แก่ นก

สัตว์เลื้อยคลานที่มีความหมายเปรียบเทียบเป็น นิสัย ได้แก่ ตะกวด และเต่า

1) ถอยหลังเหมือนกิ้ง หมายถึง ขลาดกลัว (ประเทือง คล้ายสุบรรณ, 2530, น. 39)

	ความหมายประจำรูป	ความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบ
	กิ้ง	นิสัยชี้ขลาด
<u>วิเคราะห์อรรถลักษณะ</u>	[-มนุษย์]	[+มนุษย์]
	[+เปลือก]	[+นิสัย]
	[+ถอยหลัง]	[+ถอยหลัง]*
		[+กลัว]*

ประโยคนี้เปรียบเทียบกึ่งเป็นนิสัยชี้ขาด โดยมีอรรถลักษณะร่วมกันระหว่างความหมายประจำรูปของ “กึ่ง” กับความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบเป็น “ชี้ขาด” คือ [+ถอยหลัง]* กึ่งเป็นสัตว์น้ำที่มักจะว่ายน้ำไปข้างหลัง และถอยหนีเมื่อตกใจกลัว (กฤษณะเดช เจริญสุธาสิณี และคณะ, น. 9) จึงนำกึ่งเปรียบกับนิสัยชี้ขาด ไม่กล้าต่อสู้ มีอรรถลักษณะ [-เผชิญหน้า]* และ [+กลัว]* ของความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบเป็นนิสัยชี้ขาด ได้จากการเปรียบเทียบกับพฤติกรรมว่ายน้ำถอยหลังของกึ่ง

2) ทำลึงทำค่าง หมายถึง นิสัยซุกซน ไม่เรียบร้อย (ประเทือง คล้ายสุบรรณ, 2530, น. 29)

	ความหมายประจำรูป	ความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบ
	ลึง, ค่าง	นิสัยซุกซน
<u>วิเคราะห์อรรถลักษณะ</u>	[-มนุษย์]	[+มนุษย์]
	[-นึ่ง]	[+นิสัย]
		[-นึ่ง]*

ประโยคนี้เปรียบเทียบนิสัยของลึงและค่างหมายถึงนิสัยซุกซนของคน โดยมีอรรถลักษณะร่วมกันระหว่างความหมายประจำรูปของ “ลึงและค่าง” กับความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบเป็น “ซุกซน” คือ [-นึ่ง]* ลึงและค่างเป็นสัตว์ที่ไม่อยู่นิ่ง ซุกซน ชอบปีนป่ายต้นไม้และสิ่งก่อสร้าง จึงนำนิสัยของลึงและค่างมาเปรียบเป็นนิสัยซุกซนของมนุษย์

3) ใจปลาชิว หมายถึง ชี้ขาด (ขุนวิจิตรมาตรา, 2544, น. 155)

	ความหมายประจำรูป	ความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบ
	ปลาชิว	ชี้ขาด
<u>วิเคราะห์อรรถลักษณะ</u>	[-มนุษย์]	[+มนุษย์]
	[-ใหญ่]	[+นิสัย]
	[+หนี]	[-กล้า]*
		[+หนี]*

ประโยคนี้เปรียบเทียบปลาชิวเป็นนิสัยชี้ขาด โดยมีอรรถลักษณะร่วมกันระหว่างความหมายประจำรูปของ “ปลาชิว” กับความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบเป็น “ชี้ขาด” คือ [+หนี]* ปลาชิวเป็นปลาตัวเล็กซึ่งมักจะตกเป็นอาหารของปลาตัวใหญ่ จึงมักต้องหลบหนีเพื่อไม่ให้ถูกจับเป็นอาหาร ปลาชิวจึงถูกนำมาเปรียบเป็นนิสัยของคนชี้ขาดที่ไม่กล้าต่อสู้ และมักจะหลบหนีอยู่เสมอ โดย

อรรถลักษณะ [-กล้า]* และ [+หนี]* ของความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบเป็นนิสัยชี้ขาด ได้จากการเปรียบเทียบกับนิสัยของปลาชิว

4.1.1.4 กิริยาอาการ

กิริยาอาการ หมายถึง การแสดงออกด้วยกาย ลักษณะที่แสดงออก ท่าทาง อิริยาบถของมนุษย์ (นววรรณ พันธุมธา, 2559) และหมายรวมถึงสภาพทางกายและสภาพจิตของมนุษย์ เช่น อาการโกรธเคือง อาการกระโดดกระเดก ไม่เรียบร้อย เป็นต้น พบสัตว์ที่มีความหมายเปรียบเทียบ เป็น อาการ จำนวน 42 ชนิด ซึ่งสามารถจัดกลุ่มสัตว์ออกเป็น 7 กลุ่ม ได้แก่ สัตว์บก สัตว์น้ำ สัตว์ปีก สัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ สัตว์เลื้อยคลาน สัตว์ไม่มีกระดูกสันหลังขนาดเล็ก และสัตว์ในเทพนิยาย/ตำนาน

สัตว์บกที่มีความหมายเปรียบเทียบเป็น กิริยาอาการ ได้แก่ กระต๊อง, กระต่าย, กระแต, กระรอก, จิ้งจอก, ช้าง, ม้า, แมว, ยีราฟ, แรด, ลิง, วัว, สิงโต, เสือ, หมา, หมู และอูฐ สัตว์น้ำที่มีความหมายเปรียบเทียบเป็น กิริยาอาการ ได้แก่ ปลา และ ปลาหมอ

สัตว์ปีกที่มีความหมายเปรียบเทียบเป็น กิริยาอาการ ได้แก่ กา, ไก่, นก, นกแก้ว, นกขุนทอง, เป็ด, แร้ง, หงส์ และเหยี่ยว

สัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำที่มีความหมายเปรียบเทียบเป็น กิริยาอาการ ได้แก่ กบ และเขียด

สัตว์เลื้อยคลานที่มีความหมายเปรียบเทียบเป็น กิริยาอาการ ได้แก่ งู, จิ้งจก และเต่า

สัตว์ไม่มีกระดูกสันหลังขนาดเล็กที่มีความหมายเปรียบเทียบเป็น กิริยาอาการ ได้แก่ จิ้งหรีด, บั๊ง, ปลิง, ผีเสื้อ, มอด และหิ่งห้อย

สัตว์ในเทพนิยาย/ตำนานที่มีความหมายเปรียบเทียบเป็น กิริยาอาการ ได้แก่ ครุฑ และนาค

1) หายใจเหมือนวัวกระทิงสู้อยู่ หมายถึง อาการหายใจเข้าออกอย่างรุนแรง

	ความหมายประจำรูป	ความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบ
	วัวกระทิง	หายใจ
<u>วิเคราะห์อรรถลักษณะ</u>	[-มนุษย์]	[+มนุษย์]
	[+ใหญ่]	[+อาการ]
	[+หายใจ]	[+หายใจ]

ประโยคนี้เปรียบเทียบวัฏกระทิงหมายถึงอาการสุดลมหายใจ โดยมีอรรถลักษณะร่วมกันระหว่างความหมายประจำรูปของ “วัฏกระทิง” กับความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบเป็น “อาการ” คือ [+หายใจ] กระทิงเป็นสัตว์ตัวใหญ่ และถูกนำมาใช้ในการต่อสู้ตามวัฒนธรรมของชาวสเปน กระทิงหายใจเข้าออกแรงในขณะที่มีอารมณ์โกรธ และในขณะที่ต่อสู้ (Seub, 2551, para. 2) ดังนั้นจึงนำอาการหายใจแรงของวัฏกระทิงมาเปรียบเทียบเป็นอาการสุดลมหายใจเข้าออกอย่างรุนแรง

2) แรด หมายถึง อาการแสดงออกเพื่อให้เพศตรงข้ามสนใจ

	ความหมายประจำรูป แรด	ความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบ อาการแสดงออกเพื่อให้เพศตรงข้ามสนใจ
<u>วิเคราะห์อรรถลักษณะ</u>	[-มนุษย์] [+บก] [+ไล่ตามตัวผู้]	[+มนุษย์] [+อาการ] [+ไล่ตามผู้ชาย]* [-ดี]*

ประโยคนี้เปรียบเทียบแรดหมายถึงอาการแสดงออกเพื่อให้เพศตรงข้ามสนใจโดยมีอรรถลักษณะร่วมกันระหว่างความหมายประจำรูปของ “แรด” กับความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบเป็น “อาการ” คือ [+ตามผู้ชาย]* ในฤดูผสมพันธุ์ แรดตัวเมียจะตามหาแรดตัวผู้เพื่อมาผสมพันธุ์ด้วย แต่ถ้าตัวผู้ไม่สนใจ แรดตัวเมียบอกก็จะใช้นอไล่ชีวิตจนกว่าแรดตัวผู้จะยอมผสมพันธุ์ด้วย (Saralamba, C., 2017) จึงนำกิริยาของแรดมาเปรียบเทียบเป็นอาการแสดงออกเพื่อทำให้เพศตรงข้ามสนใจ โดยอรรถลักษณะ [+ไล่ตามผู้ชาย]* และ [-ดี]* ของความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบเป็นอาการแสดงออกเพื่อให้เพศตรงข้ามสนใจ ได้จากการเปรียบเทียบกับพฤติกรรมของแรด

3) ตายอย่างเชียด, ตายหยังเชียด หมายถึง ตายโดยไม่มีทางสู้ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2552, น.52)

	ความหมายประจำรูป เชียด (ตาย)	ความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบ ตายโดยไม่มีทางสู้
<u>วิเคราะห์อรรถลักษณะ</u>	[-มนุษย์] [-มีชีวิต] [+ลำบาก]*	[+มนุษย์] [-มีชีวิต] [+ลำบาก]*

ประโยคนี้เปรียบเทียบเชียดหมายถึงอาการพลาดท่า ตกอยู่ในสถานการณ์ที่ยากลำบากเหมือนเชียดหางยท้อตาย โดยมีอรรถลักษณะร่วมกันระหว่างความหมายประจำรูปของ “เชียด” กับความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบเป็น “อาการ” คือ [-มีชีวิต] และ [+ลำบาก]* เชียดเป็นสัตว์ตัวเล็กที่

มักจะถูกมนุษย์เหยียบหรือถูกรถทับตายโดยไม่มีทางสู้หรือไม่รู้ตัว ดังนั้นจึงนำการตายของเขียดมาเปรียบเป็นอาการตายโดยไม่มีทางสู้ โดยอรรถลักษณะ [-มีชีวิต] และ [+ลำบาก]* ของความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบเป็นอาการตายโดยไม่มีทางสู้ ได้จากการเปรียบเทียบกับลักษณะของเขียดตาย

4) ม้าติดกะโหลก หมายถึง อาการกระดูกกระเดกไม่เรียบร้อย มักใช้กับผู้หญิง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2551, น. 65)

	ความหมายประจำรูป ม้า	ความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบ อาการกระดูกกระเดกไม่เรียบร้อย
<u>วิเคราะห์อรรถลักษณะ</u>	[-มนุษย์] [+กระโดด] [-นิ่ง]	[+มนุษย์] [+อาการ] [-นิ่ง]* [-เรียบร้อย]*

ประโยคนี้เปรียบเทียบม้า (ติดกะโหลก) หมายถึงอาการกระดูกกระเดกไม่เรียบร้อย โดยมีอรรถลักษณะร่วมกันระหว่างความหมายประจำรูปของ “ม้า” กับความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบเป็น “อาการ” คือ [-นิ่ง]* ม้าเป็นสัตว์วิ่งเร็ว และกระโดดได้สูง บางครั้งเมื่อม้าเกิดอาการโกรธ หรือพยศ ม้าก็มักจะกระโดดถีบไปหรือที่เรียกว่า “ตี” (ขุนวิจิตรมาตรา, 2543, น. 415) จึงนำกิริยาของม้ามาเปรียบเป็นอาการกระดูกกระเดกไม่เรียบร้อย โดยอรรถลักษณะ [-เรียบร้อย]* และ [-นิ่ง]* ของความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบเป็นอาการกระดูกกระเดกไม่เรียบร้อย ได้จากการเปรียบเทียบกับกิริยาของม้า

4.1.1.5 การกระทำ

การกระทำ หมายถึง การกระทำและพฤติกรรมของมนุษย์ที่กระทำต่อสิ่งต่าง ๆ (นววรรณ พันธุมธา, 2544) เช่น รุมแย่งชิงสิ่งใดสิ่งหนึ่ง การตอบแทนซึ่งกันและกัน เป็นต้น พบสัตว์ที่มีความหมายเปรียบเทียบเป็น การกระทำ จำนวน 2 ชนิด ซึ่งสามารถจัดกลุ่มสัตว์ออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ สัตว์บก สัตว์น้ำ สัตว์ปีก สัตว์เลื้อยคลาน และสัตว์ไม่มีกระดูกสันหลังขนาดเล็ก

สัตว์บกที่มีความหมายเปรียบเทียบเป็น การกระทำ ได้แก่ วัว

สัตว์ปีกที่มีความหมายเปรียบเทียบเป็น การกระทำ ได้แก่ แร้ง

1) แร้งลง หมายถึง รุมแย่งชิงสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (ประเทือง คล้ายสุบรรณ, 2530, น. 40)

	ความหมายประจำรูป แร้ง (ลง)	ความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบ รุมแย่งชิง
<u>วิเคราะห์อรรถลักษณะ</u>	[-มนุษย์]	[+มนุษย์]

[+กินของตาย]	[+การกระทำ]
[+รุ่ม]	[+รุ่ม]
[+แย่งชิง]	[+แย่งชิง]

ประโยคนี้เปรียบเทียบแรงแรงหมายถึงการรุ่มแย่งชิง โดยมีอรรถลักษณะร่วมกันระหว่างความหมายประจํารูปของ “แรงแรง” กับความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบเป็น “การกระทำ” คือ [+รุ่ม] และ [+แย่งชิง] แรงแรงเป็นสัตว์ที่กินซากของสัตว์ที่ตายแล้ว (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, น. 978) หากพบซากของสัตว์ที่ตายแล้ว แรงแรงก็จะบินลงมาเป็นฝูงเพื่อแย่งกินซากสัตว์ จึงนำกิริยาของแรงแรงมาเปรียบเทียบเป็นการรุ่มแย่งชิงสิ่งใดสิ่งหนึ่งของมนุษย์

2) วัว ในสำนวน “วัวใครเข้าคอกคนนั้น” หมายถึง กรรมที่มีผู้ใดทำไว้ย่อมส่งผลให้แก่ผู้นั้น ดูจวัวที่กลับเข้าคอกของมันเอง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, น. 1063)

ความหมายประจํารูป	ความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบ
วัว	กรรม
[-มนุษย์]	[+การกระทำ]
[+ใหญ่]	[+ส่งผลกลับ]*
[+กลับเข้าคอก]	

ประโยคนี้เปรียบเทียบวัวหมายถึงกรรม กรรม หมายถึง การ, การกระทำ, การงาน, กิจ, การกระทำที่ส่งผลร้ายมาในปัจจุบัน หรือซึ่งจะส่งผลร้ายต่อไปในอนาคต (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, น. 15) โดยมีอรรถลักษณะร่วมกันระหว่างความหมายประจํารูปของ “วัว” กับความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบเป็น “การกระทำ” คือ [+ส่งผลกลับ]* วัวเป็นสัตว์เลี้ยงมนุษย์ โดยมนุษย์ทำคอกขึ้นมาเพื่อให้เป็นที่อาศัยของวัว วัวที่กลับเข้าคอก จึงถูกนำมาเปรียบเทียบเป็นการกระทำของผู้ใดที่มักจะส่งผลกลับมาหาผู้กระทำ โดยมีอรรถลักษณะ [+ส่งผลกลับ]* ของความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบเป็นการกระทำ ได้จากการเปรียบเทียบกับพฤติกรรมกลับเข้าคอกของวัว

4.1.2 กลุ่มความหมายที่ไม่ใช่มนุษย์

ผู้วิจัยพบว่า ความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทยที่มีความหมายเปรียบเทียบอยู่ในกลุ่มความหมายที่ไม่ใช่มนุษย์ มีทั้งสิ้น 76 ประโยค สัตว์ที่นำมาใช้เปรียบเทียบในกลุ่มความหมายที่ไม่ใช่มนุษย์ มีทั้งหมด 43 ชนิด ซึ่งสามารถจำแนกออกได้เป็นสัตว์ 6 กลุ่ม อ้างอิงตามการจำแนกหมวดหมู่คำของ นววรรณ พันธุมธา (2544) ได้แก่

ก. สัตว์บก หมายถึง สัตว์ที่ดำรงชีวิตอยู่บนบก ได้แก่ กระต่าย, แกะ, ควาย, ช้าง, แพะ, ม้า, ม้าลาย, แมว, ลิง, วัว, เสือ, หมา, หมู และหมู

ข. สัตว์น้ำ หมายถึง สัตว์ที่ดำรงชีวิตอยู่ในน้ำ ได้แก่ กุ้ง, กุ้งฝอย, ปลา, ปลาหมอ, ปลากะพง, และ ปลาชะโด

ค. สัตว์ปีก หมายถึง สัตว์ที่มีปีก ได้แก่ กา, ไก่, นก, นกกระจอก, เป็ด, หงส์ และเหยี่ยว

ง. สัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ หมายถึง สัตว์ที่ดำรงชีวิตได้ทั้งบนบกและน้ำ ได้แก่ คางคก และ อึ่งอ่าง

จ. สัตว์เลื้อยคลาน หมายถึง สัตว์ที่ผิวหนังมีเกล็ดปกคลุมทั่วไป เคลื่อนที่ด้วยการเลื้อยหรือคลาน ได้แก่ งู, จระเข้ และเต่า

ฉ. สัตว์ไม่มีกระดูกสันหลังขนาดเล็ก หมายถึง แมลงและแมง ได้แก่ ตั๊กแตน, ตะเข็บ, ตะขาบ, ปลิง, ปลวก, มด, มอด, หอย, เห็บ, เหา และหมัด

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์อรรถลักษณะของสัตว์ที่เป็นความหมายประจำรูปและความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทยที่มีความหมายเปรียบเทียบอยู่ในกลุ่มความหมายที่ไม่ใช่มนุษย์ พบว่า สัตว์ถูกนำมาเปรียบเทียบเป็นปริมาณ สิ่งของ สถานที่ เวลา เหตุการณ์ และภัยอันตราย อ้างอิงตามการจำแนกหมวดหมู่คำของ นววรรณ พันธุมธา (2544) ดังต่อไปนี้

4.1.2.1 ปริมาณ หมายถึง ความมากน้อยของสิ่งต่าง ๆ

4.1.2.2 ระยะห่าง หมายถึง ความห่างของวัตถุตามแนวระนาบและแนวตั้ง

4.1.2.3 สิ่งของ หมายถึง สิ่งที่เป็นรูปธรรมหรือนามธรรม จับต้องได้หรือไม่ได้

4.1.2.4 สถานที่ หมายถึง ที่ตั้ง แหล่ง

4.1.2.5 เวลา หมายถึง ความยาวนาน

4.1.2.6 เหตุการณ์ หมายถึง เรื่องราว เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

4.1.2.7 ภัยอันตราย หมายถึง สิ่งที่น่ากลัว และอันตรายต่าง ๆ

ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

4.1.2.1 ปริมาณ

ปริมาณ หมายถึง ความมากน้อยของสิ่งต่าง ๆ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, น. 672) พบสัตว์ที่มีความหมายเปรียบเทียบเป็น ปริมาณ จำนวน 6 ชนิด ซึ่งสามารถจัดกลุ่มสัตว์ออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ สัตว์น้ำ สัตว์เลื้อยคลาน และสัตว์ไม่มีกระดูกสันหลังขนาดเล็ก

สัตว์น้ำที่มีความหมายเปรียบเทียบเป็น ปริมาณ ได้แก่ กุ้ง และปลา

สัตว์เลื้อยคลานที่มีความหมายเปรียบเทียบเป็น ปริมาณ ได้แก่ งู

สัตว์ไม่มีกระดูกสันหลังขนาดเล็กที่มีความหมายเปรียบเทียบเป็น ปริมาณ ได้แก่ ปลวก, มด และแมลงวัน

- 1) มีทองเท่าหนวดกุ้ง นอนสะดุ้งจนเรือนไหว หมายถึง มีสมบัติเพียงเล็กน้อย แต่กังวลจนนอนไม่หลับ (ยิ่งลักษณ์ งามดี, 2531, น. 68)

	ความหมายประจำรูป	ความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบ
	หนวดกุ้ง	ปริมาณน้อย
<u>วิเคราะห์อรรถลักษณะ</u>	[+ส่วนของร่างกาย]	[+ปริมาณ]
	[+ของสัตว์]	[-มาก]*
	[+ยาว]	
	[-ใหญ่]	

ประโยคนี้เปรียบเทียบหนวดกุ้งหมายถึงปริมาณ โดยมีอรรถลักษณะร่วมกันระหว่าง ความหมายประจำรูปของ “หนวดกุ้ง” กับความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบเป็น “ปริมาณ” คือ [-มาก]* หนวดของกุ้งมีลักษณะเป็นเส้น ยาว เล็ก จึงนำขนาดของหนวดกุ้งมาเปรียบกับปริมาณน้อย

- 2) รู้แบบงู ๆ ปลา ๆ หมายถึง มีความรู้ในบางสิ่งบางอย่างเพียงเล็กน้อย (ขุนวิจิตรมาตรา, 2543, น. 136)

	ความหมายประจำรูป		ความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบ
	งู	ปลา	ปริมาณน้อย
<u>วิเคราะห์อรรถลักษณะ</u>	[-มนุษย์]	[-มนุษย์]	[+ปริมาณ]
	[-ใหญ่]	[+ครีบก]	[-มาก]*
	[+มีพิษ]		
	[+กินเนื้อ]		

ประโยคนี้เปรียบเทียบงูและปลาหมายถึงปริมาณ โดยมีอรรถลักษณะที่เกิดจากการเปรียบเทียบ “งู” และ “ปลา” กับ “ปริมาณ” คือ [-มาก]* มูลเหตุของสำนวนงู ๆ ปลา ๆ ยังไม่เป็นที่แน่

ชัด อาจเป็นเพราะมนุษย์คุ้นเคยกับปลา เพราะปลาเป็นอาหารของมนุษย์ มีสำนวนที่เกี่ยวข้องกับปลา มากมาย เช่นเดียวกับงู (ขุนวิจิตรมาตรา, 2543, น. 136) งูเป็นสัตว์เลื้อยคลาน กินเนื้อ ปลาเป็นสัตว์น้ำ ชาวบ้านมักพบเจอตามไร่นา ท้องนา ปลาบางชนิดมีลักษณะคล้ายงู เช่น ปลาไหล ถ้าไม่มีชำนาญในการ แยกแยะ อาจจะทำให้เห็นงูที่อยู่ในน้ำเป็นปลาได้ และอาจทำให้ได้รับบาดเจ็บ (Dolthep, 2012, para.2)

3) ล้มตายเหมือนมดปลวก หมายถึง ล้มตายกันเป็นจำนวนมาก

	ความหมายประจำรูป	ความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบ
	ปลวก, มด	ปริมาณมาก
<u>วิเคราะห์อรรถลักษณะ</u>	[-มนุษย์]	[+ปริมาณ]
	[-ใหญ่]	[+มาก]
	[+อยู่รวมกัน]	
	[+มาก]	

ประโยคนี้เปรียบเทียบปลวกหมายถึงปริมาณมาก โดยมีอรรถลักษณะร่วมกันระหว่าง ความหมายประจำรูปของ “ปลวก” และ “มด” กับความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบเป็น “ปริมาณ” คือ [+มาก] ปลวกและมดเป็นสัตว์ตัวเล็ก แต่มักอาศัยรวมกันเป็นจำนวนมาก (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, น. 675) จึงนำจำนวนของปลวกมาเปรียบเทียบเป็นปริมาณมาก

4.1.2.2 ระยะห่าง

ระยะห่าง หมายถึง ความห่างของวัตถุตามแนวระนาบและแนวตั้ง เช่น ไกล เป็นต้น พบสัตว์ที่มีความหมายเปรียบเทียบเป็น ระยะห่าง จำนวน 2 ชนิด ซึ่งเป็นสัตว์ในกลุ่ม สัตว์ไม่มีกระดูกสันหลังขนาดเล็ก

สัตว์ไม่มีกระดูกสันหลังขนาดเล็กที่มีความหมายเปรียบเทียบเป็น ระยะห่าง ได้แก่ จิ้งหรีด และแมลงวัน

1) จิ้งหรีดกินโคนหญ้า หมายถึง ระยะใกล้

	ความหมายประจำรูป	ความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบ
	จิ้งหรีด (กินโคนหญ้า)	ระยะใกล้
<u>วิเคราะห์อรรถลักษณะ</u>	[-มนุษย์]	[+ระยะ]
	[+ใหญ่]	[+ใกล้กับสิ่งหนึ่งมาก]*
	[+อยู่ตามทุ่งหญ้า]	
	[+ใกล้พื้นดิน]*	

ประโยคนี้เปรียบเทียบจิ้งหรีดกินโคนหญ้าหมายถึงระยะใกล้ โดยมีอรรถลักษณะร่วมกันระหว่างความหมายประจำรูปของ “จิ้งหรีดกินโคนหญ้า” กับความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบเป็น “ระยะทาง” คือ [+ใกล้กับสิ่งหนึ่งมาก]* จิ้งหรีดเป็นสัตว์ไม่มีกระดูกสันหลังขนาดเล็ก มีปีก (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, น. 311) จิ้งหรีดมักอยู่ตามทุ่งหญ้า และป่าละเมาะ (เกรียงไกร สุวรรณภักดี และจารุจินต์ นภิตะภักดิ์, 2552, น. 132) กินพืชเป็นอาหาร จิ้งหรีดกินโคนหญ้าจึงอยู่ใกล้กับพื้นดินเป็นอย่างมาก จึงนำระยะห่างของจิ้งหรีดกินโคนหญ้าและพื้นดินมาเปรียบกับระยะทางใกล้ โดยอรรถลักษณะ [+ใกล้กับสิ่งหนึ่งมาก]* ของระยะใกล้ ได้จากอาการของจิ้งหรีดขณะที่กินโคนหญ้าที่อยู่ใกล้กับพื้นดินมาก

2) ห่างเหมือนแมลงวันบิน ในบริบท “STROKE ของแต่ละส่วนของภาพจะต้องมีความเป็นปีกแผ่น ไม่เว้นห่างจนดูเหมือนมีแมลงวันบินเต็มไปหมด ทำให้มองเห็นภาพได้ไม่ชัดเจนว่าอะไรเป็นอะไร” หมายถึง มีระยะห่าง ไม่ปะติดปะต่อ

	ความหมายประจำรูป	ความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบ
	แมลงวัน (บิน)	ระยะห่าง
<u>วิเคราะห์อรรถลักษณะ</u>	[-มนุษย์]	[+ระยะ]
	[+บิน]	[+ไกลจากสิ่งหนึ่ง]*
	[+ไกลจากตัวอื่น]*	

ประโยคนี้เปรียบเทียบแมลงวันบินหมายถึงระยะห่างไกล โดยมีอรรถลักษณะร่วมกันระหว่างความหมายประจำรูปของ “แมลงวันบิน” กับความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบเป็น “ระยะทาง” คือ [+ไกลจากสิ่งหนึ่ง]* แมลงวันเป็นสัตว์ตัวเล็ก และบินห่างจากตัวอื่น ๆ มาก จึงนำระยะห่างของการบินของแมลงวันมาเปรียบเป็นระยะห่างของสิ่งหนึ่งจากสิ่งหนึ่ง โดยอรรถลักษณะ [+ไกลจากสิ่งหนึ่งมาก]* ของความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบเป็นระยะไกล ได้จากการเปรียบเทียบกับอาการบินของแมลงวันที่มักจะบินไกลจากแมลงวันตัวอื่น ๆ

4.1.2.3 สิ่งของ

สิ่งของ หมายถึง สิ่งที่เป็นรูปธรรมหรือนามธรรม จับต้องได้หรือไม่ได้ (นววรรณ พันธุเมธา, 2544, น. 456) เช่น เครื่องแต่งกาย ยานพาหนะ เครื่องใช้ เป็นต้น พบสัตว์ที่มีความหมายเปรียบเทียบเป็น สิ่งของ จำนวน 28 ชนิด ซึ่งสามารถจัดกลุ่มสัตว์ออกเป็น 6 กลุ่ม ได้แก่ สัตว์บก สัตว์น้ำ สัตว์ปีก สัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ สัตว์เลื้อยคลาน และสัตว์ไม่มีกระดูกสันหลังขนาดเล็ก

สัตว์บกที่มีความหมายเปรียบเทียบเป็น สิ่งของ ได้แก่ กระต่าย, แกะ, ควาย, ช้าง, แพะ, ม้า, แมว, วัว, เสือ, หมา, หมู และหมู

สัตว์น้ำที่มีความหมายเปรียบเทียบเป็น สิ่งของ ได้แก่ กุ้งฝอย, ปลา, ปลา
กะพง, ปลาชะโด และ ปลาหมอ

สัตว์ปีกที่มีความหมายเปรียบเทียบเป็น สิ่งของ ได้แก่ กา, ไก่, นก, เป็ด และ
หงส์

สัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำที่มีความหมายเปรียบเทียบเป็น สิ่งของ ได้แก่ คางคก และ
อึ่งอ่าง

สัตว์เลื้อยคลานที่มีความหมายเปรียบเทียบเป็น สิ่งของ ได้แก่ งู และเต่า
สัตว์ไม่มีกระดูกสันหลังขนาดเล็กที่มีความหมายเปรียบเทียบเป็น สิ่งของ
ได้แก่ ตะขาบ และหมัด

1) มีไก่ที่ไหน มีไรที่นั่น หมายถึง ของคู่กัน เมื่อสิ่งหนึ่งก็ต้องมีอีกสิ่งหนึ่ง (ประเทือง คล้ายสุบรรณ, 2530,
น. 18)

	ความหมายประจำรูป		ความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบ
	ไก่	ไร	สิ่งของที่อยู่คู่กัน
<u>วิเคราะห์อรรถลักษณะ</u>	[-มนุษย์]	[-มนุษย์]	[+สิ่งของ]
	[+มีไร]	[+อาศัยสิ่งมีชีวิตอื่น]	[+มีคู่]*
	[+คู้ยเขี่ย]		

ประโยคนี้นำไปเปรียบเทียบไก่และไรหมายถึงสิ่งของที่อยู่คู่กัน โดยมีอรรถลักษณะร่วมกันระหว่าง
ความหมายประจำรูปของ “ไก่” และ “ไร” กับความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบเป็น “สิ่งของ” คือ
[+มีคู่]* ไก่เป็นสัตว์ที่มีขน ไรมักขึ้นตามขนและผิวหนังของไก่ จึงนำไก่ที่มีไรขึ้นมาเปรียบเป็นสิ่งของที่อยู่คู่
กัน มีสิ่งหนึ่งก็ต้องมีอีกสิ่งหนึ่ง โดยอรรถลักษณะ [+มีคู่]* ของความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบเป็น
สิ่งของที่อยู่คู่กัน ได้มาจากการเปรียบเทียบกับลักษณะของไก่และไรที่มักจะอยู่คู่กัน

2) ม้านั่ง หมายถึง เครื่องรองนั่ง (นววรรณ พันธุมเมธา, 2544, น. 616)

	ความหมายประจำรูป		ความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบ
	ม้า		เครื่องรองนั่ง
<u>วิเคราะห์อรรถลักษณะ</u>	[-มนุษย์]		[+สิ่งของ]
	[+ขา]		[+ขา]
	[+ชี้]		[+นั่ง]
	[+เป็นพาหนะ]		

ประโยคนี้เปรียบเทียบม้าหมายถึงแก้วี๋ยาว โดยมีอรรถลักษณะร่วมกันระหว่างความหมายประจำรูปของ “ม้า” กับความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบ “สิ่งของ” คือ [+ขา] ม้านั่งเป็นสิ่งประดิษฐ์เอาไว้สำหรับนั่ง มีขาไว้สำหรับรับน้ำหนัก ม้าเป็นสัตว์ที่มีสี่ขา สามารถใช้เป็นพาหนะเอาไว้เดินทาง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, น. 854) ผู้ที่ขี่ม้าสามารถนั่งบนหลังของม้าได้ ด้วยรูปร่างของม้าและม้านั่งที่มีลักษณะคล้ายกัน ม้าจึงถูกนำมาเปรียบเทียบเป็นแก้วี๋

3) จักรยานเสือภูเขา หมายถึง จักรยานที่ไว้ใช้สำหรับขี่ขึ้นภูเขาและทางลาดชัน

	ความหมายประจำรูป	ความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบ
	เสือภูเขา	จักรยานที่ไว้ใช้สำหรับขี่บนภูเขา
<u>วิเคราะห์อรรถลักษณะ</u>	[-มนุษย์]	[+สิ่งของ]
	[+ดุร้าย]	[+พาหนะ]
	[+กินเนื้อ]	[+บนภูเขา]
	[+บนภูเขา]	

ประโยคนี้เปรียบเทียบเสือภูเขาหมายถึงจักรยานที่ไว้ใช้สำหรับขี่ขึ้นภูเขาและทางลาดชัน โดยมีอรรถลักษณะร่วมกันระหว่างความหมายประจำรูปของ “เสือภูเขา” กับความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบ “สิ่งของ” คือ [+บนภูเขา] เสือภูเขาเป็นสัตว์ที่อาศัยอยู่บนภูเขา กินเนื้อเป็นอาหาร มีความสามารถในการปีนป่ายทางลาดชัน ดังนั้นจึงนำมาเปรียบเทียบเป็นจักรยานที่ไว้ใช้สำหรับขี่บนภูเขาหรือทางลาดชัน

4) หมูไปไก่มา หมายถึง การตอบแทนซึ่งกันและกัน ให้สิ่งแลกเปลี่ยน (ยิ่งลักษณ์ งามดี, 2531, น. 97)

	ความหมายประจำรูป		ความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบ
	หมู	ไก่	สิ่งของที่ใช้ในการแลกเปลี่ยน
<u>วิเคราะห์อรรถลักษณะ</u>	[-มนุษย์]	[-มนุษย์]	[+สิ่งของ]
	[+ใหญ่]	[+คู่ย์เขี้ยว]	[+แลกเปลี่ยน]*
	[+อาหาร]	[+อาหาร]	
	[+แลกเปลี่ยน]*	[+แลกเปลี่ยน]*	

ประโยคนี้เปรียบเทียบหมูและไก่หมายถึงสิ่งของที่ใช้ในการแลกเปลี่ยน โดยมีอรรถลักษณะร่วมกันระหว่างความหมายประจำรูปของ “หมูและไก่” กับความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบ “สิ่งของ” คือ [+แลกเปลี่ยน]* หมูเป็นอาหารของมนุษย์ (นววรรณ พันธุมเมธา, 2544, น. 553) เช่นเดียวกับไก่ หมูและไก่จึงถูกใช้เป็นสิ่งแลกเปลี่ยนหรือนำมามอบเป็นของขวัญในการตอบแทน

4.1.2.4 สถานที่

สถานที่ หมายถึง ที่ตั้ง แหล่ง เช่น ที่พัก สิ่งก่อสร้าง เป็นต้น พบสัตว์ที่มีความหมายเปรียบเทียบเป็น สถานที่ จำนวน 5 ชนิด ซึ่งสามารถจัดกลุ่มสัตว์ออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ สัตว์บก และสัตว์ไม่มีกระดูกสันหลังขนาดเล็ก

สัตว์บกที่มีความหมายเปรียบเทียบเป็น สถานที่ ได้แก่ ม้าลาย, ลิง และหมา

สัตว์ไม่มีกระดูกสันหลังขนาดเล็กที่มีความหมายเปรียบเทียบเป็น สถานที่ ได้แก่ จิ้งหรีด และหอย

1) โรงแรมจิ้งหรีด หมายถึง โรงแรมขนาดเล็ก ราคาถูก และคุณภาพต่ำ

	ความหมายประจำรูป จิ้งหรีด	ความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบ โรงแรมขนาดเล็ก ราคาถูก และคุณภาพต่ำ
<u>วิเคราะห์อรรถลักษณะ</u>	[-มนุษย์]	[+คุณลักษณะ]
	[-ใหญ่]	[+ของสถานที่]
	[+อยู่ตามทุ่งหญ้า]	[-ใหญ่]
	[-สะอาด]	[-คุณภาพ]*
		[-สะอาด]*
		[-แพง]*

ประโยคนี้เปรียบเทียบจิ้งหรีดหมายถึงโรงแรมขนาดเล็ก ที่มีคุณภาพต่ำและราคาไม่แพง โดยมีอรรถลักษณะร่วมกันระหว่างความหมายประจำรูปของ “จิ้งหรีด” กับความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบเป็น “สถานที่” คือ [-ใหญ่]* และ [-สะอาด]* จิ้งหรีดเป็นสัตว์ไม่มีกระดูกสันหลังขนาดเล็ก มีปีก (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, น. 311) จิ้งหรีดมักอยู่ตามทุ่งหญ้า และป่าละเมาะ (เกรียงไกร สุวรรณภักดี และจารุจินต์ นภิตะภักฎ, 2552, น. 132) กินพืชเป็นอาหาร จึงนำลักษณะของจิ้งหรีดมาเปรียบเป็นลักษณะของโรงแรมที่มีขนาดเล็กและราคาถูก โดยอรรถลักษณะ [-สะอาด]* [-คุณภาพ]* และ [-แพง]* ของความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบเป็นโรงแรมขนาดเล็ก ราคาถูก และคุณภาพต่ำ ได้มาจากการเปรียบเทียบกับลักษณะของจิ้งหรีดที่ตัวเล็ก และราคาถูก

2) ทางม้าลาย หมายถึง ทางที่ลายสีขาวและดำสำหรับคนข้ามถนน

	ความหมายประจำรูป	ความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบ
	ม้าลาย	ทางที่มีลายสีขาวและดำสำหรับคนข้ามถนน
<u>วิเคราะห์อรรถลักษณะ</u>	[-มนุษย์]	[+พื้นที่]
	[+ลาย]	[+ลาย]
	[+สีขาว]	[+สีขาว]
	[+สีดำ]	[+สีดำ]

ประโยคนี้นี้เปรียบเทียบม้าลายหมายถึงทางที่ลายสีขาวและดำสำหรับคนข้ามถนน โดยมีอรรถลักษณะร่วมกันระหว่างความหมายประจำรูปของ “ม้าลาย” กับความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบเป็น “สถานที่” คือ [+สีขาว] และ [+สีดำ] ม้าลายเป็นสัตว์บก รูปร่างเหมือนม้าแต่มีลายสีดำขาวพาดขวางลำตัว (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, น. 854) จึงนำม้าลายมาเปรียบเทียบเป็นทางที่มีลายสีขาวและดำสำหรับคนข้ามถนน

3) แก้มลิง หมายถึง พื้นที่สำหรับกักเก็บน้ำเพื่อแก้ปัญหาน้ำท่วม (มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ย่อหน้าที่ 2)

	ความหมายประจำรูป	ความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบ
	แก้มลิง	พื้นที่กักเก็บน้ำเพื่อแก้ปัญหาน้ำท่วม
<u>วิเคราะห์อรรถลักษณะ</u>	[+ส่วนของร่างกาย]	[+พื้นที่]
	[+ของสัตว์]	[+เก็บน้ำ]
	[-นิ่ง]	
	[+สองข้าง]	
	[+ใต้ตา]	
	[+เก็บอาหาร]	

ประโยคนี้นี้เปรียบเทียบแก้มลิงหมายถึงสถานที่ โดยมีอรรถลักษณะร่วมกันระหว่างความหมายประจำรูปของ “แก้มลิง” กับความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบเป็น “สถานที่” คือ [+เก็บ] โครงการแก้มลิงมีแนวคิดจากการที่ลิงอมกล้วยไว้ในกระพุ้งแก้มไว้ได้คราวละมาก ๆ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ได้มีพระราชกระแสอธิบายว่า “ลิงโดยทั่วไป ถ้าเราส่งกล้วยให้ ลิงจะรีบปอกเปลือก เอาเข้าปากเคี้ยว แล้วนำไปเก็บไว้ที่แก้มก่อนลิงจะทำ อย่างนี้จนกล้วยหมดหวีหรือ เต็มกระพุ้งแก้ม จากนั้นจะ

ค่อยๆ นำออกมาเคี้ยวและกลืนกินภายหลัง” (Dhammachard, 2014, para. 3) ด้วยลักษณะการกินอาหารของลิงที่มักจะเก็บอาหารไว้ที่แก้ม จึงนำแก้มลิงมาเปรียบเป็นพื้นที่กักเก็บน้ำ

4) เปลือกหอย หมายถึง บ้าน ที่พักอาศัย

	ความหมายประจำรูป	ความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบ
	เปลือกหอย	ที่พักอาศัย
<u>วิเคราะห์อรรถลักษณะ</u>	[+ส่วนของร่างกาย]	[+สถานที่]
	[+ของสัตว์]	[+อาศัย]
	[+อาศัย]	[+หลบภัย]
	[+หลบภัย]	

ประโยคนี้เปรียบเทียบเปลือกหอยหมายถึงสถานที่พักอาศัย โดยมีอรรถลักษณะร่วมกันระหว่างความหมายประจำรูปของ “เปลือกหอย” กับความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบเป็น “สถานที่” คือ [+อาศัย] และ [+หลบภัย] หอยเป็นสัตว์ที่มีกระดองหรือเปลือกแข็งหุ้มตัว (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, น. 1279) เพื่อไว้สำหรับหลบภัยอันตรายจากภายนอก เปลือกหอยเปรียบได้เสมือนบ้านของหอย เพื่อป้องกันร่างกาย (โชติ สุวตติ, 2509, น. 1) จึงนำเปลือกหอยมาเปรียบเป็นที่พักอาศัย

5) เฝิงหมาแหงน หมายถึง สิ่งปลูกสร้างขนาดเล็ก มีหลังคาลาดลงข้างเดียว (นววรรณ พันธุมเมธา, 2544, น. 602)

	ความหมายประจำรูป	ความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบ
	หมาแหงน	สิ่งปลูกสร้างขนาดเล็ก มีหลังคาลาดลงข้างเดียว
<u>วิเคราะห์อรรถลักษณะ</u>	[-มนุษย์]	[+สถานที่]
	[+เห่า]	[-ใหญ่]
	[+อาการเงยหน้า]	[+ลักษณะเขยหน้า]

ประโยคนี้เปรียบเทียบลักษณะของหมาที่แหงนหน้าเป็นสิ่งปลูกสร้างขนาดเล็ก มีหลังคาเขยหน้า เอียงลาดไปทางด้านหลัง โดยมีอรรถลักษณะร่วมกันระหว่างความหมายประจำรูปของ “หมาแหงน” กับความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบเป็น “สถานที่” คือ [+เขยหน้า] หมาเป็นสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมที่มักจะส่งเสียงเห่าหอน ในขณะที่เห่าหอน หมามักจะแหงนหน้าขึ้นทางด้านบน จึงนำลักษณะของหมาที่เขยหน้าขึ้นทางด้านบนมาเปรียบเป็นลักษณะของสิ่งปลูกสร้างขนาดเล็กที่มีหลังคาเขยหน้าและลาดเอียงไปทางด้านหลัง

4.1.2.5 เวลา

เวลา หมายถึง ความยาวนาน เช่น เวลาเช้า เวลาเย็น เป็นต้น (นววรรณ พันธุเมธา, 2546, น. 858) พบสัตว์ที่มีความหมายเปรียบเทียบเป็น เวลา จำนวน 2 ชนิด ซึ่งสามารถจัดกลุ่มสัตว์ออกเป็น 1 กลุ่ม ได้แก่ สัตว์ปีก

สัตว์ปีกที่มีความหมายเปรียบเทียบเป็น เวลา ได้แก่ ไก่ และนกกระจอก

1) ไก่โห่ หมายถึง เวลาเช้ามืดที่ไก่ขัน (ประเทือง คล้ายสุบรรณ, 2530, น. 17)

	ความหมายประจำรูป	ความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบ
	ไก่	เวลาเช้ามืด
<u>วิเคราะห์อรรถลักษณะ</u>	[-มนุษย์]	[+เวลา]*
	[+ขัน]	[+ใกล้สว่าง]*
	[+เช้า]	

ประโยคนี้เปรียบเทียบไก่โห่หมายถึงช่วงเวลาเช้ามืด โดยมีอรรถลักษณะร่วมกันระหว่างความหมายประจำรูปของ “ไก่โห่” กับความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบ “เวลา” คือ [+ใกล้สว่าง]* ไก่เป็นสัตว์ที่ขันในตอนเช้า เสียงของไก่เป็นสัญญาณว่าเริ่มสว่าง (ขุนวิจิตรมาตรา, 2543, น. 66) จึงนำไก่มาเปรียบเทียบเป็นเวลาเช้า โดยอรรถลักษณะ [+เวลา]* และ [+ใกล้สว่าง]* ของความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบเป็นเวลาเช้า ได้จากพฤติกรรมของไก่ที่มักจะขันในช่วงเวลาเช้า

4.1.2.6 เหตุการณ์

เหตุการณ์ หมายถึง เรื่องราวที่เกิดขึ้น (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, น. 1301) เช่น เรื่องดี เรื่องร้าย เรื่องเก่า พบสัตว์ที่มีความหมายเปรียบเทียบเป็น เหตุการณ์ จำนวน 14 ชนิด ซึ่งสามารถจัดกลุ่มสัตว์ออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ สัตว์บก และสัตว์ไม่มีกระดูกสันหลังขนาดเล็ก

สัตว์บกที่มีความหมายเปรียบเทียบเป็น เหตุการณ์ ได้แก่ ควาย, ช้าง, ม้า, แมว, วัว, เสือ, หมา และ หมู

สัตว์น้ำที่มีความหมายเปรียบเทียบเป็น เหตุการณ์ ได้แก่ ปลา

สัตว์เลื้อยคลานที่มีความหมายเปรียบเทียบเป็น เหตุการณ์ ได้แก่ งู

สัตว์ไม่มีกระดูกสันหลังขนาดเล็กที่มีความหมายเปรียบเทียบเป็น เหตุการณ์ ได้แก่ ตั๊กแตน, ตะเข็บ ปลิง และเหา

- 1) ควายเป็นสัตว์อย่างขวาง หมายถึง อย่านำเข้าขวางเหตุการณ์ที่กำลังเกิดรุนแรง (ประเทือง คล้ายสุบรรณ, 2530, น. 19)

	ความหมายประจำรูป	ความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบ
	ควายเป็นสัตว์	เหตุการณ์ที่กำลังเกิดรุนแรง
<u>วิเคราะห์อรรถลักษณะ</u>	[-มนุษย์]	[+เหตุการณ์]
	[+ขวิด]	[+รุนแรง]*
	[+รุนแรง]	[+อันตราย]*
	[+อันตราย]	

จากข้อมูลเปรียบเทียบควายเป็นสัตว์หมายถึงเหตุการณ์รุนแรง โดยมีอรรถลักษณะร่วมกันระหว่างความหมายประจำรูปของ “ควายเป็นสัตว์” กับความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบเป็น “เหตุการณ์” คือ [+รุนแรง]* และ [+อันตราย]* ควายเป็นสัตว์ตัวใหญ่ มีเขาโค้งยาว (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, น. 233) เมื่อมีอารมณ์โกรธ ควายนจะใช้เขาเป็นอาวุธในการต่อสู้ ที่เรียกว่า “ขวิด” จึงนำกริยาขวิดของความาเปรียบเทียบเป็นเหตุการณ์รุนแรง โดยอรรถลักษณะ [+รุนแรง]* และ [+อันตราย]* ของความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบเป็นเหตุการณ์รุนแรง ได้มาจากอาการของควายนในขณะที่กำลังขวิดกัน เพราะสามารถทำให้เกิดอันตรายได้

- 2) อดหางช้าง หมายถึง ห้ามหรือขัดขวางสิ่งที่เกินกำลังตัวเอง (ประเทือง คล้ายสุบรรณ, 2530, น. 22)

	ความหมายประจำรูป	ความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบ
	ช้าง	เรื่องใหญ่เกินกำลัง
<u>วิเคราะห์อรรถลักษณะ</u>	[-มนุษย์]	[+เหตุการณ์]
	[+ใหญ่]	[+ใหญ่]

ประโยคนี้นี้เปรียบเทียบช้างหมายถึงเรื่องที่ใหญ่เกินกำลังตัวเอง โดยมีอรรถลักษณะร่วมกันระหว่างความหมายประจำรูปของ “ช้าง” กับความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบเป็น “เหตุการณ์” คือ [+ใหญ่] ช้างถูกเปรียบเทียบเป็นเรื่องใหญ่เกินกำลังที่จะทำ ช้างเป็นสัตว์ตัวใหญ่และมีกำลังมาก การจะอดหางช้างจึงเป็นสิ่งที่เกินกำลังของมนุษย์

- 3) ปลิงเกาะก็เลือดออก หมายถึง มีเรื่องร้ายก็ต้องทำให้เกิดความเสียหายบ้าง (ประทีอง คล้ายสุบรรณ, 2530, น. 39)

	ความหมายประจำรูป	ความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบ
	ปลิง	เรื่องร้าย
<u>วิเคราะห์อรรถลักษณะ</u>	[-มนุษย์]	[+เหตุการณ์]
	[+ดูดเลือด]	[+สูญเสีย]
	[+สูญเสีย]	[-ดี]
	[-ดี]	

ประโยคนี้เปรียบเทียบปลิงหมายถึงเรื่องร้าย โดยมีอรรถลักษณะร่วมกันระหว่างความหมายประจำรูปของ “ปลิง” กับความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบเป็น “เหตุการณ์” คือ [+สูญเสีย] และ [-ดี] ปลิงเป็นสัตว์ไม่มีกระดูกสันหลังอาศัยอยู่ในน้ำ มีขนาดเล็ก เกาะและดูดเลือดสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ เป็นอาหาร (นววรรณ พันธุมธา, 2544, น. 566) เมื่อถูกปลิงเกาะก็มักเกิดการสูญเสียเลือดและทำให้บาดเจ็บ จึงนำเหตุการณ์ที่ถูกปลิงเกาะมาเปรียบเทียบเป็นการพบเจอกับเรื่องร้ายที่ทำให้เกิดความสูญเสีย

- 4) เหาจะขึ้นหัว หมายถึง จะเกิดเรื่องไม่ดี เรื่องอัปมงคล (ประทีอง คล้ายสุบรรณ, 2530, น. 41)

	ความหมายประจำรูป	ความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบ
	เหา	เรื่องไม่ดี
<u>วิเคราะห์อรรถลักษณะ</u>	[-มนุษย์]	[+เหตุการณ์]
	[-ใหญ่]	[-ดี]
	[+ดูดเลือด]	
	[+คัน]	
	[-ดี]	

ประโยคนี้เปรียบเทียบเหาหมายถึงเรื่องไม่ดี โดยมีอรรถลักษณะร่วมกันระหว่างความหมายประจำรูปของ “เหา” กับความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบเป็น “เหตุการณ์” คือ [-ดี] เหาเป็นสัตว์ไม่มีกระดูกสันหลังขนาดเล็กที่เกาะและดูดเลือดจากสิ่งมีชีวิตตัวอื่น ๆ ที่มีขนหรือผม (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, น. 1309) เหมาก็ขึ้นอยู่ตามศีรษะของมนุษย์ เมื่อมีเหากะก็ทำให้เกิดอาการคันและเสียเลือด จึงเปรียบเทียบเหาเป็นเรื่องไม่ดี ไม่เป็นมงคล

5) ฟันฝอยหาตะเข็บ หมายถึง ชุดคู้ยเรื่องบาดหมางเก่า ๆ ขึ้นมาพูด (ขุนวิจิตรมาตรา, 2543, น. 404)

	ความหมายประจำรูป	ความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบ
	ตะเข็บ	เรื่องเก่า
<u>วิเคราะห์อรรถลักษณะ</u>	[+มนุษย์]	[+เหตุการณ์]
	[-ใหญ่]	[-ใหม่]
	[+ถูกค้นหา]	[+ถูกค้นหา]

ประโยคนี้เปรียบเทียบตะเข็บหมายถึงเรื่องเก่าที่ถูกรื้อฟื้น โดยมีอรรถลักษณะร่วมกันระหว่างความหมายประจำรูปของ “ตะเข็บ” กับความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบเป็น “เหตุการณ์” คือ [+ถูกค้นหา] ในประโยคฟันฝอยหาตะเข็บ ฝอย หมายถึง ขยะมูลฝอย ตะเข็บเป็นสัตว์ขนาดเล็ก มีปล้องตามตัว แต่ละปล้องมีขา 1 คู่ มักอยู่ตามกองขยะมูลฝอย (ขุนวิจิตรมาตรา, 2543, น. 404) การค้นหาตะเข็บได้ขยะมูลฝอยจึงถูกเปรียบเทียบเป็นการชุดคู้ยเรื่องบาดหมางเก่า ๆ ขึ้นมาพูด

6) ขว้างงูไม่พันคอ หมายถึง ทำอะไรแล้วผลร้ายกลับมาสู่ตัวเอง (อุทัย ไชยานนท์, น.15)

	ความหมายประจำรูป	ความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบ
	งู	เรื่องร้าย
<u>วิเคราะห์อรรถลักษณะ</u>	[+มนุษย์]	[+เหตุการณ์]
	[+มีพิษ]	[+อันตราย]
	[+อันตราย]	[-ดี]
	[+บาดเจ็บ]	
	[+เสียชีวิต]	

ประโยคนี้เปรียบเทียบงูหมายถึงเรื่องร้าย โดยมีอรรถลักษณะร่วมกันระหว่างความหมายประจำรูปของ “งู” กับความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบเป็น “เหตุการณ์” คือ [+อันตราย] งูเป็นสัตว์มีพิษสามารถทำอันตรายให้กับสิ่งมีชีวิตที่อยู่ใกล้ จึงนำมาเปรียบเทียบกับเหตุการณ์ที่ส่งผลร้าย

4.1.2.7 ภัยอันตราย

ภัยอันตราย หมายถึง เหตุที่อาจทำให้ตายหรือบาดเจ็บ เหตุแห่งความสูญเสีย (นววรรณ พันธเมธา, 2544, น. 893) พบสัตว์ที่มีความหมายเปรียบเทียบเป็น ภัยอันตราย จำนวน 12 ชนิด ซึ่งสามารถจัดกลุ่มสัตว์ออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ สัตว์บก สัตว์ปีก สัตว์เลื้อยคลาน และสัตว์ไม่มีกระดูกสันหลังขนาดเล็ก

สัตว์บกที่มีความหมายเปรียบเทียบเป็น ภัยอันตราย ได้แก่ ควาย, ช้าง, เสือ, หมา และหมี

สัตว์ปีกที่มีความหมายเปรียบเทียบเป็น ภัยอันตราย ได้แก่ กา และเหยี่ยว
สัตว์เลื้อยคลานที่มีความหมายเปรียบเทียบเป็น ภัยอันตราย ได้แก่ จระเข้ และงู

สัตว์ไม่มีกระดูกสันหลังขนาดเล็กที่มีความหมายเปรียบเทียบเป็น ภัยอันตราย ได้แก่ มอด, เห็บ และ เหา

1) ปากเหยี่ยวปากกา หมายถึง สถานการณ์ที่เป็นอันตราย (ยิ่งลักษณ์ งามดี, 2531, น. 76)

	ความหมายประจำรูป	ความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบ
	ปากเหยี่ยว, ปากกา	ภัยอันตราย
<u>วิเคราะห์อรรถลักษณะ</u>	[+ส่วนของร่างกาย]	[+อันตราย]
	[+ของสัตว์]	[+บาดเจ็บ]
	[+แหลมคม]	[+เสียชีวิต]
	[+อันตราย]	[+สูญเสีย]
	[+บาดเจ็บ]	[-ดี]
	[+เสียชีวิต]	

ประโยคนี้เปรียบเทียบปากของกาหมายถึงภัยอันตราย โดยมีอรรถลักษณะร่วมกันระหว่างความหมายประจำรูปของ “ปากเหยี่ยว” และ “ปากกา” กับความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบเป็น “ภัยอันตราย” คือ [+อันตราย] [+บาดเจ็บ] [+เสียชีวิต] กาและเหยี่ยวเป็นสัตว์ที่มีจะงอยปากแหลมคม มีไว้เพื่อใช้ทำร้ายศัตรู จะงอยปากของเหยี่ยวและกาสามารถทำให้เกิดบาดแผลและบาดเจ็บได้ จึงนำปากของกามาเปรียบเทียบเป็นภัยอันตราย

2) ตกอยู่ในระหว่างเขาควาย หมายถึง ตกอยู่ท่ามกลางสถานการณ์อันตราย (ประเทือง คล้ายสุบรรณ, 2530, น. 19)

	ความหมายประจำรูป	ความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบ
	เขาควาย	ภัยอันตราย
<u>วิเคราะห์อรรถลักษณะ</u>	[+ส่วนของร่างกาย]	[+อันตราย]
	[+ของสัตว์]	[+บาดเจ็บ]
	[+แหลมคม]	[+เสียชีวิต]

[+อันตราย]	[+สูญเสีย]
[+บาดเจ็บ]	[-ดี]
[+เสียชีวิต]	

ประโยคนี้เปรียบเทียบเขาควายหมายถึงภัยอันตราย โดยมีอรรถลักษณะร่วมกันระหว่างความหมายประจำรูปของ “เขาควาย” กับความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบเป็น “ภัยอันตราย” คือ [+อันตราย] [+บาดเจ็บ] และ [+เสียชีวิต] ควายเป็นสัตว์ตัวใหญ่ มีเขาโค้งยาวแหลมคม (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, น. 233) เขาของควายสามารถใช้เป็นอาวุธในการโจมตีศัตรูให้บาดเจ็บได้ จึงนำเขาควายมาเปรียบเทียบเป็นภัยอันตราย

- 3) หมองูตายเพราะงู หมายถึง ได้รับอันตรายจากสิ่งที่ตนเองมีความรู้ความชำนาญ (ประทีป คัลยาณสุนทร, 2530, น. 21)

	ความหมายประจำรูป	ความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบ
	งู	ภัยอันตราย
<u>วิเคราะห์อรรถลักษณะ</u>	[-มนุษย์]	[+อันตราย]
	[+มีพิษ]	[+บาดเจ็บ]
	[+อันตราย]	[+เสียชีวิต]
	[+บาดเจ็บ]	[+สูญเสีย]
	[+เสียชีวิต]	[-ดี]

ประโยคนี้เปรียบเทียบงูหมายถึงภัยอันตราย โดยมีอรรถลักษณะร่วมกันระหว่างความหมายประจำรูปของ “งู” กับความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบเป็น “ภัยอันตราย” คือ [+อันตราย] [+บาดเจ็บ] [+เสียชีวิต] งูเป็นสัตว์มีพิษ เมื่อถูกกัดสามารถทำให้บาดเจ็บหรือเสียชีวิตได้

- 4) หนีเสือปะจระเข้ หมายถึง หนีภัยอันตรายอย่างหนึ่ง แล้วต้องพบภัยอันตรายอีกอย่างหนึ่ง (ยิ่งลักษณ์ งามดี, 2531, น. 95)

	ความหมายประจำรูป		ความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบ
	เสือ	จระเข้	ภัยอันตราย
<u>วิเคราะห์อรรถลักษณะ</u>	[-มนุษย์]	[-มนุษย์]	[+อันตราย]
	[+ดุร้าย]	[+ดุร้าย]	[+บาดเจ็บ]
	[+กินเนื้อ]	[+กินเนื้อ]	[+เสียชีวิต]
	[+อันตราย]	[+อันตราย]	[+สูญเสีย]

[+บาดเจ็บ] [+บาดเจ็บ] [-ดี]
 [+เสียชีวิต] [+เสียชีวิต]

ประโยคนี้เปรียบเทียบจระเข้หมายถึงภัยอันตราย โดยมีอรรถลักษณะร่วมกันระหว่าง ความหมายประจำรูปของ “จระเข้” กับความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบเป็น “ภัยอันตราย” คือ [+อันตราย] [+บาดเจ็บ] และ [+เสียชีวิต] เสือและจระเข้เป็นสัตว์กินเนื้อที่มีนิสัยดุร้าย น่ากลัว ผู้ที่เข้าใจ สามารถได้รับอันตรายถึงชีวิตได้

5) ไม่รู้จักเสือ เอาเรือเข้ามาจอด ไม่รู้จักมอดเอาไม้เข้ามาวาง หมายถึง ทำสิ่งที่ไม่รู้ว่าจะมีภัยแก่ตัว (ยิ่ง ลักษณะ งามดี, 2531, น. 70)

วิเคราะห์อรรถลักษณะ	ความหมายประจำรูป		ความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบ
	เสือ	มอด	ภัยอันตราย
	[-มนุษย์]	[-มนุษย์]	[+อันตราย]
	[+กินเนื้อ]	[+กินไม้]	[+บาดเจ็บ]
	[+อันตราย]	[+สูญเสีย]	[+เสียชีวิต]
	[+บาดเจ็บ]		[+สูญเสีย]
	[+เสียชีวิต]		[-ดี]

ประโยคนี้เปรียบเทียบมอดหมายถึงภัยอันตราย โดยมีอรรถลักษณะร่วมกันระหว่าง ความหมายประจำรูปของ “เสือ” และ “มอด” กับความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบเป็น “ภัยอันตราย” คือ [+อันตราย] [+บาดเจ็บ] [+เสียชีวิต] และ [+สูญเสีย] มอดเป็นสัตว์ตัวเล็ก แต่สามารถทำความเสียหาย ให้กับสิ่งของได้ โดยเฉพาะสิ่งของที่ทำมาจากไม้ มอดจึงเป็นอันตรายต่อไม้ เสือเป็นสัตว์ ดุร้าย กินเนื้อ น่ากลัว จึงนำมอดและเสือมาเปรียบเทียบเป็นภัยอันตราย

6) เข้าป่าหาเสือ ถ่อเรือหาความ หมายถึง การกระทำที่ทำให้ตนเองเดือดร้อน (ประเทือง คล้ายสุบรรณ, 2530, น. 31)

วิเคราะห์อรรถลักษณะ	ความหมายประจำรูป		ความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบ
	เสือ		ภัยอันตราย
	[-มนุษย์]		[+อันตราย]
	[+ดุร้าย]		[+บาดเจ็บ]
	[+กินคน]		[+เสียชีวิต]
	[+อันตราย]		[+สูญเสีย]

[+บาดเจ็บ] [-ดี]
[+เสียชีวิต]

ประโยคนี้นำเปรียบเทียบสื่อหมายถึงภัยอันตราย โดยมีอรรถลักษณะร่วมกันระหว่างความหมายประจำรูปของ “เสื่อ” กับความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบเป็น “ภัยอันตราย” คือ [+อันตราย] [+บาดเจ็บ] และ [+เสียชีวิต] เสื่อเป็นสัตว์ป่า กินเนื้อสัตว์ต่าง ๆ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, น. 1227) และมีนิสัยดุร้าย เสื่อเป็นสัตว์อันตรายที่สามารถทำให้บาดเจ็บและเสียชีวิตได้

7) อยู่ในปากเสื่อปากหมี หมายถึง ตกอยู่ท่ามกลางอันตราย

	ความหมายประจำรูป	ความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบ
	ปากเสื่อ, ปากหมี	ภัยอันตราย
<u>วิเคราะห์อรรถลักษณะ</u>	[+อวัยวะ]	[+อันตราย]
	[+ของสัตว์]	[+บาดเจ็บ]
	[+มีเขี้ยวแหลม]	[+เสียชีวิต]
	[+อันตราย]	[+สูญเสีย]
	[+บาดเจ็บ]	[-ดี]
	[+เสียชีวิต]	

ประโยคนี้นำเปรียบเทียบปากของหมีหมายถึงภัยอันตราย โดยมีอรรถลักษณะร่วมกันระหว่างความหมายประจำรูปของ “ปากเสื่อ” และ “ปากหมี” กับความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบเป็น “ภัยอันตราย” คือ [+อันตราย] [+บาดเจ็บ] [+เสียชีวิต] เสื่อและหมีเป็นสัตว์ป่า ตัวใหญ่ มีกำลังมาก มีฟันแหลมคมไว้สำหรับกินเนื้อสัตว์ต่าง ๆ (อัมพา ศรีสัทพพงษ์, น. 85-117) เสื่อและหมีจึงเป็นสัตว์อันตราย

8) เดินตามผู้ใหญ่หมาไม่กัด หมายถึง ประพฤติตามอย่างผู้ใหญ่ย่อมปลอดภัย ไม่เกิดอันตราย (ประทีป คล้ายสุบรรณ, 2530, น. 34)

	ความหมายประจำรูป	ความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบ
	หมา (กัด)	ภัยอันตราย
<u>วิเคราะห์อรรถลักษณะ</u>	[-มนุษย์]	[+อันตราย]
	[+เห่า]	[+บาดเจ็บ]
	[+กัด]	[+เสียชีวิต]
	[+อันตราย]	[+สูญเสีย]
	[+บาดเจ็บ]	[-ดี]

[+เสียชีวิต]

ประโยคนี้เปรียบเทียบหมากัดหมายถึงภัยอันตราย โดยมีอรรถลักษณะร่วมกันระหว่างความหมายประจำรูปของ “หมากัด” กับความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบเป็น “ภัยอันตราย” คือ [+อันตราย] [+บาดเจ็บ] และ [+เสียชีวิต] หมากัดเป็นสัตว์เลื้อยของมนุษย์ แต่หมากัดบางสายพันธุ์ก็มีนิสัยดุร้าย น่ากลัว ชอบเห่าและกัด และสามารถทำให้บาดเจ็บได้ หมากัดจึงถูกนำมาเปรียบเทียบเป็นภัยอันตราย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทย สามารถสรุปเป็นแผนภูมิได้ดังนี้

ตารางที่ 4.1

จำนวนข้อมูลของสัตว์ในภาษาไทย

ลำดับ	ชนิดของสัตว์	จำนวนข้อมูลที่พบ
1.	กบ	3
2.	กระชู่	2
3.	กระทิง	6
4.	กระต่าย	9
5.	กระแต	1
6.	กระรอก	3
7.	กา	20
8.	กิ้งก่า	1
9.	ไก่	24
10.	ไก่แจ้	1
11.	กวาง	1
12.	กิ้ง	3
13.	กิ้งฟอย	1
14.	แกะ	2
15.	แก้ง	1
16.	เขียด	2
17.	ควาย	17
18.	ครุฑ	1
19.	คางคก	4
20.	ค้างคาว	1
21.	ค่าง	2
22.	งู	12
23.	จระเข้	9

ตารางที่ 4.1

จำนวนข้อมูลของสัตว์ในภาษาไทย (ต่อ)

ลำดับ	ชนิดของสัตว์	จำนวนข้อมูลที่พบ
24.	จิ้งจก	6
25.	จิ้งจี้	2
26.	จิ้งจอก	2
27.	จิ้งหรีด	3
28.	จ๊กจั่น	1
29.	ช้าง	24
30.	ตะเข็บ	1
31.	ตะขาบ	1
32.	ตุ๊กแตน	1
33.	เต่า	12
34.	ตุ๋น	1
35.	ตุ๊กแก	1
36.	ตะกวด	1
37.	นก	16
38.	นกแก้ว	5
39.	นกขุนทอง	1
40.	นกกระจอก	5
41.	นกคุ้ม	1
42.	นกยูง	1
43.	นกการเวก	1
44.	นาค	2
45.	เนื้อทราย	2
46.	บ่าง	1
47.	บึ้ง	1

ตารางที่ 4.1

จำนวนข้อมูลของสัตว์ในภาษาไทย (ต่อ)

ลำดับ	ชนิดของสัตว์	จำนวนข้อมูลที่พบ
48.	ปู	4
49.	ปลวก	5
50.	ปลา	26
51.	ปลากระตี่	1
52.	ปลาไหล	2
53.	ปลาช่อน	1
54.	ปลาชิว	2
55.	ปลาซ่า	1
56.	ปลาหมอ	3
57.	ปลากะพง	1
58.	ปลาชะโด	1
59.	ปลิง	5
60.	เป็ด	12
61.	แพะ	4
62.	ผึ้ง	2
63.	ผีเสื้อ	6
64.	มด	9
65.	มดแดง	1
66.	มอด	2
67.	มังกร	6
68.	ม้า	10
69.	ม้าลาย	1
70.	แมงดา	1
71.	แมงมุม	2

ตารางที่ 4.1

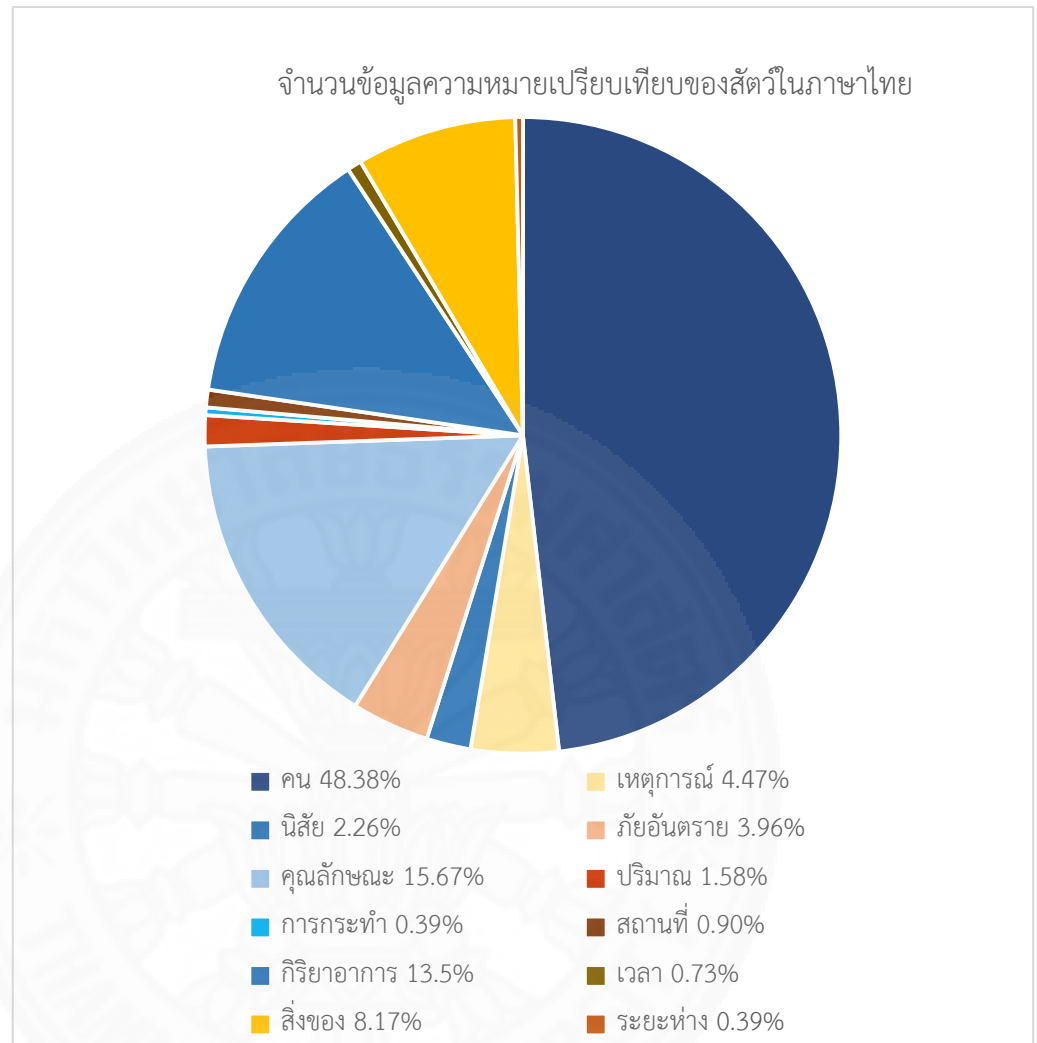
จำนวนข้อมูลของสัตว์ในภาษาไทย (ต่อ)

ลำดับ	ชนิดของสัตว์	จำนวนข้อมูลที่พบ
72.	แมลงเม่า	1
73.	แมว	23
74.	แมลงปอ	1
75.	แมลงวัน	2
76.	ยีราฟ	3
77.	ยุง	3
78.	แรด	3
79.	แร้ง	5
80.	ไร	1
81.	ลิง	10
82.	วัว	17
83.	เสื่อ	59
84.	สมัน	1
85.	ไส้เดือน	2
86.	สิงโต	6
87.	หงส์	8
88.	ห่าน	2
89.	หอย	2
90.	หิ่งห้อย	2
91.	เห็บ	2
92.	เหา	3
93.	เหี้ย	1
94.	หนอน	9
95.	หนู	4

ตารางที่ 4.1

จำนวนข้อมูลของสัตว์ในภาษาไทย (ต่อ)

ลำดับ	ชนิดของสัตว์	จำนวนข้อมูลที่พบ
96.	หนูตะเภา	1
97.	หมา	47
98.	หมาป่า	1
99.	หมี	4
100.	หมีดำ	1
101.	หมู	20
102.	เหلیلบ	1
103.	เหยี่ยว	7
104.	อูฐ	1
105.	อึ่งอ่าง	3
106.	ฮิปโปโปแตมัส	1
	รวม	587

แผนภูมิภาพที่ 4.1 จำนวนข้อมูลความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทย

ผู้วิจัยพบข้อมูลความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทยทั้งสิ้น 587 ประโยค โดยมีสัตว์ที่มีความหมายเปรียบเทียบทั้งสิ้น 106 ชนิด จากตารางที่ 4.1 พบว่าสัตว์ที่มีข้อมูลความหมายเปรียบเทียบในภาษาไทยมากที่สุด ได้แก่ เสือ พบทั้งสิ้น 59 ประโยค คิดเป็นร้อยละ 10.05 รองลงมาได้แก่ หมา พบข้อมูลทั้งสิ้น 47 ประโยค คิดเป็นร้อยละ 8.ปลา พบข้อมูล ได้แก่ 26 ประโยค คิดเป็นร้อยละ 4.42 ไก่ พบข้อมูลทั้งสิ้น 24 ประโยค คิดเป็นร้อยละ 4.08 และ ช้างพบข้อมูลทั้งสิ้น ได้แก่ 24 ประโยค คิดเป็นร้อยละ 4.08

สัตว์ที่พบข้อมูลความหมายเปรียบเทียบในภาษาไทยน้อยที่สุด พบทั้งสิ้น 1 ประโยค คิดเป็นร้อยละ 0.17 ได้แก่ กระแต, ไก่แจ้, กวาง, กุ้งฝอย, เก้ง, ครุฑ, ค้างคาว, จักจั่น, ตะเข็บ, ตะขาบ, ต๊กแตน, ตุ่น, นกขุนทอง, นกคุ้ม, นกยูง, นกการเวก, บ้าง, บุ้ง, ปลากระดี, ปลาช่อน, ปลากระพง, ปลาชะโด, มดแดง, ม้าลาย, แมงดา, แมงเม่า, แมลงปอ, ไโร, สมัน, เที้ย, หนูตะเภา, หมาป่า, หมัด, เหลือบ และฮิปโปโปแตมัส

จากแผนที่ภูมิที่ 4.1 ความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทย พบว่าสัตว์ในภาษาไทยมีความหมายเปรียบเทียบ 12 ความหมาย ได้แก่

คน พบทั้งสิ้น 287 ประโยค คิดเป็นร้อยละ 48.38

คุณลักษณะของมนุษย์ พบทั้งสิ้น 92 ประโยค คิดเป็นร้อยละ 15.67

กิริยาอาการ พบทั้งสิ้น 79 ประโยค คิดเป็นร้อยละ 13.50

สิ่งของ พบทั้งสิ้น 48 ประโยค คิดเป็นร้อยละ 8.17

เหตุการณ์ พบทั้งสิ้น 26 ประโยค คิดเป็นร้อยละ 4.47

ภัยอันตราย พบทั้งสิ้น 23 ประโยค คิดเป็นร้อยละ 3.96

นิสัย พบทั้งสิ้น 13 ประโยค คิดเป็นร้อยละ 2.26

ปริมาณ พบทั้งสิ้น 9 ประโยค คิดเป็นร้อยละ 1.58

สถานที่ พบทั้งสิ้น 5 ประโยค คิดเป็นร้อยละ 0.90

เวลา พบทั้งสิ้น 4 ประโยค คิดเป็นร้อยละ 0.73

การกระทำ พบทั้งสิ้น 2 ประโยค คิดเป็นร้อยละ 0.39 และ

ระยะห่าง พบทั้งสิ้น 2 ประโยค คิดเป็นร้อยละ 0.39 ตามลำดับ

4.2 ความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาอินโดนีเซีย

ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลจากพจนานุกรมรวบรวมรายชื่อสัตว์ พบ สัตว์ทั้งสิ้น 114 ชนิด ผลจากการศึกษาความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาอินโดนีเซีย เมื่อผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากคลังข้อมูลภาษาอินโดนีเซีย ห้องสมุดภาษาเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (SEALang Library Indonesian Corpus) และหนังสือที่รวบรวมความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาอินโดนีเซีย พบว่ามีสัตว์ที่มีความหมายเปรียบเทียบ 69 ชนิด รวมทั้งสิ้น 420 ประโยค

หลังจากผู้วิจัยได้วิเคราะห์อรรถลักษณะของสัตว์ที่เป็นความหมายประจำรูปและความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาอินโดนีเซีย พบความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ จำนวน 9 ความหมาย โดยเป็นความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ที่เกิดจากความหมายประจำรูปของสัตว์ ซึ่งความหมายประจำรูปของสัตว์หมายความรวมถึงอวัยวะร่างกายของสัตว์ คุณสมบัติทางกายภาพ ลักษณะนิสัย พฤติกรรม และความเป็นอยู่ของสัตว์ ซึ่งผู้วิจัยจำแนกออกเป็น 2 กลุ่มความหมาย อ้างอิงตามการจำแนกหมวดหมู่คำของนวารรณ พันธเมธา (2544) ได้แก่

1. ความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาอินโดนีเซียที่อยู่ในกลุ่มความหมาย มนุษย์และสิ่งที่สัมพันธ์กับมนุษย์ มีดังต่อไปนี้

- 1.1 คน หมายถึง มนุษย์ เชื้อชาติ และอวัยวะร่างกายของมนุษย์
- 1.2 คุณลักษณะ หมายถึง ลักษณะประจำตัวของมนุษย์
- 1.3 นิสัย หมายถึง ความประพฤติที่เคยชินของมนุษย์
- 1.4 การกระทำ หมายถึง การกระทำและพฤติกรรมของมนุษย์ที่กระทำต่อสิ่งต่าง ๆ

2. ความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาอินโดนีเซียที่อยู่ในกลุ่มความหมาย ที่ไม่ใช่มนุษย์ มีดังต่อไปนี้

- 2.1. ขนาด หมายถึง ลักษณะของสิ่งต่าง ๆ ที่สังเกตได้ว่า เล็ก ใหญ่ สั้น ยาว
- 2.2. สิ่งของ หมายถึง สิ่งที่เป็นรูปธรรมหรือนามธรรม จับต้องได้หรือไม่ได้
- 2.3. สถานที่ หมายถึง ที่ตั้ง แหล่ง
- 2.4. เหตุการณ์ หมายถึง เรื่องราวที่เกิดขึ้น
- 2.5. ภัยอันตราย หมายถึง เหตุที่อาจทำให้ตายหรือบาดเจ็บ เหตุแห่งความสูญเสีย

ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.2.1 กลุ่มความหมายมนุษย์และสิ่งที่สัมพันธ์กับมนุษย์

ผู้วิจัยพบว่า ความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาอินโดนีเซียที่มีความหมายเปรียบเทียบอยู่ในกลุ่มความหมายมนุษย์และสิ่งที่สัมพันธ์กับมนุษย์ มีทั้งสิ้น 378 ประโยค สัตว์ที่นำมาใช้

เปรียบเทียบในกลุ่มความหมายมนุษย์และสิ่งที่มีสัมพันธ์กับมนุษย์ มีทั้งหมด 69 ชนิด สามารถจำแนกออกได้เป็นสัตว์ 7 กลุ่ม อ้างอิงตามการจำแนกหมวดหมู่คำของ นววรรณ พันธุเมธา (2544) ได้แก่

ก. สัตว์บก หมายถึง สัตว์ที่ดำรงชีวิตอยู่บนบก ได้แก่ ได้แก่ anjing ‘หมา’, babi ‘หมู’, babi hutan ‘หมูป่า’, badak ‘แรด’, cigak ‘ลิงกัง’, domba ‘แกะ’, gajah ‘ช้าง’, harimau/macan ‘เสือ’, kambing ‘แพะ’, kancil/pelanduk ‘กระจง’, keledai ‘ลา’, kelinci ‘กระต่าย’, kera/monyet ‘ลิง’, kerbau ‘ควาย’, kijang/rusa ‘กวาง’, kucing ‘แมว’, kuda ‘ม้า’, lembu/sapi ‘วัว’, musang ‘ชะมด’, serigala ‘หมาป่า’, siamang ‘ชะนี’, singa ‘สิงโต’, tikus ‘หนู’, tupai ‘กระรอก’ และ unta ‘อูฐ’

ข. สัตว์น้ำ หมายถึง สัตว์ที่ดำรงชีวิตอยู่ในน้ำ ได้แก่ badar ‘ปลาตะเพียน’, belut ‘ปลาไหล’, berudu ‘ลูกอ๊อด’, ikan ‘ปลา’, kepiting ‘ปู’, และ udang ‘กุ้ง’

ค. สัตว์ปีก หมายถึง สัตว์ที่มีปีก ได้แก่ ayam ‘ไก่’, balam ‘นกเขา’, bangau ‘นกกระยาง’, bebek/itik ‘เป็ด’, beo ‘นกแก้ว’, burung ‘นก’, burung hantu/pungguk ‘นกฮูก’, enggang ‘นกเงือก’, gagak ‘กา’, kelelawar ‘ค้างคาว’, kalong ‘ค้างคาวตัวใหญ่’, kampret ‘ค้างคาวตัวเล็ก’, lang (elang) ‘นกอินทรี’, merpati/punai ‘นกพิราบ’ และ pipit ‘นกกระจอก’

ง. สัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ หมายถึง สัตว์ที่ดำรงชีวิตได้ทั้งบนบกและน้ำ ได้แก่ katak/kodok ‘กบ’

จ. สัตว์เลื้อยคลาน หมายถึง สัตว์ที่ผิวหนังมีเกล็ดปกคลุมทั่วไป เคลื่อนที่ด้วยการเลื้อยหรือคลาน ได้แก่ biawak ‘เหี้ย’, buaya ‘จระเข้’, bunglon ‘กิ้งก่าคาร์เมเลียน’, kadal ‘จิ้งเหลน’, kura-kura ‘เต่า’ และ ular ‘งู’

ฉ. สัตว์ไม่มีกระดูกสันหลังขนาดเล็ก หมายถึง แมลงและแมง ได้แก่ anai-anai/rayap ‘ปลวก’, bangsat ‘ตัวเลือด’, belalang ‘ตั๊กแตน’, cacing tanah ‘ไส้เดือน’, jangkrik ‘จิ้งหรีด’, kumbang ‘ด้วง’, kutu ‘เห็บ, เหา’, laba-laba ‘แมงมุม’, langau ‘ตัวเหือบ’, lalat ‘แมลงวัน’, lebah ‘ผึ้ง’, lintah/pacat ‘ปลิง’, nyamuk ‘ยุง’, siput ‘ทาก’, semut ‘มด’, และ ulat ‘หนอน’

ช. สัตว์ในเทพนิยาย/ตำนาน หมายถึง สัตว์ที่ปรากฏในเทพนิยาย/ตำนาน ไม่มีตัวตนอยู่จริง ได้แก่ naga ‘นาค’

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์อรรถลักษณะของสัตว์ที่เป็นความหมายประจำรูปและความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาอินโดนีเซียที่มีความหมายเปรียบเทียบอยู่ในกลุ่มความหมายมนุษย์ พบว่า สัตว์ถูกนำมาเปรียบเทียบเป็นมนุษย์ เชื้อชาติ อวัยวะร่างกายของมนุษย์ ลักษณะทางกายภาพ ความประพฤติที่เคยชิน กิริยาท่าทาง สภาพของมนุษย์ และกิริยาของมนุษย์ที่กระทำต่อสิ่งต่าง ๆ (นววรรณ พันธเมธา, 2544) ดังต่อไปนี้

4.2.1.1 คน หมายถึง มนุษย์ เชื้อชาติ และอวัยวะร่างกายของมนุษย์

4.2.1.2 คุณลักษณะ หมายถึง ลักษณะประจำตัวของมนุษย์

4.2.1.3 นิสัย หมายถึง ความประพฤติที่เคยชินของมนุษย์

4.2.1.4 การกระทำ หมายถึง การกระทำและพฤติกรรมของมนุษย์ที่กระทำต่อสิ่งต่าง

ๆ

ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

4.2.1.1 คน

คน หมายถึง มนุษย์ เชื้อชาติ อวัยวะ ลักษณะของมนุษย์ เช่น คนดี คนร้าย คนเก่ง ผู้ชาย ผู้หญิง บุคคลประเภทที่สาม เป็นต้น พบสัตว์ที่มีความหมายเปรียบเทียบเป็นคน จำนวน 68 ชนิด ซึ่งสามารถจัดกลุ่มสัตว์ออกเป็น 7 กลุ่ม ได้แก่ สัตว์บก สัตว์น้ำ สัตว์ปีก สัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ สัตว์เลื้อยคลาน สัตว์ไม่มีกระดูกสันหลังขนาดเล็ก และสัตว์ในเทพนิยาย/ตำนาน

สัตว์บกที่มีความหมายเปรียบเทียบเป็น คน ได้แก่ anjing ‘หมา’, babi ‘หมู’, babi hutan ‘หมูป่า’, badak ‘แรด’, domba ‘แกะ’, gajah ‘ช้าง’, harimau/macan ‘เสือ’, kambing ‘แพะ’, kancil/pelanduk ‘กระจง’, keledai ‘ลา’, kelinci ‘กระต่าย’, kera/monyet ‘ลิง’, kerbau ‘ควาย’, kijang/rusa ‘กวาง’, kucing ‘แมว’, kuda ‘ม้า’, lembu/sapi ‘วัว’, musang ‘ชะมด’, serigala ‘หมาป่า’, siamang ‘ชะนี’, singa ‘สิงโต’, tikus ‘หนู’, tupai ‘กระรอก’ และ unta ‘อูฐ’

สัตว์น้ำที่มีความหมายเปรียบเทียบเป็น คน ได้แก่ badar ‘ปลาตะเพียน’, belut ‘ปลาไหล’, berudu ‘ลูกอ๊อด’, ikan ‘ปลา’, kepiting ‘ปู’ และ udang ‘กุ้ง’

สัตว์ปีกที่มีความหมายเปรียบเทียบเป็น คน ได้แก่ ayam ‘ไก่’, balam ‘นกเขา’, bangau ‘นกกระยาง’, bebek/itik ‘เป็ด’, beo ‘นกแก้ว’, burung ‘นก’, enggang ‘นกเงือก’, gagak ‘กา’, kelelawar ‘ค้างคาว’, kalong ‘ค้างคาวตัวใหญ่’, kampret ‘ค้างคาวตัวเล็ก’, lang (elang) ‘นกอินทรี’, merpati/punai ‘นกพิราบ’, pipit ‘นกกระจอก’ และ pungguk/burung hantu ‘นกฮูก’

สัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำที่มีความหมายเปรียบเทียบเป็น คน ได้แก่ katak/kodok ‘กบ’

สัตว์เลื้อยคลานที่มีความหมายเปรียบเทียบเป็น คน ได้แก่ biawak ‘เหี้ย’, buaya ‘จระเข้’, bunglon ‘กิ้งก่าคาร์เมเลียน’, kadal ‘จิ้งเหลน’, kura-kura ‘เต่า’ และ ular ‘งู’

สัตว์ไม่มีกระดูกสันหลังขนาดเล็กที่มีความหมายเปรียบเทียบเป็น คน ได้แก่ anai-anai/rayap ‘ปลวก’, bangsat ‘ตัวเลือด’, belalang ‘ตั๊กแตน’, cacing tanah ‘ไส้เดือน’, jangkrik ‘จิ้งหรีด’, kumbang ‘ด้วง’, kutu ‘เห็บ, เหา’, laba-laba ‘แมงมุม’, langau ‘ตัวเหือบ’, lalat ‘แมลงวัน’, lebah ‘ผึ้ง’, lintah/pacat ‘ปลิง’, nyamuk ‘ยุง’, siput ‘หอยทาก’, semut ‘มด’, และ ulat ‘หนอน’

สัตว์ในเทพนิยาย/ตำนานที่มีความหมายเปรียบเทียบเป็นคน ได้แก่ naga ‘นาค’

1) Pembebek ‘คนที่มีพฤติกรรมแบบเปิด’ หมายถึง ผู้ชายที่มีภรรยาหลายคน (Departemen Pendidikan Nasional, 2014, p. 154)

	ความหมายประจำรูป	ความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบ
	Bebek ‘เปิด’	คน
<u>วิเคราะห์อรรถลักษณะ</u>	[-มนุษย์]	[+มนุษย์]
	[+ว่ายนน้ำ]	[+มีคู่]
	[+มีคู่]	[+มาก]
	[+มาก]	

ประโยคนี้เปรียบเทียบ Bebek ‘เปิด’ หมายถึงผู้ชายที่มีภรรยาหลายคน โดยมีอรรถลักษณะร่วมกันระหว่างความหมายประจำรูปของ “เปิด” กับความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบเป็น “คน” คือ [+มีคู่] และ [+มาก] เปิดและคนเป็นสิ่งมีชีวิตเหมือนกัน จึงนำเปิดมาเปรียบเทียบเป็นคน เปิดเป็นสัตว์ที่มีคู่หลายตัวในการผสมพันธุ์ เปิดตัวผู้หนึ่งตัวสามารถมีคู่มากถึง 17 ตัว หรือมากกว่า (Sanjaya Adi, para.2) เปิดจึงถูกนำมาเปรียบเทียบเป็นผู้ชายที่มีภรรยาหลายคน

- 2) Buaya darat ‘จระเข้บก’ หมายถึง ผู้ชายเจ้าชู้ (Departemen Pendidikan Nasional, 2014, p. 213)

	ความหมายประจำรูป	ความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบ
	Buaya ‘จระเข้’	คน
<u>วิเคราะห์อรรถลักษณะ</u>	[-มนุษย์]	[+มนุษย์]
	[+กินเนื้อ]	[+เพศชาย]
	[-เลือก]	[-เลือก]

ประโยคนี้เปรียบเทียบ Buaya ‘จระเข้’ หมายถึงผู้ชายเจ้าชู้ โดยนำพฤติกรรมของจระเข้มาเปรียบเป็นนิสัยของผู้ชาย โดยมีอรรถลักษณะร่วมกันระหว่างความหมายประจำรูปของ “จระเข้” กับความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบเป็น “คน” คือ [-เลือก] จระเข้และคนเป็นสิ่งมีชีวิตเหมือนกัน จึงนำจระเข้มาเปรียบกับคน จระเข้เป็นสัตว์ที่อาศัยอยู่ได้ทั้งบนบกและในน้ำ จระเข้เป็นสัตว์กินเนื้อที่ไม่มีลิ้น จระเข้จึงสามารถกินสัตว์ทุกชนิดอย่างไม่เลือก จึงถูกนำมาเปรียบเป็นผู้ชายที่มีนิสัยเจ้าชู้คบหาผู้หญิงมากมายอย่างไม่เลือก

- 3) Kambing hitam ‘แพะดำ’ หมายถึง คนที่ถูกป้ายสีให้มีความผิด (Departemen Pendidikan Nasional, 2014, p. 612)

	ความหมายประจำรูป	ความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบ
	Kambing ‘แพะ’	คน
<u>วิเคราะห์อรรถลักษณะ</u>	[-มนุษย์]	[+มนุษย์]
	[-ดุร้าย]	[+ถูกใช้ประโยชน์]
	[+กินพืช]	
	[+ถูกใช้ประโยชน์]	

ประโยคนี้เปรียบเทียบ Kambing ‘แพะ’ เป็น คน โดยมีอรรถลักษณะร่วมกันระหว่างความหมายประจำรูปของ “แพะ” กับความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบเป็น “คน” คือ [+ถูกใช้ประโยชน์] แพะและคนเป็นสิ่งมีชีวิตเหมือนกัน จึงนำแพะมาเปรียบเป็นคน แพะเป็นสัตว์ที่ไม่ดุร้าย และถูกใช้ประโยชน์ในหลายทาง เช่น เป็นอาหารของมนุษย์ และถูกใช้ประโยชน์ในพิธีกรรมทางศาสนา แพะมักจะถูกนำมาบูชาญ ถูกเชือดโดยไม่รู้ตัว ในสำนวนนี้ สีดำถูกเปรียบเป็นความผิด แพะที่มีสีดำจึงถูกนำมาเปรียบเป็นคนที่ไม่มี ความผิดแต่กลับถูกป้ายสีให้มีความผิดโดยไม่รู้เรื่องราวและต้องรับโทษ

- 4) Anjing ulang bangkai ‘หมากินศพซ้ำ ๆ’ หมายถึง คนชั่วที่ทำชั่วซ้ำ ๆ (Arief Bachtiar, 2014, p. 12)

	ความหมายประจำรูป	ความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบ
	Anjing ‘หมา’	คนชั่ว
<u>วิเคราะห์อรรถลักษณะ</u>	[-มนุษย์]	[+มนุษย์]
	[+กัต]	[-ดี]
	[+สกปรก]	
	[-ดี]	

ประโยคนี้เปรียบเทียบ Anjing ‘หมา’ หมายถึงคนชั่ว โดยมีอรรถลักษณะร่วมกันระหว่างความหมายประจำรูปของ “หมา” กับความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบเป็น “คน” คือ [-ดี] หมาและคนเป็นสิ่งมีชีวิตเหมือนกัน จึงนำหมามาเปรียบกับคน ชาวอินโดนีเซียที่นับถือศาสนาอิสลามเชื่อว่าหมาเป็นสัตว์สกปรก (Murray, 1998) กินของสกปรกซ้ำ ๆ จึงเปรียบเทียบความสกปรกของหมากับการทำชั่วของคน

- 5) Ayam kampus ‘ไก่มหาวิทยาลัย’ หมายถึง นักศึกษาผู้หญิงที่ค้าบริการทางเพศ

	ความหมายประจำรูป	ความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบ
	Ayam ‘ไก่’	คน
<u>วิเคราะห์อรรถลักษณะ</u>	[-มนุษย์]	[+มนุษย์]
	[+เพศเมีย]	[+เพศหญิง]
	[+เข้าหาตัวผู้]	[+เข้าหาผู้ชาย]

สำนวนนี้เปรียบเทียบ Ayam ‘ไก่’ หมายถึงผู้หญิง โดยมีอรรถลักษณะร่วมกันระหว่างความหมายประจำรูปของ “ไก่” กับความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบเป็น “คน” คือ [+เพศหญิง] และ [+เข้าหาผู้ชาย] ไก่และคนเป็นสิ่งมีชีวิตเหมือนกัน จึงนำไก่มาเปรียบเป็นคน ไก่เป็นสัตว์ที่สามารถผสมพันธุ์ได้ตลอดเวลา โดยเฉพาะตัวเมียที่มักจะเข้าหาตัวผู้เพื่อผสมพันธุ์ พฤติกรรมของไก่ตัวเมียจึงถูกนำมาเปรียบเป็นนักศึกษาหญิงในมหาวิทยาลัยที่ขายบริการทางเพศ

6) lintah darat ‘ปลิงบก’ หมายถึง คนที่คอยหาผลประโยชน์จากผู้อื่นโดยการให้เงินกู้และคิดดอกเบี้ยในอัตราที่สูง (Arief Bachtiar, 2014, p. 71)

	ความหมายประจำรูป	ความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบ
	Lintah ‘ปลิง’	คน
<u>วิเคราะห์อรรถลักษณะ</u>	[-มนุษย]	[+มนุษย]
	[+ดูดเลือด]	[-ดี]
	[+เกาะติด]	[+เกาะติด]
		[+หาประโยชน์]

ประโยคนี้เปรียบเทียบปลิงบกเป็นคนที่คอยหาผลประโยชน์จากผู้อื่น โดยมีอรรถลักษณะร่วมกันระหว่างความหมายประจำรูปของ “ปลิง” กับความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบเป็น “คน” คือ [+เกาะติด] ปลิงเป็นสัตว์ไม่มีกระดูกสันหลัง อาศัยอยู่ในน้ำ เกาะคนหรือสัตว์เลือดอุ่นเพื่อดูดกินเลือดเป็นอาหาร (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, น. 679) ปลิงที่เกาะติด หาประโยชน์จากสัตว์อื่นจึงถูกนำมาเปรียบเทียบกับคนที่คอยหาประโยชน์จากผู้อื่น

7) Kodok mendapat bunga sekuntum. ‘เหมือนกบได้ดอกไม้หนึ่งดอก’ หมายถึง คนที่ไม่รู้จักคุณค่าของสิ่งที่ตนมี (Syamsul Hidayatullah, p.79)

	ความหมายประจำรูป	ความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบ
	Kodok ‘กบ’	คน
<u>วิเคราะห์อรรถลักษณะ</u>	[-มนุษย]	[+มนุษย]
	[+กระโดด]	[-รู้ค่า]*

ประโยคนี้เปรียบเทียบ Kodok ‘กบ’ เป็นคนที่ไม่รู้จักคุณค่าของสิ่งที่ตนมี โดยมีอรรถลักษณะที่เกิดจากการเปรียบเทียบเป็น “กบ” เป็น “คน” คือ [-รู้ค่า]* กบเป็นสัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ เคลื่อนที่โดยการกระโดด (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, น. 8) กบเป็นสัตว์ไม่รู้จักคุณค่าของแก้วแหวนเงินทองเหมือนมนุษย์ กบได้แก้วจึงถูกนำมาเปรียบเทียบกับคนที่ไม่รู้จักคุณค่าสิ่งของที่ตนมี

8) Bagai pungguk merindukan bulan. ‘เหมือนนกฮูกคิดถึงดวงจันทร์’ หมายถึง คนที่คิดถึงคนที่ไม่ได้รักตน (Departemen Pendidikan Nasional, 2014, p. 1116) หรือ คนที่คาดหวังในสิ่งที่เป็นไปไม่ได้ (Sri Wintala Achmad, 2015, p.73)

ความหมายประจำรูป	ความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบ
Pungguk ‘นกฮูก’	คน
<u>วิเคราะห์อรรถลักษณะ</u>	
[-มนุษย์]	[+มนุษย์]
[+บิน]	[+กลางคืน]
[+กลางคืน]	

สำนวน “pungguk merindukan bulan.” ‘นกฮูกคิดถึงดวงจันทร์’ มีความหมายที่ต้องการจะสื่อ คือ คนที่คิดถึงคนที่ไม่ได้รักตนหรือคนที่คาดหวังในสิ่งที่เป็นไปไม่ได้ นกฮูกและคนเป็นสิ่งมีชีวิตเหมือนกัน จึงนำนกฮูกมาเปรียบเป็นคน นกฮูกเป็นสัตว์ที่หากินตอนกลางคืน ชาวอินโดนีเซียเห็นว่านกฮูกชอบมองดวงจันทร์ที่อยู่สูงกว่า จึงนำนกฮูกมาเปรียบเป็นคนที่คิดถึงคนที่ไม่ได้รักตน และไม่ได้ได้รับความรักตอบกลับมาหรือคนที่คาดหวังในสิ่งที่เป็นไปไม่ได้

9) Bunglon ‘กิ้งก่าคาร์เมเลียน’ หมายถึง คนที่มีความคิดไม่แน่นอน เปลี่ยนไปมาเพื่อให้ได้ผลดีแก่ตนเอง (Departemen Pendidikan Nasional, 2014, p. 224)

ความหมายประจำรูป	ความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบ
bunglon ‘กิ้งก่าคาร์เมเลียน’	คน
<u>วิเคราะห์อรรถลักษณะ</u>	
[-มนุษย์]	[+มนุษย์]
[+เปลี่ยนสี]	[-แน่นอน]*

สำนวน “bunglon” ‘กิ้งก่าคาร์เมเลียน’ มีความหมายที่ต้องการจะสื่อ คือ คนที่ไม่มีความคิดแน่นอน เปลี่ยนไปมาเพื่อให้ได้ผลดีแก่ตนเอง โดยมีอรรถลักษณะที่เกิดจากการเปรียบเทียบ “กิ้งก่าคาร์เมเลียน” เป็น “คน” คือ [-แน่นอน]* กิ้งก่าคาร์เมเลียนและคนเป็นสิ่งมีชีวิตเหมือนกัน จึงนำกิ้งก่าคาร์เมเลียนมาเปรียบเป็นคน กิ้งก่าคาร์เมเลียนเป็นสัตว์เลื้อยคลาน อาศัยอยู่ตามต้นไม้ สามารถเปลี่ยนสีผิวหนังของมันให้กลมกลืนกับสิ่งแวดล้อมได้ (Departemen Pendidikan Nasional, 2014, p. 224) ชาวอินโดนีเซียจึงนำกิ้งก่าคาร์เมเลียนมาเปรียบเป็นคนที่ไม่มีความคิดแน่นอน เปลี่ยนไปมาเพื่อให้ได้ผลดีแก่ตนเอง

4.2.1.2 คุณลักษณะของมนุษย์

คุณลักษณะของมนุษย์ หมายถึง ลักษณะประจำตัวของมนุษย์ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, น. 253) พบสัตว์ที่ถูกนำมาเปรียบเทียบเป็นคุณลักษณะ จำนวน จำนวน 17 ชนิด ซึ่งสามารถจัดกลุ่มสัตว์ออกเป็น 5 กลุ่ม ได้แก่ สัตว์บก สัตว์ สัตว์เลื้อยคลาน และสัตว์ไม่มีกระดูกสันหลังขนาดเล็ก

สัตว์บกที่มีความหมายเปรียบเทียบเป็น คุณลักษณะ ได้แก่ anjing ‘หมา’, babi hutan ‘หมูป่า’, kerbau ‘ควาย’, kucing ‘แมว’, kuda ‘ม้า’ และ monyet/keras ‘ลิง’

สัตว์น้ำที่มีความหมายเปรียบเทียบเป็น คุณลักษณะ ได้แก่ badar ‘ปลาตะเพียน’, belut ‘ปลาไหล’, ikan ‘ปลา’ และ udang ‘กุ้ง’

สัตว์ปีกที่มีความหมายเปรียบเทียบเป็น คุณลักษณะ ได้แก่ ayam ‘ไก่’, bangau ‘นกกระยาง’, burung ‘นก’, burung hantu/pungguk ‘นกฮูก’ และ lang (elang) ‘นกอินทรี’

สัตว์เลื้อยคลานที่มีความหมายเปรียบเทียบเป็น คุณลักษณะ ได้แก่ biawak ‘เหี้ย’

สัตว์ไม่มีกระดูกสันหลังขนาดเล็กที่มีความหมายเปรียบเทียบเป็น คุณลักษณะ ได้แก่ lalat ‘แมลงวัน’

- 1) Cakar ayam ‘กรงเล็บไก่’ หมายถึง ไม่สวยงาม ไม่เป็นระเบียบ (Departemen Pendidikan Nasional, 2014, p. 237)

	ความหมายประจำรูป	ความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบ
	Cakar ayam ‘กรงเล็บไก่’	ไม่สวยงาม ไม่เป็นระเบียบ
<u>วิเคราะห์อรรถลักษณะ</u>	[+ส่วนของร่างกาย]	[+มนุษย์]
	[+ของสัตว์]	[+คุณลักษณะ]
	[+คู้ยเขี่ย]	[-สวยงาม]
	[-ระเบียบ]	[-ระเบียบ]

ประโยคนี้อธิบายเปรียบเทียบ Cakar ayam ‘กรงเล็บไก่’ หมายถึงสิ่งที่ไม่สวยงาม ไม่เป็นระเบียบ โดยมีอรรถลักษณะร่วมกันระหว่างความหมายประจำรูปของ “กรงเล็บไก่” กับความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบเป็น “คุณลักษณะ” คือ [-ระเบียบ] ไก่เป็นสัตว์ที่ใช้กรงเล็บที่เท้าในการคู้ย เขี่ยหาอาหาร เวลาที่ไก่ใช้กรงเล็บคู้ยหาอาหารมักจะทำอย่างไม่เป็นระเบียบ กระจัดกระจาย จึงนำกรงเล็บไก่มาเปรียบเทียบ

คุณสมบัติของไม่สวยงาม ไม่เป็นระเบียบ โดยเฉพาะตัวเขียนหนังสือ (Departemen Pendidikan Nasional, 2014, p. 237)

2) Seperti badar kering. ‘เหมือนปลาตะเพียนแห้ง’ หมายถึง ผอมมาก (Moh. Kusnadi Wasrie, p. 14)

	ความหมายประจำรูป	ความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบ
	badar ‘ปลาตะเพียน’	ผอมมาก
<u>วิเคราะห์อรรถลักษณะ</u>	[-มนุษย์]	[+มนุษย์]
	[-ใหญ่]	[+คุณลักษณะ]
	[+แบน]	[-ใหญ่]
		[+แบน]

ประโยคนี้เปรียบเทียบ badar ‘ปลาตะเพียน’ หมายถึงคนที่ผอมมาก โดยมีอรรถลักษณะร่วมกันระหว่างความหมายประจำรูปของ “ปลาตะเพียน” กับความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบเป็น “คุณสมบัติ” คือ [-ใหญ่] และ [+แบน] ปลาตะเพียนเป็นสัตว์ที่เป็นอาหารของมนุษย์ โดยผ่านกระบวนการต่าง ๆ เช่น การตากแห้ง เป็นต้น ปลาตะเพียนเป็นปลาขนาดเล็ก (Departemen Pendidikan Nasional, 2014, p. 111) จึงนำคุณลักษณะของปลาตะเพียนมาเปรียบเทียบเป็นคุณลักษณะผอมมาก

3) Seperti kerbau mandi. ‘เหมือนควายอาบน้ำ’ หมายถึง สกปรก (Heroe Kasida Brataatmadja, 1982, p. 109)

	ความหมายประจำรูป	ความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบ
	kerbau ‘ควาย’	สกปรก
<u>วิเคราะห์อรรถลักษณะ</u>	[-มนุษย์]	[+มนุษย์]
	[+โคลน]	[+คุณลักษณะ]
	[-สะอาด]	[-สะอาด]

ประโยคนี้เปรียบเทียบ kerbau ‘ควาย’ หมายถึงความสกปรก โดยมีอรรถลักษณะร่วมกันระหว่างความหมายประจำรูปของ “ควาย” กับความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบเป็น “คุณลักษณะ” คือ [-สะอาด] ควายเป็นสัตว์ที่อาศัยอยู่ตามทุ่งนา และชอบอาบน้ำในบ่อน้ำที่มีโคลน ดังนั้นควายจึงเป็นสัตว์ที่สกปรกเลอะโคลนอยู่ตลอดเวลา ควายจึงถูกเปรียบเทียบเป็นความสกปรก

- 4) Tenaga kuda ‘แรงม้า’ หมายถึง แข็งแรง ไม่เหน็ดเหนื่อย (J.S. Badudu, 2008, p. 182)

	ความหมายประจำรูป	ความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบ
	Kuda ‘ม้า’	แข็งแรง ไม่เหน็ดเหนื่อย
<u>วิเคราะห์อรรถลักษณะ</u>	[-มนุษย์]	[+มนุษย์]
	[+เป็นพาหนะ]	[+คุณลักษณะ]
	[+แข็งแรง]	[+แข็งแรง]
	[+อดทน]	[+อดทน]
	[+วิ่งเร็ว]	

ประโยคนี้เปรียบเทียบ Kuda ‘ม้า’ หมายถึงความแข็งแรง ไม่เหน็ดเหนื่อย โดยมีอรรถลักษณะร่วมกันระหว่างความหมายประจำรูปของ “ม้า” กับความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบเป็น “คุณลักษณะ” คือ [+แข็งแรง] และ [+อดทน] ม้าเป็นสัตว์ที่แข็งแรง วิ่งเร็ว สามารถใช้เป็นพาหนะเอาไว้เดินทาง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, น. 854) และวิ่งได้ไกลโดยไม่มีอาการเหนื่อย จึงนำม้ามาเปรียบเทียบเป็นความแข็งแรง ไม่เหน็ดเหนื่อย

- 5) Biawak kudung masuk kampong. ‘เหี้ยเข้าหมู่บ้าน’ หมายถึง พดติกรรมชั่วที่เป็นที่รับรู้กันทั่วไป (Moh. Kusnadi Wasrie, p. 24)

	ความหมายประจำรูป	ความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบ
	Biawak ‘เหี้ย’	ชั่ว
<u>วิเคราะห์อรรถลักษณะ</u>	[-มนุษย์]	[+มนุษย์]
	[+กินเนื้อ]	[+คุณลักษณะ]
	[+ขโมย]	[-ดี]
	[-ดี]	

ข้อมูลนี้เปรียบเทียบ Biawak ‘เหี้ย’ หมายถึงคุณลักษณะที่ไม่ดี ชั่ว โดยมีอรรถลักษณะร่วมกันระหว่างความหมายประจำรูปของ “เหี้ย” กับความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบเป็น “คุณลักษณะ” คือ [-ดี] เหี้ยเป็นสัตว์เลื้อยคลาน ตัวใหญ่ หากินบริเวณใกล้แหล่งน้ำ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, น. 1309) เมื่อเหี้ยไม่สามารถหาอาหารได้ เหี้ยก็จะมาขโมยจับสัตว์เลื้อยของมนุษย์กินเป็นอาหาร จึงนำพดติกรรมของเหี้ยมาเปรียบเทียบเป็นสิ่งที่ไม่ดี เป็นความชั่ว

6) Pucat lesi bagai ayam kena lengit. ‘ซีตเหมือนไก่เป็นโรค’ หมายถึง หน้าขาวซีต เพราะอาการป่วย (Arief Bachtiar, 2004, p. 90)

	ความหมายประจำรูป	ความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบ
	Ayam ‘ไก่’	ซีตขาว
<u>วิเคราะห์อรรถลักษณะ</u>	[-มนุษย์]	[+มนุษย์]
	[+คู้ยเขี่ย]	[+คุณลักษณะ]
	[+เป็นโรค]	[+ขาว]*
	[+ขาว]	

ประโยคนี้เปรียบเทียบ Ayam ‘ไก่’ หมายถึงคุณลักษณะขาวจนซีต โดยมีอรรถลักษณะร่วมกันระหว่างความหมายประจำรูปของ “ไก่” กับความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบเป็น “คุณลักษณะ” คือ [+ขาว]* ไก่เป็นสัตว์ที่มักถูกนำไปทำเป็นอาหารของมนุษย์ ไก่ที่มีอาการป่วย ผิวหนังของไก่จะขาวซีต จึงนำลักษณะของไก่เป็นโรคมานำมาเปรียบเทียบเป็นคุณลักษณะขาวจนซีตของสีผิว โดยอรรถลักษณะ [+ขาว]* ของความหมายที่ได้จากการเปรียบเทียบเป็นคุณลักษณะ ได้จากการเปรียบเทียบกับสีของไก่เป็นโรคที่มีสีขาว

4.1.2.3 นิสัย

นิสัย หมายถึง ความประพัตที่เคยชิน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, น. 593) พบข้อมูลทั้งสิ้น 1 ประโยค พบสัตว์ที่ถูกนำมาเปรียบเทียบ จำนวน 1 ชนิด ซึ่งจัดอยู่ในกลุ่ม สัตว์บก สัตว์บกที่มีความหมายเปรียบเทียบเป็น นิสัย ได้แก่ anjing ‘หมา’

Rakus seperti anjing kurus. ‘โลกเหมือนหมาผอม’ หมายถึง โลกมาก (Nur Arifin Chaniago, 1998, p.27)

	ความหมายประจำรูป	ความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบ
	Anjing (kurus) ‘หมา (ผอม)’	โลกมาก
<u>วิเคราะห์อรรถลักษณะ</u>	[-มนุษย์]	[+มนุษย์]
	[+เห่า]	[+นิสัย]
	[+สกปรก]	[+เห็นแก่ได้]
	[-ใหญ่]	[-พอ]
	[+กินมาก]	[-ดี]
	[-พอ]	

ประโยคนี้เปรียบเทียบ anjing ‘หมา’ หมายถึงคนที่มีนิสัยโลภมาก โดยมีอรรถลักษณะร่วมกันระหว่างความหมายประจำรูปของ “หมา” กับความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบ “นิสัย” คือ [-พอ] หมาเป็นสัตว์ที่มีนิสัยโลภ กินอาหารมาก เมื่อเจออาหารก็จะกินอย่างไม่หยุด (Puspasari Respatiningtyas, 2016, para. 1) หมาจึงถูกนำมาเปรียบเป็นคนที่มีนิสัยโลภมาก ไม่รู้จักพอ

4.2.1.4 การกระทำ

การกระทำ หมายถึง การกระทำและพฤติกรรมของมนุษย์ที่กระทำต่อสิ่งต่าง ๆ (นพววรรณ พันธเมธา, 2544) เช่น การกระทำสิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์ การกระทำสิ่งที่อันตราย เป็นต้น พบสัตว์ที่มีความหมายเปรียบเทียบเป็น การกระทำ จำนวน 22 ชนิด ซึ่งสามารถจัดกลุ่มสัตว์ออกเป็น 5 กลุ่ม ได้แก่ สัตว์บก สัตว์น้ำ สัตว์ปีก สัตว์เลื้อยคลาน และสัตว์ไม่มีกระดูกสันหลังขนาดเล็ก

สัตว์บกที่มีความหมายเปรียบเทียบเป็น การกระทำ ได้แก่ anjing ‘หมา’, cigak ‘ลิงกัง’, gajah ‘ช้าง’, harimau/macan ‘เสือ’, kerbau ‘ควาย’, kijang/rusa ‘กวาง’, kucing ‘แมว’, kuda ‘ม้า’, lembu/sapi ‘วัว’, siamang ‘ชะนี’ และ tikus ‘หนู’

สัตว์น้ำที่มีความหมายเปรียบเทียบเป็น การกระทำ ได้แก่ belut ‘ปลาไหล’ และ ikan ‘ปลา’

สัตว์ปีกที่มีความหมายเปรียบเทียบเป็น การกระทำ ได้แก่ ayam ‘ไก่’, burung ‘นก’, enggang ‘นกเงือก’ และ gagak ‘กา’,

สัตว์เลื้อยคลานที่มีความหมายเปรียบเทียบเป็น การกระทำ ได้แก่ biawak ‘เหี้ย’ และ ular ‘งู’

สัตว์ไม่มีกระดูกสันหลังขนาดเล็กที่มีความหมายเปรียบเทียบเป็น การกระทำ ได้แก่ belalang ‘ตั๊กแตน’, kutu ‘เห็บ, เหา’ และ semut ‘มด’

1) *Bagai harimau lapar*. ‘เหมือนเสือหิว’ หมายถึง พฤติกรรมที่น่ากลัว (Moh. Kusnadi Wasrie, p.48)

ความหมายประจำรูป	ความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบ
harimau ‘เสือ’	พฤติกรรมที่น่ากลัว
<u>วิเคราะห์อรรถลักษณะ</u>	
[-มนุษย์]	[+การกระทำ]
[+กินเนื้อ]	[+อันตราย]
[+ดุร้าย]	
[+อันตราย]	
[+บาดเจ็บ]	

[+เสียชีวิต]

ประโยคนี้เปรียบเทียบ harimau ‘เสือ’ หมายถึงการกระทำ โดยมีอรรถลักษณะร่วมกันระหว่างความหมายประจำรูปของ “เสือ” กับความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบ “การกระทำ” คือ [+อันตราย] เสือเป็นสัตว์ดุร้าย กินเนื้อสัตว์ต่าง ๆ เป็นอาหาร (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, น. 1227) จึงนำเสื้อมาเปรียบเป็นพฤติกรรมที่น่ากลัว ที่ทำให้เป็นอันตราย

2) kuda-kudaan หมายถึง การละเล่นเลียนแบบการขี่ม้า โดยผู้เล่นคนหนึ่งทำหน้าที่เป็นม้า และผู้เล่นอีกคนหนึ่งขี่หลังของผู้เล่นที่ทำหน้าที่เป็นม้า

	ความหมายประจำรูป	ความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบ
	kuda ‘ม้า’	การละเล่นเลียนแบบการขี่ม้า
<u>วิเคราะห์อรรถลักษณะ</u>	[-มนุษย์]	[+การกระทำ]
	[+วิ่งเร็ว]	[+ขี่]
	[+เป็นพาหนะ]	
	[+ขี่]	

ข้อมูลนี้เปรียบเทียบ kuda ‘ม้า’ หมายถึงการกระทำ โดยมีอรรถลักษณะร่วมกันระหว่างความหมายประจำรูปของ “ม้า” กับความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบ “การกระทำ” คือ [+ขี่] ม้าเป็นสัตว์ที่มีสี่ขา วิ่งเร็วและมีกำลังมาก ม้าจึงถูกนำมาเป็นพาหนะในการเดินทางของคน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, น. 854) โดยคนจะขี่หลังของม้าและบังคับให้ม้าวิ่ง ดังนั้นการกระทำที่เลียนแบบการขี่ม้า โดยผู้เล่นคนหนึ่งทำหน้าที่เป็นม้า และผู้เล่นอีกคนหนึ่งขี่หลังของผู้เล่นที่ทำหน้าที่เป็นม้า จึงถูกนำมาเปรียบกับม้า

4.2.2 กลุ่มความหมายที่ไม่ใช่มนุษย์

ผู้วิจัยพบว่า ความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาอินโดนีเซียที่มีความหมายเปรียบเทียบอยู่ในกลุ่มความหมายที่ไม่ใช่มนุษย์ มีทั้งสิ้น 42 ประโยค สัตว์ที่นำมาใช้เปรียบเทียบในกลุ่มมนุษย์ มีทั้งหมด 25 ชนิด ซึ่งสามารถจำแนกออกได้เป็นสัตว์ 5 กลุ่ม อ้างอิงตามการจำแนกหมวดหมู่คำของ นววรรณ พันธุเมธา (2544) ได้แก่

ก. สัตว์บก หมายถึง สัตว์ที่ดำรงชีวิตอยู่บนบก ได้แก่ badak ‘แรด’, gajah ‘ช้าง’, harimau/macan ‘เสือ’, kambing ‘แพะ’, kerbau ‘ควาย’, kijang/rusa ‘กวาง’, kucing ‘แมว’, kuda ‘ม้า’, monyet/kera ‘ลิง’, musang ‘ชะมด’, serigala ‘หมาป่า’, singa ‘สิงโต’ และ tikus ‘หนู’

- ข. สัตว์น้ำ หมายถึง สัตว์ที่ดำรงชีวิตอยู่ในน้ำ ได้แก่ badar ‘ปลาตะเพียน’, ikan ‘ปลา’ และ udang ‘กุ้ง’
- ค. สัตว์ปีก หมายถึง สัตว์ที่มีปีก ได้แก่ Ayam ‘ไก่’, bangau ‘นกกระยาง’, bebek/itik ‘เป็ด’, burung ‘นก’ และ merpati/punai ‘นกพิราบ’
- ง. สัตว์เลื้อยคลาน หมายถึง สัตว์ที่ผิวหนังมีเกล็ดปกคลุมทั่วไป เคลื่อนที่ด้วยการเลื้อยหรือคลาน ได้แก่ biawak ‘เหี้ย’ และ kura-kura ‘เต่า’
- จ. สัตว์ไม่มีกระดูกสันหลังขนาดเล็ก หมายถึง แมลงและแมง ได้แก่ kumbang ‘ด้วง’ และ lalat ‘แมลงวัน’

เมื่อผู้วิจัยได้วิเคราะห์หรือรณลักษณะของสัตว์ที่เป็นความหมายประจำรูปและความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาอินโดนีเซียที่มีความหมายเปรียบเทียบอยู่ในกลุ่มความหมายที่ไม่ใช่มนุษย์พบว่าสัตว์ถูกนำมาเปรียบเทียบเป็นขนาด สิ่งของ สถานที่ เวลา เหตุการณ์ และภัยอันตราย (นวรรณ พันธ์เมธา, 2544) ดังต่อไปนี้

- 4.2.2.1 ขนาด หมายถึง ลักษณะของสิ่งต่าง ๆ ที่สังเกตได้ว่า เล็ก ใหญ่ สั้น ยาว
- 4.2.2.2 สิ่งของ หมายถึง สิ่งที่เป็นรูปธรรมหรือนามธรรม จำต้องได้หรือไม่ได้
- 4.2.2.3 สถานที่ หมายถึง ที่ตั้ง แหล่ง
- 4.2.2.4 เหตุการณ์ หมายถึง เรื่องราวที่เกิดขึ้น
- 4.2.2.5 ภัยอันตราย หมายถึง เหตุที่อาจทำให้ตายหรือบาดเจ็บ เหตุแห่งความสูญเสีย

ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.2.2.1 ขนาด

ขนาด หมายถึง ลักษณะของสิ่งต่าง ๆ ที่สังเกตได้ว่าเล็ก ใหญ่ เป็นต้น (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, น. 162) พบสัตว์ที่มีความหมายเปรียบเทียบเป็น ขนาด จำนวน 3 ชนิด ซึ่งสามารถจัดกลุ่มสัตว์ออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ สัตว์บก และสัตว์ไม่มีกระดูกสันหลังขนาดเล็ก

สัตว์บกที่มีความหมายเปรียบเทียบเป็น ขนาด ได้แก่ gajah ‘ช้าง’ และ tikus ‘หนู’

สัตว์ไม่มีกระดูกสันหลังขนาดเล็กที่มีความหมายเปรียบเทียบเป็น ขนาด ได้แก่ kumbang ‘ด้วง’

- 1) Gajah ‘ซ้าง’ ในบริบท Kupu-kupu_gajah ‘ผีเสื้อซ้าง’ หมายถึง ผีเสื้อชนิดหนึ่งที่มีขนาดใหญ่ (Departemen Pendidikan Nasional, 2014, p. 760)

	ความหมายประจำรูป	ความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบ
	gajah ‘ซ้าง’	ขนาดใหญ่
<u>วิเคราะห์อรรถลักษณะ</u>	[-มนุษย์] [+ใหญ่]	[+ขนาด] [+ใหญ่]

ประโยคนี้เปรียบเทียบ gajah ‘ซ้าง’ หมายถึงขนาด โดยมีอรรถลักษณะร่วมกันระหว่างความหมายประจำรูปของ “ซ้าง” กับความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบเป็น “ขนาด” คือ [+ใหญ่] ซ้างเป็นสัตว์ที่ขนาดใหญ่โต จึงนำรูปร่างของซ้างมาเปรียบเทียบกับสิ่งใด ๆ ที่มีขนาดใหญ่ (Departemen Pendidikan Nasional, 2014, p. 405) เช่น Kupu-kupu_gajah ‘ผีเสื้อซ้าง’ หมายถึง ผีเสื้อชนิดหนึ่งที่มีขนาดใหญ่ มีสีน้ำตาล (Departemen Pendidikan Nasional, 2014, p. 760)

- 2) Sepeda kumbang ‘จักรยานดั่ง’ หมายถึง จักรยานคันใหญ่

	ความหมายประจำรูป	ความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบ
	kumbang ‘ดั่ง’	ขนาดใหญ่
<u>วิเคราะห์อรรถลักษณะ</u>	[-มนุษย์] [+ใหญ่]	[+ขนาด] [+ใหญ่]

ประโยคนี้เปรียบเทียบ kumbang ‘ดั่ง’ หมายถึงขนาด โดยมีอรรถลักษณะร่วมกันระหว่างความหมายประจำรูปของ “ดั่ง” กับความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบเป็น “ขนาด” คือ [+ใหญ่] ดั่งเป็นสัตว์ที่ถูกจัดอยู่ในจำพวกแมลง ดั่งเป็นแมลงที่มีขนาดใหญ่เมื่อเปรียบเทียบกับแมลงชนิดอื่น ๆ ดังนั้นจึงนำดั่งมาเปรียบเป็นสิ่งของที่มีขนาดใหญ่

- 3) Jalan_tikus ‘ถนนหนู’ หมายถึง ถนนที่มีขนาดเล็กและแคบ (Departemen Pendidikan Nasional, 2014, p.559)

	ความหมายประจำรูป	ความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบ
	tikus ‘หนู’	ขนาดเล็ก
<u>วิเคราะห์อรรถลักษณะ</u>	[-มนุษย์] [-ใหญ่]	[+ขนาด] [-ใหญ่] [-กว้าง]

ประโยคนี้เปรียบเทียบ tikus ‘หนู’ หมายถึงขนาด โดยมีอรรถลักษณะร่วมกันระหว่าง ความหมายประจำรูปของ “หนู” กับความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบเป็น “ขนาด” คือ [-ใหญ่] หนูเป็น สัตว์ที่มีขนาดเล็กและมักอาศัยอยู่ตามซอกซอยเล็ก ๆ จึงนำหนูมาเปรียบเป็นถนนที่มีขนาดเล็กและแคบ

4.2.2.2 สิ่งของ

ความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาอินโดนีเซียที่มีความหมาย เปรียบเทียบหมายถึง สิ่งของ หมายถึง สิ่งที่เป็นรูปธรรมหรือนามธรรม จำต้องได้หรือไม่ได้ (นวรรณ พันธ์เมธา, 2544, น. 456) เช่น ซ้อน สิ่งของที่มีค่า ประโยชน์ เป็นต้น พบสัตว์ที่มีความหมายเปรียบเทียบ เป็น สิ่งของ จำนวน 11 ชนิด ซึ่งสามารถจัดกลุ่มสัตว์ออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ สัตว์บก สัตว์น้ำ และสัตว์ปีก

สัตว์บกที่มีความหมายเปรียบเทียบเป็น สิ่งของ ได้แก่ gajah ‘ช้าง’, kerbau ‘ควาย’, kijang/rusa ‘กวาง’, kucing ‘แมว’ และ monyet/keras ‘ลิง’

สัตว์น้ำที่มีความหมายเปรียบเทียบเป็น สิ่งของ ได้แก่ badar ‘ปลาตะเพียน’ และ ikan ‘ปลา’

สัตว์ปีกที่มีความหมายเปรียบเทียบเป็น สิ่งของ ได้แก่ ayam ‘ไก่’, bebek/itik ‘เป็ด’, burung ‘นก’ และ punai/merpati ‘นกพิราบ’

1) Beroleh badar tertimbakan. ‘ได้ปลาตะเพียนจากการตักน้ำดื่มในบ่อ’ หมายถึง ได้รับ ผลประโยชน์โดยไม่ได้ตั้งใจ (Departemen Pendidikan Nasional, 2014, p. 111)

	ความหมายประจำรูป	ความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบ
	badar ‘ปลาตะเพียน’	ผลประโยชน์
<u>วิเคราะห์อรรถลักษณะ</u>	[-มนุษย์]	[+สิ่งของ]
	[+ครีป]	[+ประโยชน์]
	[+เป็นอาหาร]	[+ดี]
	[+ประโยชน์]	

ประโยคนี้เปรียบเทียบ badar ‘ปลาตะเพียน’ หมายถึงสิ่งของ โดยมีอรรถลักษณะร่วมกัน ระหว่างความหมายประจำรูปของ “ปลาตะเพียน” กับความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบ เป็น “สิ่งของ” คือ [+ประโยชน์] ปลาตะเพียนเป็นสัตว์น้ำที่ถูกนำมาเป็นอาหารของมนุษย์ การได้ปลาตะเพียน จากการตักน้ำดื่มโดยไม่ได้ตั้งใจ จึงถือว่าเป็นการได้รับผลประโยชน์อย่างไม่ได้ตั้งใจ

- 2) Sendok bebek. ‘ซ้อนเปิด’ หมายถึง ซ้อนสั้นที่ส่วนหน้าเว้าลึก มีลักษณะเหมือนปากเปิด (Departemen Pendidikan Nasional, 2014, p. 1269)

	ความหมายประจำรูป	ความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบ
	Bebek ‘เปิด’	ซ้อนสั้นที่ส่วนหน้าเว้าลึก
<u>วิเคราะห์อรรถลักษณะ</u>	[-มนุษย์] [+ว่ายน้ำ] [+ปากเว้า]	[+สิ่งของ] [+ตักอาหาร] [+เว้า]

ประโยคนี้เปรียบเทียบ bebek ‘เปิด’ หมายถึงสิ่งของ โดยมีอรรถลักษณะร่วมกันระหว่างความหมายประจำรูปของ “เปิด” กับความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบเป็น “สิ่งของ” คือ [+เว้า] เปิดเป็นสัตว์ที่ปากยื่นยาวและมีส่วนเว้าโค้ง จึงนำปากเปิดมาเปรียบเป็นซ้อนสั้นที่มีลักษณะเว้าโค้งเช่นเดียวกัน

- 3) Menangkap ikan dalam belanga. ‘จับปลาในหม้อ’ หมายถึง การหาประโยชน์ในพื้นที่ของตน (Departemen Pendidikan Nasional, 2014, p. 519)

	ความหมายประจำรูป	ความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบ
	ikan ‘ปลา’	ประโยชน์
<u>วิเคราะห์อรรถลักษณะ</u>	[-มนุษย์] [+ครีป] [+เป็นอาหาร] [+ประโยชน์]	[+สิ่งของ] [+ประโยชน์]

ประโยคนี้เปรียบเทียบ ikan ‘ปลา’ หมายถึง ‘สิ่งของ’ โดยมีอรรถลักษณะร่วมกันระหว่างความหมายประจำรูปของ ‘ปลา’ กับความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบเป็น ‘สิ่งของ’ คือ [+ประโยชน์] ปลาเป็นสัตว์น้ำที่มีประโยชน์ เนื่องจากถูกนำมาเป็นอาหารของมนุษย์ หม้อ หมายถึงภาชนะประเภทหนึ่ง มีรูปร่างต่าง ๆ สำหรับใส่ของหรือใช้งานบางอย่าง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, น. 1254-1255) หม้อเป็นสิ่งที่มนุษย์ประดิษฐ์ขึ้นมา หม้อในประโยคนี้ถูกเปรียบเทียบหมายถึง พื้นที่ที่ข่านาญการตกปลาในหม้อซึ่งเป็นสิ่งของของมนุษย์ และปลาก็ไม่สามารถว่ายน้ำหนีไปไหนได้ จึงถูกเปรียบเทียบเป็นการหาประโยชน์ภายในพื้นที่ของตน

4) Damar mata kucing. ‘ยางตาแมว’ หมายถึง ชื่อต้นไม้ที่ให้ผลผลิตเป็นยางสีขาวยาวและใส

	ความหมายประจำรูป	ความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบ
	mata kucing ‘ตาแมว’	ยางสีขาวยาวและใส
<u>วิเคราะห์อรรถลักษณะ</u>	[+ส่วนของร่างกาย]	[+สิ่งของ]
	[+ของสัตว์]	[+เหนียว]
	[+มอง]	[+ขาว]
	[+ใส]	[+ใส]

ประโยคนี้เปรียบเทียบ mata kucing ‘ตาแมว’ หมายถึง ‘สิ่งของ’ โดยมีอรรถลักษณะร่วมกันระหว่างความหมายประจำรูปของ ‘ตาแมว’ กับความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบเป็น ‘สิ่งของ’ [+ใส] แมวเป็นสัตว์ที่มีตาโตและใสแวววาว จึงนำตาของแมวมาเปรียบเทียบเป็นลักษณะของยางที่มีสีขาวและใส

4.2.2.3 สถานที่

สถานที่ หมายถึง ที่ตั้ง แหล่ง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, น. 1116) พบสัตว์ที่มีความหมายเปรียบเทียบเป็น สถานที่ จำนวน 1 ชนิด ซึ่งสามารถจัดกลุ่มสัตว์ออกเป็น 1 กลุ่ม ได้แก่ สัตว์บก

สัตว์บกที่มีความหมายเปรียบเทียบเป็น สถานที่ ได้แก่ kambing ‘แพะ’

1) Kelas kambing ‘ชั้นแพะ’ หมายถึง ที่นั่งที่มีราคาถูก คุณภาพต่ำ มักใช้กับที่นั่งในโรงภาพยนตร์ (Torchia, C., 2007, p. 37)

	ความหมายประจำรูป	ความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบ
	Kambing ‘แพะ’	สถานที่ที่มีราคาถูก คุณภาพต่ำ
<u>วิเคราะห์อรรถลักษณะ</u>	[-มนุษย์]	[+คุณลักษณะ]
	[-สะอาด]	[+ของสถานที่]
	[+มีกลิ่น]	[-คุณภาพ]
		[-สะอาด]

ประโยคนี้เปรียบเทียบคุณสมบัติของ Kambing ‘แพะ’ หมายถึงสถานที่ โดยมีอรรถลักษณะร่วมกันระหว่างความหมายประจำรูปของ “สถานที่” กับความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบเป็น “แพะ” คือ [-สะอาด] แพะเป็นสัตว์กินพืช ชอบความสกปรก และอาศัยในคอกที่สกปรก จึงทำให้กลิ่นตัวของแพะมีกลิ่นเหม็นสาบไปด้วย แพะจึงถูกนำมาเปรียบเป็นลักษณะของสถานที่ที่มีราคาถูก ไม่มีคุณภาพและไม่สะอาด

4.2.2.4 เหตุการณ์

เหตุการณ์ หมายถึง เรื่องราวที่เกิดขึ้น (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, น. 1301) เช่น เรื่องดี เหตุการณ์ที่คลุมเครือ เรื่องที่เป็นไปไม่ได้ เป็นต้น พบสัตว์ที่มีความหมายเปรียบเทียบเป็น เหตุการณ์ จำนวน 8 ชนิด ซึ่งสามารถจัดกลุ่มสัตว์ออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ สัตว์บก สัตว์น้ำ สัตว์ปีก และ สัตว์เลื้อยคลาน

สัตว์บกที่มีความหมายเปรียบเทียบเป็น เหตุการณ์ ได้แก่ anjing ‘หมา’, gajah ‘ช้าง’ และ kucing ‘แมว’

สัตว์น้ำที่มีความหมายเปรียบเทียบเป็น เหตุการณ์ ได้แก่ udang ‘กุ้ง’

สัตว์ปีกที่มีความหมายเปรียบเทียบเป็น เหตุการณ์ ได้แก่ ayam ‘ไก่’, bangau ‘นกกระยาง’ และ burung ‘นก’

สัตว์เลื้อยคลานที่มีความหมายเปรียบเทียบเป็น เหตุการณ์ kura-kura ‘เต่า’

1) Ayam putih terbang siang. ‘ไก่ขาวบินตอนกลางวัน’ หมายถึง เหตุการณ์ที่เข้าใจง่าย ชัดเจน ไม่คลุมเครือ (Nur Arifin Chaniago, 1998, p. 219)

	ความหมายประจำรูป	ความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบ
	Ayam putih	
	‘ไก่ขาว’	เหตุการณ์ (ที่เข้าใจง่าย ชัดเจน ไม่คลุมเครือ)
<u>วิเคราะห์อรรถลักษณะ</u>	[-มนุษย์]	[+เหตุการณ์]
	[+สีขาว]	
	[+ชัดเจน]	

ประโยคนี้เปรียบเทียบ Ayam putih ‘ไก่ขาวบิน’ หมายถึง เหตุการณ์ (ที่ชัดเจน) โดยความหมายประจำรูปของ “ไก่ขาว” มีอรรถลักษณะ [+ชัดเจน] สีขาว เป็นสีชนิดหนึ่ง ดูสะอาด แจ่มแจ้ง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, น. 184) สีขาวจึงถูกนำมาเปรียบเป็นความชัดแจ้ง ไก่สีขาวที่บินในช่วงกลางวันที่มีแสงสว่างจึงเป็นที่สังเกตเห็นได้ง่ายอย่างชัดเจน จึงถูกนำมาเปรียบเป็นเหตุการณ์ที่เข้าใจได้ง่ายและชัดเจน

2) *Burung* membadai di atas langit, merendah diharap jangan . ‘นกบินอยู่บนฟ้า อย่าคาดหวังว่าจะบินลงมา’ หมายถึง เหตุการณ์ที่ยังไม่แน่นอน (Nur Arifin Chaniago, 1998, p. 79)

	ความหมายประจำรูป	ความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบ
	Burung ‘นก’	เหตุการณ์ (ที่ยังไม่แน่นอน)
<u>วิเคราะห์อรรถลักษณะ</u>	[-มนุษย์] [+บิน] [-นิ่ง]	[+เหตุการณ์]

ประโยคนี้เปรียบเทียบ *Burung* ‘นก’ หมายถึงเหตุการณ์ โดยความหมายประจำรูปของ “นก” มีอรรถลักษณะ [-นิ่ง] นกเป็นสัตว์ปีกที่เคลื่อนที่โดยการบิน ในขณะที่นกบินเราไม่สามารถคาดเดาได้ว่านกจะหยุดบินหรือลงมายังพื้นดินเมื่อไหร่ จึงนำมาเปรียบเป็นเหตุการณ์ที่ยังไม่แน่นอน

3) Seperti ditempuh *gajah* lalu. ‘เหมือนช้างเดินผ่าน’ หมายถึง เรื่องใหญ่ที่ไม่สามารถเก็บเป็นความลับได้ (Departemen Pendidikan Nasional, 2014, p. 406)

	ความหมายประจำรูป	ความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบ
	<i>gajah</i> ‘ช้าง’	เรื่องใหญ่ที่ไม่สามารถเก็บเป็นความลับได้
<u>วิเคราะห์อรรถลักษณะ</u>	[-มนุษย์] [+ใหญ่]	[+เหตุการณ์] [+ใหญ่] [+ชัดเจน]

ประโยคนี้เปรียบเทียบ *gajah* ‘ช้าง’ หมายถึงเหตุการณ์ โดยมีอรรถลักษณะร่วมกันระหว่างความหมายประจำรูปของ “ช้าง” กับความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบเป็น “เหตุการณ์” คือ [+ใหญ่] ช้างเป็นสัตว์ตัวใหญ่ มีน้ำหนักมาก เวลาเดินทางไปไหนก็เห็นได้ชัดเจนและไม่สามารถหลบซ่อนได้ จึงนำช้างมาเปรียบเป็นเรื่องราวที่ไม่สามารถเก็บเป็นความลับได้

4.2.2.6 ภัยอันตราย

ภัยอันตราย เหตุที่อาจทำให้ตายหรือบาดเจ็บ เหตุแห่งความสูญเสีย (นวรรธมน พันธุมธา, 2544, น. 893) พบสัตว์ที่มีความหมายเปรียบเทียบเป็น ภัยอันตราย จำนวน 5 ชนิด ซึ่งสามารถจัดกลุ่มสัตว์ออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ สัตว์บก และสัตว์เลื้อยคลาน

สัตว์บกที่มีความหมายเปรียบเทียบเป็น คน ได้แก่ *badak* ‘แรด’, *harimau*/*macan* ‘เสือ’, *serigala* ‘หมาป่า’, และ *singa* ‘สิงโต’

สัตว์เลื้อยคลานที่มีความหมายเปรียบเทียบเป็น คน ได้แก่ biawak ‘เหี้ย’ และ ular ‘งู’

- 1) Anak badak dihambat-hambat. ‘ลูกแรดถูกขัดขวาง’ หมายถึง การเข้าไปหาอันตรายด้วยความตั้งใจ (Departemen Pendidikan Nasional, 2014, p. 110)

	ความหมายประจำรูป	ความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบ
	Anak badak ‘ลูกแรด’	ภัยอันตราย
<u>วิเคราะห์อรรถลักษณะ</u>	[-มนุษย์]	[+อันตราย]
	[+ดุร้าย]	[+บาดเจ็บ]
	[+อันตราย]	[+เสียชีวิต]
	[+บาดเจ็บ]	[+สูญเสีย]
	[+เสียชีวิต]	[-ดี]

ประโยคนี้เปรียบเทียบ Anak badak ‘ลูกแรด’ หมายถึงภัยอันตราย โดยมีอรรถลักษณะร่วมกันระหว่างความหมายประจำรูปของ “ลูกแรด” กับความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบ “ภัยอันตราย” คือ [+อันตราย] [+บาดเจ็บ] [+เสียชีวิต] แรดเป็นสัตว์ป่าที่รักสงบ แต่หากมีสิ่งทำให้แรดตกใจหรือโกรธ มันก็จะดุร้าย (อัมพา ศรีสัทพงษ์, น. 68-69) หากแรดถูกขัดขวางในการทำบางสิ่งบางอย่าง แรดสามารถทำให้เกิดอารมณ์โกรธและอาจทำร้ายสิ่งมีชีวิตรอบข้างจนบาดเจ็บหรือเสียชีวิตได้

- 2) Bagai memegang ekor biawak. ‘เหมือนจับหางเหี้ย หมายถึง ทำสิ่งที่ทำให้ตนเองเป็นอันตราย (Arief Bachtiar, 2014, p. 23)

	ความหมายประจำรูป	ความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบ
	Biawak ‘เหี้ย’	ภัยอันตราย
<u>วิเคราะห์อรรถลักษณะ</u>	[-มนุษย์]	[+อันตราย]
	[+กินเนื้อ]	[+บาดเจ็บ]
	[+กัด]	[+เสียชีวิต]
	[+อันตราย]	[+สูญเสีย]
	[+บาดเจ็บ]	[-ดี]

ประโยคนี้เปรียบเทียบ Biawak ‘เหี้ย’ หมายถึงภัยอันตราย โดยมีอรรถลักษณะร่วมกันระหว่างความหมายประจำรูปของ “เหี้ย” กับความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบ “ภัยอันตราย” คือ [+อันตราย] [+บาดเจ็บ] เหี้ยเป็นสัตว์เลื้อยคลานที่กินเนื้อสัตว์เป็นอาหาร มีฟันแหลมสำหรับกัดฉีกเนื้อ

เหยี้ยเป็นสัตว์รักสงบ กลัวมนุษย์ แต่ถ้าหากรู้สึกว่าคุณคุกคาม เหยี้ยก็อาจหันมาทำร้ายผู้คุกคามจนทำให้บาดเจ็บได้ จึงนำเหยี้ยมาเปรียบเป็นอันตราย

3) Menolong orang ditangkap harimau. ‘ช่วยเหลือคนที่ถูกเสือจับ’ หมายถึง (Arief Bachtiar, 2014, p. 78)

	ความหมายประจำรูป	ความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบ
	harimau ‘เสือ’	ภัยอันตราย
<u>วิเคราะห์อรรถลักษณะ</u>	[-มนุษย์]	[+อันตราย]
	[+กินเนื้อ]	[+บาดเจ็บ]
	[+ดุร้าย]	[+เสียชีวิต]
	[+อันตราย]	[+สูญเสีย]
	[+บาดเจ็บ]	[-ดี]
	[+เสียชีวิต]	

ประโยคนี้เปรียบเทียบ harimau ‘เสือ’ หมายถึงภัยอันตราย โดยมีอรรถลักษณะร่วมกันระหว่างความหมายประจำรูปของ “เสือ” กับความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบเป็น “ภัยอันตราย” คือ [+อันตราย] [+บาดเจ็บ] [+เสียชีวิต] เสือเป็นสัตว์ป่า กินเนื้อสัตว์ต่าง ๆ เป็นอาหาร (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, น .1227) และดุร้าย การเข้าไปใกล้เสืออาจทำให้เป็นอันตรายถึงชีวิตได้ ดังนั้นจึงนำเสือมาเปรียบเป็นอันตราย

4) Bagaikan domba di tengah- tengah serigala. ‘เหมือนแกะที่อยู่ระหว่างหมาป่า’ หมายถึง คนที่ตกอยู่ท่ามกลางอันตราย

	ความหมายประจำรูป	ความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบ
	serigala ‘หมาป่า’	ภัยอันตราย
<u>วิเคราะห์อรรถลักษณะ</u>	[-มนุษย์]	[+อันตราย]
	[+กินเนื้อ]	[+บาดเจ็บ]
	[+ดุร้าย]	[+เสียชีวิต]
	[+อันตราย]	[+สูญเสีย]
	[+บาดเจ็บ]	[-ดี]
	[+เสียชีวิต]	

ประโยคนี้เปรียบเทียบ serigala ‘หมาป่า’ หมายถึงภัยอันตราย โดยมีอรรถลักษณะร่วมกันระหว่างความหมายประจำรูปของ “หมาป่า” กับความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบ “ภัยอันตราย” คือ [+อันตราย] [+บาดเจ็บ] [+เสียชีวิต] หมาป่าเป็นสัตว์ป่าที่ดุร้าย กินเนื้อสัตว์ต่าง ๆ เป็นอาหาร (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, น.1258) การเข้าไปอยู่ท่ามกลางฝูงหมาป่าอาจทำให้เกิดอันตรายจนถึงชีวิตได้ จึงนำหมาป่ามาเปรียบเทียบเป็นอันตราย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาอินโดนีเซีย สามารถสรุปเป็นตารางได้ดังนี้

ตารางที่ 4.2

จำนวนข้อมูลของสัตว์ในภาษาอินโดนีเซีย

ลำดับ	ชนิดของสัตว์	จำนวนข้อมูลที่พบ
1.	Anai-anai/rayap 'ปลวก'	3
2.	Anjing 'หมา'	30
3.	Ayam 'ไก่'	46
4.	Babi 'หมู'	6
5.	Babi hutan 'หมูป่า'	2
6.	Badak 'แรด'	5
7.	Badar 'ปลาทะเพียน'	5
8.	Balam 'นกเขา'	4
9.	Bangsai 'ตัวเลือด'	1
10.	Bangau 'นกกระยาง'	5
11.	Bebek/itik 'เป็ด'	10
12.	Belalang 'ตั๊กแตน'	6
13.	Belut 'ปลาไหล'	8
14.	Berudu 'ลูกอ๊อด'	3
15.	Beo 'นกแก้ว'	1
16.	Biawak 'เหี้ย'	4
17.	Buaya 'จระเข้'	7
18.	Bunglon 'คาร์เมเลียน'	1
19.	Burung 'นก'	9
20.	Burung hantu/pungguk 'นกฮูก'	4
21.	Cacing tanah 'ไส้เดือน'	5
22.	Domba 'แกะ'	1
23.	Enggang 'นกเงือก'	4
24.	Gagak 'กา'	3

ตารางที่ 4.2

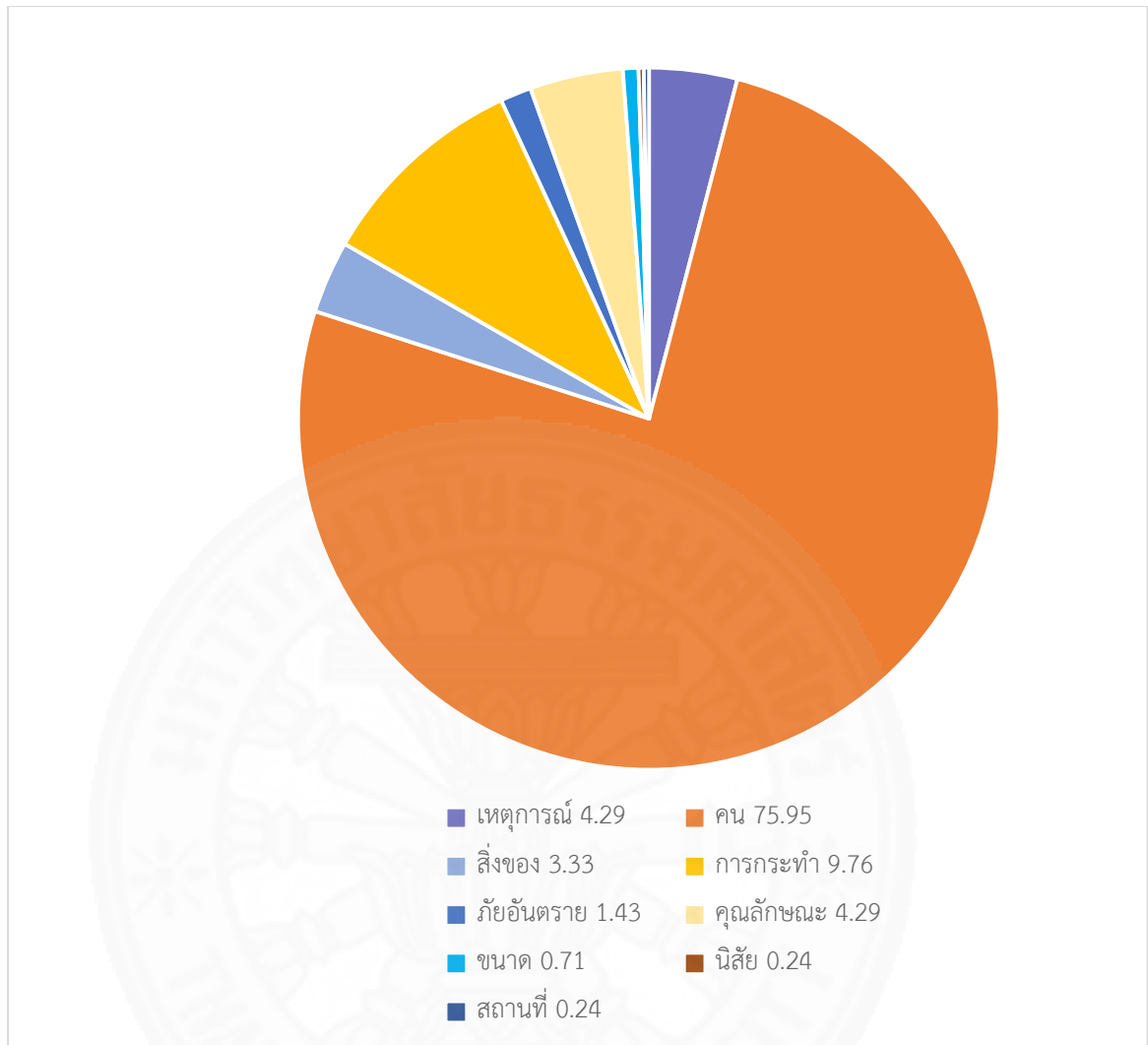
จำนวนข้อมูลของสัตว์ในภาษาอินโดนีเซีย (ต่อ)

ลำดับ	ชนิดของสัตว์	จำนวนข้อมูลที่พบ
25.	Gajah 'ช้าง'	18
26.	Harimau/macan 'เสือ'	21
	Ikan 'ปลา'	16
27.	Jangkrik 'จิ้งหรีด'	1
28.	Kadal 'จิ้งเหลน'	1
29.	Kambing 'แพะ'	11
30.	Kancil/pelanduk 'กระซัง'	5
31.	Katak/kodok 'กบ'	6
32.	Keledai 'ลา'	2
33.	Kelelawar 'ค้างคาวกินแมลง'	1
34.	Kalong 'ค้างคาวกินผลไม้'	1
35.	Kampret 'ค้างคาวตัวเล็ก'	1
36.	Kelinci 'กระต่าย'	1
37.	Kepiting 'ปู'	2
38.	Kera/monyet 'ลิง'	9
39.	Kerbau 'ควาย'	13
40.	Kijang/rusa 'กวาง'	9
41.	Kucing 'แมว'	22
42.	Kuda 'ม้า'	12
43.	Kumbang 'ด้วง'	3
44.	Kura-kura 'เต่า'	3
45.	Kutu 'เห็บ,เหา'	8
46.	Laba-laba 'แมงมุม'	1
47.	Langau 'ตัวเห็บ'	2

ตารางที่ 4.2

จำนวนข้อมูลของสัตว์ในภาษาอินโดนีเซีย (ต่อ)

ลำดับ	ชนิดของสัตว์	จำนวนข้อมูลที่พบ
48.	Lalat 'แมลงวัน'	5
49.	Lang (elang) 'นกอินทรี'	7
50.	Lembu/sapi 'วัว'	7
51.	Lebah 'ผึ้ง'	2
	Lintah/pacat 'ปลิง'	1
52.	Merpati/punai 'นกพิราบ'	5
53.	Musang 'ชะมด'	2
54.	Naga 'นาค'	1
55.	Nyamuk 'ยุง'	3
56.	Siput 'ทาก'	2
57.	Pipit 'นกกระจอก'	4
58.	Semut 'มด'	4
59.	Serigala 'หมาป่า'	2
60.	Siamang 'ชะนี'	3
61.	Singa 'สิงโต'	2
62.	Tikus 'หนู'	9
63.	Tupai 'กระรอก'	1
64.	Udang 'กุ้ง'	7
65.	Ular 'งู'	5
66.	Ulat 'หนอน'	1
67.	Unta 'อูฐ'	1
	รวม	420

แผนภูมิภาพที่ 4.2 จำนวนความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาอินโดนีเซีย

ผู้วิจัยพบข้อมูลความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาอินโดนีเซียทั้งสิ้น 420 ประโยค โดยมีสัตว์ที่มีความหมายเปรียบเทียบทั้งสิ้น 69 ชนิด จากตารางที่ 4.2 พบว่าสัตว์ที่มีข้อมูลความหมายเปรียบเทียบในภาษาอินโดนีเซียมากที่สุด ได้แก่ Ayam ‘ไก่’ พบทั้งสิ้น 46 ประโยค คิดเป็นร้อยละ 10.95 รองลงมา ได้แก่ Anjing ‘หมา’ พบทั้งสิ้น 30 ประโยค คิดเป็นร้อยละ 7.14 Kucing ‘แมว’ พบทั้งสิ้น 22 ประโยค คิดเป็นร้อยละ 5.23 Harimau/macan ‘เสือ’ พบทั้งสิ้น 21 ประโยค คิดเป็นร้อยละ 5 Gajah ‘ช้าง’ พบทั้งสิ้น 18 ประโยค คิดเป็นร้อยละ 4.28 ตามลำดับ

สัตว์ที่พบข้อมูลความหมายเปรียบเทียบในภาษาอินโดนีเซียน้อยที่สุด พบทั้งสิ้น 1 ประโยค คิดเป็นร้อยละ 0.24 ได้แก่ Bangsat ‘ตัวเลือด’, Beo ‘นกแก้ว’, Bunglon ‘กิ้งก่าคาร์เมเลียน’, Cigak ‘ลิงกัง’, Domba ‘แกะ’, Jangkrik ‘จิ้งหรีด’, Kadal ‘จิ้งเหลน’, Kelelawar ‘ค้างคาวกินแมลง’, Kalong ‘ค้างคาวกินผลไม้’, Kampret ‘ค้างคาวตัวเล็ก’, Kelinci ‘กระต่าย’, Kupu-kupu ‘ผีเสื้อ’, Laba-laba ‘แมงมุม’, Lintah ‘ปลิง’, Naga ‘นาค’, Tupai ‘กระรอก’, Ulat ‘หนอน’ และ Unta ‘อูฐ’

จากแผนที่ภูมิที่ 4.2 ความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาอินโดนีเซีย พบว่าสัตว์ในภาษาอินโดนีเซียมีความหมายเปรียบเทียบ 9 ความหมาย ได้แก่

คน พบทั้งสิ้น 319 ประโยค คิดเป็นร้อยละ 75.95
 การกระทำ พบข้อมูลทั้งสิ้น 41 ประโยค คิดเป็นร้อยละ 9.76
 คุณลักษณะ พบทั้งสิ้น 18 ประโยค คิดเป็นร้อยละ 4.29
 เหตุการณ์ พบทั้งสิ้น 17 ประโยค คิดเป็นร้อยละ 4.05
 สิ่งของ พบทั้งสิ้น 14 ประโยค คิดเป็นร้อยละ 3.33
 ภัยอันตราย พบทั้งสิ้น 6 ประโยค คิดเป็นร้อยละ 1.43
 ขนาด พบทั้งสิ้น 3 ประโยค คิดเป็นร้อยละ 0.71
 สถานที่ พบทั้งสิ้น 1 ประโยค คิดเป็นร้อยละ 0.24 และ
 นิสัย พบทั้งสิ้น 1 ประโยค คิดเป็นร้อยละ 0.24

4.3 การวิเคราะห์ความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทยกับภาษาอินโดนีเซีย

ผลการวิเคราะห์ พบว่าข้อมูลความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทยและภาษาอินโดนีเซีย สามารถจำแนกได้เป็น 2 กลุ่ม ตามความเหมือนและความต่างของความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทยและภาษาอินโดนีเซีย ในด้านความหมายเปรียบเทียบที่เกิดขึ้น และประเภทของสัตว์ที่นำมาใช้ในการเปรียบเทียบ ดังนี้

- 4.3.1 ความหมายเปรียบเทียบที่เกิดจากการนำสัตว์มาใช้ในการเปรียบเทียบ
 - 4.3.2 ชนิดของสัตว์ที่นำมาใช้ในการเปรียบเทียบ
- ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

4.3.1 ความหมายเปรียบเทียบที่เกิดจากการนำสัตว์มาใช้ในการเปรียบเทียบ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ข้อมูลความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทย และภาษาอินโดนีเซียที่มีความหมายเหมือนกัน สามารถจำแนกได้เป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

4.3.1.1 ความหมายเปรียบเทียบของสัตว์จากสัตว์ชนิดเดียวกันที่มีความหมายเปรียบเทียบเหมือนกัน

4.3.1.2 ความหมายเปรียบเทียบของสัตว์จากสัตว์ต่างชนิดกันแต่มีความหมายเปรียบเทียบเหมือนกัน

ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

4.3.1.1 ความหมายเปรียบเทียบของสัตว์จากสัตว์ชนิดเดียวกันและมีความหมายเปรียบเทียบเหมือนกัน

ผลการวิเคราะห์พบว่า ในภาษาไทยและภาษาอินโดนีเซียมีการนำสัตว์ชนิดเดียวกันมาใช้ในการเปรียบเทียบและมีความหมายเปรียบเทียบที่เหมือนกัน ผู้วิจัยพบว่า มีสัตว์จำนวน 45 ชนิด ที่ถูกนำมาใช้ในการเปรียบเทียบ ซึ่งสามารถจัดกลุ่มสัตว์ออกได้เป็น 7 กลุ่ม อ้างอิงตามการจำแนกหมวดหมู่คำของนววรรณ พันธุเมธา (2544) ได้แก่

ก. สัตว์บก หมายถึง สัตว์ที่ดำรงชีวิตอยู่บนบก ได้แก่ กระจ่าง, กระจอก, กวาง, แกะ, เก้ง, ควาย, ช้าง, แพะ, ม้า, แมว, แรด, ลิง, วัว, เสือ, สิงโต, หู, หมา, หมาป่า, หมู และอูฐ

ข. สัตว์น้ำ หมายถึง สัตว์ที่ดำรงชีวิตอยู่ในน้ำ ได้แก่ กุ้ง, ปลา, ปลาไหล และปลิง

ค. สัตว์ปีก หมายถึง สัตว์ที่มีปีก ได้แก่ กา, ไก่, ค้างคาว, นก, นกแก้ว, เป็ด, และเหยี่ยว

ง. สัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ หมายถึง สัตว์ที่ดำรงชีวิตได้ทั้งบนบกและน้ำ ได้แก่ กบ, , จระเข้ และปู

จ. สัตว์เลื้อยคลาน หมายถึง สัตว์ที่ผิวหนังมีเกล็ดปกคลุมทั่วไป เคลื่อนที่ด้วยการเลื้อยหรือคลาน ได้แก่ กิ้งก่า, งู, เต่า, ไส้เดือน และหี๋ย

ฉ. สัตว์ไม่มีกระดูกสันหลังขนาดเล็ก หมายถึง แมลงและแมง ได้แก่ ตั๊กแตน, มด, แมงมุม, เห็บ, เหา, และหนอน

ช.สัตว์ในเทพนิยาย/ตำนาน หมายถึง สัตว์ที่ปรากฏในเทพนิยาย/ตำนาน
ไม่มีตัวตนอยู่จริง ได้แก่ นาค

ตั้งตัวอย่างประโยคต่อไปนี้

1) ปลิง (ดูดเลือด) และ lintah darat ‘ปลิงบก’

ความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษา: ไทย

ปลิงดูดเลือด

อินโดนีเซีย

lintah darat ‘ปลิงบก’

ความหมาย: คนที่คอยหาผลประโยชน์จากผู้อื่น

ความหมายประจำรูปภาษา:

ไทย

อินโดนีเซีย

ปลิง

ปลิง

[-มนุษย์]

[-มนุษย์]

[+น้ำ]

[+น้ำ]

[+ดูดเลือด]

[+ดูดเลือด]

[+เกาะติด]

[+เกาะติด]

ความหมายเปรียบเทียบ:

ไทย

อินโดนีเซีย

คน

คน

[+มนุษย์]

[+มนุษย์]

[-ดี]

[-ดี]

[+เกาะติด]

[+เกาะติด]

[+หาประโยชน์]

[+หาประโยชน์]

จากตัวอย่างที่ 7 หน้าที่ 43 “ปลิง (ดูดเลือด)” และ ตัวอย่างที่ 6 หน้าที่ 87 “lintah darat” เห็นได้ว่าทั้งสองตัวอย่างใช้ “ปลิง” ในการเปรียบเทียบเป็น “คน” เหมือนกัน ส่วน “ปลิงดูดเลือด” และ “lintah darat” ‘ปลิงบก’ มีความหมายเหมือนกัน คือ คนที่คอยหาประโยชน์จากผู้อื่น ปลิงและคน เป็นสิ่งมีชีวิตเหมือนกัน จึงนำปลิงมาเปรียบเป็นคน โดยมีอรรถลักษณะร่วมกันระหว่างความหมายประจำรูปของ “ปลิง” กับความหมายที่เกิดจากการเปรียบเป็น “คน” คือ [+เกาะติด]

ในสำนวนทั้งสองภาษา “ปลิง” มีอรรถลักษณะเหมือนกันทุกประการ ได้แก่ [-มนุษย์] [+น้ำ] [+ดูดเลือด] และ [+เกาะติด] และมีความหมายเปรียบเทียบเหมือนกัน คือ “คน” โดยมี

อรรถลักษณะที่แสดงความหมายเปรียบเทียบร่วมกัน คือ [+มนุษย์] [-ดี] [+เกาะติด] และ [+หาประโยชน์]

2) เห็น ในบริบท “จะเห็นไม่เกรงใจ” และ Biawak kudung masuk kampung. ‘เห็นเข้าหมู่บ้าน’

ความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทย

จะเห็นไม่เกรงใจ

อินโดนีเซีย

Biawak kudung masuk kampung. ‘เห็นเข้าหมู่บ้าน’

ความหมาย : ความชั่ว

ความหมายประจำรูปภาษา :

ไทย

อินโดนีเซีย

เห็น

เห็น

[-มนุษย์]

[-มนุษย์]

[+ขโมย]

[+ขโมย]

[+กินเนื้อ]

[+กินเนื้อ]

[-ดี]

[-ดี]

ความหมายเปรียบเทียบ:

ไทย

อินโดนีเซีย

ชั่ว

ชั่ว

[+มนุษย์]

[+มนุษย์]

[+คุณลักษณะ]

[+คุณลักษณะ]

[-ดี]

[-ดี]

จากตัวอย่างที่ 8 หน้าที่ 50 “จะเห็นแบบไม่เกรงใจ” และ ตัวอย่างที่ 5 หน้าที่ 91 “Seperti biawak kudung masuk kampung” เห็นได้ว่าทั้งสองตัวอย่างใช้ “เห็น” ในการเปรียบเทียบเป็น “คุณลักษณะ” เหมือนกัน ข้อมูล “จะเห็นแบบไม่เกรงใจ” และ “Seperti biawak kudung masuk kampung” “เหมือนเห็นเข้าหมู่บ้าน” มีความหมายเหมือนกัน คือ ความชั่ว โดยมีอรรถลักษณะร่วมกันระหว่างความหมายประจำรูปของ “เห็น” กับความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบเป็น “คุณลักษณะ” คือ [-ดี]

ในข้อมูลทั้งสองภาษา “เห็น” มีอรรถลักษณะเหมือนกันทุกประการ ได้แก่ [-มนุษย์] [+ขโมย] และ [-ดี] และมีความหมายเปรียบเทียบเหมือนกัน คือ “คุณลักษณะ” โดยมีอรรถลักษณะที่แสดงความหมายเปรียบเทียบร่วมกัน คือ [+มนุษย์] [+คุณลักษณะ] และ [-ดี]

3) ซีดเป็นไก่ต้ม และ Pucat lesi bagai ayam kena lengit. ‘ซีดเหมือนไก่เป็นโรค’

ความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทย

ซีดเป็นไก่ต้ม

อินโดนีเซีย

Pucat lesi bagai ayam kena lengit.

‘ซีดเหมือนไก่เป็นโรค’

ความหมาย: อาการซีดเผือด ไม่มีสีสัน

ความหมายประจำรูปภาษา :

ไทย

อินโดนีเซีย

ไก่

ไก่

[-มนุษย์]

[-มนุษย์]

[+ต้ม]

[+เป็นโรค]

[+ขาว]

[+ขาว]

ความหมายเปรียบเทียบ:

ไทย

อินโดนีเซีย

ซีดขาว

หน้าซีดขาว

[+มนุษย์]

[+มนุษย์]

[+คุณลักษณะ]

[+คุณลักษณะ]

[+ขาว]*

[+ขาว]*

จากตัวอย่างที่ 7 หน้าที่ 49 “ซีดเป็นไก่ต้ม” และ ตัวอย่างที่ 6 หน้า 92 และ “Pucat lesi bagai ayam kena lengit.” เห็นได้ว่าทั้งสองตัวอย่างใช้ “ไก่” ในการเปรียบเทียบเป็น “คุณลักษณะ” เหมือนกัน ข้อมูล “ซีดเป็นไก่ต้ม” และ Pucat lesi bagai ayam kena lengit. “ซีดเหมือนไก่เป็นโรค’ มีความหมายเหมือนกัน คือ ซีดขาว โดยมีอรรถลักษณะร่วมกันระหว่างความหมายประจำรูปของ “ไก่” กับ ความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบเป็น “คุณลักษณะ” คือ [+ขาว]*

ในข้อมูลทั้งสองภาษา “ไก่” มีอรรถลักษณะเหมือนกัน ได้แก่ [-มนุษย์] และ [+ขาว] และมีความหมายเปรียบเทียบเหมือนกัน คือ “คุณลักษณะ” โดยมีอรรถลักษณะที่แสดงความหมายเปรียบเทียบร่วมกัน คือ [+มนุษย์] [+คุณลักษณะ] และ [+ขาว]*

4) เข้าป่าหาเสือ ถ่อเรือหาความ และ Menolong orang ditangkap harimau. ‘ช่วยเหลือคนที่ถูกเสือจับ’

ความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทย

เข้าป่าหาเสือ ถ่อเรือหาความ

อินโดนีเซีย

Menolong orang ditangkap harimau.

‘ช่วยเหลือคนที่ถูกเสือจับ’

ความหมาย : ทำสิ่งที่ทำให้ตนเป็นอันตราย

ความหมายประจำรูปภาษา :	ไทย	อินโดนีเซีย
	เสื่อ	เสื่อ
	[-มนุษย์]	[-มนุษย์]
	[+ดุร้าย]	[+ดุร้าย]
	[+กินเนื้อ]	[+กินเนื้อ]
	[+อันตราย]	[+อันตราย]
	[+บาดเจ็บ]	[+บาดเจ็บ]
	[+เสียชีวิต]	[+เสียชีวิต]
ความหมายเปรียบเทียบ:	ไทย	อินโดนีเซีย
	ภัยอันตราย	ภัยอันตราย
	[+อันตราย]	[+อันตราย]
	[+บาดเจ็บ]	[+บาดเจ็บ]
	[+เสียชีวิต]	[+เสียชีวิต]
	[+สูญเสีย]	[+สูญเสีย]
	[-ดี]	[-ดี]

จากตัวอย่างที่ 6 หน้า 71 “เข้าป่าหาเสื่อ ถ่อเรือหาความ” และ ตัวอย่างที่ 3 หน้า 103 “menolong orang ditangkap harimau.” เห็นได้ว่าทั้งสองตัวอย่างใช้ “เสื่อ” ในการเปรียบเทียบเป็น “ภัยอันตราย” เหมือนกัน ข้อมูล “เข้าป่าหาเสื่อ ถ่อเรือหาความ” และ “menolong orang ditangkap harimau” ‘ช่วยเหลือคนที่ถูกเสื่อจับ’ มีความหมายเหมือนกัน คือ ทำสิ่งที่ทำให้ตนเป็นอันตราย โดยมี อรรถลักษณะร่วมกันระหว่างความหมายประจำรูปของ “เสื่อ” กับความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบเป็น “ภัยอันตราย” คือ [+อันตราย] [+บาดเจ็บ] [+เสียชีวิต]

ในข้อมูลทั้งสองภาษา “เสื่อ” มีอรรถลักษณะเหมือนกันทุกประการ ได้แก่ [-มนุษย์] [+ดุร้าย] [+กินเนื้อ] [+อันตราย] [+บาดเจ็บ] [+เสียชีวิต] และมีความหมายเปรียบเทียบเหมือนกัน คือ “ภัยอันตราย” โดยมีอรรถลักษณะที่แสดงความหมายเปรียบเทียบร่วมกัน คือ [+อันตราย] [+บาดเจ็บ] [+เสียชีวิต] และ [-ดี]

4.3.1.2 ความหมายเปรียบเทียบของสัตว์จากสัตว์ต่างประเภทกันแต่มีความหมายเปรียบเทียบเหมือนกัน

ผลการวิเคราะห์พบว่า ในภาษาไทยและภาษาอินโดนีเซีย มีการนำสัตว์ต่างชนิดกันมาใช้ในการเปรียบเทียบ แต่เกิดความหมายเปรียบเทียบที่เหมือนกัน พบทั้งสิ้น 54 ประโยค

ดังตัวอย่างประโยคต่อไปนี้

1) วานรได้แก้ว และ kodok mendapat bunga sekuntum. ‘เหมือนกบได้ดอกไม้หนึ่งดอก’

ความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษา :	ไทย	วานรได้แก้ว
	อินโดนีเซีย	kodok mendapat bunga sekuntum.
		‘กบได้ดอกไม้หนึ่งดอก’

ความหมาย : คนที่ไม่รู้จักคุณค่าของสิ่งที่ตนมี

ความหมายประจำรูปภาษา :	ไทย	อินโดนีเซีย
	วานร (ลิง)	กบ
	[-มนุษย์]	[-มนุษย์]
	[-นิง]	[+กระโดด]

ความหมายเปรียบเทียบ:	ไทย	อินโดนีเซีย
	คน	คน
	[+มนุษย์]	[+มนุษย์]
	[-รู้ค่า]*	[-รู้ค่า]*

ประโยค “วานรได้แก้ว” และ “Kodok mendapat bunga” ‘กบได้ดอกไม้’ ความหมายเหมือนกัน คือ คนที่ไม่รู้จักคุณค่าของสิ่งที่ตนมี ในทั้งสองภาษามีความหมายเปรียบเทียบเหมือนกัน คือ “คน ”แต่มีความหมายประจำรูปเป็นสัตว์ที่ต่างกัน กล่าวคือ ในภาษาไทยเปรียบเป็น “วานร ”หรือ “ลิง ” แต่ในภาษาอินโดนีเซียเปรียบเป็น “กบ ”

2) ตกอยู่ในระหว่างเขาควาย และ Bagaikan domba di tengah- tengah serigala. ‘เหมือนแกะที่อยู่ระหว่างหมาป่า’

ความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทย

อินโดนีเซีย

ตกอยู่ในระหว่างเขาควาย

Bagaikan domba di tengah- tengah serigala. ‘เหมือนแกะที่อยู่ระหว่างหมาป่า’

ความหมาย : ตกอยู่ท่ามกลางสถานการณ์ที่เป็นอันตราย

ความหมายประจำรูปภาษา :

ไทย

อินโดนีเซีย

เขาควาย

หมาป่า

[+ส่วนของร่างกาย]

[-มนุษย์]

[+ของสัตว์]

[+บก]

[+แหลมคม]

[+ดุร้าย]

[+อันตราย]

[+อันตราย]

[+บาดเจ็บ]

[+บาดเจ็บ]

[+เสียชีวิต]

[+เสียชีวิต]

ความหมายเปรียบเทียบ:

ไทย

อินโดนีเซีย

ภัยอันตราย

ภัยอันตราย

[+อันตราย]

[+อันตราย]

[+บาดเจ็บ]

[+บาดเจ็บ]

[+เสียชีวิต]

[+เสียชีวิต]

[+สูญเสีย]

[+สูญเสีย]

[-ดี]

[-ดี]

สำนวน “ ตกอยู่ระหว่างเขาควาย ” และ “ Bagaikan domba di tengah- tengah serigala.” ‘เหมือนแกะที่อยู่ระหว่างหมาป่า’ มีความหมายเหมือนกันคือ ตกอยู่ท่ามกลางสถานการณ์ที่เป็นอันตราย ในทั้งสองภาษามีความหมายเปรียบเทียบเหมือนกันคือ “ภัยอันตราย” โดยมีอรรถลักษณะที่แสดงความหมายเปรียบเทียบร่วมกัน คือ [+อันตราย] [+บาดเจ็บ] [+เสียชีวิต] [+สูญเสีย] และ [-ดี] แต่เปรียบเทียบโดยใช้ความหมายประจำรูปเป็นสัตว์ที่ต่างกัน กล่าวคือ ในภาษาไทยเปรียบเป็น “เขาควาย” แต่ในภาษาอินโดนีเซียเปรียบเป็น “หมาป่า”

4.3.2 ชนิดของสัตว์ที่นำมาใช้ในการเปรียบเทียบ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ข้อมูลความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทย และภาษาอินโดนีเซียมีความแตกต่างทางด้านชนิดของสัตว์ที่นำมาใช้ในการเปรียบเทียบ ซึ่งสามารถจำแนกได้เป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

4.3.2.1 สัตว์ในภาษาไทยที่ไม่พบในภาษาอินโดนีเซีย

4.3.2.2 สัตว์ในภาษาอินโดนีเซียที่ไม่พบในภาษาไทย

ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

4.3.2.1 สัตว์ในภาษาไทยที่ไม่พบในภาษาอินโดนีเซีย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ในภาษาไทยมีสัตว์ที่ถูกนำมาใช้ในการเปรียบเทียบที่ไม่พบในความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาอินโดนีเซีย จำนวน 27 ชนิด ซึ่งสามารถแบ่งกลุ่มออกได้เป็น 6 กลุ่ม ได้แก่ สัตว์บก, สัตว์ปีก, สัตว์น้ำ, สัตว์ไม่มีกระดูกสันหลังขนาดเล็ก, สัตว์เลื้อยคลาน และสัตว์ในเทพนิยาย/ตำนาน

ก. สัตว์บกที่พบในข้อมูลความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทยแต่ไม่พบในข้อมูลความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาอินโดนีเซีย ได้แก่ กระชู่, กระทิง, กระแต, จิ้งจอก, จิ้งจี้, บ่าง, ค่าง, ยีราฟ, สมัน, หมู และฮิปโปโปเตมัส

ข. สัตว์ปีกที่พบในข้อมูลความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทยแต่ไม่พบในข้อมูลความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาอินโดนีเซีย ได้แก่ นกยูง และแมลงปอ

ค. สัตว์น้ำที่พบในข้อมูลความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทยแต่ไม่พบในข้อมูลความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาอินโดนีเซีย ได้แก่ ปลากระตี่, ปลากระพง, ปลาช่อน, ปลาชิว, ปลาซ่า และปลาหมอ

ง. สัตว์ไม่มีกระดูกสันหลังขนาดเล็กที่พบในข้อมูลความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทยแต่ไม่พบในข้อมูลความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาอินโดนีเซีย ได้แก่ จักจั่น, จิ้งหรีด, ตะขาบ, ตะเข็บ, มดแดง และแมลงเม่า

จ. สัตว์เลื้อยคลานที่พบในข้อมูลความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทยแต่ไม่พบในข้อมูลความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาอินโดนีเซีย ได้แก่ จิ้งจก

ฉ. สัตว์ในเทพนิยาย/ตำนานที่พบในข้อมูลความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทยแต่ไม่พบในข้อมูลความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาอินโดนีเซีย ได้แก่ ครุฑ

ดังตัวอย่างต่อไปนี้

1) สมัน ในสำนวน “เสื่อในร่างสมัน” หมายถึง คนร้ายที่ปลอมตัวมาในร่างคนดี (ยิ่งลักษณ์ งามดี, 2531, น. 91)

	ความหมายประจำรูป	ความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบ
	สมัน	คน
<u>วิเคราะห์อรรถลักษณะ</u>	[-มนุษย์]	[+มนุษย์]
	[+กินพืช]	[+ดี]
	[-อันตราย]	[-อันตราย]

ประโยคนี้เปรียบเทียบสมันหมายถึงคน โดยมีอรรถลักษณะร่วมกันระหว่างความหมายประจำรูปของ “สมัน” กับความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบเป็น “คน” คือ [-อันตราย] สมันและคนเป็นสิ่งมีชีวิตเหมือนกัน จึงนำสมันมาเปรียบเทียบเป็นคน สมันเป็นสัตว์กินพืช (อัมพา ศรีสุภพพงษ์, น. 64) ไม่ดุร้าย ไม่เป็นอันตรายต่อสัตว์ชนิดอื่น จึงนำสมันมาเปรียบเป็นคนดีที่ไม่เป็นอันตราย

2) แมลงเม่า ในสำนวน “แมลงเม่าบินเข้ากองไฟ” หมายถึง คนที่เข้าหาอันตราย (ขุนวิจิตรมาตรา, 2543, น. 432)

	ความหมายประจำรูป	ความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบ
	แมลงเม่า	คน
<u>วิเคราะห์อรรถลักษณะ</u>	[-มนุษย์]	[+มนุษย์]
	[-ใหญ่]	[+เข้าหาประโยชน์]*
	[+บิน]	[+อันตราย]
	[+ชอบแสงไฟ]	

ประโยคนี้เปรียบเทียบแมลงเม่าหมายถึงคน โดยมีอรรถลักษณะที่เกิดจากการเปรียบเทียบ “แมลงเม่า” เป็น “คน” คือ [+เข้าหาประโยชน์]* แมลงเม่าและคนเป็นสิ่งมีชีวิตเหมือนกัน จึงนำแมลงเม่ามาเปรียบเทียบเป็นคน แมลงเม่าหรือแมงเม่าเป็นสัตว์ไม่มีกระดูกสันหลังขนาดเล็ก บินได้ และชอบแสงไฟ แมลงเม่าชอบบินเข้าไปหาแสงไฟจนทำให้ตัวมันเป็นอันตราย (ขุนวิจิตรมาตรา, 2543, น. 432) จึงนำแมลงเม่ามาเปรียบเป็นคนเข้าหาอันตราย

3) อีปโปโปเตมัส ในประโยค “ตัวใหญ่อย่างกับอีปโป” หมายถึงคนที่มีร่างกายใหญ่โต

	ความหมายประจำรูป	ความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบ
	อีปโปโปเตมัส	คน
<u>วิเคราะห์อรรถลักษณะ</u>	[-มนุษย์] [+ชอบว่ายน้ำ] [+ใหญ่]	[+มนุษย์] [+ใหญ่]*

ประโยคนี้เปรียบเทียบอีปโปโปเตมัสหมายถึงคน โดยมีอรรถลักษณะที่เกิดจากการเปรียบเทียบ “อีปโปโปเตมัส” เป็น “คน” คือ [+ใหญ่] อีปโปโปเตมัสและคนเป็นสิ่งมีชีวิตเหมือนกัน จึงนำอีปโปโปเตมัสมาเปรียบเทียบเป็นคน อีปโปโปเตมัสเป็นสัตว์ที่มีขนาดร่างกายใหญ่ มีน้ำหนักประมาณ 2,000 กิโลกรัม (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, น. 1405) จึงนำขนาดของอีปโปโปเตมัสมาเปรียบเป็นขนาดร่างกายของคน

4.3.2.2 สัตว์ในภาษาอินโดนีเซียที่ไม่พบในภาษาไทย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ในภาษาอินโดนีเซียมีสัตว์ที่ถูกนำมาใช้ในการเปรียบเทียบที่ไม่พบในความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทย จำนวน 12 ชนิด ซึ่งสามารถแบ่งกลุ่มออกได้เป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ สัตว์บก, สัตว์ปีก, สัตว์เลื้อยคลาน และสัตว์ไม่มีกระดูกสันหลังขนาดเล็ก

ก. สัตว์บกที่พบในข้อมูลความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาอินโดนีเซียที่ไม่พบในภาษาไทย ได้แก่ babi hutan ‘หมูป่า’, keledai ‘ลา’, musang ‘ชะมด’ และ kancil/pelanduk ‘กระจง’

ข. สัตว์ปีกที่พบในข้อมูลความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาอินโดนีเซียที่ไม่พบในภาษาไทย ได้แก่ balam ‘นกเขา’, bangau ‘นกกระยาง’, merpati/punai ‘นกพิราบ’ และ burung hantu/pungguk ‘นกฮูก’

ค. สัตว์ไม่มีกระดูกสันหลังขนาดเล็กที่พบในข้อมูลความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาอินโดนีเซียที่ไม่พบในภาษาไทย ได้แก่ bangsat ‘ตัวเลือด’ และ kumbang ‘ด้วง’

ง. สัตว์เลื้อยคลานที่พบในข้อมูลความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาอินโดนีเซียที่ไม่พบในภาษาไทย ได้แก่ bunglon ‘กิ้งก่าคาร์เมเลียน’ และ kadal ‘จิ้งเหลน’

ดังตัวอย่างต่อไปนี้

1) *Bagai pungguk merindukan bulan.* ‘เหมือนนกฮูกคิดถึงดวงจันทร์’ หมายถึง คนที่คิดถึงคนที่ไม่ได้รักตน (Departemen Pendidikan Nasional, 2014, p. 1116) หรือคนที่คาดหวังในสิ่งที่เป็นไปไม่ได้ (Sri Wintala Achmad, 2015, p.73)

ความหมายประจำรูป	ความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบ
Pungguk ‘นกฮูก’	คน
<u>วิเคราะห์อรรถลักษณะ</u>	
[-มนุษย์]	[+มนุษย์]
[+บิน]	[+กลางคืน]
[+กลางคืน]	

สำนวน “pungguk merindukan bulan.” ‘นกฮูกคิดถึงดวงจันทร์’ มีความหมายที่ต้องการจะสื่อ คือ คนที่คิดถึงคนที่ไม่ได้รักตนหรือคนที่คาดหวังในสิ่งที่เป็นไปไม่ได้ นกฮูกและคนเป็นสิ่งมีชีวิตเหมือนกัน จึงนำนกฮูกมาเปรียบเป็นคน นกฮูกเป็นสัตว์ที่หากินตอนกลางคืน ชาวอินโดนีเซียเห็นว่านกฮูกชอบมองดวงจันทร์ที่อยู่สูงกว่า จึงนำนกฮูกมาเปรียบเป็นคนที่คิดถึงคนที่ไม่ได้รักตน และไม่ได้ได้รับความรักตอบกลับมาหรือคนที่คาดหวังในสิ่งที่เป็นไปไม่ได้

2) *Bunglon* ‘กิ้งก่าคาร์เมเลียน’ หมายถึง คนที่ไม่มีความคิดแน่นอน เปลี่ยนไปมา (Departemen Pendidikan Nasional, 2014, p. 224)

ความหมายประจำรูป	ความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบ
<i>bunglon</i> ‘กิ้งก่าคาร์เมเลียน’	คน
<u>วิเคราะห์อรรถลักษณะ</u>	
[-มนุษย์]	[+มนุษย์]
[+เปลี่ยนสี]	[-แน่นอน]*

สำนวน “bunglon” ‘กิ้งก่าคาร์เมเลียน’ มีความหมายที่ต้องการจะสื่อ คือ คนที่ไม่มีความคิดแน่นอน เปลี่ยนไปมา โดยมีอรรถลักษณะที่เกิดจากการเปรียบเทียบ “กิ้งก่าคาร์เมเลียน” เป็น “คน” คือ [-แน่นอน]* กิ้งก่าคาร์เมเลียนและคนเป็นสิ่งมีชีวิตเหมือนกัน จึงนำกิ้งก่าคาร์เมเลียนมาเปรียบเป็นคน กิ้งก่าคาร์เมเลียนเป็นสัตว์เลื้อยคลาน อาศัยอยู่ตามต้นไม้ สามารถเปลี่ยนสีผิวหนังของมันให้กลมกลืนกับสิ่งแวดล้อมได้ (Departemen Pendidikan Nasional, 2014, p. 224) ชาวอินโดนีเซียจึงนำกิ้งก่าคาร์เมเลียนมาเปรียบเป็นคนที่ไม่มีความคิดแน่นอน เปลี่ยนไปมา

การวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูลความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทยและภาษาอินโดนีเซีย สามารถสรุปเป็นแผนภูมิได้ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.3

แสดงข้อมูลการวิเคราะห์ความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทยและภาษาอินโดนีเซียที่ใช้สัตว์ชนิดเดียวกันและมีความหมายเปรียบเทียบเหมือนกัน

ชนิดของสัตว์ ไทย อินโดนีเซีย	ความหมายเปรียบเทียบ												
	คน	คุณลักษณะ	นิสัย	กิริยาอาการ	การกระทำ	สิ่งของ	ขนาด	ปริมาณ	ระยะทาง	สถานที่	เวลา	เหตุการณ์	ภัยอันตราย
1. กระต่าย / kelinci	•												
2. กระรอก / tupai	•												
3. กวาง / kijang, rusa	•												
4. แกะ/ domba	•												
5. เก้ง/ kancil	•												
6. ควาย/ kerbau	•	•			•	•							
7. ช้าง/ gajah	•	•			•							•	
8. แพะ/ kambing	•												
9. ม้า/ kuda	•	•			•								
10. แมว/ kucing	•	•			•	•						•	
11. แรด/ badak	•	•											
12. ลิง /monyet, kera	•												
13. วัว / lembu, sapi	•				•								

ตารางที่ 4.3

แสดงข้อมูลการวิเคราะห์ความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทยและภาษาอินโดนีเซียที่ใช้สัตว์ชนิดเดียวกันและมีความหมายเปรียบเทียบเหมือนกัน (ต่อ)

ชนิดของสัตว์ ไทย อินโดนีเซีย	ความหมายเปรียบเทียบ												
	คน	คุณลักษณะ	นิสัย	กิริยาอาการ	การกระทำ	สิ่งของ	ขนาด	ปริมาณ	ระยะทาง	สถานที่	เวลา	เหตุการณ์	ภัยอันตราย
14. เสือ/ harimau, macan	•	•			•								•
15. สิงโต/ singa	•	•											
16. หนู/ tikus	•												
17. หมา/ anjing	•	•	•										
18. หมาป่า / serigala	•												
19. หมู/ babi	•	•											
20. อูฐ/ unta	•												
21. กุ้ง/ udang													
22. ปลา/ ikan	•	•			•	•							
23. ปลาไหล / belut	•												
24. ปลิง/ lintah	•												
25. กา/ gagak	•				•								
26. ไก่/ ayam	•				•	•							
27. นก/ burung	•				•	•							
28. นกแก้ว/ beo	•	•											
29. เป็ด/ bebek, itik	•	•				•							

ตารางที่ 4.3

แสดงข้อมูลการวิเคราะห์ความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทยและภาษาอินโดนีเซียที่ใช้สัตว์ชนิดเดียวกันและมีความหมายเปรียบเทียบเหมือนกัน (ต่อ)

ชนิดของสัตว์	ความหมายเปรียบเทียบ															
	คนไทย	อินโดนีเซีย	คน	คุณลักษณะ	นิสัย	กิริยาอาการ	การกระทำ	สิ่งของ	ขนาด	ปริมาณ	ระยะทาง	สถานที่	เวลา	เหตุการณ์	ภัยอันตราย	
30. อินทรี/ elang			•	•												
31. กบ / kodok, katak			•													
32. จระเข้/ buaya			•													
33. ปู/ kepiting			•	•	•											
34. กิ่งก่า / bunglon			•													
35. งู/ ular			•													•
36. เต่า / kura-kura			•	•	•											
37. ตี๊กแต่น / belalang							•									
38. ไส้เดือน / cacing tanah			•													
39. เขี้ย/ biawak				•												
40. มด/ semut			•	•			•									
41. แมงมุม/ laba-laba			•	•												
42. เห็บ/ kutu			•				•									
43. เหา/ kutu			•	•			•									
44. หนอน/ ulat			•	•												
45. นาค/ naga			•													

ผู้วิจัยวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูลความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทยและภาษาอินโดนีเซีย จากตารางที่ 4.3 พบว่า ในภาษาไทยและภาษาอินโดนีเซียมีความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ที่ใช้สัตว์ชนิดเดียวกัน และมีความหมายเปรียบเทียบเหมือนกัน โดยมีสัตว์ที่ใช้ในการเปรียบเทียบทั้งสิ้น 45 ชนิด ซึ่งสามารถจัดกลุ่มสัตว์ออกได้เป็น 7 กลุ่ม ได้แก่

ก. สัตว์บก หมายถึง สัตว์ที่ดำรงชีวิตอยู่บนบก ได้แก่ กระต่าย, กระรอก, กวาง, แกะ, เก้ง, ควาย, ช้าง, แพะ, ม้า, แมว, แรด, ลิง, วัว, เสือ, สิงโต, หนู, หมา, หมาป่า, หมู และอูฐ

ข. สัตว์น้ำ หมายถึง สัตว์ที่ดำรงชีวิตอยู่ในน้ำ ได้แก่ กุ้ง, ปลา, ปลาไหล และปลิง

ค. สัตว์ปีก หมายถึง สัตว์ที่มีปีก ได้แก่ กา, ไก่, ค้างคาว, นก, นกแก้ว, เป็ด, และเหยี่ยว

ง. สัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ หมายถึง สัตว์ที่ดำรงชีวิตได้ทั้งบนบกและน้ำ ได้แก่ กบ และปู

จ. สัตว์เลื้อยคลาน หมายถึง สัตว์ที่ผิวหนังมีเกล็ดปกคลุมทั่วไป เคลื่อนที่ด้วยการเลื้อยหรือคลาน ได้แก่ กิ้งก่า, งู, จระเข้, เต่า, ไส้เดือน และหี๋ย

ฉ. สัตว์ไม่มีกระดูกสันหลังขนาดเล็ก หมายถึง แมลงและแมง ได้แก่ ตั๊กแตน, มด, แมงมุม, เหย็บ, เหา, และหนอน

ช. สัตว์ในเทพนิยาย/ตำนาน หมายถึง สัตว์ที่ปรากฏในเทพนิยาย/ตำนาน ไม่มีตัวตนอยู่จริง ได้แก่ นาค

ส่วนความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ที่พบจากข้อมูลในภาษาไทยและภาษาอินโดนีเซียที่ใช้สัตว์ในการเปรียบเทียบเหมือนกันและมีความหมายเปรียบเทียบเหมือนกัน พบทั้งสิ้น 8 ความหมาย ได้แก่ คน คุณลักษณะของมนุษย์ นิสัย กิริยาอาการ การกระทำ สิ่งของ เหตุการณ์ และภัยอันตราย

ตารางที่ 4.4

แสดงข้อมูลการวิเคราะห์ความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ที่พบในภาษาไทยแต่ไม่พบในภาษาอินโดนีเซีย

ชนิดของสัตว์	ความหมายเปรียบเทียบ												
ไทย อินโดนีเซีย	คน	คุณลักษณะ	นิสัย	กิริยาอาการ	การกระทำ	สิ่งของ	ขนาด	ปริมาณ	ระยะห่าง	สถานที่	เวลา	เหตุการณ์	ภัยอันตราย
1. กระชู่	•												
2. กระทั่ง	•												
3. กระแต	•												
4. แก้ง	•												
5. จิ้งจอก	•	•											
6. จิงโจ้	•												
7. บ่าง	•												
8. ค่าง			•										
9. ยีราฟ	•												
10. สมัน	•												
11. หมี่	•			•									
12. ฮิปโปโป เตมัส	•												
13. นกยูง	•												
14. แมลงปอ		•											
15. ปลากระตี่	•												
16. ปลากระพง						•							
17. ปลาช่อน	•												
18. ปลาชีว			•										
19. ปลาซ่า			•										
20. ปลาหมอ	•												
21. จักจั่น				•									

ตารางที่ 4.4

แสดงข้อมูลการวิเคราะห์ความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ที่พบในภาษาไทยแต่ไม่พบในภาษาอินโดนีเซีย (ต่อ)

ชนิดของสัตว์	ความหมายเปรียบเทียบ													
	คนไทย	คน	คุณลักษณะ	นิสัย	กิริยาอาการ	การกระทำ	สิ่งของ	ขนาด	ปริมาณ	ระยะทาง	สถานที่	เวลา	เหตุการณ์	ภัยอันตราย
อินโดนีเซีย														
22. จิ้งหรีด										•	•			
23. ตะขาบ							•							
24. ตะเข็บ													•	
25. มดแดง	•													
26. แมงเฒ่า	•													
27. จิ้งจก	•													
28. ครุฑ					•									

ผู้วิจัยวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูลความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทยและภาษาอินโดนีเซีย จากตารางที่ 4.4 แสดงข้อมูลความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ที่พบในความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทยแต่ไม่พบในภาษาอินโดนีเซีย โดยมีสัตว์ที่ใช้ในการเปรียบเทียบทั้งสิ้น 28 ชนิด ซึ่งสามารถแบ่งกลุ่มออกได้เป็น 6 กลุ่ม ได้แก่ สัตว์บก, สัตว์ปีก, สัตว์น้ำ, สัตว์ไม่มีกระดูกสันหลังขนาดเล็ก, สัตว์เลื้อยคลาน และสัตว์ในเทพนิยาย/ตำนาน

ก. สัตว์บกที่พบในข้อมูลความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทยแต่ไม่พบในข้อมูลความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาอินโดนีเซีย ได้แก่ กระชู้, กระทิง, กระแต, เก้ง, จิ้งจอก, จิ้งโจ้, บ่าง, ค่าง, ยีราฟ, สมัน, หมี และฮิปโปโปแตมัส

ข. สัตว์ปีกที่พบในข้อมูลความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทยแต่ไม่พบในข้อมูลความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาอินโดนีเซีย ได้แก่ นกยูง และแมลงปอ

ค. สัตว์น้ำที่พบในข้อมูลความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทยแต่ไม่พบในข้อมูลความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาอินโดนีเซีย ได้แก่ ปลากระตี่, ปลาเกะพง, ปลาช่อน, ปลาชิว, ปลาซ่า และปลาหมอ

ง. สัตว์ไม่มีกระดูกสันหลังขนาดเล็กที่พบในข้อมูลความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทยแต่ไม่พบในข้อมูลความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาอินโดนีเซีย ได้แก่ จักจั่น, จิ้งหรีด, ตะขาบ, ตะเข็บ, มดแดง และแมลงเม่า

จ. สัตว์เลื้อยคลานที่พบในข้อมูลความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทยแต่ไม่พบในข้อมูลความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาอินโดนีเซีย ได้แก่ จิ้งจก

ฉ. สัตว์ในเทพนิยาย/ตำนานที่พบในข้อมูลความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทยแต่ไม่พบในข้อมูลความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาอินโดนีเซีย ได้แก่ ครุฑ

ส่วนความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ที่พบในภาษาไทยแต่ไม่พบในภาษาอินโดนีเซีย พบทั้งสิ้น 8 ความหมาย ได้แก่ คน คุณลักษณะของมนุษย์ นิสัย กิริยาอาการ สิ่งของ ระยะห่าง สถานที่ และ เหตุการณ์

ตารางที่ 4.5

แสดงข้อมูลการวิเคราะห์ความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ที่พบในภาษาอินโดนีเซียแต่ไม่พบในภาษาไทย

ชนิดของสัตว์	ความหมายเปรียบเทียบ														
	คนไทย	อินโดนีเซีย	คน	คุณลักษณะ	นิสัย	กิริยาอาการ	การกระทำ	สิ่งของ	ขนาด	ปริมาณ	ระยะห่าง	สถานที่	เวลา	เหตุการณ์	ภัยอันตราย
1. babi hutan ‘หมูป่า’			•	•											
2. keledai ‘ลา’			•												
3. musang ‘ชะมด’			•												
4. kancil/ pelanduk ‘กระจิง’			•												
5. balam ‘นกเขา’			•												
6. bangau ‘นกกระยาง’			•	•										•	
7. merpati/ punai ‘นกพิราบ’			•					•							
8. pungguk/ burung hantu ‘นกฮูก’			•												
9. bangsat ‘ตัวเหลือบ’			•												
10. kumbang ‘ด้วง’									•						
11. bunglon ‘กิ้งก่าคาร์เมเลียน’			•												
12. Kadal ‘จิ้งเหลน’			•												

ผู้วิจัยวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูลความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทยและภาษาอินโดนีเซีย จากตารางที่ 4.5 แสดงข้อมูลความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ที่พบในภาษาอินโดนีเซียแต่ไม่พบในภาษาไทยโดยมีสัตว์ที่ใช้ในการเปรียบเทียบทั้งสิ้น 12 ชนิด ซึ่งสามารถแบ่งกลุ่มออกได้เป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ สัตว์บก, สัตว์ปีก, สัตว์ไม่มีกระดูกสันหลังขนาดเล็ก และสัตว์เลื้อยคลาน

ก. สัตว์บกที่พบในข้อมูลความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาอินโดนีเซียที่ไม่พบในภาษาไทย ได้แก่ babi hutan ‘หมูป่า’, keledai ‘ลา’, musang ‘ชะมด’ และ pelanduk/kancil ‘กระจง’

ข. สัตว์ปีกที่พบในข้อมูลความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาอินโดนีเซียที่ไม่พบในภาษาไทย ได้แก่ balam ‘นกเขา’, bangau ‘นกกระยาง’, merpati/punai ‘นกพิราบ’ และ pungguk ‘นกฮูก’

ค. สัตว์ไม่มีกระดูกสันหลังขนาดเล็กที่พบในข้อมูลความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาอินโดนีเซียที่ไม่พบในภาษาไทย ได้แก่ bangsat ‘ตัวเลือด’ และ kumbang ‘ด้วง’

ง. สัตว์เลื้อยคลานที่พบในข้อมูลความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาอินโดนีเซียที่ไม่พบในภาษาไทย ได้แก่ bunglon ‘กิ้งก่าคาร์เมเลียน’ และ kadal ‘จิ้งเหลน’

ส่วนความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ที่พบในภาษาอินโดนีเซียที่ไม่พบในภาษาไทยพบทั้งสิ้น 7 ความหมาย ได้แก่ คน คุณลักษณะของมนุษย์ นิสัย การกระทำ สิ่งของ ขนาด และเหตุการณ์

บทที่ 5

โลกทัศน์ ค่านิยม และทัศนคติของชาวไทยและชาวอินโดนีเซียต่อสัตว์ที่ปรากฏใน ความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทยและภาษาอินโดนีเซีย

ในบทนี้ ผู้วิจัยจะกล่าวถึงโลกทัศน์ ค่านิยม และทัศนคติของชาวไทยและชาวอินโดนีเซียที่ปรากฏในความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทยและภาษาอินโดนีเซีย โลกทัศน์ ค่านิยม และทัศนคติของชาวไทยและชาวอินโดนีเซียมีทั้งความเหมือนและความต่างกัน โดยมีสาเหตุหลายประการ ผู้วิจัยได้นำแนวคิดด้านวัฒนธรรมศึกษามาใช้ในการวิเคราะห์

สมบัติ จันทรวงศ์ (2537, น. 1) กล่าวว่า โลกทัศน์ คือ ระบบรวมทั้งหมดของความคิด ความอ่าน ความเชื่อ ทัศนคติ ที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลในสังคมหนึ่ง ๆ มีร่วมกันอันเกี่ยวข้องกับปัญหาทั้งหมดของชีวิตมนุษย์ ซึ่งอาจปรากฏอยู่ในภาษา นิยายปรัมปรา ความเชื่อและพิธีกรรมทางศาสนา ศิลปะในรูปแบบต่าง ๆ ตลอดจนวรรณกรรมของสังคมนั้น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับที่ จำเริญ แสงดวงแข (2523, น.3) กล่าวว่า การที่มนุษย์จะเข้าใจวิถีชีวิตของชนต่างกลุ่มได้นั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษาโลกทัศน์ของชนกลุ่มที่ตนเองต้องการเข้าใจ เพราะวิถีชีวิตเป็นเพียงปรากฏการณ์พื้นผิวที่สามารถเห็นได้ แต่ส่วนที่กำหนดวิถีชีวิตคือโลกทัศน์ ซึ่งเป็นผลมาจากการปรับตัวตั้งแตอดีตของชนกลุ่มนั้น โดยสืบทอดบรรพชนะให้แก่ชนกลุ่มเดียวกันมาในรูปของความรู้และวัฒนธรรม

ในด้านวัฒนธรรมศึกษา มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้คำจำกัดความของ “วัฒนธรรม” แตกต่างกันไป เช่น ไทเลอร์ (Tyler, E.B., 1874) ได้ให้คำจำกัดความของ “วัฒนธรรม” ไว้ว่า วัฒนธรรมคือ “ผลรวมของระบบความรู้ ความเชื่อ ศิลปะ จริยธรรม กฎหมาย ประเพณี ตลอดจนความสามารถและอุปนิสัยต่าง ๆ ซึ่งเป็นผลมาจากการเป็นสมาชิกของสังคม” โครเบอร์และคลุกฮอร์น (Kroeber, A.L. and Kluckhorn, C., 1952) ได้สำรวจงานเขียนทางด้านมานุษยวิทยา และพบว่านักมานุษยวิทยาได้ให้ความหมายของวัฒนธรรมต่างกันออกไปมากกว่า 100 ความหมาย โดยส่วนใหญ่แล้วคำจำกัดความของวัฒนธรรมมักจะเน้นที่ระบบความเชื่อ และค่านิยมทางสังคม ซึ่งอยู่เบื้องหลังพฤติกรรมของมนุษย์ นอกจากนี้ ยศ สันตสมบัติ (2544) วัฒนธรรม คือกฎระเบียบหรือมาตรฐานของพฤติกรรมที่คนในสังคมยอมรับ และวัฒนธรรมคือวิถีชีวิต

วิถีชีวิต คือ แผนการดำเนินชีวิต ซึ่งประกอบไปด้วยระบบความคิด ค่านิยม และพฤติกรรมที่คนในสังคมยึดถือปฏิบัติร่วมกัน ทั้งหมดเป็นความหมายพื้นฐานของวัฒนธรรม วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่มนุษย์ถ่ายทอดและเรียนรู้จากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง วัฒนธรรมมีพื้นฐานมาจากการใช้สัญลักษณ์ เช่น ภาษา ภาษาทำให้มนุษย์สามารถรวบรวมความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ และสามารถถ่ายทอดความเข้าใจเหล่านั้นไปสู่ผู้อื่นได้ (ยศ สันตสมบัติ, 2544) อาจจะกล่าวได้ว่าภาษาเป็นการแสดงออกถึงวัฒนธรรมในรูปแบบคำพูด และถูกใช้ในการแสดงออกถึงความคิดของผู้พูดที่มีต่อสิ่งหนึ่ง ๆ

ในแต่ละสังคมมีภาษาและวัฒนธรรมที่ต่างกัน จึงทำให้ผู้คนในสังคมมีโลกทัศน์ ค่านิยม และทัศนคติที่แตกต่างกัน โลกทัศน์ หมายถึง “การมองเห็นโลก การรับรู้โลก การที่คนแต่ละคนตีความสิ่งต่าง ๆ ในโลกหรือมองว่าสรรพสิ่งในโลกมีปฏิสัมพันธ์กันอย่างไร ทั้งนี้ คนเราจะมีโลกทัศน์อย่างไรย่อมขึ้นอยู่กับวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมในสังคมของตน” โลกทัศน์ของบุคคลหรือกลุ่มชนสามารถแสดงออกได้หลายทาง เช่น ในจารึก จดหมายเหตุ และในวรรณคดี (ปัญญา บริสุทธิ์, 2523, น.1) และยังพบได้มากในสำนวนและสุภาษิต ดังที่ กมลวรรณ สุ่มเจริญ (2531, น.1-2) กล่าวว่า สำนวนไทยจำนวนมากสะท้อนให้เห็นโลกทัศน์ คือ ความคิด ความเชื่อ ความประพฤติ และแบบแผนการดำรงชีวิตของคนในสังคมได้อย่างชัดเจน อีกทั้งยังทำให้เข้าใจชีวิต สังคม วัฒนธรรม ค่านิยม และภาษาในแต่ละยุคสมัยของไทยได้เป็นอย่างดี

นอกจากนี้อมรา พงศาพิชญ์ (2541, น.79) ได้กล่าวไว้ว่า โลกทัศน์ หมายถึง ทัศนะทั่วไปเกี่ยวกับโลกรอบตัวมนุษย์ เป็นการรับรู้หรือมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพรอบตัว อมรา พงศาพิชญ์ยังมองว่า โลกทัศน์ มีความใกล้เคียงกับ “ค่านิยม” โดยกล่าวถึง “ค่านิยม” ไว้ว่า

คำว่า “ค่านิยม” หมายถึง คุณค่าบางอย่างซึ่งสมาชิกในสังคมเห็นว่าดีหรือไม่ดี ทุกสังคมจะมีระบบค่านิยมของตนเอง ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของสังคมนั้น ๆ และคนในสังคมนั้นก็มักจะยึดคุณค่าหรือค่านิยมคล้าย ๆ กัน แต่ไม่จำเป็นต้องมีนิสัยเหมือนกัน ยิ่งในสังคมสมัยใหม่มีการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมและมีการสื่อสารที่รวดเร็ว คนในสังคมเดียวกันอาจมีความคิดเห็นและนิสัยใจคอที่แตกต่างกันได้มาก ทั้ง ๆ ที่มีค่านิยมเดียวกัน เหตุหนึ่งเป็นเพราะค่านิยมนั้นถูกควบคุมด้วยบรรทัดฐานหรือแนวทางปฏิบัติที่สมาชิกในสังคมยึดถือ (อมรา พงศาพิชญ์, 2547, น. 96-98)

ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่าบุคคลจะมีโลกทัศน์ ค่านิยม และทัศนคติอย่างไรนั้น ขึ้นอยู่กับวัฒนธรรม และสภาพแวดล้อมที่บุคคลนั้น ๆ อาศัยอยู่ ชาวตะวันตกกับชาวตะวันออกมีโลกทัศน์และค่านิยมต่างกัน เนื่องจากทั้งสองกลุ่มมีวิถีชีวิตที่ต่างกัน

ในวิถีชีวิตของมนุษย์ มนุษย์นิยมใช้ประโยชน์จากธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ไม่ว่าจะเป็นการเกษตรกรรม และปศุสัตว์ เพื่อตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ ความต้องการขั้นพื้นฐานสุดของมนุษย์ ได้แก่ ความต้องการอาหารเพื่อตอบสนองความต้องการของร่างกายในการดำเนินชีวิต และความอยู่รอดมนุษย์ มนุษย์จะคิดและทำอะไรนั้นขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อมรอบตัวที่กำหนดให้คิด ถ้ามนุษย์อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ง่าย มีปัจจัยทางธรรมชาติน้อย มนุษย์ก็จะคิดง่าย ไม่ซับซ้อน พฤติกรรมที่เป็นผลจากความคิดของมนุษย์ก็จะออกมาในรูปแบบง่าย ๆ ตามไปด้วย เช่น ในสมัยก่อนมนุษย์ดำเนินชีวิตโดยระบบเกษตรกรรมง่าย ๆ กินอยู่เฉพาะแต่สิ่งที่พบในธรรมชาติ อยู่ในถิ่นสัตว์มากกว่าพืชก็กินสัตว์เป็นอาหาร อยู่ในเขตร้อนมีถั่วมากก็กินถั่วเป็นอาหาร อยู่ในถิ่นอากาศหนาวก็กินอาหารจำพวกที่มีไขมันมาก เป็นต้น (นิยพวรรณ วรณศิริ, 2540, น. 35) มนุษย์รู้จักล่าสัตว์เพื่อนำมาเป็นอาหารตั้งแต่สมัยดึกดำบรรพ์ และเริ่มพัฒนาจากการล่าสัตว์เพื่อบริโภคมาเป็นการเลี้ยงสัตว์เพื่อหาอาหารและเลี้ยงสัตว์เพื่อบริโภค จึงอาจกล่าวได้ว่าสัตว์เป็นส่วนหนึ่งในวิถีชีวิตของมนุษย์มาอย่างยาวนาน

เมื่อมนุษย์มีความใกล้ชิดกับสัตว์มาก ทั้งเลี้ยงไว้เพื่อเป็นอาหาร ใช้งานหรือเพื่อความสำราญ มนุษย์จึงเห็นและเข้าใจแง่มุมบางอย่างของสัตว์ เช่น รูปลักษณ์ นิสัย อาหาร ความเป็นอยู่ และการกระทำ เป็นต้น แต่ขณะเดียวกัน มนุษย์ก็เห็นว่าสัตว์เป็นสิ่งมีชีวิตที่ต่ำกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับมนุษย์ ดังนั้นในการนำสัตว์มาเปรียบเทียบกับมนุษย์ จึงมักเป็นการเปรียบเทียบในด้านที่ไม่ดีของมนุษย์ เช่น การทำชั่ว การขโมยของ พฤติกรรมบางอย่างที่ไม่เหมาะสม เป็นต้น อย่างไรก็ตาม การมองเห็น การเข้าใจ และค่านิยมที่มีต่อสัตว์ของมนุษย์ก็แตกต่างกันไปในแต่ละสังคม ในสังคมหนึ่งอาจมองว่าสัตว์บางชนิดเป็นสัตว์ที่น่ารังเกียจ แต่ในอีกสังคมหนึ่งอาจมองสัตว์ชนิดเดียวกันนั้นในด้านที่ดี

จากการศึกษาความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทยและภาษาอินโดนีเซีย ผู้วิจัยพบข้อมูลทั้งสิ้น 1,007 ข้อมูล ความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในทั้งสองภาษาส่วนใหญ่เป็นการเปรียบเทียบมนุษย์กับสัตว์ ความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทยและภาษาอินโดนีเซียที่หมายถึง คน คุณสมบัติ นิสัย อาการ และการกระทำเป็นผลจากการนำคุณสมบัติทางกายภาพของสัตว์ ลักษณะนิสัย รวมทั้งสภาพความเป็นอยู่ของสัตว์มาเปรียบเทียบกับคน นิสัยของคน เช่น คนดี คนร้าย คนขี้ขลาด คนกล้าหาญ คนมีอำนาจ เป็นต้น และขนาดของสัตว์ยังหมายถึงปริมาณด้วยเช่นกัน ถ้าเป็นสัตว์ใหญ่มีขนาดร่างกายใหญ่ก็ย่อมมีเนื้อมาก จึงมีความหมายเปรียบเทียบว่าปริมาณหรือความมากน้อยของสิ่งต่าง ๆ นอกจากสัตว์จะมีความหมายเปรียบเทียบที่หมายถึงมนุษย์และสิ่งที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์แล้ว สัตว์มีความหมายเปรียบเทียบหมายถึงสิ่งไม่มีชีวิตด้วยเช่นกัน เช่น เวลา สถานที่ ภัยอันตราย สิ่งของ ปริมาณ เหตุการณ์ และระยะห่าง ความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทยและภาษาอินโดนีเซียมีความหมาย

ในการเปรียบเทียบ การว่ากระทบ การประชดประชน หรือเป็นการเตือนสติ ให้ข้อคิด อีกทั้งยังสะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมของชาวไทยและชาวอินโดนีเซียบางประการ ผู้วิจัยแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็นสามส่วน ได้แก่

- 5.1 โลกทัศน์ ค่านิยม และทัศนคติของชาวไทย
- 5.2 โลกทัศน์ ค่านิยม และทัศนคติของชาวอินโดนีเซีย
- 5.3 การเปรียบเทียบโลกทัศน์ ค่านิยม และทัศนคติของชาวไทยและชาวอินโดนีเซีย

ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

5.1 โลกทัศน์ ค่านิยม และทัศนคติของชาวไทย

การวิเคราะห์โลกทัศน์ของชาวไทยที่ปรากฏในความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทย ผู้วิจัยพบว่าโลกทัศน์ของชาวไทยที่มีต่อสัตว์เป็นไปในทางที่ไม่ดี โดยชาวไทยมองว่าสัตว์เป็นสิ่งมีชีวิตที่อยู่ต่ำกว่ามนุษย์ ไม่มีเหตุและผลในการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง สัตว์ใช้สัญชาตญาณในการแสดงออก แต่มนุษย์ใช้ความคิดอย่างเป็นเหตุเป็นผลในการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ดังนั้นเมื่อมนุษย์ประพฤตินออย่างไรเหตุผลมนุษย์จึงถูกนำไปเปรียบกับสัตว์ (Murray, 1998) จากข้อมูลความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทย สะท้อนให้เห็นโลกทัศน์ของชาวไทยในด้านต่าง ๆ ทั้งในด้านบุคคล ด้านธรรมชาติและสังคม ด้านการดำรงชีวิตของคนไทย รวมถึงด้านศาสนาและวัฒนธรรม โดยผู้วิจัยจะกล่าวถึงรายละเอียดในลำดับต่อไป

5.1.1 โลกทัศน์ด้านบุคคล

จากข้อมูลความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทยสะท้อนให้เห็นโลกทัศน์ของชาวไทยในด้านบุคคล ซึ่งแบ่งออกเป็นโลกทัศน์เกี่ยวกับผู้ชาย ผู้หญิง คนที่มีฐานะและยศศักดิ์ และโลกทัศน์ที่เกี่ยวกับความรู้และสติปัญญา ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

5.1.1.1 โลกทัศน์เกี่ยวกับผู้ชาย

จากข้อมูลความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทย ผู้วิจัยพบว่าโลกทัศน์ที่เกี่ยวกับผู้ชายบางประการ ทั้งในทางที่ดีและไม่ดี ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงโลกทัศน์ของชาวไทยที่มีต่อผู้ชาย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

1. ขาดศีลต้องไว้วางใจ ขาดศรัทธาต้องไว้วางใจ หมายถึงผู้ชายที่เก่งกล้าสามารถ แล้วต้องทำอะไรให้สมกับความสามารถ (ขุนวิจิตรมาตรา, 2543, น. 161)

สำนวนนี้“เสีย” ถูกเปรียบเทียบเป็นผู้ชาย แสดงให้เห็นถึงโลกทัศน์เกี่ยวกับผู้ชายว่าผู้ชายต้องทำอะไรให้สมกับเป็นผู้ชาย ต้องเป็นคนเก่งมีความสามารถ

2. (บวช) นาค หมายถึง คนที่อยู่วัดเตรียมตัวจะบวชหรือกำลังจะบวช (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, น. 573)

สำนวนนี้แสดงโลกทัศน์และค่านิยมเกี่ยวกับผู้ชายไทย (ที่นับถือศาสนาพุทธ) ว่า ต้องบวชเป็นพระสักครั้งหนึ่งในชีวิต เพื่อเป็นการสืบทอดพระพุทธศาสนาต่อไป

3. แมงดา หมายถึง ผู้ชายที่อาศัยน้ำพักน้ำแรงเมียเป็นผู้หามาเลี้ยงชีพ ผู้ชายที่เกาะเมียกิน ตนเองไม่ได้ทำอาชีพอะไร (ขุนวิจิตรมาตรา, 2543, น. 432)

4. เจ้าชู้ไก่แจ้ หมายถึง ผู้ชายที่มีนิสัยเจ้าชู้ เกี่ยวผู้หญิงไปมา (จันทิมา น่วมศรี นวล, 2554, น. 60)

5. เสียผู้หญิง หมายถึง ผู้ชายที่เจ้าชู้มาก มีชู้รักหลายคน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2554, น. 114)

จากตัวอย่างที่ 3 – 5 แสดงให้เห็นคุณลักษณะของผู้ชายที่ไม่พึงประสงค์ ผู้ชายที่มีนิสัยเจ้าชู้ ไม่จริงใจ และมีเล่ห์เหลี่ยมมาก คนไทยมีโลกทัศน์ว่าผู้ชายที่ไม่จริงใจ มีเล่ห์เหลี่ยมมาก ถือว่าเป็นผู้ชายที่ไม่น่าไว้วางใจ และเป็นอันตรายโดยเฉพาะกับผู้หญิง (วรราชต์ มหามนตรี, 2557, น. 14)กล่าวโดยสรุป โลกทัศน์ของชาวไทยที่มีต่อผู้ชายที่แสดงผ่านความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทยมีทั้งในด้านที่ดีและไม่ดี โดยชาวไทยมองว่าผู้ชายจะต้องมีความกล้าหาญ มีความสามารถ อีกทั้งชายที่นับถือศาสนาพุทธจะต้องเข้าพิธีอุปสมบทเป็นพระด้วยเช่นกัน แต่อย่างไรก็ตามสังคมไทยก็มีโลกทัศน์เกี่ยวกับผู้ชายที่มีนิสัยเจ้าชู้ และเกี้ยวกร้าน ได้แต่อาศัยผู้หญิงทำงานหาเลี้ยงครอบครัวซึ่งขัดกับค่านิยมของคนไทยที่ผู้ชายต้องทำหน้าที่ดูแลครอบครัว

6. เก้ง หมายถึง บุคคลที่เป็นเพศที่สาม

7. กวาง หมายถึง บุคคลที่เป็นเพศที่สาม

จากตัวอย่างที่ 6-7 ทั้งสองคำเป็นความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ที่ถูกใช้ในการเรียกบุคคลเพศที่สาม โดยทั้งสองคำเป็นคำที่ใช้เรียกผู้ชายที่ชอบพอผู้ชายด้วยตนเอง หรือที่เรียกว่า เกย์ สะท้อนให้เห็นว่าในปัจจุบันสังคมไทยมีการเปิดกว้างและยอมรับในความแตกต่างทางรสนิยมของบุคคล จึงทำให้มีผู้คนออกมาเปิดเผยรสนิยมส่วนตัวของตนเองมากขึ้น

5.1.1.2 โลกทัศน์เกี่ยวกับผู้หญิง

สังคมไทยเป็นสังคมที่ให้ความสำคัญแก่ผู้ชายมากกว่าผู้หญิง ผู้หญิงต้องเป็นผู้ตามผู้ชายหรือสามีของตน โดยโลกทัศน์ดังกล่าวสะท้อนออกให้เห็นในความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทย ผู้วิจัยพบว่ามียุคทัศน์เกี่ยวกับผู้หญิงบางประการ ทั้งในทางที่ดีและไม่ดี ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงโลกทัศน์ของชาวไทยที่มีต่อผู้หญิง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

1. ช้างเท้าหลัง หมายถึง ผู้หญิงเป็นผู้ตามสามี (อุดมพร อมรรธรรม, 2556, น. 153)

จากประโยคตัวอย่าง จะเห็นได้ว่า ผู้หญิงถูกกำหนดให้เป็นผู้ตามผู้ชาย เพราะสังคมเห็นว่าผู้หญิงอ่อนแอกว่าผู้ชาย และผู้ชายต้องทำหน้าที่ผู้นำและปกป้องผู้หญิงในด้านต่าง ๆ อีกทั้งผู้ชายมีหน้าที่ในการปกครองตั้งแต่ระดับสูง ได้แก่ การปกครองประเทศ จนถึงการปกครองในระดับครอบครัว คนไทยจึงยกย่องผู้ชายมากกว่าผู้หญิง

2. หญิงเป็นควาย ชายเป็นคน หมายถึง ผู้หญิงต้องทำงานปรนนิบัติดูแลสามี (ประเทือง คล้ายสุบรรณ, 2530, น. 45)

สำนวนนี้แสดงให้เห็นโลกทัศน์ของชาวไทยที่มีต่อผู้หญิงว่า ผู้หญิงต้องดูแลสามีของตน อีกทั้งผู้หญิงมีฐานะที่ต่ำกว่าผู้ชาย ในสมัยก่อนผู้หญิงไม่มีสิทธิมีเสียงในการออกความเห็นถึงแม้ว่าจะถูกครอบครัวของตนชายให้ไปเป็นทาส จึงทำให้ผู้หญิงดูเหมือนเป็นควายที่เจ้าของจะนำไปที่ใดก็ได้ นอกจากนี้ผู้หญิงไทยในสมัยก่อนยังไม่มีสิทธิในการเรียนหนังสือ เพื่อหาความรู้มาใช้ในการเลี้ยงดูตนเอง จึงจำเป็นต้องพึ่งพาผู้ชายอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ (วรารัชต์ มหามนตรี, 2557, น. 16)

สังคมไทยเป็นสังคมที่ให้ความสำคัญกับการประพฤติกฎปฏิบัติตนของผู้หญิง โดยชาวไทยมีโลกทัศน์ว่าผู้หญิงที่ดีจะต้องเป็นแม่ศรีเรือน ทำงานบ้านเก่ง อีกทั้งต้องมีกิริยามารยาทที่งดงาม คือต้องมีกิริยาและวาจาที่สุภาพ เรียบร้อย แต่หากผู้หญิงคนใดมีกิริยามารยาทที่ไม่เรียบร้อย ก็จะถูกกล่าวหาว่าไม่ได้รับการอบรมสั่งสอนจากครอบครัว โดยเฉพาะผู้เป็นแม่ เพราะแม่มักจะมีควาใกล้ชิดกับลูกมากกว่า ดังนั้นหากแม่มีความประพฤติอย่างไรก็จะสั่งสอนลูกในลักษณะเดียวกัน คนไทยจึงมีสำนวนที่กล่าวถึงพฤติกรรมของหญิงสาวว่าเหมือนแม่ของตน ที่ว่า

3. ดูช้างให้ดูหาง ดูนางให้ดูแม่ หมายถึง ให้รู้จักพิจารณาลักษณะบุคคลหรือผู้หญิงที่จะมาเป็นคู่ครอง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2551, น. 29)

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบข้อมูลความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ที่แสดงให้เห็นโลกทัศน์ของคนไทยที่มีต่อผู้หญิงที่มีกิริยามารยาทไม่งดงาม ดังต่อไปนี้

4. ม้าติดกะโหลก หมายถึง หมายถึง อาการกระโดดกระเดกไม่เรียบร้อย มักใช้กับผู้หญิง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2551, น. 65)

สำนวนนี้ใช้ในการว่ากล่าวผู้หญิงที่มีกิริยามารยาทไม่เรียบร้อย โดยการนำกิริยาอาการของม้าที่มักจะกระโดดไปมาหรือที่เรียกว่า “ติด” ดุไม่เรียบร้อยมาเปรียบกับผู้หญิง (ขุนวิจิตรมาตรา, 2543, น. 415)

5. แรด หมายถึง อาการแสดงออกเพื่อให้เพศตรงข้ามสนใจ

6. ไก่แก่ แม่ปลาช่อน หมายถึง หญิงค่อนข้างมีอายุที่มีมารยาและเล่ห์เหลี่ยมมาก และมีกิริยาจัดจ้าน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2551, น. 8)

ขุนวิจิตรมาตรา (2543, น. 66) กล่าวถึงที่มาของสำนวนนี้ว่า โดยธรรมชาติแล้ว แม่ปลาช่อนสามารถกัดคนถึงตายได้ ถึงแม่ปลาช่อนธรรมดาจะไม่ดุ ไม่ทำร้ายมนุษย์ อีกทั้งยังคงเป็นอาหารของมนุษย์ด้วย แต่ถ้าแก่เป็นแม่ปลาวางไข่แล้วจะดุมาก เปรียบได้กับผู้หญิงซึ่งตามธรรมชาติเป็นเพศอ่อนแอ ไม่ดุร้าย แต่ถ้ามีอายุมากขึ้นก็สามารถกลายเป็นคนที่มีพิษสงไปได้

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทยที่สะท้อนโลกทัศน์เกี่ยวกับบุรุษลักษณ์ของผู้หญิง ดังตัวอย่าง

7. ตาสวยเหมือนเนื้อทราย หมายถึง มีดวงตาสวยงาม

8. แข็งเรียวดุจแข็งเนื้อทราย หมายถึง มีเรียวขายาวเรียว

จากตัวอย่างที่ 7-8 แสดงให้เห็นว่าคนไทยนิยมชมชอบผู้หญิงที่มีดวงตาสวยงาม และมีเรียวขายาวเรียวเหมือนกับแข็งของเนื้อทราย เพราะเนื้อทรายเป็นสัตว์ที่มีขาเรียวเล็ก และมีดวงตาวาว จึงนำลักษณะของเนื้อทรายมาเปรียบกับรูปร่างของผู้หญิง

5.1.1.3 โลกทัศน์เกี่ยวกับคนที่มีฐานะและยศศักดิ์

สังคมไทยเป็นสังคมที่แบ่งชั้นวรรณะ อาจแบ่งโดยความอาวุโส ฐานะ และอำนาจ สังคมไทยเคารพผู้ที่มีวัยวุฒิและคุณวุฒิ ระบบยศศักดิ์ปรากฏในสังคมไทยมาอย่างช้านาน และสะท้อนออกมาทางรูปแบบภาษา ดังที่ผู้วิจัยพบในข้อมูลความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทย ดังตัวอย่างเช่น (เพ็ญแข วัจนสุนทร, 2528, น. 43-98)

1. นกยูงย่อมนมีแววที่หาง หมายถึง คนที่มีฐานะทางสังคมหรือมีสกุลดี ย่อมมีลักษณะที่แสดงออกมาให้สังเกตเห็นบ้าง

2. ปลาใหญ่กินปลาเล็ก หมายถึง คนที่มีอิทธิพลย่อมเอาเปรียบคนที่ไม่มีอิทธิพล

3. เข้าฝูงหงส์เป็นหงส์ เข้าฝูงกาเป็นกา หมายถึง คนที่ปรับตัวได้ อยู่ร่วมกับผู้ที่มีฐานะหรือคนจนก็ทำตัวให้กลมกลืน
4. หงส์และกา หมายถึง คนที่มีฐานะและคนจน
5. ราชสีห์สองตัวอยู่ถ้าเดียวกันไม่ได้ หมายถึง คนที่มีอำนาจสองคนอยู่ภายในพื้นที่เดียวกันไม่ได้
6. เดินตามผู้ใหญ่หมาไม่กัด หมายถึง ทำตามผู้ใหญ่จะปลอดภัย

จากข้อมูลความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทยข้างต้นที่สะท้อนให้เห็นโลกทัศน์ และค่านิยมที่ทำให้เกียรติผู้ที่มีฐานะ และมีศรัทธาในสังคมไทย ผู้ที่มีฐานะร่ำรวยถือว่าเป็นผู้ที่มีอำนาจ ส่วนผู้ที่ยากจนกว่าถือว่าเป็นผู้ที่ไม่มีความอำนาจ โดยผู้ที่มีฐานะและยศมักถูกนำไปเปรียบกับสัตว์ที่มีความสวยงามหรือสัตว์ที่มีขนาดใหญ่และเป็นผู้ล่า เช่น นกยูง หงส์ สิงโต ปลาใหญ่ เป็นต้น ส่วนผู้ที่มีฐานะยากจนถูกเปรียบเป็นสัตว์ที่มีรูปลักษณ์ไม่สวยงามหรือสัตว์ที่มีขนาดเล็ก เช่น กา และปลาเล็ก เป็นต้น อีกทั้งชาวไทยยังมีค่านิยมในการยึดบรรพบุรุษเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิต เพราะเชื่อว่าสิ่งที่ผู้ใหญ่บรรพบุรุษแนะนำเป็นสิ่งที่มียุทธประโยชน์ เพราะเป็นสิ่งที่ได้จากประสบการณ์ การลองผิดลองถูกมาแล้ว (อุบล เทศทอง, 2558, น. 105-134) ดังสำนวน “เดินตามผู้ใหญ่หมาไม่กัด”

5.1.1.4 โลกทัศน์เกี่ยวกับความรู้และสติปัญญา

มนุษย์มีโลกทัศน์เกี่ยวกับการศึกษา ความรู้ และสติปัญญาว่า ความรู้เป็นสิ่งสำคัญในการทำงานหาเลี้ยงชีพ แต่จากข้อมูลความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทยที่สะท้อนโลกทัศน์เกี่ยวกับความรู้และสติปัญญา พบว่า ข้อมูลส่วนใหญ่สะท้อนโลกทัศน์ในทางที่ไม่ดี กล่าวคือ สัตว์ถูกนำมาเปรียบเป็นคนที่มีความรู้ หรือรู้เพียงเล็กน้อย ๆ ดังต่อไปนี้

1. กบในกะลาครอบ หมายถึง คนที่มองเห็นโลกในวงแคบ มีความรู้น้อย (สุลีพร, นำโชค, อภาพร, 2538, น. 6)
2. รู้แบบงู ๆ ปลา ๆ หมายถึง มีความรู้ในบางสิ่งบางอย่างเพียงเล็กน้อย (ขุนวิจิตรมาตรา, 2543, น. 136)
3. รู้อย่างเป็ด หมายถึง รู้อะไรหลาย ๆ อย่าง แต่ไม่รู้จักจริง (ขุนวิจิตรมาตรา, 2543, น. 484)

นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังพบข้อมูลความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ที่หมายถึงคนที่หมกมุ่นอยู่กับการอ่านหนังสือ ถึงแม้สัตว์จะถูกเปรียบเทียบเป็นคนที่ชอบหาความรู้โดยการอ่านหนังสือ แต่สำนวนดังกล่าวก็ยังสะท้อนทัศนคติในทางที่ไม่ดีของชาวไทยที่มีต่อสัตว์ ดังข้อมูลต่อไปนี้

4. นอนหนังสือ หมายถึง คนที่ชอบหมกมุ่นกับการอ่าน (ราชบัณฑิตยสถาน , 2546, น. 1242)

5.1.2 โลกทัศน์เกี่ยวกับธรรมชาติ

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์ ดังที่มองเซญอร์ ปาเลอกัวซ์ (2552) กล่าวไว้ในบันทึกว่า “ประเทศสยามเป็นประเทศที่มีความอุดมสมบูรณ์อย่างมาก มีพันธุ์ข้าวมากกว่า 20 ชนิด ตามลำคลองและสระก็เป็นแหล่งเกิดพันธุ์หลายอย่างที่มีประโยชน์ สัตว์นานาชนิด เช่น ช้าง เสือ สมัน นก เป็นต้น” ด้วยความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติ คนไทยจึงมีวิถีชีวิตพึ่งพิงอยู่กับธรรมชาติ ทั้งการหาอาหาร ยารักษาโรค ที่อยู่อาศัย และเครื่องนุ่งห่ม คนไทยจึงมีความผูกพันกับธรรมชาติอยู่มาก

จากการวิเคราะห์ข้อมูลความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทย ผู้วิจัยพบว่าความหมายเปรียบเทียบของสัตว์สะท้อนให้เห็นโลกทัศน์ ค่านิยม และทัศนคติของชาวไทยที่มีต่อธรรมชาติ สามารถแบ่งออกได้เป็นโลกทัศน์ ที่มีต่อสัตว์ และต่อสิ่งแวดล้อม ดังรายละเอียดต่อไปนี้

5.1.2.1 โลกทัศน์เกี่ยวกับสัตว์

โลกทัศน์ของชาวไทยที่มีต่อสัตว์ส่วนใหญ่เป็นไปในทางที่ไม่ดี จากการวิเคราะห์ข้อมูลความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทยทั้งสิ้น 587 ข้อมูล พบว่า ความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทยจำนวน 468 ข้อมูลมีความหมายในทางที่ไม่ดี โดยสัตว์ถูกนำมาเปรียบเทียบเป็นหลายสิ่ง เช่น คน คุณลักษณะของคน อาการ การกระทำ สถานที่ เหตุการณ์ เป็นต้น สัตว์ที่นำมาใช้ในการเปรียบเทียบส่วนใหญ่เป็นสัตว์ที่อยู่ในกลุ่มสัตว์บก พบสัตว์ทั้งสิ้น 34 ชนิด และเป็นสัตว์ที่มนุษย์เลี้ยงไว้ภายในบริเวณที่พักอาศัย เช่น แมว ไก่ ไก่แจ้ นกแก้ว นกขุนทอง หนูตะเภา เป็นต้น สัตว์ที่ใช้แรงงาน เช่น วัว ควาย ช้าง ม้า เป็นต้น สัตว์ที่เป็นอาหาร เช่น หมู ปลา เป็ด เป็นต้น จากบทที่ 4 พบว่า สัตว์ที่ถูกนำมาเปรียบเทียบมากที่สุดในภาษาไทย ได้แก่ เสือ รองลงมาได้แก่ หมา ปลา ไก่ และ ช้างและแมว

จากข้อมูลจะเห็นได้ว่า สัตว์ที่ถูกนำมาเปรียบเทียบมากที่สุด 5 อันดับแรกเป็น สัตว์ที่อยู่ในกลุ่มสัตว์บก ได้แก่ เสือ พบข้อมูลจำนวน 59 ข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 10.05 หมา พบข้อมูล จำนวน 47 ข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 8 ช้าง พบข้อมูลจำนวน 24 ข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 4.08 และแมว พบ ข้อมูลจำนวน 23 ข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 3.91 สัตว์น้ำ ได้แก่ ปลา พบข้อมูลจำนวน 26 ข้อมูล คิดเป็นร้อย ละ 4.42 สัตว์ปีก ได้แก่ ไก่ พบข้อมูลจำนวน 24 ข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 4.08 ชาวไทยมีความคุ้นเคยกับ สัตว์เหล่านี้ ทั้งเพื่อเป็นอาหาร เป็นแรงงาน แม้กระทั่งเพื่อความสำราญ เมื่อคนมีความคุ้นเคยกับสัตว์ จึง ทำให้คนมองเห็นและเข้าใจลักษณะและพฤติกรรมบางอย่างของสัตว์ จึงนำสัตว์มาเปรียบเทียบกับคนและ สิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัว และสะท้อนโลกทัศน์ และทัศนคติของชาวไทยที่มีต่อสัตว์ชนิดต่าง ๆ ดังตัวอย่าง

(1) เสือ

ชาวไทยมีโลกทัศน์ต่อเสือทั้งในด้านที่ดีและไม่ดี สำหรับโลกทัศน์ในแง่ดี เสือมีความหมายเปรียบเทียบหมายถึง คนเก่ง กล้าหาญ คนที่มีอำนาจ ดังปรากฏในความหมาย เปรียบเทียบที่ว่า

1. เสือไว้ลาย หมายถึง คนมีความสามารถ ทำอะไรย่อมแสดงฝีมือไม่ลายมือ (ประเทือง คล้ายสุบรรณ, 2530, น. 33)
2. เสือซ่อนเล็บ หมายถึง คนที่มีความเก่งกล้าสามารถ แต่นิ่งขรึมไม่แสดง ออกมาให้เห็นฝีมือ มีเล่ห์กลมาอยู่ภายใน (ขุนวิจิตรมาตรา, 2543, น. 595)
3. ชาตีสื่อจับเนื้อกินเอง หมายถึง คนที่มีศักดิ์ศรีไม่พึ่งพาอาศัยผู้ใด (ประเทือง คล้ายสุบรรณ, 2554, น. 27)

ส่วนโลกทัศน์ของชาวไทยในแง่ที่ไม่ดีต่อเสือนั้นคือ เสือเป็นสัตว์ดุร้าย มี อันตราย และน่ากลัว เสือจึงถูกนำมาเปรียบเป็น คนร้าย คนชั่ว และภัยอันตราย ดังปรากฏให้เห็นใน ข้อมูลความหมายเปรียบเทียบที่ว่า

4. อยู่ในปากเสือปากหมี หมายถึง ตกอยู่ในที่คับขัน อยู่ในที่อันตราย ตกอยู่ใน อันตราย (ขุนวิจิตรมาตรา, 2543, น. 662)
5. หนีเสือปะจระเข้ หมายถึง หนีภัยอันตรายอย่างหนึ่งแล้วต้องพบภัย อันตรายอีกอย่างหนึ่ง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2553, น. 108)
6. เสือ สิงห์ กระทั่ง แรด หมายถึง คนเลวทราม ชี้โก่งและอันตราย (อุดมพร อมรธรรม, 2556, น. 302)

7. เสือในร่างสมัน หมายถึง คนร้ายที่ปลอมมาในร่างของคนดี (ยิ่งลักษณ์ งามดี, 2531, น. 91)

8. เสือสาว หมายถึง ผู้หญิงที่มีนิสัยดุร้าย

9. เสือผู้หญิง หมายถึง ผู้ชายที่มีความสามารถในการเกี่ยวพาราสิผู้หญิงและมักคบหากับผู้หญิงหลายคน

เนื่องด้วยประเทศไทยเป็นประเทศที่มีทรัพยากรธรรมชาติทั้งป่าไม้ และ แม่น้ำ จึงเป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่านานาชนิด รวมถึงสัตว์ดุร้ายต่าง ๆ เช่น เสือ สิงโต หมาป่า เป็นต้น เสือ เป็นสัตว์ที่อาศัยอยู่ในป่า บางครั้งก็ออกมาหากินตามหมู่บ้าน เสือเป็นสัตว์อันตราย ดุร้าย และเป็นผู้ล่า ชาวไทยจึงมีโลกทัศน์ต่อเสือทั้งในด้านที่ดีและไม่ดี

จากจำนวนข้อมูลความหมายเปรียบเทียบของเสือ พบว่า มีข้อมูลที่เสือถูก นำมาเปรียบเทียบและมีความหมายในทางที่ดี จำนวน 13 ข้อมูล ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 22.1 ส่วนข้อมูลที่เสือ ถูกนำมาเปรียบเทียบและมีความหมายในทางที่ไม่ดี จำนวน 46 ข้อมูล ซึ่งคิดเป็น ร้อยละ 77.9 จึงอาจกล่าวได้ว่า ชาวไทยมีทัศนคติในทางที่ไม่ดีกับเสือ

(2) หมา

สัตว์ที่ถูกนำมาเปรียบเทียบมากที่สุดเป็นอันดับสองในภาษาไทยได้แก่ หมา มีความหมายเปรียบเทียบในทางที่ไม่ดี ดังปรากฏในข้อมูลความหมายเปรียบเทียบที่ว่า

1. ชี้อแล้วกลบเป็นแมว ชี้อแล้วแจวเป็นหมา หมายถึง คนดี ทำแต่สิ่งที่ดี ตรงข้ามกับคนชั่ว (ประเทือง คล้ายสุบรรณ, 2554, น. 24)
2. หมาเห่าใบตองแห้ง หมายถึง คนที่พูดเอะอะเป็นที่ว่าเก่งไปอย่างนั้นเอง ไม่มีทางทำอะไรได้ (ขุนวิจิตรมาตรา, 2543, น. 609)
3. หมาจันตรอก หมายถึง คนที่ไม่มีทางไป จึงหันสู้เพื่อเอาตัวรอด (มัทรี ตุลยาทร, 2533, น. 55)
4. หมาบ้าพาลกระแฉ่ง หมายถึง คนพาลหาเรื่อง (ประเทือง คล้ายสุบรรณ, 2554, น. 35)
5. หมาสองราง หมายถึง คนที่ทำตัวเข้าด้วยทั้งสองฝ่าย (ปาริชาติ วรุณจิต, 2530, น.66)
6. หมาหัวเน่า หมายถึง คนที่เป็นที่รังเกียจ เข้ากับใครไม่ได้ (มัทรี ตุลยาทร, 2533, น. 55)

7. ปากหมา หมายถึง คนที่ชอบพูดจาว่าร้ายคนอื่น พูดเรื่องที่ไม่ควรพูด พูดไม่สร้างสรรค์ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2554, น. 72-73)

8. หมาหงอย หมายถึง คนที่มีอาการเหงาหงอย ไม่ร่าเริง

9. หมาหมู่ หมายถึง กลุ่มคนที่ทำร้ายผู้อื่นที่มีจำนวนคนน้อยกว่า

หมาหรือสุนัขเป็นสัตว์เลี้ยงของมนุษย์ คนไทยนิยมเลี้ยงหมากันมาอย่างช้านาน ทำให้ในประเทศไทยมีหมาเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งตามวัด และเขตบ้านเรือนของประชาชน ถึงแม้คนไทยและหมาจะมีความใกล้ชิดกันมาก แต่หมาก็กยังคงเป็นสัตว์ คนถือว่าสัตว์เป็นสิ่งมีชีวิตที่อยู่ต่ำกว่าคน และใช้สัญชาตญาณมากกว่าเหตุผล ดังนั้น ความหมายเปรียบเทียบของหมาจึงมีความหมายในทางที่ไม่ดี

จากจำนวนข้อมูลความหมายเปรียบเทียบของหมา พบว่า มีข้อมูลที่หมาถูกนำมาเปรียบเทียบจำนวน 47 ข้อมูล และมีความหมายในทางที่ไม่ดี จำนวน 47 ข้อมูล ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 100 จึงอาจกล่าวได้ว่า ชาวไทยมีทัศนคติในทางที่ไม่ดีกับหมา

(3) ไก่

ไก่ถือเป็นสัตว์เลี้ยงที่มักจะถูกใช้ประโยชน์จากมนุษย์เพื่อเป็นอาหาร ความหมายเปรียบเทียบของไก่มักมีความหมายไปในทางที่อ่อนแอ รู้ไม่เท่าทันคนอื่น หรือไม่ฉลาด จึงถูกใช้ประโยชน์อยู่เสมอ ดังต่อไปนี้

1. ไก่รองบ่อน หมายถึง เป็นตัวสำรองเวลาที่ขาดแคลน (ประทีอง คล้ายสุบรรณ, 2554, น. 17)

2. ไก่อ่อน หมายถึง คนที่ด้อยชั้นเชิงหรือเล่ห์เหลี่ยม (ประทีอง คล้ายสุบรรณ, 2554, น. 17)

3. ลูกไก่ในกำมือ หมายถึง คนที่ตกอยู่ในอำนาจของผู้อื่น (ประทีอง คล้ายสุบรรณ, 2554, น. 18)

4. สมภารกินไก่วัด หมายถึง คนที่ได้หญิงในปกครองเป็นภรรยา (ประทีอง คล้ายสุบรรณ, 2554, น. 18)

5. หมาหยอกไก่ หมายถึง อาการที่ชายหยอกล้อหญิงสาวเป็นที่เล่นที่จริง (ยิ่งลักษณ์ งามดี, 2531, น. 96)

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบข้อมูลความหมายเปรียบเทียบของไก่ที่หมายถึงผู้หญิงหรือผู้ชายที่เจ้าชู้และมีเล่ห์เหลี่ยม ได้แก่

6. ไก่แก่ แม่ปลาช่อน หมายถึง หญิงค่อนข้างมีอายุ แต่มีมารยาและเล่ห์เหลี่ยมมาก และมีกิริยาจัดจ้าน (ยิ่งลักษณ์ งามดี, 2531, น. 10)

7. เจ้าชู้ไก่แจ้ หมายถึง ผู้ชายที่มีนิสัยเจ้าชู้ เกี่ยวผู้หญิงไปมา (จันทิมา น่วมศรีนวล, 2554, น. 60)

สังคมไทยในสมัยก่อนนิยมเลี้ยงไก่ไว้เพื่อบริโภคเองในครัวเรือน ไก่เป็นสัตว์ชนิดหนึ่งที่คนไทยนิยมบริโภค ทั้งเนื้อไก่และไข่ไก่ ชาวไทยจึงมีความคุ้นเคยกับไก่จนมองเห็นพฤติกรรมบางอย่างของไก่ จึงนำเอาพฤติกรรมของไก่มาใช้ในการเปรียบเทียบ โลกทัศน์ของชาวไทยต่อไก่เป็นไปในทางที่ไม่ดี ไก่เป็นสัตว์ที่ไม่ดุร้าย ไก่ถูกใช้ประโยชน์เพื่อไว้เป็นอาหารของคนและสัตว์อื่น ๆ ไก่จึงมักถูกนำมาเปรียบเทียบเป็นคนที่อ่อนแอ รู้ไม่เท่าทันผู้อื่น

จากจำนวนข้อมูลความหมายเปรียบเทียบของไก่ พบว่า มีข้อมูลที่ไถูกนำมาเปรียบเทียบจำนวน 26 ข้อมูล โดยมีความหมายในทางที่ดี จำนวน 5 ข้อมูล ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 19.2 ส่วนความหมายเปรียบเทียบของไก่ในทางที่ไม่ดีมีจำนวน 21 ข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 80.8 จึงอาจกล่าวได้ว่าชาวไทยมีทัศนคติในทางที่ไม่ดีกับไก่

(4) ช้าง

1. ช้างเผือกไม่ได้เกิดในกรุง หมายถึง คนดีมีชีวิขามาจากตามชนบท (ประเทือง คล้ายสุบรรณ, 2530, น.22)

ในขณะที่เดียวกันช้างก็ยังถูกเปรียบเป็นเหตุการณ์หรือเรื่องราวที่ใหญ่โต เพราะช้างเป็นสัตว์ตัวใหญ่ การรับมือกับช้างจึงเป็นเรื่องยากหรือเกินกำลังของคนที่จะจัดการได้ ดังปรากฏให้เห็นในข้อมูลความหมายเปรียบเทียบที่ว่า

2. ুদ্ধทางช้าง หมายถึง ห้ามหรือขัดขวางสิ่งที่เกินกำลังตัวเอง (ประเทือง คล้ายสุบรรณ, 2530, น. 22)

3. จับช้างกลางแปลง หมายถึง ทำสิ่งที่ไม่มีความสำเร็จได้ (ประเทือง คล้ายสุบรรณ, 2530, น. 22)

4. มีกำลังดุจช้างสาร หมายถึง มีพลังกำลังมาก

ถึงแม้คนไทยจะให้ความสำคัญและยกย่องช้างมาก แต่คนไทยก็มีโลกทัศน์ต่อช้างในทางที่ไม่ดีเช่นกัน คนไทยมองเห็นพฤติกรรมดุร้ายของช้างในขณะที่ยกย่องช้างที่ทำงานที่ให้อันตรายคนและสิ่งรอบข้าง จึงนำเอาพฤติกรรมที่ให้อันตรายของช้างมาเปรียบเป็นคนเกเร ทำลายข้าวของดังความหมายเปรียบเทียบต่อไปนี้

5. ช้างเหลือขอ หมายถึง คนเกเร (ประเทือง คล้ายสุบรรณ, 2530, น. 22)

6. เสือหลายห้าง ช้างหลายโรง หมายถึง คนที่แสดงกิริยาเอะอะดั่งดั่ง (ประเทือง คล้ายสุบรรณ, 2530, น. 33)

ช้างเป็นสัตว์ป่าที่มีขนาดใหญ่ คนไทยในสมัยก่อนนิยมจับช้าง หรือที่เรียกว่า คล้องช้างมาเลี้ยงไว้เพื่อใช้งาน ช้างเป็นสัตว์ที่มีกำลังมาก และถูกใช้เป็นพาหนะตั้งแต่สมัยโบราณ คนไทยมีโลกทัศน์ต่อช้างทั้งในทางที่ดีและไม่ดี ช้างเป็นสัตว์ตัวใหญ่ มีอำนาจและกำลังมาก ช้างจึงถูกนำมาเปรียบเป็นคนเก่ง ส่วนโลกทัศน์ในด้านที่ไม่ดี คนไทยมองว่าช้างเป็นสัตว์ที่ดุร้ายเมื่อโกรธ และสามารถทำอันตรายกับมนุษย์ได้ ช้างจึงถูกนำมาเปรียบเป็นคนเกเรเช่นเดียวกัน

จากจำนวนข้อมูลความหมายเปรียบเทียบของช้าง พบว่า มีข้อมูลที่ช้างถูกนำมาเปรียบเทียบจำนวน 24 ข้อมูล โดยมีความหมายในทางที่ดี จำนวน 5 ข้อมูล ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 20.8 ส่วนความหมายเปรียบเทียบของช้างในทางที่ไม่ดีมีจำนวน 10 ข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 79.2 จึงอาจกล่าวได้ว่า ชาวไทยมีทัศนคติในทางที่ไม่ดีกับช้าง

(5) แมว

1. ชี้อแล้วกลบเป็นแมว ชี้อแล้วแจวเป็นหมา หมายถึง คนดี ทำแต่สิ่งที่ดี ตรงข้ามกับคนชั่ว (ประเทือง คล้ายสุบรรณ, 2554, น. 24)

ขณะเดียวกันคนไทยมองว่าแมวก็นิสัยเจ้าเล่ห์ จึงนำแมวมาเปรียบเป็นคนเจ้าเล่ห์ คดโกง ไม่น่าไว้ใจ ดังปรากฏให้เห็นในข้อมูลความหมายเปรียบเทียบดังต่อไปนี้

2. ชื่อเหมือนแมวนอนหวด หมายถึง คนคดโกงที่ท้าวว่าชื่อตรง (ประเทือง คล้ายสุบรรณ, 2554, น. 28)

3. ผากปลาไว้กับแมว หมายถึง ไว้ใจคนที่ไม่ควรไว้ใจ (ประเทือง คล้ายสุบรรณ, 2554, น. 28)

4. แมวยั่ว หมายถึง ผู้หญิงที่มักยั่วชวนผู้ชายให้มาติดพัน

แมวเป็นสัตว์ชนิดหนึ่งที่คนไทยนิยมเลี้ยงไว้ ในสมัยก่อนคนไทยเลี้ยงแมวไว้เพื่อจับหนูที่เข้ามาขโมยกัดกินอาหารและทำลายข้าวของของคน แต่เมื่อเวลาผ่านไปวัตถุประสงค์ในการเลี้ยงแมวได้เปลี่ยนไปเพื่อความสำเร็จ โดยมนุษย์เลี้ยงแมวไว้เพื่อเป็นเพื่อนแก้เหงา คนจึงมีความใกล้ชิดกับแมวมาก และมองเห็นพฤติกรรมของแมว คนไทยจึงมีโลกทัศน์ทั้งในทางที่ดีและไม่ดีต่อแมว สำหรับ

โลกทัศน์ในทางที่ดี คนไทยมองว่าแมวเป็นสัตว์รักสะอาด ใฝ่ทำบา แมวจึงถูกนำมาเปรียบเทียบกับคนดี ดังปรากฏในข้อมูลความหมายเปรียบเทียบที่ว่า

จากจำนวนข้อมูลความหมายเปรียบเทียบของแมว พบว่า มีข้อมูลที่แมวถูกนำมาเปรียบเทียบกับจำนวน 23 ข้อมูล โดยมีความหมายในทางที่ดี จำนวน 2 ข้อมูล ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 8.7 ส่วนความหมายเปรียบเทียบของแมวในทางที่ไม่ดีมีจำนวน 21 ข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 91.3 จึงอาจกล่าวได้ว่า ชาวไทยมีทัศนคติในทางที่ไม่ดีกับแมว

(6) งู

1. งูเห่าซ่อนเคียร หมายถึง คนชั่วซ่อนความร้ายกาจเอาไว้ (ประเทือง คล้ายสุบรรณ, 2554, น. 17)
2. จับงูข้างทาง หมายถึง ทำสิ่งที่เสี่ยงต่ออันตราย (ราชบัณฑิตยสถาน, 2553, น. 26)
3. งูพิษมิตรคด หมายถึง คนชั่ว (ประเทือง คล้ายสุบรรณ, 2554, น. 20)
4. ลากงูตามหลัง หมายถึง คบคนชั่วเป็นพวก (ประเทือง คล้ายสุบรรณ, 2554, น. 18)

งูเป็นสัตว์เลื้อยคลานที่พบเห็นได้ทั่วไปตามที่รกทึบ หรือที่ชื้นแฉะ มีทั้งชนิดที่มีพิษและไม่มีพิษ ถึงแม้งูบางชนิดจะไม่มีพิษ แต่ชาวไทยก็มองว่า งูเป็นสัตว์อันตราย ดุร้าย และสามารถทำร้ายคนและสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ ได้ งูจึงถูกนำมาเปรียบเทียบกับคนร้าย คนชั่ว และภัยอันตราย

จากจำนวนข้อมูลความหมายเปรียบเทียบของงู พบว่า มีข้อมูลที่ถูกนำมาเปรียบเทียบกับมีความหมายในทางที่ไม่ดี จำนวน 12 ข้อมูล ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 100 จึงอาจกล่าวได้ว่า ชาวไทยมีทัศนคติในทางที่ไม่ดีกับงู

(7) จระเข้

1. จระเข้ขว้างคลอง หมายถึง คนที่ไปขัดขวางผู้อื่น (ประเทือง คล้ายสุบรรณ, 2530, น. 21)
2. จระเข้พาดหาง หมายถึง คนที่ใช้อำนาจหรือกำลังระรานโดยไม่เลือกหน้า (ประเทือง คล้ายสุบรรณ, 2554, น. 18)
3. หนีเสือปะจระเข้ หมายถึง หนีภัยอันตรายอย่างหนึ่ง แล้วต้องพบภัยอันตรายอีกอย่างหนึ่ง (ยิ่งลักษณ์ งามดี, 2531, น. 95)

4. จระเข้ค้ำคลอง หมายถึง ผู้ที่ขอบวางตัวใหญ่โตเกินไปยอมมีอุปสรรคในการดำรงตนในสังคม (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, น. 290)

จระเข้เป็นสัตว์ที่อาศัยได้ทั้งบนบกและในน้ำ จระเข้เป็นสัตว์ที่ว่ายน้ำเก่ง ดังนั้นในสมัยก่อนจึงพบจระเข้ได้ตามแหล่งน้ำต่าง ๆ ดังที่ มองเซญอร์ ปาเลอกัวซ์ (2552, น. 122) กล่าวในบันทึกว่า “จระเข้มีอยู่ในแม่น้ำทุกสายของประเทศสยาม ตั้งแต่ปากอ่าวไปจนถึงในที่ที่มีน้ำพอที่มันจะกบดานอยู่ได้ และที่มีปลามากพอที่จะเป็นอาหารของมัน ” เนื่องจากจระเข้เป็นสัตว์ที่มีนิสัยดุร้าย กินเนื้อสัตว์เป็นอาหาร ชาวไทยจึงมีโลกทัศน์ว่าจระเข้เป็นสัตว์อันตราย โหดเหี้ยม จึงนำจระเข้มาใช้เปรียบเทียบกับคนชั่ว คนที่มีอำนาจ และภัยอันตราย

จากจำนวนข้อความความหมายเปรียบเทียบของจระเข้ พบว่า มีข้อมูลที่จระเข้ถูกนำมาเปรียบเทียบกับจำนวน 12 ข้อมูล โดยมีความหมายในทางที่ดี จำนวน 1 ข้อมูล ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 9.1 ส่วนความหมายเปรียบเทียบของจระเข้ในทางที่ไม่ดีมีจำนวน 10 ข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 90.9 จึงอาจกล่าวได้ว่าชาวไทยมีทัศนคติในทางที่ไม่ดีกับจระเข้

(8) วัวและควาย

1. โง่เป็นควาย หมายถึง โง่

2. สีซอให้ควายฟัง หมายถึง สั่งสอน แนะนำคนโง่มักไม่ได้ผล เสียเวลาเปล่า

(ราชบัณฑิตยสถาน, 2551, น.87)

นอกจากนี้คนไทยยังมองว่าวัวเป็นสัตว์ที่ตะกละ เห็นแก่กิน ดังที่ วรรัตน์ มหามนตรี (2557, น. 175) กล่าวว่า อาจมาจากลักษณะนิสัยของวัวที่เมื่อปล่อยให้ไปกินหญ้าก็จะก้มหน้าก้มตากินเพียงอย่างเดียว จึงปรากฏสำนวนที่สะท้อนโลกทัศน์ดังกล่าว ที่ว่า

3. วัวเห็นแก่หญ้า ชี้อ้าเห็นแก่กิน หมายถึง ตะกละตะกลาม ตั้งหน้าแต่จะกินท่าเดียว

สำนวนนี้มุ่งกล่าวเป็นเชิงตำหนิคนชั้นต่ำ โดยนำลักษณะนิสัยการกินของวัวมาเปรียบเทียบ (ขุนวิจิตรมาตรา, 2543, น. 535)

วัวและควายเป็นสัตว์พื้นเมืองในประเทศไทย ชาวไทยมักเลี้ยงวัวและควายเพื่อใช้งาน เช่น ไถนา และลากเกวียน บ้างก็เลี้ยงไว้เพื่อเป็นอาหาร วัวและควายเป็นสัตว์กินพืช รูปร่างใหญ่ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, น. 233) สามารถพบได้ตามทุ่งนา ถึงแม้วัวและควายจะมีประโยชน์ต่อคนไทย แต่คนไทยก็มีโลกทัศน์ว่า วัวและควายเป็นสัตว์ที่โง่ และตะกละ

จากจำนวนข้อมูลความหมายเปรียบเทียบของวัวและควาย พบว่า มีข้อมูลที่วัวและควาย ถูกนำมาเปรียบเทียบจำนวน 39 ข้อมูล โดยมีความหมายในทางที่ดี จำนวน 1 ข้อมูล ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 2.56 ส่วนความหมายเปรียบเทียบของวัวและควายในทางที่ไม่ดีมีจำนวน 38 ข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 97.44 จึงอาจกล่าวได้ว่า ชาวไทยมีทัศนคติในทางที่ไม่ดีกับวัวและควาย

(9) เหยี่ยว

เหยี่ยวเป็นสัตว์เลื้อยคลาน ตัวใหญ่ สีดำ มีลายดอกสีเหลืองพาดขวางหากินบริเวณใกล้แหล่งน้ำ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, น. 1309) เมื่อกล่าวถึงเหยี่ยว ชาวไทยมักนึกถึงความชั่ว สิ่งไม่ดีต่าง เหตุที่เหยี่ยวถูกนำมาเปรียบเทียบเป็นสิ่งชั่วร้าย Siripoj (2017, para. 11) กล่าวว่า คำอธิบายที่ชาวไทยได้ยินบ่อยครั้ง คือ ในสมัยโบราณ คนไทยนิยมปลูกบ้านเรือนอยู่ริมน้ำ โดยประเพณีแล้วนิยมเลี้ยงสัตว์ไว้ที่ไต้ถุนของเรือน ทั้งสัตว์เล็กสัตว์ใหญ่ ตัวเหยี่ยว จึงสามารถมาขโมยเอาสัตว์ของชาวบ้าน โดยเฉพาะสัตว์ปีก จำพวกเป็ดไก่ แล้วลากลงไปกินในน้ำ

จะเห็นได้ว่าที่มาของความหมายเปรียบเทียบของเหยี่ยว ที่หมายถึง “ความชั่ว” ยังไม่เป็นที่แน่ชัด แต่โลกทัศน์ของคนไทยที่มีต่อเหยี่ยว ก็มีลักษณะในทางที่ไม่ดี เหยี่ยวถูกมองว่าเป็นสัตว์ที่น่าเกลียด ไม่ควรเข้าใกล้ เหยี่ยวจึงกลายเป็นสัญลักษณ์ของความชั่วและกลายมาเป็นคำด่าทอในภาษาไทยจนถึงปัจจุบัน

5.1.2.2 โลกทัศน์เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม

สิ่งแวดล้อม หมายถึง สิ่งต่าง ๆ ทั้งทางธรรมชาติและทางสังคมที่อยู่รอบ ๆ มนุษย์มีทั้งดีและไม่ดี (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, น. 1191) เช่น ป่าไม้ ทุ่งนา แม่น้ำ เป็นต้น จากข้อมูลความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทย ผู้วิจัยพบว่า คนไทยมีโลกทัศน์เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่สะท้อนให้เห็นจากข้อมูลดังต่อไปนี้

1. น้ำพิ่งเรือ เสือพิ่งป่า หมายถึง พิ่งพาอาศัยกัน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2553, น. 51)
2. ข้าวพิ่งนา ปลาพิ่งน้ำ หมายถึง พิ่งพาอาศัยกัน (ประทีอง คล้ายสุบรรณ, 2530, น. 26)

จากสำนวนข้างต้น แสดงให้เห็นโลกทัศน์ของคนไทยว่า สิ่งแวดล้อมนอกจากจะเป็นแหล่งหาอาหารของมนุษย์แล้ว ยังเป็นที่พึ่งพาของสัตว์ต่าง ๆ อีกด้วย

3. ซื่อว้วนหน้านา ซื่อผ้าหน้าหนาว หมายถึง ซื่อของไม่คำนึงถึงกาลเวลาย่อมได้ของแพง, ทำอะไรไม่เหมาะสมกับกาลเวลา ย่อมได้รับความเดือดร้อน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2551, น. 27)

สำนวนนี้กล่าวถึง หน้านา หมายถึง ฤดูทำนา ตั้งแต่เดือนหกไปจนถึงเดือนสิบสอง วั้วและควายเป็นแรงสำคัญที่สุดในการทำนา ดังนั้น ซื่อวั้วและควายในฤดูทำนาย่อมได้ราคาแพง ซึ่งแสดงให้เห็นโลกทัศน์ของชาวไทยที่มีวิถีชีวิต หาเลี้ยงชีพอยู่กับทุ่งนา

วรารัชต์ มหามนตรี (2557, น. 184) ได้กล่าวถึงความสำคัญของแม่น้ำไว้ว่า คนไทยในสมัยก่อนมักปลูกสร้างบ้านเรือนและตั้งชุมชนอยู่ริมแม่น้ำลำคลองเพื่อใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำในอุปโภคบริโภคและคมนาคม แม่น้ำจึงมีบทบาทสำคัญต่อวิถีชีวิตของคนไทยเป็นอย่างมาก ผู้วิจัยพบข้อมูลความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ที่สะท้อนให้เห็นโลกทัศน์ดังกล่าว ดังต่อไปนี้

4. ถ่อแพไล่เสือ ถ่อเรือไล่จระเข้ หมายถึง ทำสิ่งที่ไม่อาจสำเร็จได้ หรือสำเร็จได้ยาก (ประเทือง คล้ายสุบรรณ, 2530, น. 21)

5. น้ำขึ้นปลากินมด น้ำลดมดกินปลา หมายถึง ยามขึ้นทำกับเขาไม่ได้อย่างไร ยามเซตาดกเขาก็ทำกับตัวไม่ตายนั่น (ขุนวิจิตรมาตรา, 2543, น. 287)

จากข้อมูลความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทยที่สะท้อนให้เห็นโลกทัศน์ ค่านิยม และทัศนคติของคนไทยที่มีต่อธรรมชาติ แสดงให้เห็นว่า คนไทยตั้งแต่สมัยโบราณดำรงชีวิตใกล้ชิดกับธรรมชาติ เพราะต้องพึ่งพิงธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในการหาทรัพยากรที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต

5.1.3 โลกทัศน์เกี่ยวกับการดำรงชีวิต

การดำรงชีวิตของคนไทยในสมัยก่อนเป็นไปด้วยความเรียบง่าย หาอาหารตามธรรมชาติ และทำมาหากินอยู่กับธรรมชาติ โดยโลกทัศน์ ค่านิยม และทัศนคติของคนไทยในด้าน ต่าง ๆ ทั้งการกินอยู่ และการทำงาน ปรากฏให้เห็นในข้อมูลความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ ดังต่อไปนี้

5.1.3.1 การกินอยู่

1. หุงข้าวประชดหมา ปิ้งปลาประชดแมว หมายถึง แกล้งให้มาก เพื่อประชดใครที่อยากได้มาก แล้วกลับเป็นผลเสียต่อตนเอง แต่เป็นผลดีกับคนนั้น (ขุนวิจิตรมาตรา, 2543, น. 640)

2. ผากปลาอย่างไว้กับแมว หมายถึง ผากสิ่งใดสิ่งหนึ่งไว้กับผู้ที่ชอบสิ่งนั้น ย่อมจะสูญเสียไป (ขุนวิจิตรมาตรา, 2543, น. 640)

3. เลี้ยงไก่ไว้กินไข่ เลี้ยงควายไว้ไถนา หมายถึง ทำสิ่งใดเพื่อหวังประโยชน์จากสิ่งนั้น (ประเทือง คล้ายสุบรรณ, 2530, น. 18)

4. ชุดบ่อล่อปลา หมายถึง ทำอุบายลวงให้หลงเชื่อตาม (ประเทือง คล้ายสุบรรณ, 2530, น. 26)

การประกอบอาหารของคนไทยเป็นไปด้วยความเรียบง่าย เช่น การต้ม ปิ้งย่าง และทำข้างให้สุกโดยการหุง นอกจากคนไทยจะหาอาหารจากธรรมชาติแล้ว เช่น จับปลา และล่าสัตว์แล้ว คนไทยยังนิยมปลูกข้าว และเลี้ยงสัตว์ไว้เพื่อเป็นอาหารอีกด้วย ซึ่งสะท้อนออกมาให้เห็นในความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทย

5.1.3.2 การทำงาน

การทำงานของคนไทยในสมัยก่อน ส่วนใหญ่เป็นการทำไร่ นา จับปลา และเลี้ยงสัตว์ ซึ่งตรงกับที่ มองเซญูร์ ปาเลอกัวซ์ (2552, น. 157) กล่าวถึงอาชีพของคนไทยว่า “คนไทยแท้ที่นั่นส่วนหนึ่งเป็นข้าราชการ อีกอย่างหนึ่งทำการค้าขาย แต่ส่วนใหญ่ทำสวนและทำนา” ข้อมูลความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ที่สะท้อนให้เห็นโลกทัศน์ และค่านิยมของคนไทยที่มีต่อการทำงานดังกล่าวข้างต้น มีดังต่อไปนี้

1. ทำนาอย่าเสียไร่ เลี้ยงไก่อย่าเสียรัง หมายถึง ทำอะไรควรให้ได้ประโยชน์บ้าง (ประเทือง คล้ายสุบรรณ, 2530, น. 18)

2. ทำนาออมข้าว ทำปลาออมเกลือ หมายถึง ไม่ยอมเสียสิ่งที่ดีควรเสียทำให้เสียผล (ประเทือง คล้ายสุบรรณ, 2530, น. 26)

นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังพบข้อมูลความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ที่สะท้อนให้เห็นระบบการทำงานที่ไม่สุจริตของคนไทยเช่นกัน ดังนี้

3. จิ้งจกตีนศาล หมายถึง คนที่หากินเล็ก ๆ น้อย ๆ กับคนที่มาติดต่อราชการ (ประเทือง คล้ายสุบรรณ, 2530, น. 39)

สำนวนนี้แสดงถึงการฉ้อโกงของข้าราชการไทยที่คอยหาผลประโยชน์จากคนที่มาติดต่อราชการ ข้าราชการที่มีหน้าที่ดูแลประชาชนกลับประพฤติชั่ว จึงถูกนำมาเปรียบกับจิ้งจก

กล่าวโดยสรุป โลกทัศน์ ค่านิยม และทัศนคติของชาวไทยที่ปรากฏในความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ มีทั้งสิ้น 3 ด้าน ได้แก่ โลกทัศน์เกี่ยวกับบุคคล โลกทัศน์เกี่ยวกับธรรมชาติ และโลกทัศน์เกี่ยวกับการดำรงชีวิต โดยข้อมูลความหมายเปรียบเทียบที่พบสะท้อนโลกทัศน์ของชาวไทยเพียงแค่ส่วนหนึ่งเท่านั้น โดยผู้วิจัยไม่พบข้อมูลความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ที่สะท้อนโลก

ทัศน์ที่เกี่ยวกับโคลง หรือไสยศาสตร์ แต่ไม่ได้หมายความว่าคนไทยจะไม่มีโลกทัศน์เกี่ยวกับโคลงและไสยศาสตร์ตามข้อมูลที่ปรากฏ

5.2 โลกทัศน์ ค่านิยม และทัศนคติของชาวอินโดนีเซีย

จากข้อมูลความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาอินโดนีเซียสะท้อนให้เห็นโลกทัศน์ของชาวไทยในด้านต่าง ๆ ทั้งในด้านบุคคล ด้านธรรมชาติและสังคม รวมถึงด้านการดำรงชีวิตของคนอินโดนีเซีย เป็นต้น ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

5.2.1 โลกทัศน์เกี่ยวกับบุคคล

ความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาอินโดนีเซียที่สะท้อนโลกทัศน์เกี่ยวกับบุคคล ผู้วิจัยพบว่า ชาวอินโดนีเซียมีโลกทัศน์เกี่ยวกับบุคคลที่มีลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

5.2.1.1 โลกทัศน์เกี่ยวกับคนที่มีฐานะและยศศักดิ์

จากข้อมูลความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ ผู้วิจัยพบว่า มีข้อมูลบางข้อมูลที่สะท้อนให้เห็นโลกทัศน์และค่านิยมยกย่องผู้ที่มีอำนาจ มีฐานะ และมียศศักดิ์ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

1. Anak harimau tidak akan menjadi anak kambing. ‘ลูกเสือไม่มีทางกลายเป็นลูกแพะ’ หมายถึง ลูกของคนที่มีอำนาจ ฐานะไม่มีทางกลายเป็นคนต่ำต้อย (Moh. Kusnadi Wasrie, p. 48)

2. Bagai harimau menyembunyikan kuku. ‘เหมือนเสือซ่อนเล็บ’ หมายถึง คนที่มีฐานะร่ำรวยแต่ไม่เปิดเผยฐานะของตน (Nur Arifin Chaniago, 1998, p. 141)

3. Cacing hendak menjadi naga. ‘ไส้เดือนอยากกลายเป็นนาค’ หมายถึง คนต่ำต้อยต้องการเทียบเท่าคนที่มีอำนาจ (Departmen Pendidikan Nasional, 2014, p. 234)

4. Seperti kambing dengan harimau. ‘เหมือนแพะกับเสือ’ หมายถึง คนที่ไม่มีอำนาจต่อสู้กับคนที่มีอำนาจ (Nur Arifin Chaniago, 1998, p. 179)

จากข้อมูลความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาอินโดนีเซียข้างต้น สะท้อนให้เห็นว่าสังคมอินโดนีเซียมีค่านิยมยกย่องผู้ที่มีอำนาจและมีฐานะเช่นเดียวกับสังคมไทย โดยเปรียบผู้ที่มีอำนาจและฐานะเป็นสัตว์ที่มีขนาดใหญ่ สัตว์ที่เป็นผู้ล่า เช่น harimau ‘เสือ’ naga ‘นาค’

ular ‘งู’ เป็นต้น ส่วนผู้ที่มีฐานะยากจน หรือผู้ที่ต่ำต้อยถูกเปรียบเป็นสัตว์ที่มีขนาดเล็ก หรือสัตว์ที่ตกเป็นเหยื่อของสัตว์อื่น เช่น cacing ‘ไส้เดือน’ kambing ‘แพะ’ เป็นต้น

5.2.1.2 โลกทัศน์เกี่ยวกับความรู้และสติปัญญา

จากข้อมูลความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาอินโดนีเซีย พบว่าชาวอินโดนีเซียใช้สัตว์ชนิดหนึ่งเพื่อเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงโลกทัศน์เกี่ยวกับความรู้และสติปัญญา ได้แก่

1. Kancil ‘กระจิง’ หมายถึง คนเก่งเฉลียวฉลาด (Departemen Pendidikan Nasional, 2014, p. 615)

ชาวอินโดนีเซียมองลักษณะของกระจิงที่ว่องไว มีไหวพริบสามารถหลบรอดจากกับดักของมนุษย์ได้ จึงนำคุณสมบัติของกระจิงมาเปรียบเป็นคนเก่ง ฉลาด ความหมายเปรียบเทียบของกระจิงในภาษาอินโดนีเซียสะท้อนให้เห็นว่าชาวอินโดนีเซียมีทัศนคติที่ดีต่อกระจิง

2. Seperti katak di bawah tempurung. ‘เหมือนกบใต้กะลา’ หมายถึง คนที่มีความรู้น้อย และมองเห็นโลกในวงแคบ (Departemen Pendidikan Nasional, 2014, p.634)

3. Kutu buku. ‘เห็บหนังสือ’ หมายถึง คนที่ชอบอ่านหนังสือ (Departemen Pendidikan Nasional, 2014, p.765)

5.2.2 โลกทัศน์เกี่ยวกับธรรมชาติ

ประเทศอินโดนีเซียเป็นประเทศหมู่เกาะที่ใหญ่ที่สุดในโลก ประกอบไปด้วยเกาะต่าง ๆ มากกว่า 13,667 เกาะ และเป็นเกาะที่มีมนุษย์อาศัยอยู่เพียง 922 เกาะ (เอลซา ไชนูติน, 2557, น. 5) ทำให้ประเทศอินโดนีเซียยังคงความอุดมสมบูรณ์ทางทรัพยากรธรรมชาติไว้อย่างมากมาย ประเทศอินโดนีเซียมีความหลากหลายทางทรัพยากรเป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นสัตว์ป่าหรือพืชพรรณนานาชนิด เนื่องจากประเทศอินโดนีเซียมีพื้นที่ที่เป็นป่าไม้มากกว่าร้อยละ 88 ของพื้นที่ทั้งหมด (เอลซา ไชนูติน, 2557, น. 17) เนื่องด้วยความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติบนหมู่เกาะอินโดนีเซีย ทำให้ชาวอินโดนีเซียมีความผูกพันอยู่กับธรรมชาติ ชาวอินโดนีเซียดำเนินชีวิตเคียงคู่กับธรรมชาติมาเป็นเวลานาน ทำให้ปรากฏข้อมูลสิ่งที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติในรูปแบบภาษาไม่ว่าจะเป็นวรรณกรรม สำนวนและสุภาษิต

จากการวิเคราะห์ข้อมูลความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาอินโดนีเซีย ผู้วิจัยพบว่าความหมายเปรียบเทียบของสัตว์สะท้อนให้เห็นโลกทัศน์ ค่านิยม และทัศนคติของชาวอินโดนีเซียที่มีต่อธรรมชาติ สามารถแบ่งออกได้เป็นโลกทัศน์ ที่มีต่อสัตว์ และต่อสิ่งแวดล้อม ดังรายละเอียดต่อไปนี้

5.2.2.1 โลกทัศน์เกี่ยวกับสัตว์

จากการวิเคราะห์ข้อมูลความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาอินโดนีเซีย ผู้วิจัยพบว่าสัตว์ที่นำมาใช้ในการเปรียบเทียบส่วนใหญ่เป็นสัตว์ที่อยู่ในกลุ่มสัตว์บก พบสัตว์ทั้งสิ้น 33 ชนิด โดยเป็นสัตว์ที่มนุษย์เลี้ยงไว้ภายในบริเวณที่พักอาศัย เช่น แมว ไก่ หมา เป็นต้น สัตว์ที่ใช้แรงงาน เช่น วัว ควาย ช้าง ม้า เป็นต้น รวมถึงสัตว์ป่า เช่น กระเจง กวาง ชะมด แรด เสือ สิงโต

โลกทัศน์ของชาวอินโดนีเซียที่มีต่อสัตว์ส่วนใหญ่เป็นไปในทางที่ไม่ดี จากการวิเคราะห์ข้อมูลความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาอินโดนีเซียทั้งสิ้น 420 ข้อมูล พบว่าความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาอินโดนีเซียจำนวน 397 ข้อมูลมีความหมายในทางที่ไม่ดี โดยสัตว์ถูกนำมาเปรียบเป็นหลายสิ่ง เช่น คน คุณลักษณะของคน การกระทำ สถานที่ เหตุการณ์ ภัยอันตราย เป็นต้น จากบทที่ 4 พบว่าสัตว์ที่ถูกนำมาเปรียบเทียบในภาษาอินโดนีเซียมากที่สุด ได้แก่ Ayam ‘ไก่’ พบข้อมูลจำนวน 46 ข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 10.95 รองลงมา ได้แก่ Anjing ‘หมา’ พบข้อมูลจำนวน 30 ข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 7.14 Kucing ‘แมว’ พบข้อมูลจำนวน 22 ข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 5.23 Harimau/macan ‘เสือ’ พบข้อมูลจำนวน 21 ข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 5 Gajah ‘ช้าง’ และ Ikan ‘ปลา’ พบข้อมูลในจำนวนเท่ากัน ได้แก่ 18 ข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 4.29 ตามลำดับ โลกทัศน์ และทัศนคติของชาวอินโดนีเซียที่มีต่อสัตว์ชนิดต่าง ๆ ได้สะท้อนให้เห็นผ่านข้อมูลความหมายเปรียบเทียบดังต่อไปนี้

(1) Ayam ‘ไก่’

จากข้อมูลความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาอินโดนีเซีย สัตว์ที่ถูกนำมาเปรียบเทียบมากที่สุดได้แก่ ไก่ โดยชาวอินโดนีเซียมีโลกทัศน์ต่อไก่ทั้งในด้านที่ดีและไม่ดี สำหรับโลกทัศน์ในด้านที่ดี ดังตัวอย่างที่ว่า

1. Merdeka ayam ‘ไก่อิสระ’ หมายถึง คนที่มีอิสระเสรี (J.S. Badudu, 2009, p.27)

สำหรับโลกทัศน์ของชาวอินโดนีเซียที่มีต่อไก่ในทางที่ไม่ดี พบว่า ไก่ถูกนำมาเปรียบเป็นคนที่ไม่มีคุณภาพ คนขี้ขลาด โสเภณี ความไม่เป็นระเบียบ ดังข้อมูลความหมายเปรียบเทียบที่ว่า

2. Ayam bertelur di padi mati kelaparan. ‘ไก่ออกไข่ที่รวงข้าว ตายเพราะความหิว’ หมายถึง คนที่ไม่มีคุณภาพในชีวิต (Nur Arifin Chaniago, 1998, p.36)

3. Ayam kampus ‘ไก่มหาวิทยาลัย’ หมายถึง นักศึกษาหญิงที่ค้าบริการทางเพศ (Departemen Pendidikan Nasional, 2014, p.105)

4. Pucat lesi seperti ayam kena lengit. ‘ซีดเหมือนไก่เป็นโรค’ หมายถึง อาการหน้าซีด (Arief Bachtiar, 2004, p.90)

5. Seperti ayam betina. ‘เหมือนไก่ตัวเมีย’ หมายถึง คนซึ่กั้ว (Syamsul Hidayatullah, p.17)

ไก่เป็นสัตว์ที่ถูกเลี้ยงไว้อย่างแพร่หลายในประเทศอินโดนีเซีย ไก่ถูกใช้ประโยชน์หลากหลาย เพื่อเป็นอาหารของมนุษย์ ทั้งผลผลิตของไก่และเนื้อไก่ซึ่งถือเป็นเนื้อสัตว์หลักชนิดหนึ่งที่ถูกบริโภคมากที่สุดในประเทศอินโดนีเซีย อีกทั้งไก่อังถูกเลี้ยงไว้เพื่อการแข่งขันอีกด้วย ทำให้ชาวอินโดนีเซียมีความใกล้ชิดกับไก่ จึงนำพฤติกรรมต่าง ๆ ของไก่มาใช้ในการเปรียบเทียบ ไก่ถูกเปรียบเทียบเป็นหลายสิ่ง เช่น คน อាកการ การกระทำ เหตุการณ์ เป็นต้น โดยโลกทัศน์ของชาวอินโดนีเซียที่มีต่อไก่มีทั้งในแง่ดีและแง่ที่ไม่ดี สำหรับโลกทัศน์ในแง่ดี ไก่ถูกเปรียบเทียบเป็นคนที่มืออิสระ

จากจำนวนข้อมูลความหมายเปรียบเทียบของไก่ พบว่า มีข้อมูลที่ไก่อูกนำมาเปรียบเทียบจำนวน 46 ข้อมูล โดยมีความหมายในทางที่ดี จำนวน 4 ข้อมูล ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 8.70 ส่วนความหมายของไก่อูกนำมาเปรียบเทียบและมีความหมายในทางที่ไม่ดีมี จำนวน 42 ข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 91.3 จึงอาจกล่าวได้ว่า ชาวอินโดนีเซียมีทัศนคติในทางที่ไม่ดีกับไก่

(2) Kucing ‘แมว’

1. Bagai kucing tidur di bantal. ‘เหมือนแมวนอนบนหมอน’ หมายถึง คนที่มีชีวิตสุขสบาย (Nur Arifin Chaniago, 1998, p.209)

สำหรับโลกทัศน์ของชาวอินโดนีเซียต่อแมวในแง่ที่ไม่ดี ชาวอินโดนีเซียมองว่าแมวเป็นสัตว์เจ้าเล่ห์ และบางครั้งก็ซึ่กั้ว ดังปรากฏในข้อมูลความหมายเปรียบเทียบที่ว่า

2. Malu-malu kucing. ‘ขี้อายเหมือนแมว’ หมายถึง คนที่แกล้งทำเป็นไม่สนใจสิ่งใดสิ่งหนึ่ง แต่จริง ๆ แล้วต้องการสิ่งนั้นมาก (J.S. Badudu, 2009, p.181)

3. Bagai kucing dibawakan lidi. ‘เหมือนแมวเจอใบมะพร้าว’ หมายถึง คนที่มีนิสัยซึ่กั้ว (Nur Arifin Chaniago, 1998, p.209)

แมวเป็นสัตว์เลี้ยงชนิดหนึ่งที่ชาวอินโดนีเซียนิยมเลี้ยงอย่างมาก เนื่องด้วยแมวถือว่าเป็นสัตว์ที่มีวิญญาณบริสุทธิ์ อีกทั้งแมวเป็นสัตว์ที่ท่านนปีมุฮัมมัด ผู้นำทางศาสนาอิสลามชื่นชอบ (สุชาติ เศรษฐมาลินี, ย่อหน้าที 2) ชาวอินโดนีเซียมีโลกทัศน์ต่อแมวทั้งในแง่ที่ดีและไม่ดี สำหรับโลกทัศน์

ในแง่ดี ชาวอินโดนีเซียมองว่าแมวเป็นสัตว์ที่มีนิสัยรักสงบ รักความสะอาด จึงนำนิสัยแมวมาเปรียบเป็นคนที่มีความสุขสบาย อย่างไรก็ตามชาวอินโดนีเซียก็มองว่าแมวเป็นสัตว์เจ้าเล่ห์ จึงนำแมวมาเปรียบเป็นคนที่แก่งทำเป็นไม่สนใจสิ่งใดสิ่งหนึ่ง แต่จริง ๆ แล้วต้องการสิ่งนั้นมาก

(3) Harimau ‘เสือ’

ชาวอินโดนีเซียมีโลกทัศน์ต่อเสือทั้งในแง่ที่ดีและไม่ดี สำหรับโลกทัศน์ในแง่ที่ดี ชาวอินโดนีเซียมองว่าเสือเป็นสัตว์ที่รักลูก จึงปรากฏสำนวนที่ว่าด้วยการเลี้ยงลูกของเสือ ดังนี้

1. Harimau tak akan memakan anaknya. ‘เสือไม่กินลูกของมันเอง’ หมายถึง ไม่มีพ่อแม่คนไหนที่จะทำให้ลูกตนเองเดือดร้อน (Nur Arifin Chaniago, 1998, p.141)

ขณะเดียวชาวอินโดนีเซียก็มีโลกทัศน์ในแง่ที่ไม่ดีเกี่ยวกับเสือ เพราะเสือเป็นสัตว์ป่า กินเนื้อ และดุร้าย ชาวอินโดนีเซียจึงนำเสือมาเปรียบเป็นคนที่น่ากลัว และภัยอันตราย ดังที่ปรากฏในข้อมูลความหมายเปรียบเทียบของเสือดังต่อไปนี้

2. Bagai harimau beranak muda. ‘เหมือนเสือมีลูกอ่อน’ หมายถึง ผู้หญิงที่มีนิสัยดุร้าย (Moh. Kusnadi Wasrie, p.48)

3. Menolong orang ditangkap harimau. ‘ช่วยเหลือคนที่ถูกเสือจับ’ หมายถึง ช่วยเหลือคนที่ทำผิด สุดท้ายตนเองก็ได้รับอันตราย (Arief Bachtiar, 2014, p.78)

4. Membesarkan anak harimau. ‘เลี้ยงลูกเสือ’ หมายถึง ช่วยเหลือคนที่ไม่รู้จักระเบียบแล้วอาจจะกลับมาทำร้ายคนที่ให้ความช่วยเหลือ (Nur Arifin Chaniago, 1998, p.141)

5. Di laut jadi buaya, di darat jadi harimau. ‘อยู่ในทะเลเป็นจระเข้ อยู่บนบกเป็นเสือ’ หมายถึง คนชั่ว ไม่ว่าจะอยู่ที่ไหนก็เป็นคนชั่ว (Arief Bachtiar, 2014, p.43)

ประเทศอินโดนีเซียเป็นประเทศที่มีป่าไม้อุดมสมบูรณ์ ความอุดมสมบูรณ์ของป่าไม้ได้กลายมาเป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่ามากมายหลายชนิด เช่น เสือ ด้วยลักษณะนิสัยของเสือที่เป็นสัตว์นักล่า และกินเนื้อ ซึ่งสามารถทำอันตรายให้กับสิ่งมีชีวิตที่อยู่ใกล้เคียงได้ ชาวอินโดนีเซียจึงมีโลกทัศน์ต่อเสือในด้านที่ไม่ดี โดยเสือถูกนำมาเปรียบเป็นภัยอันตราย และคนร้ายที่สามารถทำให้ผู้ที่อยู่ใกล้ได้รับอันตรายได้ แต่อย่างไรก็ตามชาวอินโดนีเซียก็มีโลกทัศน์ในด้านที่ดีต่อเสือเช่นกัน โดยชาวอินโดนีเซียมองว่าเสือเป็นสัตว์ที่รักลูก จึงนำเสือมาเปรียบเป็นคนที่รักลูก

จากจำนวนข้อมูลความหมายเปรียบเทียบของเสือ พบว่า มีข้อมูลที่เสือถูกนำมาเปรียบเทียบจำนวน 20 ข้อมูล โดยมีความหมายในทางที่ดี จำนวน 4 ข้อมูล ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 20

ส่วนความหมายของสื่อที่ถูกนำมาเปรียบเทียบและมีความหมายในทางที่ไม่ดีมี จำนวน 16 ข้อมูล คิดเป็น ร้อยละ 80 จึงอาจกล่าวได้ว่า ชาวอินโดนีเซียมีทัศนคติในทางที่ไม่ดีกับสื่อ

(4) Gajah ‘ช้าง’

ความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาอินโดนีเซียที่ใช้ช้างในการเปรียบเทียบ แสดงให้เห็นถึงโลกทัศน์ของชาวอินโดนีเซียที่มีต่อช้าง ช้างเป็นสัตว์ป่าตัวใหญ่ มีพลังกำลังมาก ชาวอินโดนีเซียจึงนำช้างมาเปรียบเทียบเป็นคนที่มีความอำนาจ หรือเหตุการณ์หรือเรื่องราวที่ใหญ่โตที่เกินกำลังของคนที่จะจัดการได้ ดังความหมายเปรียบเทียบที่ว่า

1. Gajah berjuang sama gajah. Pelanduk mati di tengah-tengah. ‘ช้างสู้กับช้าง กระเจงตายอยู่ระหว่างกลาง’ หมายถึง ความขัดแย้งระหว่างคนที่มีอำนาจ สร้างความเสียหายให้แก่คนที่ไม่มีความอำนาจ (Nur Arifin Chaniago, 1998, p.118)

2. Gajah mati karena gadingnya. ‘ช้างตายเพราะงา’ หมายถึง ได้รับความเดือดร้อนเพราะศักดิ์ศรีของตนเอง (Nur Arifin Chaniago, 1998, p.118)

3. Seperti gajah masuk kampung. ‘ช้างเข้าหมู่บ้าน’ คนที่มีอำนาจ กระทำการอย่างไม่มีเหตุผลในพื้นที่ของคนที่อ่อนแอกว่า (Nur Arifin Chaniago, 1998, p.117)

4. Gajah terum tengah rumah. ‘ช้างคุกเข่าที่กลางบ้าน’ หมายถึง อาการประหม่าเมื่อต้องต้อนรับคนที่มีฐานะสูงส่ง (Nur Arifin Chaniago, 1998, p.118)

5. Menangkap gajah liar dengan gajah pula. ‘จะจับช้างป่า ต้องจับด้วยช้างป่าเหมือนกัน’ หมายถึง หากต้องการจับคนร้ายที่เก่งกาจ ต้องใช้คนร้ายที่เก่งเหมือนกันเป็นผู้จับ (Nur Arifin Chaniago, 1998, p.119)

จากจำนวนข้อมูลความหมายเปรียบเทียบของช้าง พบว่า มีข้อมูลที่ช้างถูกนำมาเปรียบเทียบจำนวน 18 ข้อมูล โดยมีความหมายในทางที่ดี จำนวน 4 ข้อมูล ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 22.22 ส่วนความหมายของช้างที่ถูกนำมาเปรียบเทียบและมีความหมายในทางที่ไม่ดีมี จำนวน 14 ข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 77.78 จึงอาจกล่าวได้ว่า ชาวอินโดนีเซียมีทัศนคติในทางที่ไม่ดีกับช้าง

(5) Buaya ‘จระเข้’

1. Adakah buaya menolak bangkai. ‘ไม่มีจระเข้ที่ปฏิเสธซากศพ’ หมายถึง คนชั่วก็จะทำความชั่วอยู่เสมอเมื่อมีโอกาส (Moh. Kusnadi Wasrie, p.27)

2. Di laut jadi buaya, di darat jadi harimau. ‘อยู่ในทะเลเป็นจระเข้ อยู่บนบกเป็นเสือ’ หมายถึง คนที่ชอบทำชั่ว ไม่ว่าจะอยู่ที่ไหนก็เป็นอันตราย (Moh. Kusnadi Wasrie, p.27)

ถึงแม้จระเข้จะถูกจัดว่าเป็นสัตว์เลื้อยคลาน แต่จระเข้ก็ว่ายน้ำเก่งและเร็ว ชาวอินโดนีเซียจึงมองว่าไม่มีสัตว์ตัวไหนที่สามารถว่ายน้ำได้เร็วอย่างจระเข้ได้ จึงนำความสามารถด้านการว่ายน้ำของจระเข้ มาเปรียบเป็นคนเก่ง คนฉลาด ดังข้อความความหมายเปรียบเทียบดังต่อไปนี้

3. Tak akan melawan buaya menyelam. ‘ไม่สามารถแข่งกับจระเข้ดำน้ำได้’ หมายถึง ไม่สามารถแข่งกับคนฉลาดได้ (Nur Arifin Chaniago, 1998, p.73)

จระเข้เป็นสัตว์ที่อาศัยอยู่ได้ทั้งบนบกและในน้ำ เนื่องจากจระเข้เป็นสัตว์ที่มีนิสัยดุร้าย กินเนื้อสัตว์เป็นอาหาร ชาวอินโดนีเซียจึงมีโลกทัศน์ว่าจระเข้เป็นสัตว์อันตราย โหดเหี้ยม จึงนำจระเข้มาใช้เปรียบเทียบกับคนชั่ว คนที่มีอำนาจ และภัยอันตราย แต่อย่างไรก็ตามชาวอินโดนีเซียก็มองว่าจระเข้เป็นสัตว์ที่ว่ายน้ำเก่งและเร็ว จึงนำจระเข้มาเปรียบเป็นคนเก่ง คนฉลาด

จากจำนวนข้อความความหมายเปรียบเทียบของจระเข้ พบว่า มีข้อมูลที่จระเข้ถูกนำมาเปรียบเทียบกับจำนวน 7 ข้อมูล โดยมีความหมายในทางที่ดี จำนวน 1 ข้อมูล ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 14.28 ส่วนความหมายของจระเข้ที่ถูกนำมาเปรียบเทียบกับมีความหมายในทางที่ไม่ดีมี จำนวน 6 ข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 85.72 จึงอาจกล่าวได้ว่า ชาวอินโดนีเซียมีทัศนคติในทางที่ไม่ดีกับจระเข้

(6) Kerbau ‘ควาย’

1. Seperti kerbau dicocok hidung. ‘เหมือนควายโดนเจาะจมูก’ หมายถึง คนโง่ที่มักจะเชื่อฟังทำตามผู้อื่นเสมอ (Nur Arifin Chaniago, 1998, p. 199)

2. Cerdik bagai ekor kerbau. ‘ฉลาดเหมือนหางของควายตัวหนึ่ง’ หมายถึง คนที่โง่มาก จนมักจะนำความเดือดร้อนมาให้ครอบครัว (Arief Bachtiar, 2004, p. 39)

นอกจากนี้ชาวอินโดนีเซียยังมีโลกทัศน์ว่าควายเป็นสัตว์สกปรก เพราะชอบแช่อยู่ในปลักโคลน จึงพบข้อความความหมายเปรียบเทียบที่สะท้อนโลกทัศน์ดังกล่าว ได้แก่

3. Seperti kerbau mandi. ‘เหมือนควายอาบน้ำ’ หมายถึง สกปรก (Syamsul Hidayatullah, p. 78)

ควายเป็นสัตว์สำคัญในระบบเกษตรกรรมของชาวอินโดนีเซีย เอลฮา ไชนูดิน (2557, น. 11-13) กล่าวว่า ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ระบบเกษตรกรรมของประเทศอินโดนีเซียไม่เปลี่ยนแปลงไปมากนัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปลูกข้าว ก็ยังอิงอยู่กับวิถีแบบดั้งเดิมที่เน้นเรื่องการพึ่งพิงสิ่งที่มีอยู่ในธรรมชาติ ชาวนาในประเทศอินโดนีเซียยังคงเดินลุยโคลนตามควายของตน และใช้คันไถไม่ในการไถนา ชาวอินโดนีเซียเลี้ยงควายเพื่อใช้งาน เช่น ไถนา และลากเกวียน บ้างก็เลี้ยงไว้เพื่อเป็นอาหาร

ควายเป็นสัตว์กินพืช รูปร่างใหญ่ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, น. 233) สามารถพบได้ตามทุ่งนา ถึงแม้ควายจะมีประโยชน์ต่อชาวอินโดนีเซีย แต่ชาวอินโดนีเซียก็มีโลกทัศน์ว่า ควายเป็นสัตว์ที่โง่

จากจำนวนข้อมูลความหมายเปรียบเทียบของควาย พบว่า มีข้อมูลที่ควายถูกนำมาเปรียบเทียบจำนวน 20 ข้อมูล โดยข้อมูลทั้งหมดมีความหมายในทางที่ไม่ดี คิดเป็นร้อยละ 100 จึงอาจกล่าวได้ว่า ชาวอินโดนีเซียมีทัศนคติในทางที่ไม่ดีกับควาย

(7) Biawak ‘เหี้ย’

ผู้วิจัยพบข้อมูลความหมายเปรียบเทียบของเหี้ยในภาษาอินโดนีเซียที่สะท้อนโลกทัศน์ของชาวอินโดนีเซียในด้านที่ไม่ดีต่อเหี้ย ดังต่อไปนี้

1. Bercabang bagai lidah biawak. ‘มีแฉกเหมือนลิ้นเหี้ย’ หมายถึง คนที่ชอบสร้างเรื่องให้ผู้อื่นต้องทะเลาะกัน (Nur Arifin Chaniago, 1998, p.67)

2. Biawak kudung masuk kampung. ‘เหี้ยเข้าหมู่บ้าน’ หมายถึง พฤติกรรมชั่วที่เป็นที่รับรู้กันทั่วไป (Moh. Kusrini Wasrie, p. 24)

3. Bagai memegang ekor biawak. ‘เหมือนจับหางเหี้ย’ หมายถึง ทำสิ่งที่ทำให้ตนเองเป็นอันตราย (Arief Bachtiar, 2014, p. 23)

4. Mendukung biawak hidup. ‘อุ้มเหี้ยมีชีวิต’ หมายถึง ทำบางสิ่งบางอย่างหรือมีลูกหรือภรรยาที่ทำให้เดือดร้อน (Departemen Pendidikan Nasional, 2014, p.186)

เหี้ย เป็นสัตว์เลื้อยคลานที่มีขนาดใหญ่ ชาวอินโดนีเซียมองว่าเหี้ยเป็นสัตว์ดุร้าย ชอบขโมยสัตว์เลื้อยของชาวบ้านเป็นอาหาร ชาวอินโดนีเซียจึงมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อเหี้ย ดังนั้นเหี้ยจึงถูกนำมาเปรียบเป็นความชั่วร้าย คนชั่ว และภัยอันตราย

จากจำนวนข้อมูลความหมายเปรียบเทียบของเหี้ย พบว่า มีข้อมูลที่เหี้ยถูกนำมาเปรียบเทียบ จำนวน 4 ข้อมูล โดยข้อมูลทั้งหมดมีความหมายในทางที่ไม่ดี จึงอาจกล่าวได้ว่า ชาวอินโดนีเซียมีทัศนคติในทางที่ไม่ดีกับเหี้ย

5.2.2.2 โลกทัศน์เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม

เอลซา ไชนูติน (2557, น. 3-18) กล่าวว่าสภาพภูมิศาสตร์ของประเทศอินโดนีเซียที่มีลักษณะเป็นประเทศหมู่เกาะ ล้อมรอบด้วยทะเล มีพื้นที่ป่าที่มีฝนตกชุก มีเทือกเขาและภูเขาไปจำนวนมากตั้งอยู่กระจัดกระจาย นอกจากนี้ป่าไม้ของอินโดนีเซียมีสัตว์ป่าอยู่หลายชนิด ด้วยความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติในหมู่เกาะอินโดนีเซีย ทั้งพื้นที่ป่า แหล่งน้ำ และสัตว์นานาชนิด จึงทำให้ปรากฏ

ข้อมูลความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ที่สะท้อนให้เห็นถึงความอุดมสมบูรณ์ของประเทศอินโดนีเซีย ดังตัวอย่างเช่น

1. Besar berudu di kubangan, besar buaya di lautan. ‘ลูกอ๊อดโตในบ่อน้ำ จระเข้โตในทะเล’ หมายถึง ทุกคนมักมีอำนาจในที่ที่ของตน

2. Itik berenang di laut, mati kehausan. ‘เป็ดว่ายน้ำในทะเล ตายด้วยความกระหาย’ หมายถึง คนที่มียศสูงและมีทรัพย์สมบัติมากมาย แต่กลับได้รับความลำบาก (Nur Arifin Chaniago, 1998, p. 160)

3. Seperti kijang lepas ke rimba. ‘เหมือนกวางหลุดเข้าป่า’ หมายถึง คนที่มีความสุขมากเพราะได้กลับไปยังบ้านเกิดของตน (Nur Arifin Chaniago, 1998, p. 204)

4. Rusa di hutan, kancah sudah terjerang. ‘กวางอยู่ในป่า ตั้งหม้อต้มน้ำแล้ว’ หมายถึง การคาดหวังถึงผลประโยชน์จากสิ่งที่ยังไม่ครอบครอง (Nur Arifin Chaniago, 1998, p. 325)

จากข้อมูลความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาอินโดนีเซียที่สะท้อนให้เห็นโลกทัศน์เกี่ยวกับธรรมชาติของชาวอินโดนีเซีย แสดงให้เห็นว่าชาวอินโดนีเซียดำรงชีวิตอยู่อย่างใกล้ชิดกับธรรมชาติ ส่วนโลกทัศน์ของชาวอินโดนีเซียที่มีต่อสัตว์มีทั้งในทางที่ดีและในทางที่ไม่ดี ชาวอินโดนีเซียมองว่าสัตว์บางชนิดขี้เกียจ และสกปรก เช่น ควาย แต่สัตว์บางชนิดดุร้าย และอันตราย เช่น จระเข้ และเสือด แต่ก็มีสัตว์บางชนิดที่ชาวอินโดนีเซียมองว่าเป็นสัตว์ที่ฉลาด และมีไหวพริบ เช่น เก้ง และสัตว์บางชนิดมีขนาดใหญ่ และมีกำลังมาก เช่น ช้าง โลกทัศน์ของชาวอินโดนีเซียที่มีต่อสัตว์ที่เกิดขึ้นนั้น ล้วนแล้วแต่เกิดจากการที่ชาวอินโดนีเซียสังเกตลักษณะนิสัย และพฤติกรรมของสัตว์ต่าง ๆ จากการใกล้ชิดกับสัตว์เหล่านั้น จนมองเห็นลักษณะที่ดี และไม่ดีของสัตว์ชนิดต่าง ๆ และนำเอาลักษณะของสัตว์มาใช้ในการเปรียบเทียบกับมนุษย์และสิ่งที่อยู่รอบตัวมนุษย์

5.2.3 โลกทัศน์เกี่ยวกับการดำรงชีวิต

ชาวอินโดนีเซียตามเกาะต่าง ๆ ดำรงชีวิตด้วยการเกษตร ปศุสัตว์ และประมงมาเป็นเวลานาน โดยผลผลิตทางการเกษตรของชาวอินโดนีเซียมีทั้ง น้ำมัน ข้าว กาแฟ เครื่องเทศ ในปัจจุบันชาวอินโดนีเซียผลิตข้าว และส่งออกไปยังเกาะต่าง ๆ (เอลซา ไชนุ ดิน, 2557, น. 18) โดยความหมายเปรียบเทียบที่สะท้อนให้เห็นถึงโลกทัศน์เกี่ยวกับการดำรงชีวิตของชาวอินโดนีเซียมีดังต่อไปนี้

5.2.3.1 โลกทัศน์เกี่ยวกับการดำรงชีวิตของชาวอินโดนีเซียที่พึ่งพิงอยู่กับธรรมชาติ

1. Asal ayam pulang ke lesung, asal itik ke pelimbahan. ‘เป็นไก่กลับไปนา เป็นเป็ดกลับไปบ่อโคลน’ หมายถึง เป็นเรื่องยากที่จะลืมประเพณีดั้งเดิมของบ้านเกิดของตน (Arief Bachtiar, 2004, p. 14)

2. Bagai itik pulang petang. ‘เหมือนเป็ดเดินกลับเล้าตอนเย็น’ หมายถึง คนที่ชุ่มช้ำในการทำบางสิ่งบางอย่าง (Nur Arifin Chaniago, 1998, p.160)

3. Ayam bertelor di lumbung. ‘ไก่ออกไข่ที่ยังฉาง’ หมายถึง คนที่ดำรงชีวิตอย่างสุขสบาย (Arief Bachtiar, 2004, p. 16)

4. Niat hendak memancing ikan, tak mau membuang umpan. ‘อยากตกปลา แต่ไม่อยากปล่อยเหยื่อ’ หมายถึง คนที่อยากได้ผลประโยชน์ แต่ไม่ยอมลงทุน (Arief Bachtiar, 2004, p. 81)

5. Bagai ikan masuk ke jala. ‘เหมือนปลาเข้าไปในตาข่าย’ หมายถึง คนจนที่ไม่มีอำนาจ (Arief Bachtiar, 2004, p. 21)

ความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาอินโดนีเซียทางข้างต้น สะท้อนให้เห็นโลกทัศน์ ค่านิยมเกี่ยวกับการดำรงชีวิตของชาวอินโดนีเซียที่พึ่งพิงอยู่กับธรรมชาติ ทั้งการเกษตร การประมง ตรงกับที่อาณัติ อนันตภาค (2557, น. 21-23) กล่าวไว้ว่า ด้วยลักษณะที่เป็นหมู่เกาะจึงทำให้ชาวอินโดนีเซียสามารถจับสัตว์น้ำได้มาก และอินโดนีเซียยังเป็นประเทศที่มีป่าไม้มากที่สุด ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จึงทำให้ชาวอินโดนีเซียสามารถดำรงชีวิตอยู่กับธรรมชาติได้อย่างดี

5.2.3.2 โลกทัศน์เกี่ยวกับการประมาณตน และความพอเพียง

ชาวอินโดนีเซียมีโลกทัศน์ว่าเป็นมนุษย์ควรดำรงชีวิตด้วยความพอเพียง ไม่อยากได้อะไรก็มี แต่ก็มักมีกลุ่มคนที่ต้องการอยากมียศศักดิ์ มีอำนาจอย่างเช่นผู้อื่น โลกมาก ไม่ดำรงตนอยู่บนความพอเพียงเช่นกัน ผู้วิจัยพบข้อมูลความหมายเปรียบเทียบที่สะท้อนให้เห็นโลกทัศน์ดังกล่าว ดังต่อไปนี้

1. Anjing diberi nasi bilakah kenyang. ‘ให้ข้าวหมา เมื่อไหร่มันจะอิ่ม’ หมายถึง ไม่ว่าจะทำดีต่อคนชั่วมากแค่ไหน คนชั่วยังไม่มีวันสำนึกบุญคุณ (Nur Arifin Chaniago, 1998, p.27)

2. Rakus seperti anjing kurus. ‘โลกเหมือนหมาพอม’ หมายถึง โลกมาก (Nur Arifin Chaniago, 1998, p.27)

3. Bagai babi kelaparan. ‘เหมือนหมูหิว’ หมายถึง โลกมาก จนไม่รู้จักรมารยาท (Moh. Kusnadi Wasrie, p.13)

4. Itik berenang di laut, mati kehausan. ‘เปิดว่ายน้ำในทะเลตายด้วยความกระหาย’ หมายถึง คนที่มีทรัพย์สมบัติมากมายแต่ชีวิตก็ได้รับความลำบาก (Arief Bachtiar, p.58)

5. Ayam bertelur di padi mati kelaparan. ‘ไก่ออกไข่ที่รวงข้าวตายเพราะความหิว’ หมายถึง ถึงแม้จะมีทรัพย์สมบัติมากมายก็ยังรู้สึกว่ามีไม่เพียงพอ (Arief Bachtiar, p.15)

5.2.3.3 โลกทัศน์เกี่ยวกับการกลับคืนถิ่นเดิม

ชาวอินโดนีเซียมีโลกทัศน์เกี่ยวกับการกลับคืนถิ่นเดิมของผู้คน เนื่องด้วยภูมิศาสตร์ของประเทศอินโดนีเซียมีลักษณะเป็นหมู่เกาะ ประกอบด้วยเกาะเล็กใหญ่จำนวนมาก ในยุคสมัยของประธานาธิบดีซูการ์โน ได้เริ่มมีนโยบายการอพยพข้ามหมู่เกาะ (transmigrasi) ของชาวอินโดนีเซีย เพื่อลดอัตราความยากจนและจำนวนประชากรอันหนาแน่นบนหมู่เกาะชวา เกาะบาหลี และเกาะมาดูราอีกทั้งเพื่อเป็นแรงงานในการพัฒนาเศรษฐกิจและแหล่งทรัพยากรบนเกาะอื่น ๆ ที่มีจำนวนประชากรน้อย เช่น เกาะกาลิมันตัน เกาะสุลาเวสี เป็นต้น (Aripin, 2015, para.1-5)

ประชาชนจำนวนมากได้อพยพไปยังหมู่เกาะอื่น ๆ เพื่อโอกาสในการประกอบอาชีพที่ดีกว่า การอพยพย้ายถิ่นซึ่งเป็นการออกจากถิ่นที่อยู่เดิม ชาวอินโดนีเซียเชื่อว่าสักวันจะได้กลับไปยังถิ่นเดิมของตน ดังปรากฏให้เห็นในความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาอินโดนีเซีย ดังต่อไปนี้

1. Asal ayam pulang ke lumbung, asal itik pulang ke limbah. ‘เป็นไก่กลับไปโรงนา เป็นเป็ดกลับไปบ่อน้ำเน่า’ หมายถึง ไม่ว่าจะเดินทางไปไกลแค่ไหน สักวันหนึ่งก็ต้องกลับสู่บ้านเกิด (Moh. Kusnadi Wasrie, p.13)

2. Ayam pulang ke pautan. ‘ไก่กลับแล้ว’ หมายถึง คนที่กลับสู่พื้นที่ของตน (Nur Arifin Chaniago, 1998, p.37)

3. Walau kijang dirantai dengan rantai emas sekalipun, manakala lepas lari juga ke hutan. ‘ถึงแม้ว่ากวางจะถูกล่ามด้วยโซ่ทองคำ เมื่อถูกปล่อยแล้วก็จะวิ่งกลับเข้าป่า’ หมายถึง คนที่อาศัยอยู่ต่างบ้านต่างเมือง ถึงแม้ว่าจะมีความสุขมากแค่ไหน แต่ก็ไม่มีทางลืมบ้านเกิดของตนได้ (Syamsul Hidayatulla, p.79)

4. Setinggi-tinggi bangau terbang, surutnya ke kubangan. ‘นกกระยางบินสูงแคไหน สุดท้ายก็ต้องกลับลงบ่อน้ำ’ หมายถึง ‘ไม่ว่าจะเดินทางไปไกลแค่ไหน สักวันหนึ่งก็ต้องกลับสู่บ้านเกิด (Syamsul Hidayatulla, p.21)

กล่าวโดยสรุป ความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาอินโดนีเซียที่สะท้อนโลกทัศน์เกี่ยวกับการดำรงชีวิตของชาวอินโดนีเซีย แสดงให้เห็นถึงวิถีชีวิตที่พึ่งพิงอยู่กับธรรมชาติ โดยการทำอาชีพเกษตรกรรม ปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ และทำประมง ถึงแม้ว่าคนที่ออกเดินทางไปประกอบอาชีพต่างถิ่น ชาวอินโดนีเซียก็มีความเชื่อว่าสักวันหนึ่งก็จะได้กลับไปยังบ้านเกิดเมืองนอนของตน นอกจากนี้ชาวอินโดนีเซียยังมีค่านิยมเกี่ยวกับการประมาทตน และความพอเพียง แต่คนที่ไม่ประพฤติตนตามค่านิยมนั้นก็จะถูกตำหนิและถูกเปรียบเทียบเป็นสัตว์ที่มีนิสัยโลกมาก ไม่รู้จักพอ อย่างเช่น หมาและหมู

5.2.4 โลกทัศน์เกี่ยวกับความเชื่อในสิ่งเหนือธรรมชาติ

ก่อนที่มนุษย์จะรู้จักและนับถือศาสนา ได้มีการนับถือธรรมชาติและภูติผีมาก่อนมาก่อน เนื่องจากมนุษย์ในสมัยโบราณไม่สามารถหาคำอธิบายให้กับปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นรอบ ๆ ตัวได้ มนุษย์จึงคิดว่าสิ่งที่เกิดขึ้นเป็นการกระทำของภูตผี ต่อมาศาสนาต่าง ๆ เผยแพร่เข้ามาในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้รวมถึงประเทศอินโดนีเซีย ผู้คนจึงหันมานับถือศาสนาเพื่อเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ ไม่ว่าจะเป็ศาสนาฮินดู ศาสนาพุทธ และศาสนาอิสลาม แต่อย่างไรก็ตาม ความเชื่อเรื่องสิ่งศักดิ์สิทธิ์ อำนาจเหนือธรรมชาติก็ไม่ได้จางหายไปจากสังคมอินโดนีเซีย และยังปรากฏให้เห็นจากสำนวนภาษาอินโดนีเซียดังตัวอย่างต่อไปนี้

1. *Bagai kambing keramat.* ‘เหมือนแพะศักดิ์สิทธิ์’ หมายถึง คนที่เป็นที่เกรงกลัวของผู้อื่น (Arief Bachtiar, p.59)

2. *Seperti disalak anjing bertuah.* ‘เหมือนโดนหมาศักดิ์สิทธิ์เห่า’ หมายถึง ไม่สามารถผัดวันประกันพรุ่งได้อีกต่อไป (Departemen Pendidikan Nasional, 2014, p.71)

3. *Anjing menggonggong, kalifah berlalu.* ‘ถึงหมาจะเห่า แต่ผู้นำศาสนาก็เดินผ่านไป หมายถึง ถึงแม้จะมีอุปสรรค ก็อย่าเพิ่งหมดหวัง (Nur Arifin Chaniago, 1998, p. 27)

นอกจากนี้ยังปรากฏความเชื่อเรื่องเนื้อคู่ในสังคมอินโดนีเซียเช่นกัน ว่าหากหญิงและชายใดเกิดมาเป็นเนื้อคู่กันแล้ว ไม่ว่าจะอยู่ไกลกันเพียงใดก็สามารถพบกันในที่ที่สุด ดังข้อมูลความหมายเปรียบเทียบดังต่อไปนี้

4. Ikan di laut, asam di gunung, bertemu dalam belanga. ‘ปลาอยู่ในทะเล มะขามอยู่ที่ภูเขา มาเจอกันในหม้อ’ หมายถึง หากเป็นเนื้อคู่กันแล้ว ถึงแม้จะอยู่ไกลกัน ก็ต้องได้พบกัน ที่สุด (Nur Arifin Chaniago, 1998, p. 154)

โลกทัศน์เกี่ยวกับความเชื่อในสิ่งเหนือธรรมชาติของชาวอินโดนีเซียสะท้อนให้เห็นว่า ชาวอินโดนีเซียยังคงมีความเชื่อในเรื่องของสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่มีอำนาจเหนือมนุษย์ สิ่งที่ไม่มองเห็น หรือสิ่งที่ถูก พระเจ้ากำหนดมาแล้วเช่น เนื้อคู่ และยังคงเชื่อถือมาจนถึงทุกวันนี้

5.3 การเปรียบเทียบโลกทัศน์ ค่านิยม และทัศนคติของชาวไทยและชาวอินโดนีเซีย

จากการวิเคราะห์โลกทัศน์ ค่านิยม และทัศนคติของชาวไทยและชาวอินโดนีเซียที่ปรากฏใน ข้อมูลความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในทั้งสองภาษา พบว่าผู้คนที่ทั้งสองสังคมมีโลกทัศน์ ค่านิยม และ ทัศนคติที่ทั้งเหมือนและต่างกันในบางประการ ทั้งโลกทัศน์ที่เกี่ยวกับบุคคล โลกทัศน์ที่เกี่ยวกับธรรมชาติ และโลกทัศน์ที่เกี่ยวกับการดำรงชีวิต โดยผู้วิจัยแบ่งการวิเคราะห์เปรียบเทียบออกเป็นสองขั้นตอน ได้แก่

5.3.1 การวิเคราะห์เปรียบเทียบโลกทัศน์ ค่านิยม และทัศนคติของชาวไทยและชาว อินโดนีเซียที่เหมือนกัน

5.3.2 การวิเคราะห์เปรียบเทียบโลกทัศน์ ค่านิยม และทัศนคติของชาวไทยและชาว อินโดนีเซียที่ต่างกัน

ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

5.3.1 การวิเคราะห์เปรียบเทียบโลกทัศน์ ค่านิยม และทัศนคติของชาวไทยและชาว อินโดนีเซียที่เหมือนกัน

จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบโลกทัศน์ ค่านิยม และทัศนคติของชาวไทยและชาว อินโดนีเซียที่ปรากฏในความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทยและภาษาอินโดนีเซีย ผู้วิจัยพบว่าใน ทั้งสองสังคมมีโลกทัศน์ ค่านิยม และทัศนคติที่เหมือนกันบางประการ เช่น โลกทัศน์เกี่ยวข้องกับบุคคล ค่านิยมในการดำรงชีวิต และค่านิยมในการปฏิบัติตามคำสอนทางศาสนา โดยมีรายละเอียดดังนี้

5.3.1.1 ค่านิยมดำรงชีวิตพึงพิงธรรมชาติและใกล้แหล่งน้ำ

ผู้คนในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีวิถีชีวิตผูกพันอยู่กับธรรมชาติ มาตั้งแต่สมัยโบราณ เพราะต้องอาศัยธรรมชาติในการดำเนินชีวิต ทั้งอาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และ ยารักษาโรค ซึ่งสามารถเสาะหาได้จากแหล่งธรรมชาติต่าง ๆ เช่น ป่า ภูเขา แม่น้ำ เป็นต้น ภูเขาและป่า

เป็นแหล่งสำคัญของอาหาร ผัก ผลไม้ เนื้อสัตว์ และยารักษาโรค รวมถึงวัสดุสำหรับก่อสร้างที่พักอาศัย แม่น้ำเป็นแหล่งของสัตว์ น้ำดื่ม น้ำใช้ในครัวเรือนและการเกษตร ชาวไทยและชาวอินโดนีเซียมีชีวิตเกี่ยวพันอยู่กับธรรมชาติอย่างแนบแน่น จากข้อมูลความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทยและภาษาอินโดนีเซียทั้งหมด 1,007 ข้อมูล แสดงให้เห็นว่าชาวไทยและชาวอินโดนีเซียมีความผูกพันอย่างใกล้ชิดกับธรรมชาติจึงสะท้อนออกมาให้เห็นในรูปแบบของข้อมูลภาษา

ประเทศไทยและประเทศอินโดนีเซียเป็นประเทศที่มีทรัพยากรธรรมชาติมากมายทั้งป่าไม้ ทะเล และแม่น้ำ ผู้คนมักตั้งถิ่นฐานอยู่ริมแม่น้ำ เพื่อใช้ประโยชน์จากน้ำเพราะน้ำคือหนึ่งในปัจจัยหลักในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ อีกทั้งแหล่งน้ำยังเป็นเส้นทางในการจราจรของผู้คนในสมัยก่อนด้วยเช่นกัน ซึ่งตรงกับข้อมูลความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษา ผู้วิจัยพบข้อมูลความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทยที่เกี่ยวข้องกับสัตว์น้ำและสัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำที่แสดงถึงค่านิยมในการดำเนินชีวิตใกล้แหล่งน้ำ พบทั้งสิ้น 82 ข้อมูล ดังตัวอย่างเช่น

1. จระเข้ขวางคลอง หมายถึง คนที่ขัดขวางผลประโยชน์ของผู้อื่น (ประทีอง คล้ายสุบรรณ, 2530, น. 21)
2. รู้ว่าเสื่ออย่าเอาเรือเข้าไปจอด รู้ว่ามอดอย่าเอาเรือเข้าไปวาง หมายถึง รู้ว่าเป็นอันตรายจงหลีกเลี่ยง ผู้อื่น (ประทีอง คล้ายสุบรรณ, 2530, น. 32)
3. น้ำพึ่งเรือ เสือพึ่งป่า หมายถึง การพึ่งพาอาศัยกันและกัน (ขุนวิจิตรมาตรา, 2543, น. 294)
4. เอากุ้งฝอยไปตกปลากะพง หมายถึง เสียของที่มีค่าน้อยเพื่อให้ได้ของที่มีค่ามากกว่า ผู้อื่น (ประทีอง คล้ายสุบรรณ, 2530, น. 28)
5. ข้าวพึ่งนา ปลาพึ่งน้ำ หมายถึง การพึ่งพาอาศัยกัน ผู้อื่น (ประทีอง คล้ายสุบรรณ, 2530, น. 26)
6. กระตี่ได้น้ำ หมายถึง คนที่แสดงอาการดีใจ และทำกิริยาท่าทางดีตื่นร่างเริง (ขุนวิจิตรมาตรา, 2543, น. 325)
7. ปล่อยปลาไหลลงตม หมายถึง ปล่อยคนร้ายที่อยู่ในอำนาจไป คนนั้นจะกลับมาทำร้ายอีก (อุดมพร อมรธรรม, 2556 น. 181)
8. ไก่แก่ แม่ปลาซ่อน หมายถึง ผู้หญิงที่ค่อนข้างมีอายุที่มีเล่ห์เหลี่ยมมาก และมีกิริยาจัดจ้าน (อุดมพร อมรธรรม, 2556 น. 16)

9. ปลาหมอตายเพราะปาก หมายถึง พุดพล่อยไปจนทำให้ตนเองเป็นอันตราย (ขุนวิจิตรมาตรา, 2543, น. 326)

10. ปลิงดูดเลือด หมายถึง คนที่หาประโยชน์จากผู้อื่น

ค่านิยมการดำเนินชีวิตพึงพิงธรรมชาติและใกล้แหล่งน้ำก็ปรากฏในความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาอินโดนีเซียเช่นเดียวกัน ผู้วิจัยพบว่า มีข้อมูลความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาอินโดนีเซียที่เกี่ยวข้องกับสัตว์น้ำและสัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำที่แสดงถึงค่านิยมในการดำเนินชีวิตใกล้แหล่งน้ำ พบทั้งสิ้น 62 ข้อมูล ดังตัวอย่างเช่น

11. Seperti belut pulang ke lumpur. ‘เหมือนปลาไหลกลับลงโคลน’ หมายถึง คนที่กลับสู่สถานที่ที่ตนต้องการอาศัย (Departemen Pendidikan Nasional, 2014, p.166)

12. Licin bagai belut. ‘ลื่นเหมือนปลาไหล’ หมายถึง คนที่ฉลาดและเจ้าเล่ห์จนยากที่จะจับตัวได้ (Departemen Pendidikan Nasional, 2014, p.166)

13. Bercabang bagai lidah biawak. ‘มีแฉกเหมือนลิ้นเหี้ย’ หมายถึง คนที่ไม่น่าไว้วางใจ (Moh. Kusnadi Wasrie, p.25)

14. Tak akan terlawan buaya menyelam. ‘ไม่สามารถแข่งกับจระเข้ดำน้ำได้’ หมายถึง ไม่สามารถเทียบเท่าคนเก่งได้ (Departemen Pendidikan Nasional, 2014, p.213)

15. Ikan kecil makanan ikan besar. ‘ปลาเล็กกลายเป็นอาหารของปลาใหญ่’ หมายถึง คนต่ำต้อยก็ต้องเป็นคนรับใช้ของคนที่มีอำนาจอยู่เสมอ (Arief Bachtiar, 2004, p.56)

16. Seperti katak di bawah tempurung. ‘เหมือนกบใต้กะลา’ หมายถึง คนที่มีความรู้น้อย มองเห็นโลกในวงแคบ (Departemen Pendidikan Nasional, 2014, p.634)

17. Lintah darat. ‘ปลิงบก’ หมายถึง คนที่หาประโยชน์จากผู้อื่นโดยการเก็บอัตราดอกเบี้ยสูง (Departemen Pendidikan Nasional, 2014, p.832)

18. Seperti ikan dalam air. ‘เหมือนปลาในน้ำ’ หมายถึง คนที่มีความสุขมาก (Departemen Pendidikan Nasional, 2014, p.519)

19. Seperti kodok merindukan bulan. ‘เหมือนกบคิดถึงดวงจันทร์’ หมายถึง สิ่งที่ไม่มีทางเป็นไปได้ (Syamsul Hidayatullah, p.79)

จากข้อมูลความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทยและภาษาอินโดนีเซียที่แสดงให้เห็นถึงค่านิยมการดำเนินชีวิตใกล้แหล่งน้ำข้างต้น แสดงให้เห็นว่าชาวไทยและชาวอินโดนีเซียมีความใกล้ชิดกับแหล่งน้ำ รวมถึงสัตว์ต่าง ๆ ที่อาศัยอยู่ในบริเวณแหล่งน้ำ ไม่ว่าจะเป็น กบ เขียด คางคก

จระเข้ ปลา และปลิง โดยสัตว์ที่อาศัยอยู่ในบริเวณแหล่งมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับมนุษย์ในลักษณะเป็นอาหารของมนุษย์ ยกเว้นจระเข้ที่เป็นสัตว์ดุร้าย กินเนื้อสัตว์ต่าง ๆ เป็นอาหาร มนุษย์จึงไม่นิยมนำจระเข้มาเป็นอาหาร แต่เนื่องจากในสมัยก่อนตามแหล่งน้ำต่าง ๆ มีจระเข้อาศัยอยู่อย่างชุกชุมจึงทำให้มนุษย์พบเห็นพฤติกรรมต่าง ๆ ของจระเข้ โดยเฉพาะลักษณะนิสัยที่ดุร้ายของจระเข้ จึงทำให้ชาวไทยและชาวอินโดนีเซียมีโลกทัศน์ในแง่ที่ไม่ดีกับจระเข้ ชาวไทยและชาวอินโดนีเซียมองว่าจระเข้เป็นสัตว์ที่โหดเหี้ยม จึงนำจระเข้มาใช้ในการเปรียบเทียบเป็นคนชั่ว คนพาลที่สามารถทำให้เกิดเรื่องเดือดร้อนได้ ดังปรากฏในข้อมูลความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในทั้งสองภาษา เช่น จระเข้พาดหาง หมายถึง คนที่ใช้อำนาจหรือกำลังระรานโดยไม่เลือกหน้า (ประเทือง คล้ายสุบรรณ, 2554, น.18) และ Adakah buaya menolak bangkai. ‘ไม่มีจระเข้ที่ปฏิเสธซากศพ’ หมายถึง คนชั่วก็ยังไม่จะทำชั่ว (Nur Arifin Chaniago, 1998, p.72)

5.3.1.2 คำนิยมตามแนวคำสอนของศาสนา

เมื่อวิเคราะห์ความหมายประจำรูปและความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทยและภาษาอินโดนีเซีย ผู้วิจัยพบว่าความหมายเปรียบเทียบของสัตว์บางประโยค แฝงไว้ด้วยค่านิยมทางศาสนา โดยความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทยแฝงไว้ด้วยค่านิยมทางศาสนาพุทธ เช่น ความไม่ประมาท การทำความดี ทำชั่ว และเรื่องกรรม เป็นต้น ส่วนความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาอินโดนีเซียแฝงไว้ด้วยค่านิยมทางศาสนาอิสลาม ตัวอย่างความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทยแฝงไว้ด้วยค่านิยมทางศาสนาพุทธ เช่น (เพ็ญแข วัจนสุนทร, 2528, น. 43-98)

1. วัวหายล้อมคอก หมายถึง เกิดเรื่องแล้วจึงคิดจะป้องกัน
2. ไม่รู้จักเสือเอาเรือเข้ามาจอด ไม่รู้จักมอดเอาไม้เข้ามาขวาง หมายถึง กระทำสิ่งที่ไม่รู้ว่าจะมีภัยมาแก่ตัว
3. ปล่อยเสือเข้าป่า ปล่อยปลาลงน้ำ หมายถึง ปล่อยคนที่มีอิทธิพลไปจากกลับมาทำร้ายได้ภายหลัง
4. ยังไม่เห็นน้ำตัดกระบอก ยังไม่เห็นกระรอกโก่งหน้าไม้ หมายถึง การกระทำที่ไม่เหมาะสมแก่เวลา
5. ไม่พบวัวอย่าฟันเชือก ไม่พบเรืออย่าตั้งร้าน หมายถึง หากเหตุการณ์ยังไม่มีความแน่นอน อย่าเพิ่งด่วนเตรียมการมากเกินไป เพราะอาจจะเสียเปล่าได้

6. จับคู่ข้างทาง หมายถึง การกระทำที่ไม่เหมาะสม อาจทำให้เกิดอันตราย

7. วัไคร เข้าคอกคนนั้น หมายถึง การกระทำของใครย่อมเป็นของคนนั้น ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นว่าความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทยถูกใช้เป็นคำสอนเกี่ยวกับความดี และความชั่วที่เกี่ยวข้องอยู่กับคำสอนทางศาสนา ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของกฎแห่งกรรม การทำดีแล้วได้ดี การทำชั่วแล้วได้ชั่ว รวมถึงการสอนให้ระวังตน ไม่ประมาท เป็นต้น เนื่องจากประเทศไทยเป็นประเทศที่มีผู้นับถือศาสนาพุทธเป็นจำนวนมาก ในพื้นที่ชุมชนมีวัด โบสถ์มากมาย เพราะวิถีชีวิตของชาวไทยผูกพันอยู่กับวัดมาตั้งแต่สมัยโบราณ ไม่ว่าจะเป็นการทำพิธีกรรมสำคัญ ต่าง ๆ และการศึกษาเล่าเรียน เป็นต้น

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบข้อมูลความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทยที่สะท้อนให้เห็นถึงค่านิยมทางศาสนาพุทธในสังคมไทย ได้แก่

8. (บวช) นาค หมายถึง ผู้ที่กำลังจะเข้าพิธีอุปสมบทเป็นพระสงฆ์

ประเพณีการบวชเป็นพระสงฆ์ เป็นค่านิยมหนึ่งที่สำคัญของชายไทยดังที่ ลำดวน สุขพันธ์ (2520) กล่าวไว้ว่า

ประเพณีการบวช เป็นประเพณีที่สืบเนื่องในพระพุทธศาสนาที่คนไทยถือ

ปฏิบัติควบคู่กับการนับถือศาสนาพุทธมาเป็นเวลานาน และได้ปลูกฝัง

ความเชื่อมั่นในเรื่องการบวชให้สังคมสืบทอดมาจนถึงปัจจุบันบุคคลใน

ครอบครัวพุทธศาสนิกชนไทยจึงผูกพันอยู่กับความเชื่อว่าการบวชนอกจากจะ

เป็นการสืบทอดพระพุทธศาสนาแล้วยังเป็นการสร้างอานิสงส์ให้แก่ผู้ที่เข้าพิธี

บวช และผู้เป็นบิดามารดาด้วย เพราะฉะนั้นการบวชจึงเป็นสิ่งสำคัญในชีวิต

ของผู้ชายไทยทุกคน สังคมไทยยอมรับนับถือบุคคลที่บวชแล้วว่าเป็นคนดีมี

วิชามากกว่าผู้ที่ยังไม่เคยบวช และก่อนที่จะเข้าพิธีบวชบุคคลนั้นต้องเข้าถวาย

ตัวกับเจ้าอาวาสวัด และจะเรียกบุคคลนั้นว่า “นาค” (ลำดวน สุขพันธ์, 2520)

ส่วนความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาอินโดนีเซียที่ปรากฏค่านิยมทาง

ศาสนาอิสลาม โดยเป็นความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ที่ใช้หมาและหมูในการเปรียบเทียบ เช่น “Babi lu!” แปลว่า ไอ้หมู ซึ่งถูกใช้เป็นคำด่าทอเปรียบเทียบบุคคลที่โลภมากและตะกละว่าเหมือนหมู ได้สะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อทางศาสนาอิสลามซึ่งเป็นศาสนาที่ประชากรอินโดนีเซียส่วนใหญ่ไม่นับถือ

เนื่องจากชาวอินโดนีเซียมองว่าหมูเป็นสัตว์ที่กินเยาะ และกินอย่างมูมมาม ตะกละตะกราม ชาวอินโดนีเซียจึงนำหมูมาใช้เปรียบเทียบกับคนที่กินมูมมามและโลภมากกว่าเป็นหมู นอกจากนี้หมูยังถูกใช้ในการเปรียบเทียบกับบุคคลที่สร้างความรำคาญ คำคำทอว่าหมูในภาษาอินโดนีเซียมีความหมายในทางที่ไม่ดีอย่างมาก

นอกจากหมูแล้ว สัตว์ที่ถูกนำมาเปรียบเทียบกับมนุษย์และสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวมนุษย์ที่ได้รับอิทธิพลจากศาสนาอิสลามบนเกาะอินโดนีเซีย ได้แก่ หมา หรือ “anjing” ในภาษาอินโดนีเซีย ความหมายเปรียบเทียบของหมาในภาษาอินโดนีเซีย มีความหมายในทางที่ไม่ดีอย่างมากเช่นเดียวกับหมู ดังตัวอย่างเช่น

9. *Anjing* ulang bangkai. ‘หมากินศพซ้ำ ๆ’ หมายถึง คนชั่วที่ทำชั่วซ้ำ ๆ (Arief Bachtiar, 2004, p.12)

10. *Anjing* itu meskipun dirantai dengan rantai emas dan diberi makan manikam, jika lepas kembali najis. ‘ถึงแม้หมาจะถูกล่ามด้วยโซ่ทองและให้อาหารเป็นเพชรพลอย ถ้าถูกปล่อยเมื่อไหร่ก็จะกลับไปหาของสกปรก’ หมายถึง คนชั่วไม่ว่าจะฝึกอย่างไรก็เป็นคนชั่ว (Nur Arifin Chaniago, 1998, p.27)

11. Rakus seperti *anjing* kurus. ‘โลภเหมือนหมาผอม’ หมายถึง คนที่โลภมาก (Nur Arifin Chaniago, 1998, p.27)

เหตุผลที่ชาวอินโดนีเซียนำหมาและหมูมาใช้ในการเปรียบเทียบกับสิ่งที่ไม่ดี เนื่องจากในประเทศอินโดนีเซียมีประชากรที่นับถือศาสนาอิสลามมากเป็นอันดับหนึ่งในประเทศ ดังนั้นหลักการทางศาสนาอิสลามจึงเข้ามามีอิทธิพลต่อความคิด ความเชื่อและพฤติกรรมของชาวอินโดนีเซีย (Murray, 1998) ในหลักการทางศาสนาอิสลามที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ มีสัตว์ที่ต้องห้ามเช่น หมูและหมา เนื่องจากหมูเป็นสัตว์ที่สกปรก มักใช้ชีวิตอยู่ในสถานที่ที่สกปรก ชาวมุสลิมจึงถูกห้ามไม่ให้กินเนื้อหมู ในขณะที่หมา ชาวมุสลิมเชื่อว่าที่น้ำลายของหมามีเชื้อโรคบางชนิดที่เป็นอันตราย ชาวมุสลิมจึงต้องห้ามโดนถูกน้ำลายของหมา ดังนั้นสัตว์ทั้งสองจึงเป็นสัตว์ต้องห้ามตามหลักศาสนาอิสลาม จึงทำให้ชาวอินโดนีเซียจำนวนมากไม่ชอบหมูและหมา ดังนั้นคำเรียกหมูและหมาในภาษาอินโดนีเซียจึงกลายมาเป็นคำคำทอว่ากล่าวที่ร้ายแรงในสังคมอินโดนีเซีย

5.3.1.3 โลกทัศน์เกี่ยวกับบุคคลที่มีฐานะและยศศักดิ์

จากการวิเคราะห์โลกทัศน์ ค่านิยม และทัศนคติของชาวไทยและชาวอินโดนีเซีย ผู้วิจัยพบว่าในทั้งสองสังคมมีค่านิยมยกย่องบุคคลที่มีฐานะและยศศักดิ์ โดยทั้งชาวไทยและชาวอินโดนีเซียให้ความสำคัญกับเกียรติยศอย่างมาก โดยถือว่าบุคคลที่มีฐานะและตำแหน่งเป็นคนที่มีอำนาจและมีความสำคัญ ดังตัวอย่างในข้อ 5.1.1.3 โลกทัศน์ของชาวไทยเกี่ยวกับคนที่มีฐานะและยศศักดิ์ และข้อ 5.2.1.1 โลกทัศน์ของชาวอินโดนีเซียที่มีต่อคนที่มีฐานะและยศศักดิ์ ในทั้งสองภาษาเปรียบเทียบคนที่มีฐานะ มีอำนาจเป็นสัตว์ที่มีขนาดใหญ่หรือสัตว์กินเนื้อที่เป็นผู้ล่า เช่น เสือ สิงโตและปลาที่มีขนาดใหญ่ เป็นต้น และเปรียบเทียบคนที่มีฐานะต่ำต้อยเป็นสัตว์ที่มีขนาดเล็กหรือสัตว์ที่ไม่ดุร้าย เช่น แพะ ไล่เดือน กา และปลาที่มีขนาดเล็ก เป็นต้น เช่นเดียวกันในทั้งสองภาษา สะท้อนให้เห็นว่าผู้คนในทั้งสองสังคมมีความคล้ายคลึงกันด้านค่านิยมเกี่ยวกับบุคคล

โดยการวิเคราะห์เปรียบเทียบโลกทัศน์ ค่านิยม และทัศนคติของชาวไทยและชาวอินโดนีเซียที่เหมือนกันสามารถแสดงออกในรูปแบบตารางได้ ดังนี้

ตารางที่ 5.1

แสดงข้อมูลวิเคราะห์เปรียบเทียบโลกทัศน์ ค่านิยม และทัศนคติของชาวไทยและชาวอินโดนีเซียที่เหมือนกัน

โลกทัศน์ ค่านิยม และทัศนคติ	จำนวนข้อมูล	คิดเป็นร้อยละ
ค่านิยมดำรงชีวิตพึ่งพิง ธรรมชาติและใกล้แหล่งน้ำ	144	14.29
ค่านิยมตามแนวคำสอนของ ศาสนา	44	4.36
เกี่ยวกับบุคคลที่มีฐานะและ ยศศักดิ์	44	4.36
รวม	232	23.04

จากตารางแสดงให้เห็นว่าโลกทัศน์ ค่านิยม และทัศนคติของชาวไทยและชาวอินโดนีเซียที่มีต่อสัตว์มีความเหมือนกันในด้านค่านิยมดำรงชีวิตพึ่งพิงธรรมชาติและใกล้แหล่งน้ำ ในทั้งสองมีจำนวนข้อมูลที่สะท้อนโลกทัศน์ดังกล่าว จำนวน 144 ข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 14.29 ของข้อมูลทั้งหมด ค่านิยมตามแนวคำ

สอนของศาสนา พบข้อมูล จำนวน 44 ข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 4.36 ส่วนโลกทัศน์ด้านบุคคลที่มีฐานะและยศศักดิ์ พบจำนวน 44 ข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 4.36 ของข้อมูลทั้งหมด

แสดงให้เห็นว่าชาวไทยและชาวอินโดนีเซียมีค่านิยมในการดำรงชีวิตพึงพิงธรรมชาติและใกล้แหล่งน้ำเช่นเดียวกัน อาจเป็นเพราะทั้งสองประเทศไทยและประเทศอินโดนีเซียเป็นประเทศที่มีทรัพยากรธรรมชาติมากมาย ผู้คนจึงสามารถอาศัยประโยชน์จากธรรมชาติใกล้ตัวในการดำรงชีวิต นอกจากนี้ในทั้งสองสังคมยังมีค่านิยมทางด้านคำสอนทางศาสนา ถึงแม้ศาสนาหลักที่เป็นที่นับถือในประเทศไทยและประเทศอินโดนีเซียจะแตกต่างกัน แต่ผู้คนในทั้งสองสังคมก็ยึดถือในคำสอนทางศาสนาของตนจนสะท้อนออกมาในความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ สุดท้าย โลกทัศน์เกี่ยวกับบุคคลที่มีฐานะและยศศักดิ์ จากข้อมูลความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทยและภาษาอินโดนีเซียสะท้อนให้เห็นว่าในสังคมไทยและสังคมอินโดนีเซียให้คุณค่าและนับถือบุคคลที่มีฐานะและเกียรติยศมาก โดยคนที่มีฐานะและยศศักดิ์มักจะได้รับยกย่องและการดูแลที่ดีกว่าผู้ที่ไม่มีฐานะหรือมีฐานะต่ำกว่า โลกทัศน์ดังกล่าวจึงปรากฏในข้อมูลความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในทั้งสองภาษา

5.3.2 การวิเคราะห์เปรียบเทียบโลกทัศน์ ค่านิยม และทัศนคติของชาวไทยและชาวอินโดนีเซียที่ต่างกัน

จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบโลกทัศน์ ค่านิยม และทัศนคติของชาวไทยและชาวอินโดนีเซียที่ปรากฏในความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทยและภาษาอินโดนีเซีย ผู้วิจัยพบว่าในทั้งสองสังคมมีโลกทัศน์ ค่านิยม และทัศนคติที่ต่างกันบางประการ เช่น โลกทัศน์เกี่ยวกับบุคคล ในภาษาไทยผู้วิจัยพบว่าข้อมูลความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ที่ถูกใช้ในการเรียกบุคคลเพศที่สาม ได้แก่ “แก๊ง” และ “กวาง” โดยทั้งสองคำเป็นคำที่ใช้เรียกผู้ชายที่รู้สึกชอบพอผู้ชายด้วยตัวเอง หรือที่เรียกว่าเกย์ สะท้อนให้เห็นว่าในปัจจุบันสังคมไทยมีการเปิดกว้างและยอมรับในความแตกต่างทางรสนิยมของบุคคล จึงทำให้มีผู้คนออกมาเปิดเผยรสนิยมส่วนตัวของตนเองมากขึ้น แต่ผู้วิจัยไม่พบข้อมูลความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาอินโดนีเซียที่สะท้อนโลกทัศน์เกี่ยวกับบุคคลเพศที่สามอย่างเช่นในภาษาไทย อาจเป็นเพราะสังคมอินโดนีเซียยังไม่เปิดกว้างและยอมรับบุคคลเพศที่สามเช่นเดียวกับในสังคมไทย อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยพบข้อมูลความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ที่แสดงโลกทัศน์เกี่ยวกับผู้ชายและผู้หญิง แต่ข้อมูลที่พบทั้งหมดมีความหมายในทางที่ไม่ดีทั้งสิ้น โดยสัตว์ถูกนำมาเปรียบเทียบเป็นผู้ชายที่ขี้ฉลาด ผู้ชายเจ้าชู้ มีภรรยาไม่จริงใจ และผู้หญิงที่ค้าบริการทางเพศ ดังต่อไปนี้

1. Seperti ayam betina. ‘เหมือนไก่ตัวเมีย’ หมายถึง ผู้ชายขี้ขลาด (Moh. Kusnadi Wasrie, p.13)

2. Buaya darat. ‘จระเข้บก’ หมายถึง ผู้ชายเจ้าชู้ (Departemen Pendidikan Nasional, 2014, p. 213)

สาเหตุที่นำจระเข้มาเปรียบเป็นผู้ชายเจ้าชู้ ตามทัศนคติของชาวอินโดนีเซียเพราะจระเข้เป็นสัตว์ดุร้าย กินเนื้อสัตว์ได้ทุกชนิดอย่างไม่เลือก จึงนำจระเข้มาเปรียบเป็นผู้ชายที่คบหาผู้หญิงจำนวนมากอย่างไม่เลือก

3. Pembebek. ‘คนที่มีพฤติกรรมแบบเป็ด หมายถึง ผู้ชายที่มีภรรยาหลายคน (Departemen Pendidikan Nasional, 2014, p. 154)

ชาวอินโดนีเซียมองว่าเป็ดเป็นสัตว์ที่มีคู่หลายตัวในการผสมพันธุ์ เป็ดตัวผู้หนึ่งตัวสามารถมีคู่มากถึง 17 ตัว หรือมากกว่า (Sanjaya Adi, para.2) เป็ดจึงถูกนำมาเปรียบเป็นผู้ชายที่มีภรรยาหลายคน

4. Ayam kampus. ‘ไก่มหาวิทยาลัย’ หมายถึง นักศึกษาผู้หญิงที่ค้าบริการทางเพศ

5. Bagai harimau beranak muda. ‘เหมือนเสือมีลูกอ่อน’ หมายถึง ผู้หญิงที่มีพฤติกรรมดุร้าย (Moh. Kusnadi Wasrie, p.48)

ความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาอินโดนีเซียที่แสดงโลกทัศน์เกี่ยวกับผู้ชายและผู้หญิงมีลักษณะไม่พึงประสงค์ อาจเนื่องด้วยชาวอินโดนีเซียมีทัศนคติในทางที่ไม่ดีกับสัตว์เพราะลักษณะนิสัยของสัตว์ที่กระทำการต่าง ๆ ด้วยสัญชาตญาณ ซึ่งต่างจากมนุษย์ ดังนั้นมนุษย์ที่ประพฤติตนเหมือนสัตว์ จึงถูกนำมาเปรียบเป็นสัตว์

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาอินโดนีเซียที่แตกต่างจากความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทยอย่างสิ้นเชิง เนื่องจากไม่พบความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทยที่มีความเกี่ยวข้องกับข้อมูลดังกล่าว ตัวอย่างเช่น “musang berbulu ayam” ‘ชะมดมีขนไก่’ หมายถึง คนชั่วที่แกล้งทำเป็นคนดี (Nur Arifin Chaniago, 1998, p.39) ในความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทย ผู้วิจัยไม่พบข้อมูลใด ๆ ที่นำชะมดมาใช้ในการเปรียบเทียบ อาจเป็นเพราะชะมดไม่ใช่สัตว์ที่เป็นที่คุ้นเคยของคนไทย ไม่สามารถพบเจอได้ทั่วไปตามธรรมชาติ ดังนั้นคนไทยจึงไม่มีความใกล้ชิดกับชะมด จึงไม่เห็นพฤติกรรมของชะมดมากพอจนสามารถนำมาใช้ในการเปรียบเทียบได้

โลกทัศน์ ค่านิยม และทัศนคติของชาวไทยและชาวอินโดนีเซียที่มีต่อสัตว์ได้รับอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อมที่โอบรอบสังคมของชาวไทยและชาวอินโดนีเซียไว้ ทั้งภูมิศาสตร์ ศาสนา และวัฒนธรรม คนจะมีทัศนคติที่ดีหรือไม่ดีต่อสัตว์ต่าง ๆ อย่างไร ขึ้นอยู่กับโลกทัศน์ที่คนมีต่อสัตว์ประเภทนั้น ๆ สังคมไทยและสังคมอินโดนีเซียมีวัฒนธรรมที่ปฏิบัติอยู่แตกต่างกัน จึงทำให้มีโลกทัศน์ ค่านิยม และทัศนคติที่แตกต่างกัน แต่อย่างไรก็ตาม จากความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทยและภาษาอินโดนีเซีย จะเห็นได้ว่าชาวไทยและชาวอินโดนีเซียมีทัศนคติที่คล้ายคลึงกันต่อสัตว์บางประเภท เช่น

เสือ หมายถึง คนเก่ง คนกล้า คนร้าย และอันตราย

แพะ หมายถึง คนซื่อลลาด คนอ่อนแอ

หมู หมายถึง คนที่กินมูมามม ตะกละ และโลภ

ลิง หมายถึง ความซุกซน

เหี้ย หมายถึง ความชั่ว เป็นต้น

โดยอาจเป็นเพราะชาวไทยและชาวอินโดนีเซียมองเห็นลักษณะ กิริยา อาการ นิสัย และลักษณะเด่นของสัตว์นั้น ๆ เหมือนกัน แล้วจึงนำมาใช้ในการเปรียบเทียบ นอกจากนี้สัตว์ในเทพนิยาย/ตำนานที่นำมาใช้ในการเปรียบเทียบในทั้งสองภาษา ได้แก่ นาค โดยนาคเป็นสัตว์ที่ไม่มีตัวจริง แต่พบได้ในเทพนิยาย และตำนานต่าง ๆ ของไทยและอินโดนีเซีย ในภาษาไทยพบข้อมูลความหมายเปรียบเทียบของนาค ใน “บวชนาค” หมายถึง ผู้ที่กำลังจะเข้าพิธีอุปสมบทเป็นพระสงฆ์ และ “ปากปลิ้นเป็นครุฑยุคนาค” หมายถึง อาการที่ลิ้นอยู่ภายนอกช่องปากเพราะถูกบีบรัด ในภาษาอินโดนีเซียพบความหมายเปรียบเทียบของนาค ได้แก่ “cacing hendak menjadi naga.” ‘ไส้เดือนต้องการกลายเป็นนาค’ หมายถึง คนต่ำต้อยต้องการเทียบเท่าคนที่มีอำนาจ (Departmen Pendidikan Nasional, 2014, p. 234)

5.4 สรุปผลการวิเคราะห์โลกทัศน์ ค่านิยม และทัศนคติของชาวไทยและชาวอินโดนีเซียที่มีต่อสัตว์

กล่าวโดยสรุป โลกทัศน์ ค่านิยมและทัศนคติของชาวไทยและชาวอินโดนีเซียที่มีต่อสัตว์มีความเหมือนและความต่างกันในบางประการ เป็นเพราะสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมที่มีอิทธิพลและปฏิบัติอยู่ในประเทศไทยและประเทศอินโดนีเซียมีความคล้ายคลึงกัน ประเทศไทยและประเทศอินโดนีเซียเป็นประเทศที่ตั้งอยู่ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เช่นเดียวกัน จึงทำให้สภาพภูมิประเทศของทั้งสองประเทศมีความคล้ายคลึงกัน ส่งผลให้สัตว์ที่ถูกนำมาใช้ในการเปรียบเทียบเหมือนกันถึง 60 ชนิด คิดเป็นร้อยละ 58.25 ของสัตว์ที่พบในความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทย และคิดเป็นร้อยละ 86.95

ของสัตว์ที่พบในความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาอินโดนีเซีย รัชณี ซอโสตถิกุล (2540, น. 3) ได้กล่าวไว้ว่า ความรู้สึกนึกคิดทั่ว ๆ ไปของมนุษย์เกี่ยวกับธรรมชาติ การกระทำ สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ การครองชีพ และอื่น ๆ ย่อมคล้ายคลึงกัน ส่วนวน ความหมายเปรียบเทียบในแต่ละภาษาจึงมีความคล้ายคลึงกันกันอยู่มีใช่น้อย ซึ่งตรงกับที่ประเทือง คล้ายสุบรรณ (2531, น. 5) ได้กล่าวไว้ว่าชนชาติที่อยู่ห่างไกลกันก็สามารถมีวัฒนธรรมที่ป้องกันได้ เพราะวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเองตามอารยธรรมของมนุษย์ ซึ่งเป็นความพยายามของมนุษย์ในการจัดระบบชีวิตของตนให้มีความสุขสบาย มีระเบียบ จึงทำให้เกิดเป็นวัฒนธรรมขึ้น เมื่อวัฒนธรรมได้เกิดขึ้นแล้วมนุษย์ก็สืบทอดกันต่อ ๆ มา สิ่งใดที่มีสาระแก่ชีวิตก็ยังคงอยู่ สิ่งใดที่ไม่มีผลต่อชีวิตมากนักก็หายไป และตรงกับผลการศึกษาของสุภาพร คงศิริรัตน์ และคณะ (2557) ที่ว่าโลกทัศน์ของคนอาเซียนมีความสอดคล้องคล้ายคลึงกัน น่าจะเป็นผลมาจากที่มีรากฐานทางวัฒนธรรมที่ใกล้เคียงกัน ซึ่งเป็นผลมาจากการรับและแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมซึ่งกันและกันมาอย่างยาวนานหลายศตวรรษ จนยังปรากฏอยู่ในโลกทัศน์ของคนในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบโลกทัศน์ ค่านิยม และทัศนคติของชาวไทยและชาวอินโดนีเซียที่มีต่อสัตว์สามารถแสดงในรูปแบบของแผนภูมิได้ ดังต่อไปนี้

แผนภูมิภาพที่ 5.1 แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบโลกทัศน์ ค่านิยม และทัศนคติของชาวไทยและชาวอินโดนีเซียที่มีต่อสัตว์

จากแผนภูมิที่ 5.1 แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบโลกทัศน์ ค่านิยม และทัศนคติของชาวไทยและชาวอินโดนีเซียที่มีต่อสัตว์ ปรากฏว่า โลกทัศน์ ค่านิยม และทัศนคติของชาวไทยและชาวอินโดนีเซียมีความเหมือนกัน คิดเป็นร้อยละ 22.95 ในขณะที่โลกทัศน์ ค่านิยม และทัศนคติของชาวไทยและชาวอินโดนีเซียที่ต่างกันคิดเป็นร้อยละ 77.05

แสดงให้เห็นว่าถึงแม้ในทั้งสองภาษาจะมี โลกทัศน์ ค่านิยม และทัศนคติต่อสัตว์ที่มีความคล้ายคลึงกันจำนวนหนึ่ง แต่อย่างไรก็ตามโลกทัศน์ ค่านิยม และทัศนคติต่อสัตว์ในทั้งสองภาษาก็มีส่วนที่แตกต่างกันอยู่จำนวนมาก เป็นเพราะวัฒนธรรมของทั้งสองชนชาติที่แตกต่างกันบางประการมีอิทธิพลต่อโลกทัศน์ ค่านิยม และทัศนคติของผู้คนในทั้งสองประเทศ

บทที่ 6

สรุป อภิปรายผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

งานวิจัยเรื่อง ความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทยและภาษาอินโดนีเซีย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความหมายเปรียบเทียบและกระบวนการทางความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทยและภาษาอินโดนีเซีย รวมถึงเพื่อศึกษา วิเคราะห์ และเปรียบเทียบโลกทัศน์ ค่านิยม และทัศนคติของชาวไทยและชาวอินโดนีเซียจากความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทยและภาษาอินโดนีเซีย โดยผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทยจากคลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติ และเก็บรวบรวมข้อมูลความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาอินโดนีเซียจาก SEALang Library Indonesian Corpus (คลังข้อมูลภาษาอินโดนีเซีย ห้องสมุดภาษาเอเชียตะวันออกเฉียงใต้) รวมถึงหนังสือสำนวน สุภาษิตและคำพังเพยของทั้งสองภาษาทั้งหมดที่ปรากฏดังที่กล่าวไว้ในบทที่ 3 และคัดเลือกเฉพาะข้อมูลที่เป็นความหมายเปรียบเทียบอ้างอิงจากพจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน ฉบับ พ.ศ. 2542 และ Kamus Besar Bahasa Indonesia (พจนานุกรมหลักภาษาอินโดนีเซีย กรมการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 4 ปี 2014)

ผู้วิจัยนำข้อมูลความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทยและภาษาอินโดนีเซียมาวิเคราะห์ อรรถลักษณะของความหมายประจำรูปและความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ โดยใช้แนวคิดการวิเคราะห์ อรรถลักษณะของอูจิน นิดา (Nida, 1975) เพื่อใช้ในการอธิบายสิ่งที่เชื่อมโยงกันระหว่างความหมายประจำรูปและความหมายเปรียบเทียบของสัตว์

ในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยแยกการวิเคราะห์ออกเป็น 4 ส่วน ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทย การวิเคราะห์ข้อมูลความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาอินโดนีเซีย การวิเคราะห์เปรียบเทียบความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทยและภาษาอินโดนีเซีย และการวิเคราะห์โลกทัศน์ ค่านิยม และทัศนคติของชาวไทยและชาวอินโดนีเซียที่มีต่อสัตว์ ผลการศึกษา สรุปได้ดังนี้

ผู้วิจัยพบข้อมูลความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทยและภาษาอินโดนีเซียทั้งสิ้นจำนวน 1,007 ข้อมูล พบสัตว์ที่นำมาใช้ในการเปรียบเทียบจำนวน 7 กลุ่ม อ้างอิงตามการจำแนกหมวดหมู่คำของ นววรรณ พันธเมธา (2544) ได้แก่

- ก. สัตว์บก หมายถึง สัตว์ที่ดำรงชีวิตอยู่บนบก
- ข. สัตว์น้ำ หมายถึง สัตว์ที่ดำรงชีวิตอยู่ในน้ำ
- ค. สัตว์ปีก หมายถึง สัตว์ที่มีปีก
- ง. สัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ หมายถึง สัตว์ที่ดำรงชีวิตได้ทั้งบนบกและน้ำ
- จ. สัตว์เลื้อยคลาน หมายถึง สัตว์ที่ผิวหนังมีเกล็ดปกคลุมทั่วไป เคลื่อนที่ด้วยการเลื้อยหรือคลาน
- ฉ. สัตว์ไม่มีกระดูกสันหลังขนาดเล็ก หมายถึง แมลงและแมง
- ช. สัตว์ในเทพนิยาย/ตำนาน หมายถึง สัตว์ที่ปรากฏในเทพนิยายและตำนานที่เล่าสืบต่อกันมาไม่มีตัวตนอยู่จริง
- โดยผลการศึกษาความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทยและภาษาอินโดนีเซียสามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

6.1 ความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทย

ผลการศึกษาข้อมูลความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทย พบว่า สัตว์ที่มีความหมายเปรียบเทียบ จำนวน 106 ชนิด รวมทั้งสิ้น 587 ประโยค ผู้วิจัยได้วิเคราะห์รหัสลักษณะเพื่อหาความหมายที่มีร่วมกันอย่างชัดเจนระหว่างความหมายประจำรูปและความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ พบความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ จำนวน 12 ความหมาย ซึ่งผู้วิจัยจำแนกออกเป็น 2 กลุ่มความหมาย อ้างอิงตามการจำแนกหมวดหมู่คำของ นววรรณ พันธุเมธา (2544) ได้แก่

1. ความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทยที่อยู่ในกลุ่มความหมาย มนุษย์และสิ่งที่มีสัมพันธ์กับมนุษย์ โดยสัตว์ถูกนำมาเปรียบเป็นสิ่งต่าง ๆ ได้แก่ คน คุณลักษณะ นิสัย กิริยาอาการ และการกระทำ
2. ความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทยที่มีอยู่ในกลุ่มความหมาย ที่ไม่ใช่มนุษย์ โดยสัตว์ถูกนำมาเปรียบเป็นสิ่งต่าง ๆ ได้แก่ ปริมาณ ระยะห่าง สิ่งของ เวลา เหตุการณ์ และภัยอันตราย

จากการวิเคราะห์ความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทย พบว่า สัตว์มีความหมายเปรียบเทียบหมายถึงคนมากที่สุด จำนวน 69 ชนิด รองลงมา ได้แก่ คุณลักษณะของมนุษย์ กิริยาอาการ การกระทำ สิ่งของ นิสัย ปริมาณ เหตุการณ์ ภัยอันตราย สถานที่ ระยะห่าง และเวลา

สัตว์ที่ถูกนำมาเปรียบเทียบมากที่สุดในภาษาไทย ได้แก่ เสือ พบทั้งสิ้น 59 ประโยค คิดเป็นร้อยละ 10.05 โดยเสือนี้อาจมีความหมายเปรียบเทียบ จำนวน 7 ความหมาย คือ คน คุณลักษณะของมนุษย์ กิริยาอาการ การกระทำ สิ่งของ เหตุการณ์ และภัยอันตราย เสือนี้อาจมีคุณลักษณะเด่นจำนวนมาก คือ [-มนุษย์] [+บก] [+ดุร้าย] [+กินเนื้อ] จากอรรถลักษณะเด่นเหล่านี้ เสือจึงถูกนำไปเปรียบเทียบกับคนหลากหลายประเภท เช่น คนเก่ง คนมีอำนาจ คนดุร้าย เป็นต้น นอกจากนี้เสือนี้อาจมีอรรถลักษณะเด่น [+อันตราย] [+บาดเจ็บ] [+เสียชีวิต] ซึ่งตรงกับอรรถลักษณะเด่นบางประการของภัยอันตราย ได้แก่ [+อันตราย] [+บาดเจ็บ] [+เสียชีวิต] [+สูญเสีย] [-ดี] มนุษย์จึงเปรียบเสือนี้อันตราย เช่น ประโยค “อยู่ในปากเสือปากหมี”

สัตว์ที่ถูกนำมาใช้ในการเปรียบเทียบน้อยที่สุด โดยมีความหมายเปรียบเทียบเพียงความหมายเดียว ได้แก่ กบ, กระแต, กระรอก, ไก่แจ้, กวาง, กิ้งก่า, กุ้งฝอย, กุ้ง, ครุฑ, ค้างคาว, จักจั่น, ตะกวด, ตะเข็บ, ตะขาบ, ตั๊กแตน, ตุ่น, ตู๊กแก, นกขุนทอง, นกคุ้ม, นกยูง, นกการเวก, บ่าง, บั้ง, ปลากระพง, ปลากระดี่, ปลาช่อน, ปลาชะโด, ปลาชิว, ปลาซ่า, ปลาไหล, ปลิง, ผึ้ง, มดแดง, ม้าลาย, แมงดา, แมงเม่า, แมลงปอ, ไร, สมัน, เห็บ, เหี้ย, หนู, หนูตะเภา, หมาป่า, หมัด, เหลือบ, อูฐ และฮิปโปโปเตมัส

ผลการวิเคราะห์พบว่า หมา มีความหมายเปรียบเทียบมากที่สุด จำนวน 9 ความหมาย รองลงมาคือเสือนี้อีกจำนวน 7 ความหมาย ไก่, ควาย, ปลา จำนวน 6 ความหมาย และกา, ช้าง, เต่า, นก, เป็ด, ม้า, วัว, หมู จำนวน 5 ความหมาย ตามลำดับ

6.2 ความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาอินโดนีเซีย

ผลการศึกษาข้อมูลความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาอินโดนีเซีย พบว่า สัตว์ที่มีความหมายเปรียบเทียบ จำนวน 69 ชนิด รวมทั้งสิ้น 420 ประโยค ผู้วิจัยได้วิเคราะห์อรรถลักษณะเพื่อหาความหมายที่มีร่วมกันอย่างชัดเจนระหว่างความหมายประจำรูปและความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ พบความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ จำนวน 9 ความหมาย ซึ่งผู้วิจัยจำแนกออกเป็น 2 กลุ่มความหมาย อ้างอิงตามการจำแนกหมวดหมู่คำของ นววรรณ พันธุมธา (2544) ได้แก่

1. ความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาอินโดนีเซียที่อยู่ในกลุ่มความหมาย มนุษย์ และสิ่งที่สัมพันธ์กับมนุษย์ โดยสัตว์ถูกนำมาเปรียบเป็นสิ่งต่าง ๆ ได้แก่ คน คุณลักษณะ นิสัย และการกระทำ

2. ความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาอินโดนีเซียที่มีอยู่ในกลุ่มความหมายที่ไม่ใช่มนุษย์ โดยสัตว์ถูกนำมาเปรียบเป็นสิ่งต่าง ๆ ได้แก่ ขนาด สิ่งของ สถานที่ เหตุการณ์ และภัยอันตราย

จากการวิเคราะห์ความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาอินโดนีเซีย พบว่า สัตว์มีความหมายเปรียบเทียบหมายถึงคนมากที่สุด จำนวน 69 ชนิด รองลงมา ได้แก่ การกระทำ คุณลักษณะ สิ่งของ เหตุการณ์ ภัยอันตราย ขนาด นิสัย และสถานที่

สัตว์ที่ถูกนำมาเปรียบเทียบมากที่สุดในภาษาอินโดนีเซีย ได้แก่ ayam ‘ไก่’ พบทั้งสิ้น 46 ประโยค คิดเป็นร้อยละ 10.95 โดย ayam ‘ไก่’ มีความหมายเปรียบเทียบ จำนวน 5 ความหมาย คือ คน คุณลักษณะของมนุษย์ การกระทำ สิ่งของ และเหตุการณ์ ayam ‘ไก่’ มีอรรถลักษณะเด่นคือ [-มนุษย์] [+ปีก] [+บิน] [+คีย์เขี่ย] จากอรรถลักษณะเด่นเหล่านี้ ayam ‘ไก่’ จึงถูกนำไปเปรียบกับคุณลักษณะไม่สวยงาม นอกจากนี้ ayam ‘ไก่’ ยังมีอรรถลักษณะ [+เข้าหาตัวผู้] ayam ‘ไก่’ จึงถูกนำไปเปรียบกับผู้หญิงที่ขายบริการทางเพศที่มักเข้าหาผู้ชาย เช่น ประโยค “ayam kampus” ‘ไก่มหาวิทยาลัย’ หมายถึง นักศึกษาผู้หญิงที่ค้าบริการทางเพศ

สัตว์ที่ถูกนำมาใช้ในการเปรียบเทียบน้อยที่สุด โดยมีความหมายเปรียบเทียบเพียงความหมายเดียว ได้แก่ anai-anai/rayap ‘ปลวก’, babi ‘หมู’, bangsat ‘ตัวเลือด’, balam ‘นกเขา’, beo ‘นกแก้ว’, berudu ‘ลูกอ๊อด’, buaya ‘จระเข้’, bunglon ‘กิ้งก่าคาร์เมเลียน’, burung hantu/pungguk ‘นกฮูก’, cacing tanah ‘ไส้เดือน’, cigak ‘ลิงกัง’, domba ‘แกะ’, jangkrik ‘จิ้งหรีด’, kadal ‘จิ้งเหลน’, kalong ‘ค้างคาวกินผลไม้’, kampret ‘ค้างคาวตัวเล็ก’, kancil/pelanduk ‘แก้ง’, katak/kodok ‘กบ’, kelelawar ‘ค้างคาวกินแมลง’, keledai ‘ลา’, kelinci ‘กระต่าย’, kepiting ‘ปู’, kupu-kupu ‘ผีเสื้อ’, laba-laba ‘แมงมุม’, lebah ‘ผึ้ง’, lintah/pacat ‘ปลิง’, musang ‘ชะมด’, naga ‘นาค’, nyamuk ‘ยุง’, siput ‘ทาก’, tupai ‘กระรอก’, ulat ‘หนอน’ และ unta ‘อูฐ’

ผลการวิเคราะห์พบว่า Anjing ‘หมา’ Ayam ‘ไก่’, Burung ‘นก’ และ Kucing ‘แมว’ มีความหมายเปรียบเทียบมากที่สุด จำนวน 5 ความหมาย รองลงมาคือ Biawak ‘เหี้ย’, Badar ‘ปลาตะเพียน’, Gajah ‘ช้าง’, Ikan ‘ปลา’ และ Kerbau ‘ควาย’ จำนวน 4 ความหมาย

6.3 การวิเคราะห์ความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทยและภาษาอินโดนีเซีย

ผลการวิเคราะห์ พบว่าข้อมูลความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทยและภาษาอินโดนีเซีย สามารถจำแนกได้เป็น 2 กลุ่ม ตามความเหมือนและความต่างของความหมายเปรียบเทียบ

ของสัตว์ในภาษาไทยและภาษาอินโดนีเซีย ในด้านความหมายเปรียบเทียบที่เกิดขึ้น และประเภทของ สัตว์ที่นำมาใช้ในการเปรียบเทียบ

1. ความหมายเปรียบเทียบที่เกิดจากการนำสัตว์มาใช้ในการเปรียบเทียบ

1.1 ความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ที่ใช้สัตว์ในการเปรียบเทียบประเภทเดียวกัน และมีความหมายเปรียบเทียบเหมือนกัน

ความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ที่พบจากข้อมูลในภาษาไทยและภาษา อินโดนีเซียที่ใช้สัตว์ในการเปรียบเทียบเหมือนกันและมีความหมายเปรียบเทียบเหมือนกัน พบทั้งสิ้น 8 ความหมาย ได้แก่ คน คุณลักษณะของมนุษย์ นิสัย กิริยาอาการ การกระทำ สิ่งของ เหตุการณ์ และ ภัยอันตราย

1.2 ความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ที่ใช้สัตว์ในการเปรียบเทียบต่างกันแต่มีความหมายเปรียบเทียบเหมือนกัน

ผู้วิจัยพบว่าข้อมูลความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทยและภาษา อินโดนีเซียที่ใช้สัตว์ในการเปรียบเทียบต่างกันแต่มีความหมายเปรียบเทียบเหมือนกัน พบทั้งสิ้น 3 ความหมาย ได้แก่ คน คุณลักษณะของมนุษย์ และภัยอันตราย

2. ชนิดของสัตว์ที่นำมาใช้ในการเปรียบเทียบ

2.1 สัตว์ในภาษาไทยที่ไม่พบในภาษาอินโดนีเซีย

ผู้วิจัยพบสัตว์ที่ถูกนำมาใช้ในการเปรียบเทียบบางประเภทที่ไม่พบในความหมาย เปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาอินโดนีเซีย จำนวน 28 ชนิด ได้แก่ กระชู้, กระทิง, กระแต, เก้ง, ครุฑ, ค่าง, จักจั่น, จิ้งจก, จิ้งจอก, จิ้งหรีด, จิงโจ้, ตะขาบ, ตะเข็บ, นกยูง, บ่าง, ปลากระตี่, ปลากระพง, ปลา ช่อน, ปลาชิว, ปลาซ่า, ปลาหมอ, มดแดง, แมลงปอ, แมลงเม่า, ยีราฟ, สมัน, หมู และฮิปโปโปแตมัส

ความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ที่พบในภาษาไทยแต่ไม่พบในภาษาอินโดนีเซีย พบทั้งสิ้น 8 ความหมาย ได้แก่ คน คุณลักษณะของมนุษย์ นิสัย กิริยาอาการ สิ่งของ ระยะห่าง สถานที่ และเหตุการณ์

2.2 สัตว์ในภาษาอินโดนีเซียที่ไม่พบในภาษาไทย

ผู้วิจัยพบสัตว์ที่ถูกนำมาใช้ในการเปรียบเทียบบางประเภทที่ไม่พบใน ความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทย จำนวน 12 ชนิด ได้แก่ babi hutan ‘หมูป่า’, balam ‘นกเขา’, bangau ‘นกกระยาง’, bangsat ‘ตัวเลือด’, bunglon ‘กิ้งก่าคาร์เมเลียน’, burung hantu/pungguk ‘นกฮูก’ kadal ‘จิ้งเหลน’, keledai ‘ลา’, kumbang ‘ด้วง’, musang ‘ชะมด’, kancil/pelanduk ‘กระจง’, merpati/punai ‘นกพิราบ’

ความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ที่พบในภาษาอินโดนีเซียที่ไม่พบในภาษาไทย พบทั้งสิ้น 7 ความหมาย ได้แก่ คน คุณลักษณะของมนุษย์ นิสัย การกระทำ สิ่งของ ขนาด และเหตุการณ์

6.4 โลกทัศน์ ค่านิยม และทัศนคติของชาวไทยและชาวอินโดนีเซียที่มีต่อสัตว์

ผลการศึกษาโลกทัศน์ ค่านิยม และทัศนคติของชาวไทยและชาวอินโดนีเซียที่ปรากฏในความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทยและภาษาอินโดนีเซีย พบว่า ความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทยสะท้อนโลกทัศน์ ค่านิยม และทัศนคติของชาวไทยในด้านต่าง ๆ เช่น โลกทัศน์เกี่ยวกับบุคคล โลกทัศน์เกี่ยวกับธรรมชาติ และโลกทัศน์เกี่ยวกับการดำรงชีวิต เช่นเดียวกับความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาอินโดนีเซียที่สะท้อนโลกทัศน์ ค่านิยม และทัศนคติของชาวอินโดนีเซียในด้านต่าง ๆ เช่น โลกทัศน์เกี่ยวกับบุคคล โลกทัศน์เกี่ยวกับธรรมชาติ โลกทัศน์เกี่ยวกับการดำรงชีวิต และโลกทัศน์เกี่ยวกับสิ่งเหนือธรรมชาติ

ผลการศึกษาเปรียบเทียบโลกทัศน์ ค่านิยม และทัศนคติของชาวไทยและชาวอินโดนีเซียปรากฏในความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทยและภาษาอินโดนีเซีย พบว่ามีโลกทัศน์ ค่านิยม และทัศนคติที่เหมือนกันในด้านโลกทัศน์เกี่ยวข้องกับบุคคลที่มีฐานะและยศศักดิ์ ค่านิยมในการดำรงชีวิตพึงพิงธรรมชาติและใกล้แหล่งน้ำ และค่านิยมในการปฏิบัติตามคำสอนทางศาสนา อีกทั้งผู้คนในทั้งสองสังคมยังมีทัศนคติต่อสัตว์บางชนิดที่เหมือนกัน เช่น เสือ หมายถึง คนเก่ง คนกล้า คนร้าย และอันตราย เขี้ย หมายถึง ความชั่ว เป็นต้น นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบโลกทัศน์ ค่านิยม และทัศนคติของชาวไทยและชาวอินโดนีเซียที่แตกต่างกัน ได้แก่ โลกทัศน์เกี่ยวกับบุคคลเพศที่สาม

6.5 อภิปรายผลการศึกษา

ความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทยและภาษาอินโดนีเซียที่หมายถึง คน คุณลักษณะ นิสัย กิริยาอาการ การกระทำเป็นผลจากการนำอวัยวะร่างกายของสัตว์ คุณสมบัติทางกายภาพ ลักษณะนิสัย พฤติกรรม และความเป็นอยู่ของสัตว์มาเปรียบกับคน นิสัยของคนในลักษณะต่าง ๆ เช่น คนดุร้าย คนเก่ง คนมีอำนาจ เป็นต้น ขนาดร่างกายของสัตว์มีความหมายเปรียบเทียบเป็นขนาดของเหตุการณ์และสิ่งต่าง ๆ เช่น กระทบยอด จุดห่างข้าง เป็นต้น นอกจากนี้สัตว์จะมีความหมายเปรียบเทียบหมายถึงมนุษย์และสิ่งที่สัมพันธ์กับมนุษย์แล้ว สัตว์ยังมีความหมายเปรียบเทียบเป็นสิ่งที่ไม่ใช่มนุษย์ด้วย เช่น ภัยอันตราย เวลา สถานที่ เหตุการณ์ สิ่งของ ระยะห่าง และปริมาณ นอกจากนี้สัตว์บางประเภทอาจไม่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกันทางกายภาพแต่ก็มีความหมายเปรียบเทียบหมายถึง

สิ่งเดียวกันได้ เช่น เสือ และ จระเข้ มีความหมายเปรียบเทียบหมายถึงภัยอันตรายเหมือนกัน โดยเสือ เป็นสัตว์บก จระเข้เป็นสัตว์เลื้อยคลาน แต่สัตว์ทั้งสองประเภทนี้มีอรรถลักษณะเหมือนกัน คือ [-มนุษย์] [+อันตราย] [+กินเนื้อ] [+ดุร้าย] [+บาดเจ็บ] [+เสียชีวิต]

ผลการศึกษา พบว่าสัตว์ที่ถูกนำมาเปรียบเทียบมากที่สุดในภาษาไทย 5 อันดับแรก ได้แก่ เสือ พบข้อมูลจำนวน 59 ข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 10.05 หมา พบข้อมูลจำนวน 47 ข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 8 ปลา พบข้อมูลจำนวน 26 ข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 4.42 ไก่ พบข้อมูลจำนวน 24 ข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 4.08 และช้าง พบข้อมูลจำนวน 24 ข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 4.08 ส่วน ความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาอินโดนีเซีย พบว่า สัตว์ที่ถูกนำมาเปรียบเทียบมากที่สุด 5 อันดับแรก ได้แก่ ayam ‘ไก่’ พบข้อมูลจำนวน 46 ข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 10.95 รองลงมา ได้แก่ anjing ‘หมา’ พบข้อมูลจำนวน 30 ข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 7.14 kucing ‘แมว’ พบข้อมูลจำนวน 22 ข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 5.23 Harimau/macan ‘เสือ’ พบข้อมูลจำนวน 21 ข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 5.23 gajah ‘ช้าง’ และ ikan ‘ปลา’ พบข้อมูลในจำนวนเท่ากัน ได้แก่ 18 ข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 4.29 ตามลำดับ ทั้งนี้ ผู้วิจัยเห็นว่าเนื่องจากชาวไทยและชาวอินโดนีเซียมีความคุ้นเคยกับสัตว์เหล่านี้ ทั้ง เพื่อเป็นอาหาร เป็นแรงงาน แม้กระทั่งเพื่อความสำราญ เมื่อคนมีความคุ้นเคยกับสัตว์ จึงทำให้คน มองเห็นและเข้าใจลักษณะและพฤติกรรมบางอย่างของสัตว์ นอกจากนี้ผลการศึกษา ยังพบว่า สัตว์ถูก นำมาเปรียบเทียบเป็น คน มากที่สุดในทั้งสองภาษา คิดเป็นร้อยละ 48.38 ของข้อมูลในภาษาไทย และคิด เป็นร้อยละ 75.95 ของข้อมูลในภาษาอินโดนีเซีย สาเหตุที่สัตว์ถูกเปรียบเทียบเป็น คน มากที่สุดเพราะสัตว์ และคนเป็นสิ่งมีชีวิตเหมือนกัน มีพฤติกรรมบางอย่างที่คล้ายคลึงกัน โดยคนมองเห็นว่าพฤติกรรมของ สัตว์มีความคล้ายคลึงกับพฤติกรรมของคน จึงนำสัตว์มาเปรียบเทียบกับคนและสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัว

ผู้วิจัยยังพบความหมายเปรียบเทียบข้อมูลความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ที่แตกต่าง กันในทั้งสองภาษา ในภาษาไทยมีความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ที่ถูกใช้ในการเรียกบุคคลเพศที่สาม ได้แก่ “แก๊ง” และ “กวาง” โดยทั้งสองคำเป็นคำที่ใช้เรียกผู้ชายที่ชอบพอผู้ชายด้วยตัวเอง สะท้อนให้ เห็นว่าในปัจจุบันสังคมไทยมีการเปิดกว้างและยอมรับในความแตกต่างทางรสนิยมของบุคคล จึงทำให้ มีผู้คนออกมาเปิดเผยรสนิยมส่วนตัวของตนเองมากขึ้น แต่ผู้วิจัยไม่พบข้อมูลที่มีความหมายถึงสิ่งนี้ใน ภาษาอินโดนีเซีย ซึ่งอาจตั้งข้อสังเกตได้ว่า สาเหตุอาจเป็นเพราะค่านิยมของชาวอินโดนีเซียที่ยังไม่ เปิดรับเพศที่สาม เนื่องมาจากข้อห้ามทางศาสนาที่ชาวอินโดนีเซียนับถืออยู่

ในทำนองเดียวกัน ผู้วิจัยยังพบว่าในภาษาอินโดนีเซียมีสัตว์ที่ถูกนำมาใช้ในการ เปรียบเทียบซึ่งไม่พบในภาษาไทย เช่น ชมด ซึ่งหมายถึง คนชั่ว ดังตัวอย่าง “musang berbulu ayam” ‘ชมดมีขนไก่’ หมายถึง คนชั่วที่แก้งทำเป็นคนดี (Nur Arifin Chaniago, 1998, p.39) ชมดเป็นสัตว์ที่มีอยู่เป็นจำนวนมากในประเทศอินโดนีเซีย จากประสบการณ์การใช้ชีวิตในประเทศ

อินโดนีเซียของผู้เขียน และคำบอกเล่าของชาวอินโดนีเซีย สามารถพบชมดได้ง่ายตามหมู่บ้านในชนบทของอินโดนีเซีย ชมดจึงถูกนำมาใช้ในการเปรียบเทียบในภาษาอินโดนีเซีย แต่ผู้วิจัยไม่พบข้อมูลใด ๆ ที่นำชมดมาใช้ในการเปรียบเทียบ อาจเป็นเพราะชมดไม่ใช่สัตว์ที่เป็นที่คุ้นเคยของคนไทย ไม่สามารถพบเจอได้ทั่วไปตามธรรมชาติ ดังนั้นคนไทยจึงไม่มีความใกล้ชิดกับชมด จึงไม่เห็นพฤติกรรมของชมดมากพอจนสามารถนำมาใช้ในการเปรียบเทียบได้

ความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทยและภาษาอินโดนีเซียที่ใช้สัตว์ต่างชนิดกันในเปรียบเทียบ ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่าอาจเกิดจากโลกทัศน์ของคนในสังคมไทยและสังคมอินโดนีเซียที่ต่างกัน ตัวอย่างเช่น ในภาษาไทยผู้ชายเจ้าชู้ถูกเปรียบเป็น “ไก่แจ้” ในขณะที่ในภาษาอินโดนีเซีย ผู้ชายเจ้าชู้ถูกเปรียบเป็น “จระเข้” อาจเป็นเพราะชาวไทยมีโลกทัศน์ต่อไก่แจ้ว่าเป็นสัตว์เจ้าชู้ โดยคนไทยมองเห็นพฤติกรรมของไก่แจ้ตัวผู้ที่มีคู่ตัวเมียหลายตัว ไก่แจ้จะขยับปีกและกางปีกเมื่อเจอไก่ตัวเมีย หรือที่เรียกว่าอาการป้อ เพื่อเป็นการแสดงว่าต้องการผสมพันธุ์ ไก่แจ้เป็นสัตว์สังคมชอบอยู่เป็นกลุ่ม ถ้าเลี้ยงตัวเดียวจะเหงาตาย จึงควรเลี้ยงเป็นครอบครัว ไก่แจ้ตัวผู้หนึ่งตัวจะมีคู่เป็นตัวเมียจำนวนสองถึงสามตัว (ศรี เกศมณี, 2534) ไก่แจ้จึงถูกเปรียบเป็นผู้ชายเจ้าชู้ ในขณะที่ในภาษาอินโดนีเซีย จระเข้ถูกเปรียบเป็นผู้ชายเจ้าชู้ อาจเป็นเพราะชาวอินโดนีเซียมีโลกทัศน์ต่อจระเข้ว่าเป็นสัตว์อันตราย จระเข้เป็นสัตว์กินเนื้อที่ไม่มีลิ้น จระเข้จึงสามารถกินสัตว์ทุกชนิดอย่างไม่เลือก จึงถูกนำมาเปรียบเป็นผู้ชายที่มีนิสัยเจ้าชู้คบหาผู้หญิงมากมายอย่างไม่เลือก และผู้ชายที่มีภรรยามากกว่าหนึ่งคน ถึงแม้ตามหลักคำสอนของศาสนาอิสลามจะอนุญาตให้ผู้ชายมีภรรยาได้ 4 คน แต่ผู้ชายที่มีภรรยามากกว่าหนึ่งคนอย่างถูกต้องตามหลักศาสนาและกฎหมายก็ถูกเปรียบเทียบเป็นจระเข้เช่นกัน

นอกจากนี้การศึกษาความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทยและภาษาอินโดนีเซีย ผู้วิจัยพบว่า ในภาษาไทยมีการใช้ความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในลักษณะการเขียนเฉพาะตัวของผู้เขียน ได้แก่ ประโยค “จิ้งหรีดกินโคนหญ้า” ในบริบท “เข้ามาประชิดเหมือนจิ้งหรีดกินโคนหญ้า” โดยมีความหมายเปรียบเทียบหมายถึง ระยะห่าง ประโยคดังกล่าวเป็นลักษณะการเขียนเฉพาะตัวของผู้เขียน ซึ่งไม่ได้ถูกใช้อย่างแพร่หลายในภาษาไทย ผู้วิจัยจึงจำเป็นต้องอธิบายความหมายของข้อมูลโดยอาศัยการตีความจากบริบท ผู้วิจัยพบลักษณะการใช้ความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทยเท่านั้น ไม่พบข้อมูลลักษณะดังกล่าวในภาษาอินโดนีเซีย

ความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทยและภาษาอินโดนีเซียสะท้อนโลกทัศน์ ค่านิยมและทัศนคติที่เหมือนกันในด้านโลกทัศน์เกี่ยวกับบุคคล โลกทัศน์เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม โลกทัศน์เกี่ยวกับการดำรงชีวิตพึงพิงธรรมชาติและแหล่งน้ำ รวมถึงทัศนคติที่มีต่อสัตว์บางประเภท เช่น เสือจระเข้ หมา โดยผู้คนในทั้งสองสังคมมีทัศนคติในทางที่ไม่ดีกับสัตว์ดังกล่าว เป็นเพราะลักษณะนิสัย

และพฤติกรรมต่าง ๆ ของสัตว์ที่มนุษย์เห็นว่าไม่เหมาะสม และเป็นอันตราย มนุษย์จึงมีทัศนคติในทางที่ไม่ดีกับสัตว์ โดยมนุษย์มองว่าสัตว์เป็นสิ่งมีชีวิตที่อยู่ต่ำกว่ามนุษย์ ไม่มีเหตุและผลในการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง สัตว์ใช้สัญชาตญาณในแสดงออก แต่มนุษย์ใช้ความคิดอย่างเป็นเหตุเป็นผลในการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ดังนั้นเมื่อมนุษย์ประพาดิตนอย่างไรเหตุผล มนุษย์จึงถูกนำไปเปรียบกับสัตว์ (Murray, 1998)

อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยพบว่าความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาอินโดนีเซียสะท้อนโลกทัศน์ และค่านิยมบางประการที่ไม่ปรากฏในความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทย ได้แก่โลกทัศน์เกี่ยวกับความเชื่อในสิ่งเหนือธรรมชาติ โดยโลกทัศน์เกี่ยวกับความเชื่อในสิ่งเหนือธรรมชาติของชาวอินโดนีเซียสะท้อนให้เห็นว่า ชาวอินโดนีเซียยังคงมีความเชื่อในเรื่องของสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่มีอำนาจเหนือมนุษย์ สิ่งที่ไม่มองไม่เห็น หรือสิ่งที่ถูกพระเจ้ากำหนดมาแล้วเช่น เนื้อคู่ และยังคงเชื่อถือมาจนถึงทุกวันนี้ ตัวอย่างเช่น “Ikan di laut, asam di gunung, bertemu dalam belanga.” ‘ปลาอยู่ในทะเล มะขามอยู่ที่ภูเขา มาเจอกันในหม้อ’ หมายถึง หากเป็นเนื้อคู่กันแล้ว ถึงแม้จะอยู่ไกลกัน ก็ต้องได้พบกันนี้สุด (Nur Arifin Chaniago, 1998, p. 154) เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตามการที่ไม่พบโลกทัศน์เกี่ยวกับความเชื่อในสิ่งเหนือธรรมชาติในความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทย มิได้หมายความว่าคนไทยไม่มีโลกทัศน์ดังกล่าว

กล่าวโดยสรุป โลกทัศน์ ค่านิยมและทัศนคติของชาวไทยและชาวอินโดนีเซียที่มีต่อสัตว์มีความเหมือนและความต่างกันในบางประการ เป็นเพราะสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมที่มีอิทธิพลและปฏิบัติอยู่ในประเทศไทยและประเทศอินโดนีเซียมีความคล้ายคลึงกัน ทั้งภูมิศาสตร์ ศาสนา และวัฒนธรรม คนจะมีทัศนคติที่ดีหรือไม่ดีต่อสัตว์ต่าง ๆ อย่างไร ขึ้นอยู่กับโลกทัศน์ที่คนมีต่อสัตว์ประเภทนั้น ๆ สังคมไทยและสังคมอินโดนีเซียมีวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน จึงทำให้มีโลกทัศน์ ค่านิยม และทัศนคติที่แตกต่างกัน

6.6 ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการศึกษาความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทยจากข้อมูลภาษาพูดที่ใช้ในชีวิตประจำวัน
2. ควรมีการศึกษาความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทยเปรียบเทียบกับความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาอื่น ๆ นอกเหนือจากภาษาอินโดนีเซีย

รายการอ้างอิง

หนังสือและบทความในหนังสือ

- กาญจนาคนันท์ (นามแฝง). (2543). *สำนวนไทย*. พระนคร: บำรุงสาส์น.
- เกรียงไกร สุวรรณภักดี และจารุจินต์ นภิตะภักดิ์. (2552). *คู่มือแมลง*. กรุงเทพฯ: สารคดี.
- จันทิมา น่วมศรีนวล. (2554). *ย่อนคำ สำนวนไทย*. กรุงเทพฯ: คลื่นอักษร.
- เฉลิมศรี จันทสิงห์. (2529). *การแปลเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ชูลีพร, นำโชค, อาภาณ. (2536). *สำนวนไทย สุภาษิต คำพังเพย*. กรุงเทพฯ: บริษัทอักษรพิพัฒน์.
- โชติ สุวัตติ. (2509). *หอยเมืองไทย*. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ดวงใจ ไทยอุบล. (2543). *ทักษะการเขียนภาษาไทย*. กรุงเทพฯ: ด้านสุทธาการพิมพ์.
- ดิเรกชัย มัททระสน. (2529). *ถ้อยคำสำนวน: แนวคิดเชิงภาษาศาสตร์*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สุ
กัญญา.
- ธวัช รักศิลป์. (2520). *สัตววิทยา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- นวรรธน์ พันธเมธา. (2544). *คลังคำ*. กรุงเทพฯ: อมรินทร์.
- _____ . (2559). *คลังคำ*. กรุงเทพฯ: อมรินทร์.
- นิยพรรณ วรรณศิริ. (2540). *มานุษยวิทยาสังคมและวัฒนธรรม*. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- บัวกันต์ วิลามาต. (2545). *สารานุกรมสัตว์*. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ประเทือง คล้ายสุบรรณ. (2527). *สำนวนไทย*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: สุทธิสารการพิมพ์.
- ประเทือง คล้ายสุบรรณ. (2530). *สำนวนไทย*. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: สุทธิสารการพิมพ์.
- ประเทือง คล้ายสุบรรณ. (2531). *วัฒนธรรมพื้นบ้าน*. กรุงเทพฯ: สุทธิสารการพิมพ์.
- ประเทือง คล้ายสุบรรณ. (2554). *สำนวนไทย*. พิมพ์ครั้งที่ 14. กรุงเทพฯ: สุทธิสารการพิมพ์.
- ปาเลอกัวซ์, มงเซญอร์. (2552). *เล่าเรื่องกรุงสยาม: Description du Royaume Thai ou Siam*.
แปลโดย สันต์ ท. โกมลบุตร. พิมพ์ครั้งที่ 4. นนทบุรี: ศรีปัญญา.
- ปาริชาติ วรณจิต. (2530). *คำสำนวน คำเข้าคู่*. กรุงเทพฯ: สายใจ
- ปัญญา บริสุทธิ์. (2523). *โลกทัศน์ของคนไทยวิเคราะห์จากวรรณคดีคำสอนสมัยสุโขทัย*. กรุงเทพฯ:
โอเดียนสโตร์.
- ปรีชา ช่างขวัญยืน. (2517). *พื้นฐานของการใช้ภาษา*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- เพ็ญแข วัจนสุนทร. (2528). *ค่านิยมในสำนวนไทย*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: โอ เอส พริ้นติ้ง เฮาส์.

- มัทรี ตุลยาทร. (2533). 716 ล้านวนไทย. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ยศ สันตสมบัติ. (2544). มนุษย์กับวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ยิ่งลักษณ์ งามดี. (2531). ล้านวนไทย. กรุงเทพฯ: อักษรบัณฑิต.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2551). ภาษิต คำพังเพยและล้านวนไทย. นนทบุรี: สหมิตรพริ้นติ้ง.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2552). พจนานุกรมคำใหม่ เล่ม 2 ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. กรุงเทพฯ: ยูเนียนอัลตราไวโอเลเร็ด จำกัด.
- รัชณี ซอโสตถิกุล. (2544). ล้านวนและภาษิตอังกฤษที่นำสัตว์มาเปรียบ. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ลำดวน สุขพันธุ์. (2520). ประเพณีการบวช. กรุงเทพฯ: กองวรรณคดีและประวัติศาสตร์ กรมศิลปากร.
- วรวรรณ คงมานุสรณ์. (2545). รู้ถึล้านวนไทย. กรุงเทพฯ: ไทยร่มเกล้า.
- วิทย์ วิศทเวทย์. (2540). ปรัชญาทั่วไป: มนุษย์โลกและความหมายของชีวิต. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.
- ศรี เกศมณี. (2534). ไก่แจ้. กรุงเทพฯ: ปลาตะเพียน.
- สมบัติ จันทรวงศ์. (2537). โลกทัศน์ของสุนทรภู่. กรุงเทพฯ: มติชน.
- สมบัติ จำปาเงิน. (2540). ปทานุกรมฉบับถ้อยคำ ล้านวนโวหาร คำพังเพย สุภาษิตไทย. กรุงเทพฯ: เอช-เอ็น กรู๊ป
- สิทธา พิณีภูวดล. (2533). จากภาษาต่างประเทศสู่ภาษาไทย. กรุงเทพฯ: ต้นอ้อ
- โสภณา ศรีจำปา. (2544). โลกทัศน์ของชาวเวียดนามจากสุภาษิต. กรุงเทพฯ: เรือนแก้วการพิมพ์
- อมรา พงศาพิชญ์. (2541). วัฒนธรรม ศาสนา ชาตินิยม: วิเคราะห์สังคมไทยแนวมนุษยวิทยา. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อาณัติ อานันตภาค. (2557). ประวัติศาสตร์อินโดนีเซียเอกภาพแห่งความแตกต่าง. กรุงเทพฯ: ยิบซีกรู๊ป.
- อัมพา ศรีสุพัทพงษ์. (ม.ป.ป.). สัตว์ป่าในเมืองไทย. กรุงเทพฯ: อักษรวัฒนา.
- อุทัย ไชยานนท์. (ม.ป.ป.). คำพังเพยและคำอุปมาอุปไมย. กรุงเทพฯ: น้ำฝน.
- อุดมพร อมรธรรม. (2556). ล้านวนไทย ฉบับจัดหมวดหมู่. กรุงเทพฯ: แสงดาว.
- เอลซา ไซนุติน. (2557). ประวัติศาสตร์อินโดนีเซีย. กรุงเทพฯ: มูลนิธิโครงการตำรามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์.

วิทยานิพนธ์

- กมลวรรณ สุ่มเจริญ. (2531). *วิเคราะห์โลกทรรศน์ในวรรณกรรมสำหรับพิธีกรรมของล้านนา จากเมืองโบราณเวียงกาหลง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, พิษณุโลก.
- จินดารัตน์ บุญพันธ์. (2547). *ความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในตำนานไทย*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- จี อีน ลี. (2545). *การศึกษาเรื่องสีในการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม: เปรียบเทียบความหมายเชิงเปรียบเทียบของสีและสำนวนที่ใช้สลับระหว่างภาษาไทยและภาษาเกาหลี*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ชัยณรงค์ โคตะนนท์. (2533). *อุดมคติเกี่ยวกับผู้นำในวรรณกรรมอีสานประเภทคำสอน*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม.
- วรารัตน์ มหามนตรี. (2557). *โลกทัศน์ของคนไทยจากภาษิต*. คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- วู ถิ กิม จี. (2550). *การเปรียบเทียบสำนวนเวียดนามกับสำนวนไทย*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตร์มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศิริพร มณีชูเกตุ. (2557). *โครงการโลกทัศน์ของคนอินโดนีเซียจากภาษิต*. คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ศิริลักษณ์ ทวีกิจรุ่งทวี. (2547). *การแปลสำนวนจากนวนิยายไทยของม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมชเป็นภาษาอังกฤษ*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุภาพร คงศิริรัตน์ และคณะ. (2557). *โครงการโลกทัศน์ของอาเซียนจากภาษิต*. คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- อุทุมพร มีเจริญ. (2527). *การศึกษาความหมายเปรียบเทียบของคำศัพท์อวัยวะร่างกายในภาษาไทย*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อุบล เทศทอง. (2548). *ภาษิตเขมร: วิถีชีวิตและโลกทัศน์ของชาวเขมร*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตร์ดุสิต บัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

- กฤษณะเดช เจริญสุธาสินี และคณะ. (ม.ป.ป.). คู่มือครู แหล่งเรียนรู้เสมือนจริงระบบนิเวศ. *กุ่มถอยหลัง*. สืบค้นเมื่อ 22 พฤศจิกายน 2560. จาก http://walailak.lsr.nectec.or.th/virtualsite/pages/teacherguide/book/coral_reef/unit3_animal_behavior_v1.pdf
- เชาว์ เพ็ชรราช และจิรวรรณ ทรัพย์เจริญ. (2550). ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม. *ชีวิตกับสิ่งแวดล้อม*. สืบค้นเมื่อ 7 พฤษภาคม 2560. จาก http://human.uru.ac.th/Major_online/SOC/04Human_Envi/Life_4.htm
- รูปนวัฒน์ คามะวัน. (2558). *สำนวนแมวเหมียว*. สืบค้นเมื่อ 20 กรกฎาคม 2560. จาก <http://arts.tu.ac.th/culture/010459.pdf>
- ดวงกมล ลีलगามสุวรรณ. (2545). *ชีวิตเป็นไก่อต้ม*. สืบค้นเมื่อ 15 มีนาคม 2560. จาก <https://www.nectec.or.th/schoolnet/library/create-web/10000/language/10000-6026.html>
- มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. (2552). *โครงการพระราชดำริ แก้มลิง*. สืบค้นเมื่อ 1 สิงหาคม 2560. จาก <http://www.ku.ac.th/e-magazine/dec52/agri/agri4.htm>
- สุชาติ เศรษฐมาลินี. (2556). *แมวกับอิสลาม*. สืบค้นเมื่อ 3 สิงหาคม 2560. จาก http://the-truth-of-islamic.blogspot.com/2013/10/blog-post_8.html
- Adi, S. (2015). *Bebek berpasangan dua*. Retrieved August 7, 2017, from <http://mantrapeletcelanadalam.blogspot.com/2015/12/ilmu-pelet-agar-beristri-dua-atau-lebih.html>
- Aripin, A.M. (2015) *Transmigrasi*. Retrieved August 10, 2017, from http://www.kompasiana.com/alldie/transmigrasi-antara-solusi-harapan-dan-permasalahan_5592a83a6823bddf048b4567
- Dhammachar. (2014). *โครงการแก้มลิง*. สืบค้นเมื่อ 1 สิงหาคม 2560. จาก <http://www.kasedtakon.com/130>
- Dolthep. (2012). *งู ๆ ปลา ๆ*. สืบค้นเมื่อ 3 กรกฎาคม 2560. จาก <https://dolthepsiri.wordpress.com>

- Murray, D. (1998). *Hubungan antara manusia dan binatang di daerah Malang*. Retrieved February 13, 2016, from www.acicis.murdoch.edu.au/hi/.../pmurrayfldrep.doc
- Puspasari Respatiningtyas. (2016). *Anjing rakus*. Retrieved February 13, 2017, from <https://tanyadokterhewan.com/2016/02/20/anjing-rakus-saat-makan-ini-bahayanya>
- Putra, R.R. (2012). *Bentuk dan fungsi kata umpatan pada komunikasi informal di kalangan siswa SMA Negeri 3 Surabaya: Kajian sosiolinguistik*. Retrieved February 16, 2016, from journal.unair.ac.id/article_6725_media45_category8.html.
- Seub. (2551). กระทิงหายใจแรง. สืบค้นเมื่อ 8 สิงหาคม 2560. จาก http://www.seub.or.th/index.php?option=com_content&view=article&id=763:westernforest&catid=30:2009-11-03-06-59-58&Itemid=46
- Siripoj. (2017). 'เหยี่ยว' กลายเป็นคำคำ เพราะอาการคลั่งชาติ ในลัทธิเผด็จการท่านผู้นำ. สืบค้นเมื่อ 3 สิงหาคม 2560. จาก <http://www.museumthailand.com/topic.php?p=257>

เอกสารอื่น ๆ

- จำเริญ แสงดวงแข. (2523). *โลกทัศน์ชาวไทยภาคใต้ที่ปรากฏในเพลงกล่อมเด็ก*. ศูนย์ส่งเสริมภาษา และวัฒนธรรมภาคใต้ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา
- ซ์ชวดี ศรีลัมพ์. (2538). การแปลสำนวนในนวนิยายภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย. *ศาสตร์แห่งภาษา*, 7.
- ซ์ชวดี ศรีลัมพ์. (2557). *เอกสารประกอบการสอนวิชาการระบบความหมาย (ภ.603)*. สาขาวิชา ภาษาศาสตร์เพื่อการสื่อสาร คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เพ็ญศิริ วงศ์วิภานนท์. (2526). *เอกสารการสอน ภาษาไทย 3 หน่วยที่ 13 “ความหมาย”*. สาขาวิชา ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- เพ็ญแข ประจันปัจฉินีก และอ้อมเดือน สดมณี. (2529). *ค่านิยมของชาวชนบทไทย: ค่านิยมทางวัตถุ กับค่านิยมทางระเบียบประเพณี*. สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- มณี พยอมยงค์ และนรินทร์ชัย พัฒนพงศา. (2527). *วิถีชีวิตและค่านิยมของชาวลานนาไทย*. คณะศิลปศาสตร์ และคณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

วินิตา ดิถียนต์. (2533). *จากภาษาต่างประเทศสู่ภาษาไทย: การแปลสำนวนและคำเปรียบเทียบ*. กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.

Books and articles

- Arief Bachtiar. (2014). *2700 Peribahasa Indonesia*. Jakarta: Buana Raya.
- Badudu, J.S. (2008). *Kamus ungkapan bahasa Indonesia*. Jakarta: Penerbit Buku Kompas.
- Baldwin, et al. (2004). *Introducing Cultural Studies*. Revised first edition. Harlow: Pearson Education.
- Cambridge Advanced Learner's Dictionary*. (2008). Singapore: Cambridge University Press.
- Cruse, D.A. (1986). *Lexical Semantics*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Departemen Pendidikan Nasional. (2014). *Kamus Besar Bahasa Indonesia* (4th ed.). Jakarta: Gramedia.
- Garza-Cuaron, B. (2013). *Connotation and Meaning*. Berlin: Mouton De Gruyter.
- Goodenough, W.H. (1957). *Cultural Anthropology and Linguistics*. Bobbs-Merrill.
- Heroe Kasida Brataatmadja. (1982). *Kamus 2000 Peribahasa Indonesia*. Yogyakarta: Kanisius.
- Kempson, R.M. (1977). *Semantic Theory*. London: Cambridge University Press.
- Kroeber, A.L. and Kluckhohn, C. (1952). *Culture: A Critical Review of Concepts and definitions*. Peabody Museum, Cambridge.
- Lakoff, G. and Johnson, M. (2003). *Metaphor We Live By*. Chicago: University of Chicago Press.
- Leech, G. (1974). *Semantics the Study of Meaning*. New York: Penguin Book.
- Lyons, J. (1977). *Semantics Volume 1*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Moh. Kusrini Wasrie. *Kumpulan Peribahasa*. Lingkar Media.
- Nida, E. A. (1975). *Componential Analysis of Meaning*. Mouton: The Hague.
- Nur Arifin Chaniago. (1998). *5700 Peribahasa Indonesia*. Bandung: Pustaka Setia.
- Palmer, F.R. (1976). *Semantics*. Cambridge: Cambridge University Press.

- Saeed, J.I. (2003). *Semantics*. Oxford: Blackwell.
- Saralamba, C. (2017). The critical study of the women are animals conceptual metaphor in Thai. *Journal of Liberal Arts*, 17(1), 85-100.
- Sri Wintala Achmad. (2015). *Mahir Peribahasa Indonesia*. Yogyakarta: Araska publisher.
- Syamsul Hidayatullah. *Peribahasa&Pantun*. Surabaya: Nidya Pustaka.
- Torchia, C. (2007). *Indonesian Idioms and Expressions: Colloquial Indonesian at Work*. Singapore: Tuttle Publishing.
- Tyler, E.B. (1874). *Primitive Cultures*. Boston: Estes and Lauriat.
- Ullmann, S. (1970). *Semantics: An Introduction to the Science of Meaning*. Oxford: Basil Blackwell.
- Williams, R. (1983). *Keywords: A Vocabulary of Culture and Society*. Second edition. London: Fontana.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

ข้อมูลความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาไทย

ข้อมูล	ความหมาย
1. กบ	
1. กบในกะลาครอบ	คนที่มองเห็นโลกในวงแคบ มีความรู้ที่น้อย
2. กบเลือกนาย ผู้บังคับบัญชา	คนที่ต้องการเปลี่ยนอยู่เรื่อย ๆ จนไม่ได้ดี
3. กบเผือกอับัว	คนโง่ที่มองไม่เห็นคุณค่าของสิ่งที่อยู่ใกล้ตัว มีอยู่แต่ในที่เดิม ๆ และของเดิม ๆ
2. กระจู๋	
1. “สาวผู้พูดไม่ใช่นางแมวป่าแต่เป็นกระจู๋สองนอ”	ผู้หญิงที่มีกริยาแรงจัดจ้าน มักแสดงออกเพื่อเรียกร้องความสนใจจากเพศตรงข้าม หรือเพื่อให้ได้เพศตรงข้ามมาเป็นคู่
2. หน้าตาเป็นกันกระจู๋	หน้าตาที่ไม่งาม ไม่น่าดู
3. กระจ่าย	
1. กระจ่ายสามขา	คนที่ยื่นกรานไม่ยอมรับความผิด
2. กระจ่ายแห่เสื้อ	คนที่ล้อเล่นกับอันตราย
3. กระจ่ายหมายจันทร์	ผู้ชายที่หมายปองผู้หญิงที่มีฐานะดีกว่า

ข้อมูล

4. หูกระต่าย
5. หนวดเต่า เขากระต่าย
6. กระต่ายตื่นตูม
7. ตาแดงเป็นกระต่าย
8. ยิงกระต่าย
9. กระต่ายขาเดียว

4. กระแต

1. หมอบกระแต

5. กระทิง

1. เสือ สิงห์ กระทิง แรด
2. กระเทยกระทิง
3. กระทิงป่า
4. กระทิงเท้าเหมือนกระทิง
5. ดุ้ยกับกระทิง
6. หายใจเหมือนวัวกระทิงสู้นรุนแรง

ความหมาย

ส่วนประกอบหนึ่งของเครื่องแต่งกายผู้ชาย มีลักษณะเหมือนริบบิ้นผูกไว้ที่ปกคอเสื้อ มีขนาดเท่ากันทั้งสองข้าง

สิ่งของที่ไม่มีจริง

อาการตื่นตกใจง่าย โดยไม่ทันสำรวจให้ถ่องแท้ก่อน

อาการตาแดง

กิริยาการถ่ายปัสสาวะ

คนที่ยื่นกรานไม่ยอมรับความผิด

กิริยาหมอบนึ่ง ไม่มีทางสู้

คนเลวทราม ขี้โกงและอันตราย

บุคคลเพศที่สามที่มีร่างกายใหญ่โต

คนที่มีอารมณ์โกรธ ดุร้าย

กิริยาเดินกระตืบเท้าอย่างแรง

ดูมาก

อาการหายใจเข้าออกอย่าง

ข้อมูล

ความหมาย

6. กระจก

1.	ชี้โพรงให้กระจก	แนะทางให้คนทำชั่ว
2.	ไม้งามกระจกเงา เพศสัมพันธ์	หญิงสาวสวยที่เคยมี กับผู้ชายมาแล้ว
3.	ง่อยกระจก	อาการที่ไม่มีแรงจะทำอะไร ทั้งสิ้น

7. กา

1.	กาคาบพริก	คนที่มีผิวคล้ำแล้วแต่งกายด้วย เสื้อผ้าสีฉูดฉาด
2.	กาในฝูงหงส์	คนที่ต่ำต้อยกว่าในหมู่คนที่ สูงศักดิ์
3.	กาหน้าดำ เขาก็จำหน้าได้	คนคุ้นเคยกันจนจำได้แม่นยำ
4.	กาชี้รดหัวตัวเอง มองไม่เห็น	คนที่มองไม่เห็นความผิด ของตัวเอง
5.	กาตาแววเห็นธนู	คนขี้ลาด ขี้กลัว เมื่อเห็นอะไร ผิดสังเกตก็รีบหลบ
6.	กาหลงรัง	ผู้ไปอยู่ที่สถานที่ใดที่หนึ่ง แล้วไม่ยอมกลับบ้านตน
7.	เข้าฝูงหงส์เป็นหงส์ เข้าฝูงกาเป็นกา	คนที่ปรับตัวให้เข้ากับหมู่คณะ และสถานการณ์ได้
8.	ดูเยี่ยงกา แต่อย่าเอาอย่างกา	ดูและทำตามแต่คนที่ทำดี อย่า ทำตามคนที่ทำไม่ดี
9.	ตี่งูให้กากิน	ทำสิ่งที่ตนควรได้รับประโยชน์ แต่ไม่ได้

ข้อมูล	ความหมาย
10. ปล่อยนกลปล่อยกา	ปล่อยใครสักคนให้เป็นอิสระ ไม่ผิด ปล่อยให้พ้นจากความ ผูกพัน
11. เป็นหงส์หรือกาที่อยู่ฟ้าเดียวกัน	จะเป็นคนรวยหรือคนจนก็เป็น คนเหมือนกัน
12. พรากลูกนกลูกกา	ทำให้ลูกพลัดพรากจากพ่อแม่
13. เสียงนกเสียงกา	เสียงเรียกร้องของคนสามัญ
14. สาวไส้ให้กากิน	นำเรื่องภายในมาเปิดเผยให้คน อื่นรู้
15. อีกาตอมรัง	คนที่เข้ามารุมบางสิ่งบางอย่าง
16. อีการักแต่ลูกของมัน	คนที่รักของตัวเองมากกว่าของ คนอื่น
17. ปากเหยี่ยวปากกา	สถานการณ์ที่เป็นอันตราย
18. ฆ่าหงส์เลี้ยงกา	ทำลายของสูงค่ามาทำของ ราคาต่ำ
19. กาเหยี่ยวเฉียวเอาไป	สิ่งของที่สูญหายไป
20. เต็นแร้งเต็นกา	เต็นออกท่าทางเอะอะ แสดง อาการโกรธเคือง พอใจ หรือ ดีใจ
8. กิ้งก่า	
1. กิ้งก่าได้ทอง	คนที่ได้ยศศักดิ์นิดหน่อยก็หยิ่ง จองหอง ลืมตัว

ข้อมูล

9. ไก่

1. ไก่แก่ แม่ปลาช่อน

2. ไก่แก่หนังเหนียว

3. ไก่ไข่กระตักเอง

4. ไก่งามเพราะชน คนงามเพราะแต่ง

5. ไก่รองบ่อน

6. ไก่ได้พลอย

7. ไก่เห็นตีนงู งูเห็นนมไก่

8. ไก่อ่อน

9. ไก่กินข้าวเปลือก

10. ไก่นา

11. เชือดไก่ให้ลิงดู

12. ลูกไก่อยู่กำมือ

13. สมภารกินไก่วัด

ความหมาย

หญิงค่อนข้างมีอายุ แต่มี
มารยาทและเล่ห์เหลี่ยมมาก
และมีกิริยาจัดจ้าน

คนแก่ที่มีความเชี่ยวชาญ
เอาชนะยาก

ใครทำผิดก็มักจะเปลอเปิดเผย
เอง

คนเราจะสวยงามได้ ต้องรู้จัก
การแต่งตัว

ผู้ที่อยู่ในฐานะตัวสำรอง ซึ่งจะ
เรียกมาใช้เมื่อไหร่ก็ได้

คนที่ไม่รู้จักค่าของสิ่งที่ตนมี

ต่างฝ่ายต่างรู้ความลับของกัน
และกัน

คนที่อ่อนหัด ยังไม่ชำนาญ

คนที่รับสินบน

คนโง่ เช่อ

ลงโทษคนที่ผิด หรือบางครั้งทำ
ร้ายจัดการ ให้คนอื่นดูเป็น
ตัวอย่าง จะได้เกรงกลัว

ผู้ที่ตกอยู่ในอำนาจ ผู้ที่ไม่มีทาง
ต่อสู้

ผู้ชายที่ได้หญิงในปกครองเป็น
ภรรยา

ข้อมูล	ความหมาย
14. หมาหยอกไก่	อาการที่ชายหยอกล้อหญิงสาว เป็นที่เล่นที่จริง
15. ไก่ขึ้นรัง	เวลาพลบค่ำ
16. ไก่โห่	เวลาเข้ามีดที่ไก่ขัน
17. มาก่อนไก่	มาตั้งแต่เช้า
18. มีไก่ที่ไหน มีไรที่นั่น	ของคู่กัน เมื่อสิ่งหนึ่งก็ต้องมีอีกสิ่งหนึ่ง
19. ไม่มีไก่ เอาเปิดขัน	ไม่มีของจริง เอาของไม่จริง แทนไปพลาง
20. งงเป็นไก่ตาแตก	อาการมึนงงมาก
21. ซีดเป็นไก่ต้ม	ขาวจนซีด
22. ปล่อยไก่	กิริยาที่แสดงความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ออกมา
23. เวลาไปเหมือนไก่จะบิน เวลามาเหมือนท่าจะกิน	จะไปไหนก็แสดงอาการกระตือรือร้นมากเกินไป
24. ทำนาอย่าเสียไร่ เลี้ยงไก่อย่าเสียรัง	ทำสิ่งใดให้ได้ประโยชน์
25. เลี้ยงไก่ไว้กินไข่ เลี้ยงควายไว้ฆ่า	ทำสิ่งใดที่หวังได้ประโยชน์จากสิ่งนั้น
26. หมูไปไก่มา	การแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน
10. ไก่แจ้	
1. เจ้าชู้ไก่แจ้	ผู้ชายที่มีนิสัยเจ้าชู้ เกี่ยวผู้หญิงไปมา

ข้อมูล	ความหมาย
11. กวาง	
1. “เดี๋ยวนี้พวกแก้ง กวางเยอะนะ สวย ๆ ทั้งนั้น บางทีก็ดูไม่ออกกว่าเป็นผู้หญิงหรือเป็นกวาง”	บุคคลเพศที่สามที่สวยเหมือนผู้หญิง
12. กุ้ง	
1. กุ้งแห้ง	ผอมมาก
2. มีทองเท่าหนดกุ้ง นอนสะดุ้งจนเรื้อนไหว	มีสมบัติเพียงเล็กน้อย แต่กังวลจนนอนไม่หลับ
3. ถอยหลังเหมือนกุ้ง	ขลาดกลัว
13. กุ้งฝอย	
1. เอากุ้งฝอยไปตกปลากระพง	ลงทุนน้อย แต่หวังผลกำไรมาก
14. แกะ	
1. แกะดำ	คนที่ทำไม่ดีผิดแผกไปจากกลุ่ม
2. จับแพะชนแกะ	ทำอย่างขอไปที ถ้าไม่ได้ อย่างนี้ก็เอาอย่างนั้นเพื่อให้ลุล่วงไป
15. เก้ง	
1. “คนนั้นนะเป็นเก้ง รู้หรือเปล่า”	ผู้ชายที่ชอบผู้ชายด้วยกันเอง
16. เขียด	
1. เขียดน้อยในรอยตีนควาย	คนโง่ มีความรู้เล็กน้อยนิด ไม่กว้างขวาง
2. ตายอย่างเขียด, ตายหยั่งเขียด	อาการพลาดท่า ตกอยู่ในสถานการณ์ที่ยากลำบาก
17. ควาย	
1. ควายเขาเกก คนตาเอก	คนเกเร คบไม่ได้

ข้อมูล	ความหมาย
2. ควายถึก	คนที่มีกำลังเยอะ อดทน
3. โง่เป็นควาย	คนโง่ ซื่อ
4. สีขื่อให้ควายฟัง	พูดหรือแนะนำให้คนโง่ฟัง ไร้ประโยชน์
5. เสี้ยมเขาควายให้ชนกัน	ยุยงให้คนทะเลาะกัน
6. หล้างาม น้ำใส ควายอยู่	ที่อุดมสมบูรณ์ ร่มเย็นย่อมมีคนมาอาศัยอยู่
7. หลึงเป็นควาย ชายเป็นคน	ผู้หลึงมีคุณค่าน้อยกว่าผู้ชาย
8. อืดเป็นควาย	ทนทาน มีกำลังมาก
9. ตกอยู่ในระหว่างเขาควาย	ตกอยู่ท่ามกลางสถานการณ์อันตราย
10. กระทบควาย	บุคคลเพศที่สามที่มีร่างกายใหญ่โต
11. โตเป็นวัวเป็นควาย	คนที่โตเป็นผู้ใหญ่แล้ว แต่ยังไม่รู้จักคิด
12. ซื่อควายหนานา ซื่อผ้าหน้าตรุษ	ซื่อของไม่คำนึงถึงเวลาและสถานที่ยอมได้ของแพง
13. รักเมียเสียนาย รักควายเสียสวน	ได้อย่างหนึ่ง เสียอย่างหนึ่ง
14. เสือหลายควายน้อย	ของที่มีน้อย หายากยอมเป็นที่ต้องการของคนทั่วไป ของที่มีมากหาง่ายยอมไม่เป็นที่ต้องการมากนัก
15. เลี้ยงไก่ไว้กินไข่ เลี้ยงควายไว้ไถนา	ทำสิ่งใดที่หวังได้ประโยชน์จากสิ่งนั้น

ข้อมูล

16. ฆ่าควายอย่าเสียดายพริก

17. ซื่อควายในหนอง

18. พ่อตาเลี้ยงควาย แม่ยายเลี้ยงลูก

19. มีเมียเด็ก ใช้ควายเล็ก ไถนาดอน สอนคนแก่

20. เลี้ยงเป็ดกินไข่ เลี้ยงควายใช้งาน

21. ความว้าวไม่ทันหาย ความควายก็เข้ามาแทรก

22. ควายขวิดอย่าขวาง

18. ครุฑ

1. ปากปลิ้นเป็นครุฑขุดนา

19. คางคก

1. คางคกขึ้นวอ

2. คางคกไม่มีหนัง

3. ชาติคางคก ยางหัวไม่ตกไม่รู้สีก

4. ไกล้อิ่งอ่างกนคางคก

ความหมาย

ทำกรงานใหญ่ ไม่ควรที่จะ
ตระหนี่ถี่เหนียว

การกระทำที่ไม่รอบคอบ

คนที่แต่งงานมีครอบครัว แล้ว
ได้ผู้ใหญ่ช่วยเหลืออุปการะ

สิ่งที่ทำได้ยากลำบาก

ทำสิ่งใดที่หวังได้ประโยชน์จาก
สิ่งนั้น

เรื่องยุ่งยากเรื่องหนึ่งยังไม่ยุติ
ก็มีเรื่องใหม่เข้ามาอีก

อย่าเข้าขวางเหตุการณ์ที่กำลัง
เกิดรุนแรง

อาการที่ลิ้นปลิ้นออกมาจาก
ปากเนื่องจากถูกบีบรัด

คนที่มีฐานะต่ำต้อย พอได้ดีบ
ได้ดีก็มักแสดงกิริยาอวดดี

คนที่พูดอะไรก็ไม่รู้ฟัง ไม่เข้าใจ
ไม่รู้สิกรู้สา

คนสันดานชั่วต้องลงโทษให้
หนักถึงจะรู้สึก

มีของคืออยู่ใกล้ ๆ แต่กลับ
ต้องการของที่ไม่ดี

ข้อมูล

ความหมาย

20. ค่าง

1. “ยืนเกาะประตูป็นค่างสับสน”

คนที่งวย สับสน ทำอะไรไม่
ถูก

2. ทำลึงทำค่าง

นิสัยซุกซน ไม่เรียบร้อย

21. ค้างคาว

1. ใช้ชีวิตแบบค้างคาว

คนที่ดำเนินชีวิตในช่วงเวลา
กลางคืนและพักผ่อนใน
ช่วงเวลากลางวัน

22. งู

1. งูพิษมิตรคด

คนชั่ว

2. งูเห่านอนซ่อนเคียร

คนชั่วที่ซ่อนความร้ายกาจ
เอาไว้

3. เต่าหัวงู

ผู้ชายแก่เจ้าเล่ห์ ลามก

4. ตีงูให้หลังหัก

การทำสิ่งใดแก่ศัตรู โดยไม่
เด็ดขาดจริงจัง ย่อมได้รับ
ผลร้ายภายหลัง

5. ลากงูตามหลัง

คบคนชั่วเป็นพวก

6. ล้วงคองูเห่า

กล้าทำชั่วทำทนายผู้มีอิทธิพล

7. หมองูตายเพราะงู

ได้รับอันตรายจากสิ่งที่ตนเองมี
ความรู้ความชำนาญ

8. งู ๆ ปลา ๆ

มีความรู้ในบางสิ่งบางอย่าง
เพียงเล็กน้อย

9. งูกินหาง

เหตุการณ์น่าทึ่ง ไม่รู้จักจบสิ้น

10. ขว้างงูไม่พ้นคอ

ทำเรื่องร้าย ผลร้ายก็กลับมาสู่
ตนเอง

ข้อมูล

11. ตีงให้กากิน

12. ตีงข้างทาง

ความหมาย

ทำสิ่งที่ตนควรได้รับประโยชน์ แต่ผลไปตกแก่ผู้อื่น

ทำอะไรไม่ถูกเรื่อง อาจเกิดอันตรายได้

23. จระเข้

1. จระเข้ขวางคลอง

2. จระเข้คับคลอง

3. จระเข้สังข์ถ้า

4. จระเข้ฟาดหาง

5. ลิ่นจระเข้

6. ลูกเสือลูกจระเข้

7. สอนจระเข้ให้ว่ายน้ำ

8. ปากเสือปากจระเข้

9. ว่ายน้่าหาจระเข้

10. หนีเสือปะจระเข้

11. ถ่อแพไล่เสือ ถ่อเรือไล่จระเข้

คนที่เป็นศัตรูกับผู้อื่น

คนที่ชอบวางตัวใหญ่โตเกินไป ย่อมมีอุปสรรคในการดำรงตนในสังคม

คนที่รำลา อาลัยก่อนจะจากไป

คนที่ใช้อำนาจ หรือกำลัง ระรานโดยไม่เลือกหน้า

คนที่กินได้ทุกอย่าง ไม่รับรู้หรือสนใจรสชาติ

ลูกหลานหรือญาติมิตรของศัตรู

สอนในสิ่งที่เขารู้ดีอยู่แล้ว

ภัยอันตราย

เสียงเข้าพบทั้งที่รู้ว่า เป็นอันตราย

หนีภัยอันตรายอย่างหนึ่ง แล้ว ต้องพบภัยอันตรายอีกอย่างหนึ่ง

ทำในสิ่งที่ไม่อาจสำเร็จได้ หรือ สำเร็จได้ยาก

ข้อมูล	ความหมาย
24. จิ้งจก	
1. จิ้งจกตีนศาล ที่มา	คนที่หากินเล็ก ๆ น้อย ๆ กับผู้ ติดต่อราชการ
2. ขาวเป็นจิ้งจก	ผิวขาวซีด
3. ผอมเหมือนจิ้งจกถูกประตุนีบ	ผอมมาก
4. ผอมเหมือนจิ้งจกตายซาก	ผอมมาก
5. หน้าจิ้งจก	ใบหน้ามีลักษณะยาวและเล็ก
6. เป็นจิ้งจก	คนที่ปรับตัว เปลี่ยนแปลงไป ตามสถานการณ์
25. จิ้งจี้	
1. “จิ้งจี้สอบเหตุปล้นฆ่าไฟป่า ยอดผู้เสียชีวิตจากอัคคีภัย ในรัฐวิกตอเรีย ทางตะวันออกเฉียงใต้ของประเทศ ออสเตรเลีย”	ประเทศออสเตรเลีย
2. กระโดดแบบจิ้งจี้	วิ่งกระโดดออกมาไกล ๆ
26. จิ้งจอก	
1. จิ้งจอกเฒ่า	คนแก่ เจ้าเล่ห์ มีเล่ห์เหลี่ยม
2. สายตาแบบจิ้งจอก	สายตาเจ้าเล่ห์
27. จิ้งหรีด	
1. จิ้งหรีดกินโคนหญ้า	ระยะใกล้
2. ปั่นจิ้งหรีด พื้น	กิริยาก้มหลังลงเอานิ้วชี้แตะกับ แล้วหมุนไปรอบ ๆ
3. โรงแรมจิ้งหรีด	โรงแรมขนาดเล็ก ราคาถูก และคุณภาพต่ำ

ข้อมูล	ความหมาย
28. จักจั่น	
1. จักจั่นลอกคราบ	คนที่เปลี่ยนแปลงหน้าตาและร่างกายเป็นครั้งคราว
29. ช้าง	
1. ช้างเผือกไม่ได้เกิดในกรุง	คนดีมีวิชามาจากตามชนบท
2. ช้างพลายหมายงา คนเจรจาหมายถ้อยคำ	คนเจรจาย่อมยึดถือคำพูดกันเป็นสำคัญ
3. ช้างย่อมรักงา	ทุกคนย่อมหวงแหนในสิ่งสำคัญ
4. ช้างเท้าหลัง	ภรรยาเป็นผู้ตามหลังสามี
5. ช้างเหลือขอ	คนเกร
6. ตาบอดคลำช้าง	คนที่รู้อะไรด้านเดียวหรือนัยเดียวแล้วเข้าใจว่าสิ่งนั้นเป็นอย่างนั้น
7. ยัวช้างงาหัก	เก่งกับผู้ที่ทำอันตรายตนไม่ได้
8. เสือหลายหาง ช้างหลายโรง	คนที่แสดงกิริยาอะอะตึงตัง
9. อ้อยเข้าปากช้าง	สิ่งของหรือเงินให้คนอื่นไปแล้วเอาคืนได้ยาก
10. มีกำลังดุจช้างสาร	คนที่มีพลังกำลังมาก
11. ออกหัวช้าง	หน้าอกนูน (ใช้ในวงการพระเครื่อง)
12. ช้างตกมัน	คนที่ออกอาการอาละวาดโวยวาย

ข้อมูล	ความหมาย
13. ดูข้างให้ดูหาง ดูนางให้ดูแม่	ให้รู้จักพิจารณาลักษณะบุคคล หรือผู้หญิงที่จะเลือกมาเป็น คู่ครอง
14. ดูข้างให้ดูหน้าหนาว ดูสาวให้ดูหน้าร้อน	พิจารณาทำอะไรให้เหมาะกับ โอกาส
15. เห็นข้างชี้ ชี้ตามข้าง	ทำเลียนแบบคนใหญ่คนโต คน ร่ำรวย ทั้งที่ตนไม่ร่ำรวยหรือมี ความสามารถพอ
16. ชี้ข้างจับตักแตน	การกระทำที่ลงทุนมาก แต่ได้ ผลประโยชน์เล็กน้อย
17. ฆ่าข้างเอางา	ทำลายล้างอะไรที่ใหญ่โต เพื่อให้ได้ของสำคัญเพียง เล็กน้อยมาเป็นประโยชน์ ต่อตน โดยไม่คิดว่าที่ทำไปนั้น เป็นการสมควรหรือไม่
18. จัดงาข้าง ง้างภูเขา	ทำสิ่งที่เกินกำลังของตน
19. จับข้างกลางแปลง	การกระทำที่เป็นไปไม่ได้หรือ ไม่มีทางสำเร็จได้
20. คุกข้างชนกัน	เข้าห้ามหรือขัดขวางสิ่งที่เกิน กำลังตัวเอง
21. คุกหางข้าง	ห้ามหรือขัดขวางสิ่งที่เกินกำลัง ตัวเอง
22. หนีข้างอย่าห่างต้นไม้	การแก้ปัญหาต้องแก้ที่ต้นเรื่อง
23. ข้างตายทั้งตัวเอาใบบัวปิด	ความชั่วหรือความผิดร้ายแรงที่ คนทั่วกันแล้ว จะปิดอย่างไรก็ไม่มิด

ข้อมูล

24. เลี้ยงช้างกินขี้ช้าง

ความหมาย

ผู้ที่หาผลประโยชน์โดยมิชอบ
จากหน้าที่การงานที่ตนเอง
รับผิดชอบอยู่

30. ตะเข็บ

1. ฟันฝอยหาตะเข็บ

ขูดคู้ยเรื่องบาดหมางเก่า ๆ
ขึ้นมาพูด

31. ตะขาบ

1. คายตะขาบ

ถ่ายทอดวิชา มอบมรดก

32. ตี๊กแตน

1. ขี้ช้างจับตี๊กแตน

ลงทุนมาก แต่ได้ผลประโยชน์
เล็กน้อย

33. เต่า

1. ข้าเก่าเต่าเลี้ยง

คนเก่าคนแก่ คนที่อยู่ด้วยกัน
มานานในฐานะคนรับใช้จน
วางใจได้

2. เต่าใหญ่ไข่กลบ

คนที่ปกปิดความผิดของตนเอง

3. กลิ่นเต่า

กลิ่นใต้วังแขน

4. เต่าโตคับหนอง

คนที่ชอบวางตัวใหญ่โตเกินไป
ย่อมมีอุปสรรคในการดำรงตน
ในสังคม

5. ข้าเหมือนเต่าคลาน

เชื่องช้า

6. เต่าล้านปี

ของเก่าแก่

7. เสื่อคอเต่า

เสื่อที่ปิดมาถึงคอ

8. โง่งเง่าเต่าตุ๋น

คนโง่

ข้อมูล

9. ศรัทธาหัวเต่า ผลุบเข้า ผลุบออก

10. เนื้อเต่ายำเต่า

11. หนดเต่า เขาระต่าย

12. น้ำตาเป็นเผลาเต่า

34. ตุ่น

1. โง่ง่าเต่าตุ่น

35. นกขุนทอง

1. พุดเป็นนกแก้วนกขุนทอง

36. ตู้กแก

1. เกาะแน่นเป็นตู้กแก

37. นก

1. นกน้อยทำรังแต่พอตัว

2. นกรู้

3. นกต่อ

4. นกตายรัง

5. นกสองหัว

ความหมาย

กลับไปกลับมา ไม่นั่นอน

นำเอาทรัพย์สินส่วนที่เป็นกำไร หรือดอกเบีย กลับไปลงทุนต่อ โดยไม่ต้องใช้ทุนเดิม

สิ่งของที่ไม่มีจริง

ร้องให้น้ำตาไหลพราก

คนโง่

พุดไม่หยุดปาก แต่ไม่รู้ ความหมาย

เกาะแน่น ไม่ปล่อย

คนที่ทำอะไรดูให้เหมาะกับ ฐานะของตน อย่าให้เกินตัว

ผู้ที่มีไหวพริบ รู้เท่าทัน เหตุการณ์หรือภัยที่จะมาถึงตน

คนที่ทำหน้าที่ติดต่อ หรือชักจูง หลอกล่อคนอื่นให้หลงเชื่อ

คนที่เอาตัวไม่รอด ต้องกลับมา ที่เก่า

คนที่ทำตัวฝึกฝั เข้าด้วยทั้ง สองฝ่ายที่ไม่เป็นมิตรกันโดยหวังประโยชน์เพื่อตน

ข้อมูล	ความหมาย
6. นกปีกหัก	คนที่ตกอยู่ในสภาพพลัดพลังหรือลำบาก
7. นกไร้ไม้โหด	บุคคลที่สิ้นอำนาจวาสนา หรือตกอับไม่สามารถให้คุณหรือเป็นที่พึ่งพาอาศัยแก่ใครได้แล้ว จะไม่มีใครมานอบน้อม มาฝากตัวให้ใช้สอยเหมือนเช่นเคย
8. ปล่อยนกปล่อยกา	ปล่อยบางคนให้เป็นอิสระ ไม่เอาผิด
9. พรากลูกนกลูกกา	ทำให้ลูกพลัดพรากจากพ่อแม่
10. ไม้ร่มนกจับ	ผู้ที่มีวาสนา ย่อมมีคนพึ่งบารมี
11. เสียงนกเสียงกา	เสียงเรียกร้องของคนสามัญ
12. จิ้งกบ่นปลายไม้	หวังในสิ่งที่อยู่ไกลตัว
13. ยิงปืนนัดเดียวได้นกสองตัว	ทำอย่างเดียวได้ผลสองอย่าง ลงทุนครั้งเดียวได้ผลประโยชน์สองทาง
14. จิ้งกเป็นนก ชี้ไม้เป็นไม้	ไม่ว่าผู้มีอำนาจว่าอย่างไร ผู้น้อยก็คล้อยตาม เห็นด้วย ไม่คัดค้าน
15. นก	พลาด ไม่ได้สิ่งที่ต้องการ
16. นกผิตป่า ปลาผิตน้ำ	คนที่อยู่ผิดที่ผิดทาง
38. นกแก้ว	
1. แก้วลีมคอน	คนที่รักกันแล้วแต่ยังไปหลงรักคนอื่น
2. สันจุมูกงอยนกแก้ว	สันจุมูกงุ่ม

ข้อมูล	ความหมาย
3. ทำตาคีบ ๆ เหมือนนกแก้ว	ทำตาคยุบขยิบ
4. พุดเป็นนกแก้วนกขุนทอง	พุดไม่หยุดปาก แต่ไม่รู้ ความหมาย
5. สอนนกแก้วแก่	ทำในสิ่งที่ยาก ไม่มีทางสำเร็จ

39. นกกระจอก

1. “ใครจะลูกใครใหญ่โตมาปานนกอินทรี มาอยู่ในวังเป็นนกกระจอกหมด”	ผู้น้อย ผู้ที่อยู่ใต้อำนาจ
2. นกกระจอกเลี้ยงไม่เชื่อง	คนที่ไม่รู้จักบุญคุณ
3. นกกระจอกเข้ารัง	เสียงดังแข็งแรงแม่ได้ศัพท์
4. นกกระจอกแตกรัง	เสียงดังแข็งแรงแม่ได้ศัพท์
5. นกกระจอกกินน้ำ	เวลาชั่วครู่

40. นกกระจอกเทศ

1. โตเป็นไซ่นกกระจอกเทศ	ใหญ่มาก

41. นกคุ้ม

1. นกคุ้มคุ้มแต่รัง	คนที่มีกำลังน้อยทำอะไรแค่คุ้ม ตัว

42. นกยูง

1. นกยูงมีแววที่หาง	คนที่มีฐานะทางสังคมหรือมี ชาติตระกูล ย่อมมีลักษณะที่ แสดงออกมาให้สังเกตเห็น

43. นกการเวก

1. เสียงหวานเป็นนกการเวก	เสียงหวานไพเราะ

ข้อมูล	ความหมาย
44. นาค	
1. บวชนาค	ผู้ที่เข้าพิธีอุปสมบทเป็นพระ
2. ปากปลิ้นเป็นครุฑยุคนาค	อาการที่ลิ้นปลิ้นออกมาจากปากเนื่องจากถูกบีบรัด
45. เนื้อทราย	
1. ตาสวยเหมือนเนื้อทราย	ตาหวาน สวยงาม
2. แข็งเรียวดุจแข็งเนื้อทราย	แข้งขาเรียวได้รูป
46. บ้าง	
1. บ้างช่างยุ	คนที่ชอบยุให้คนอื่นแตกแยก
47. บุ้ง	
1. เหมือนมีบุ้งใต้	อาการคัน
48. ปู	
1. รีดเลือดกับปู	เคี้ยวเชียวเอากับผู้ที่ไม่มีจะให้
2. ลูกปูก็เดินเหมือนแม่ปู	เด็กก็ทำตามผู้ใหญ่แสดง
3. ลิตตีนปู	ตัดกำลังไปที่ละน้อย
4. ปากหอยปากปู	คนที่มีนิสัยชอบนินทาเล็ก นินทาน้อย
49. ปลวก	
1. ปัญหาเหมือนปลวกที่กัดกินเนื้อไม้	ปัญหาที่แก้ไม่ตก ลูกหลาน
2. บุคคลก็จะกลายเป็นมดปลวก	ไม่มีค่า
3. หน้าปลวก	หน้าตาไม่สวยงาม
4. ล้มตายเหมือนมปลวก	ล้มตายกันเป็นจำนวนมาก
5. ทำงานอย่างมดปลวก	ทำงานหนัก ทำงานตลอดเวลา

ข้อมูล	ความหมาย
50. ปลา	
1. ข้าวพืงนา ปลาพืงน้ำ	คนต้องพืงพาอาศัยกัน
2. ชุดบ่อล่อปลา	ทำกลอุบายเพื่อให้อีกฝ่าย หลงเชื่อหวังผลประโยชน์จาก อีกฝ่าย
3. ใช้แมวไปขอไป ใช้ปลาไหลไปลวงรู	ส่งเสริมคนให้ไปทำในทางที่เขา ชอบ
4. น้ำถึงไหน ปลาถึงนั้น	มีสิ่งดึงดูดล่อใจอยู่ที่ไหน ก็จะมี คนตามไปถึงที่นั้น
5. น้ำร้อนปลาเป็น น้ำเย็นปลาทาย	การพูดจาหรือการแสดงออกที่ ก้าวร้าวรุนแรง มีแต่จะถูก ต่อต้านไม่ร่วมมือ หรือทำให้อีก ฝ่ายไหวตัวแต่ถ้าพูดจา อ่อนหวานน่าฟัง ก็จะได้รับ ความสำเร็จ
6. น้ำมาปลากินมด น้ำลดมดกินปลา	เมื่อฝ่ายใดมีโอกาสก็จะลงมือ กระทำบางสิ่งที่เป็นผลเสียต่อ อีกฝ่ายหนึ่ง
7. ปล่อยปลาลงน้ำ	ปล่อยศัตรูไปแล้ว เขาจะไม่นึก ถึงบุญคุณ
8. ปลาช้องเดียวกัน	คนที่อยู่ร่วมหรือเป็นพวก เดียวกัน
9. ปลาติดร่างแห	คนที่พลอยได้รับเคราะห์ ร่วมกับคนอื่น
10. ปลากินเหยื่อ	คนที่หลงกล

ข้อมูล	ความหมาย
11. ผนสั่งฟ้า ปลาสั่งหนอง	คนที่สั่งเสียเป็นครั้งสุดท้าย ทำการสิ่งสำคัญเพื่อไว้อาลัย ก่อนจากไป
12. ปลาใหญ่กินปลาเล็ก	ผู้ที่มีอำนาจกดขี่ข่มเหงผู้น้อย
13. ดำเป็นปลาตุกด้ำน	ดำมาก
14. ปลาผุดหย่อนเบ็ด	โหลภ พลอยทำตามคนอื่นที่เขา ได้ผลไปแล้ว
15. ปลาแรงที่หาง นางแรงที่สื่อ	ทำอะไรให้รู้จุดสำคัญของเรื่อง
16. งู ๆ ปลา ๆ	มีความรู้ในบางสิ่งบางอย่าง เพียงเล็กน้อย
17. ปลาตกน้ำตัวโต	สิ่งของที่สูญหายไปมักจะมีค่า มากกว่าที่เป็นจริง
18. ผากปลาไว้กับแมว	ผากสิ่งใดสิ่งหนึ่งไว้กับคนที่ ชอบสิ่งนั้น ย่อมสูญหายได้ง่าย
19. นกผิตป่า ปลาผิตน้ำ	อยู่ผิตที่ผิตทาง ผิตวิสัย ผิตปกติ
20. ดิ้นเป็นปลาถูกทุบหัว	ดิ้นรนด้วยความเจ็บปวด มากมาย
21. หัวโตเป็นปลาวัต	คนที่อดอยากผอมโซ
22. จับปลาในปลัก	ทำสิ่งที่เห็นผลสำเร็จอยู่แล้ว
23. จับปลาให้กุมหัว	ทำอะไรให้มั่นคงแน่นอน
24. ดีปลาหน้าไซ	พูดหรือทำให้กิจการของผู้อื่น ซึ่งกำลังดำเนินไปได้ด้วยดีเสีย
25. ทำนาออมข้าว ทำปลาออมเกลือ	ทำการสิ่งใด ถ้ากลัวหมด เปลือกย่อมไม่ได้ผลสมบูรณ์

ข้อมูล

26. จับปลาสองมือ

ความหมาย

ทำอะไรโดยมุ่งหวัง
ผลประโยชน์จากสองทาง อาจ
พลาดได้ง่าย

51. ปลากระตี่

1. กระตี่ได้น้ำ

คนที่แสดงอาการดีใจ ตื่นเต้น
จนตัวสั่น

52. ปลาไหล

1. เกลียดปลาไหลกินน้ำแกง

เกลียดตัวเขา แต่อยากได้
ผลประโยชน์จากเขา

2. ปล่อยปลาไหลลงต้ม

ปล่อยคนสำคัญที่ตกอยู่ใต้
อำนาจให้พ้นไป คนนั้นย่อมจะมี
มีกำลังขึ้นมาอีก

53. ปลาช่อน

1. ไก่แก่ แม่ปลาช่อน

ผู้หญิงค่อนข้างมีอายุ มักนิยม
ใช้เมื่อพูดถึงผู้หญิงที่มี
ประสบการณ์มาก มีเล่ห์
เหลี่ยมสูง

54. ปลาชิว

1. ใจปลาชิว

ซื่อฉลาด

2. ปลาชิว ปลาซ่า

คนที่ชอบนินทาว่าเล็กกว่าน้อย

55. ปลาซ่า

1. ปลาชิว ปลาซ่า

คนที่ชอบนินทาว่าเล็กกว่าน้อย

56. ปลาหมอ

1. ปลาหมอตายเพราะปาก

คนที่พูดจนได้รับอันตราย

ข้อมูล	ความหมาย
2. เอาปลาหมอไปล่อปลาชะโด	เสียของเล็กน้อยเพื่อให้ได้ของมีค่า
3. ปลาหมอกระตือกจนเห็งอกแห้ง	คนที่ต่อสู้ดิ้นรนจนถึงที่สุด
57. ปลากระพง	
1. เอากุ้งฝอยไปตกปลากระพง	ลงทุนน้อย แต่หวังผลกำไร
58. ปลาชะโด	
1. เอาปลาหมอไปล่อปลาชะโด	เสียของเล็กน้อยเพื่อให้ได้ของมีค่า
59. ปลิง	
1. ปลิงดูดเลือด	คนที่คอยหาผลประโยชน์จากผู้อื่น
2. ปลิงเกาะสวรรค์	ผู้หญิงที่พึ่งพาอาศัย เกาะติดผู้ชาย
3. “บุคคลผู้มีความรู้สึกเป็นเจ้าของอยู่สูงเปรียบเสมือนปลิงหรือทากที่ดูดเอาโลกทั้งโลกเข้ามาตบสนองตน”	คนที่มีความเป็นเจ้าของสูง
4. มือปลิง	เกาะติดแน่น ไม่ยอมปล่อย
5. ปลิงเกาะก็เลือดออก	มีเรื่องร้ายก็ต้องทำให้เกิดความเสียหายบ้าง
60. เป็ด	
1. ดำดับเปิด	ผู้หญิงผิวดำที่มีเสน่ห์ทางเพศ
2. ลูกเป็ดก็เดินเหมือนแม่เป็ด	เด็กก็ต้องเลียนแบบพฤติกรรมของผู้ปกครอง

ข้อมูล	ความหมาย
3. เอาเปิดมาชั้นประชั้นไก่อ่	เอาคนที่ด้อยกว่ามาแข่งกับคนที่เหนือกว่า
4. ยุคเป็นชั้น	เสียงไม่ไพเราะ
5. เปิดชี้เหร่	คนที่มึ้นหน้าตาไม่สวยงาม
6. รื้ออย่างเปิด	คนที่มีความสามารถทำงานได้แต่ไม่เชี่ยวชาญทางใดทางนึ่งสักทาง
7. ไม่มีไก่อ่เอาเปิดชั้น	ไม่มีของจริง เอาของไม่จริงแทนไปพลาง
8. กรูเข้ามาเหมือนฝูงเปิด	แต่กรูเข้ามาเป็นจำนวนมาก
9. เซ็งเปิด	อาการเบื่อ เซ็ง หมดความตื่นเต้น
10. ปากยื่นเหมือนเปิด	ทำหน้าที่ไม่พอใจ
11. เปิดด่งอย	คนทำอะไรไม่ได้เรื่อง ไม่สำเร็จ
12. หน้าบูดเป็นตุตเปิด	ทำหน้าที่ไม่พอใจ
13. เลี้ยงเปิดกินไข่ เลี้ยงควายใช้งาน	ทำสิ่งใดที่หวังได้ประโยชน์จากสิ่งนั้น
61. แพะ	
1. แพะรับบาป	คนที่รับเคราะห์กรรมแทนผู้อื่นที่ทำกรรมนั้น
2. เคราแพะ	เครายาวที่คาง
3. หน้าแพะ	แก้มตอบ โหนกสูง ตาโป้ ใช้สำหรับการเรียกพระเครื่อง
4. จับแพะชนแกะ	ทำอย่างขอไปที่ สุ่มเอา

ข้อมูล	ความหมาย
5. ชีแพะ	พลอยย้า ทำตามไปด้วย
62. ผึ้ง	
1. ผึ้งแดกรัง	เสียงดังระงม
2. ไวกว่าเหล็กในของผึ้ง	ไวมาก
63. ผีเสื้อ	
1. “ผีเสื้อเป็นตัวแทนของนางฟ้า เป็นตัวแทนของโยนังครบผีเสื้อตัวน้อยของผม”	หญิงที่เป็นที่รัก
2. บางราวปีกผีเสื้อ	บาง
3. เริงระบำดุจผีเสื้อ	เคลื่อนไหวไปมา
4. ตัวเล็กเหมือนผีเสื้อ	ขนาดร่างกายเล็ก
5. ท่าผีเสื้อ	ท่าทางหนึ่งในกีฬาว่ายน้ำ ทำ โดยการว่ายถอยหลัง หน้าลอย เหนือน้ำพร้อมกับวาดมือไป ทางเหนือศีรษะ
6. โบบินเหมือนผีเสื้อ	คนที่ทำงานโดยเดินทางไปยังที่ ต่าง ๆ
64. มด	
1. น้ำตาลใกล้หมด ใครจะอดได้	ชายหญิงที่ใกล้ชิดกันมาก ย่อม ห้ามใจไม่ให้อีกกันได้ยาก
2. เหมือนฝูงมดมารุม	คนจำนวนมากมารุม
3. มดตอมน้ำตาล	ที่ไหนมีเงินคนก็จะมา
4. บุคคลก็จะกลายเป็นมดปลวก	ไม่มีค่า
5. จมูกมด	ไหวตัวทัน หรือรู้ตัวทัน เหตุการณ์

ข้อมูล	ความหมาย
6. แรงเหมือนมด อดเหมือนกา	คนที่มีแรงมาก มีความอดทน
7. กระจาเพาะเท่ามด	กระจาเพาะเล็ก
8. ล้มตายเหมือนมดปลวก	ล้มตายกันเป็นจำนวนมาก
9. ตัวโตเท่ามด	คนที่มีร่างกายเล็ก
10. ทำงานอย่างมดปลวก	ทำงานหนัก ทำงานตลอดเวลา
11. มดไม่ให้ไต ไ้ไม่ให้ตอม	ดูแลรักษาอย่างดี ไม่ให้มีสิ่งมารบกวน
65. มดแดง	
1. มดแดงแฝงพวงมะม่วง	ชายที่ปองรักหญิงบ้านใกล้หรือที่อยู่ใกล้กัน และคอยกีดกันไม่ให้ชายอื่นมารัก
66. มอด	
1. ไม่รู้จักเสื่อเอาเรือเข้ามาจอด ไม่รู้จักมอดเอาไม้เข้ามาขวาง	ทำสิ่งที่ไม่รู้ว่าจะมีภัยแก่ตัว
2. พุดมีสำเนียงเหมือนมอดกัดกัน	พุดไม่มีจังหวะ ไม่ไพเราะ
67. มังกร	
1. เลือดมังกร	คนที่มีสายเลือดชาวจีน
2. ชาวมังกร	ชาวจีน
3. ตำแหน่งมังกร	ตำแหน่งที่ดีมาตามหลักฮวงจุ้ย
4. มังกรพาดหาง	คดเดี้ยว
5. มังกรตายน้ำตื้น	คนที่พลาดท่า ไม่สำเร็จ
6. หัวมังกรท้ายมังกร	สิ่งที่ไม่เข้ากัน ไม่กลมกลืน
68. ม้า	
1. ม้ามีด	ผู้ที่ชนะการแข่งขันโดยที่ไม่ใครคาดหมายมาก่อน

ข้อมูล	ความหมาย
2. ว้าวเคยชา ม้าเคยขี่	เคยปฏิบัติต่อกันหรือถูกใจกัน มาแล้ว
3. เหมือนเขียนม้าแกให้วิ่ง	บังคับให้คนแก่ออกแรง ก็ทำได้ ไม่เต็มที
4. ผมหางม้า	มัดผมรวบไว้กลางหลังเป็นข้อ มีลักษณะเหมือนหางม้า
5. สามเพลงตกม้าตาย	แพ้เร็ว ยุติเร็ว
6. ขายวัวไปซื้อม้า	เสียของมีค่ามากไปทำของมีค่า น้อย
7. ม้านั่ง	เครื่องรองนั่ง
8. ม้าติดกะโหลก เรียบริ้อย	อาการกระโดดกระเดกไม่ มักใช้กับผู้หญิง
9. จอดเรือไม่ดูท่า ชี้อ้าไม่ดูทาง	จะทำอะไรไม่ดูให้รอบคอบ จะ เกิดผลเสียหาย
10. ปล่อยม้าอุปการ	ก่อให้เกิดเรื่องเพื่อหาประโยชน์
69. ม้าลาย	
1. ทางม้าลาย	ทางที่ลายสีขาวและดำสำหรับ คนข้ามถนน
70. แมงดา	
1. “โอกาสหรือชะตากรรมที่ทำให้เธอพลัดเข้าไป ในเงื้อมมือของแมงดาต่างชาติ”	ผู้ชายที่เกาะผู้หญิงกิน
71. แมงมุม	
1. แมงมุมชักใย	มีผู้ที่บงการอยู่เบื้องหลัง
2. ชายาวเป็นแมงมุม	คนที่มีขายาว

ข้อมูล

72. แมลงเม่า

1. แมลงเม่าบินเข้ากองไฟ

73. แมว

1. ขี้แล้วกลบเป็นแมว ขี้แล้วแจวเป็นหมา

2. ใช้แมวไปเฝ้าปลาอย่าง

3. ใช้แมวไปขอไฟ ใช้ปลาไหลไปลงรู

4. ชื่อเหมือนแมวนอนหวด

5. ปิ้งปลาประชดแมว

6. ปิดประตูตีแมว

7. ผากปลาไว้กับแมว

8. แมวไม่อยู่ หนูรำเริง

9. แมวติดกับ

10. แมวอ้วน

11. แมวยั่ว

ความหมาย

คนที่เข้าหาอันตราย

คนดีทำแต่สิ่งที่ดี ตรงข้ามกับ
คนชั่ว

ใช้คนไปทำในสิ่งที่เขาหวัง
ผลประโยชน์อยู่แล้ว

ส่งเสริมคนให้ไปทำในทางที่เขา
ชอบ

คนที่แสดงออกเป็นคนซื่อ แต่
ภายในแล้วมีความเจ้าเล่ห์
คล่องแคล่วสมองไว หากใคร
เผอเรอก็จะแสดงพฤติกรรมที่
แท้จริงออกมา

ทำประชด หรือแตกดันคนอื่น
ซึ่งรังแต่จะเสียประโยชน์

รังแกคนไม่มีทางสู้ และไม่มี
ทางหนีรอดไปได้

ผากสิ่งใดสิ่งหนึ่งไว้กับคนที่
ชอบสิ่งนั้นย่อมสูญหายได้ง่าย

ผู้ใหญ่ไม่อยู่ ผู้น้อยเหลือ

ผู้หญิงที่ไปไหนไม่ได้ ติดอยู่กับ
ที่

คนที่หาประโยชน์ให้ตนเอง

ผู้หญิงที่ยั่ววน

ข้อมูล	ความหมาย
12. แมวจ้องจับหนู	คนที่เตรียมตัวพร้อมลงมือ
13. เล็บยาวเหมือนเล็บแมว	คนที่มีเล็บยาว
14. จับแมวแจวเรือ จับเสือไถนา	ทำสิ่งที่เป็นไปได้ ไม่สำเร็จ
15. ตาวาวเป็นลูกแมว	ตาใส แวววาว
16. หน้าบูดเป็นตุดแมว	หน้าบึ้ง
17. ย่อมแมวชาย	เอาของไม่ดีไปตกแต่งใหม่แล้ว หลอกขายว่าเป็นของดี
18. หุงข้าวประชดหมา บั้งปลาประชดแมว	แกล้งทำประชดประชันผู้อื่น แต่เราเองกลับเสียประโยชน์
19. แมวจ้องหาหนู	คนที่สอดส่อง จ้องมองไปทั่ว
20. ยื่นหมุยยื่นแมว	แลกกันโดยต่างฝ่ายต่างให้ และรับในเวลาเดียวกัน
21. ตีนแมว	คนขี้ขโมย
22. ปากแมวปากหมา	คนที่พูดไม่ดี
23. แมวขโมย	คนขี้ขโมย
74. แมลงปอ	
1. แก้มใสเหมือนปีกแมลงปอ	คนที่มีแก้มใส
75. แมลงวัน	
1. ล้มหายตายจากเหมือนแมลงวัน	ตายกันเป็นจำนวนมาก
2. ห่างเหมือนแมลงวันบิน	มีระยะห่าง ไม่ประติดประต่อ
76. ยีราฟ	
1. สูงเป็นยีราฟ	สูงมาก
2. คอเป็นยีราฟ	คนที่ชะเง้อคอมอง

ข้อมูล	ความหมาย
3. วึ่งเป็นยีราฟ	คนที่วึ่งดูแก้งก้าง
77. ยุง	
1. ยุงเหมือนยุงตึกัน	ยุงเหยิง
2. ชุมเหมือนยุง	มีจำนวนมาก
3. ผุงยุง	คนที่มารวมตัวกันจำนวนมาก
78. แรด	
1. เสือ สิงห์ กระทิง แรด	คนเลวทราม ชี้โก่งและ อันตราย
2. แรด	อาการแสดงออกเพื่อให้เพศ ตรงข้ามสนใจ
3. แข็งแรงราวกับแรด	คนที่แข็งแรง มีแรงมาก
79. แร้ง	
1. ผุงแร้งรุม	กลุ่มคนที่มารุมแย่ง ผลประโยชน์
2. แร้งถามหา	คนที่มีอายุมาก ใกล้เสียชีวิต
3. หวานคอแร้ง	สิ่งที่ทำสำเร็จได้อย่างง่ายดาย สะดวก
4. เต็นแร้งเต็นกา	เต็นออกท่าทางเอะอะ แสดง อาการโกรธเคือง
5. แร้งลง	รุมแย่งชิงกัน
80. ไร	
1. มีไก่ที่ไหน มีไรที่นั่น	ของคู่กัน เมื่อสิ่งหนึ่งก็ต้องมีอีก สิ่งหนึ่ง

ข้อมูล

2. มดไม่ให้ไต ไ้ไม่ให้ตอม

ความหมาย

ดูแลอย่างดีไม่ให้มีสิ่งใดมา
รบกวน

81. ลิง

1. เชือดไก่ให้ลิงดู

การลงโทษใครคนหนึ่งให้ผู้อื่น
ดูเป็นตัวอย่าง

2. ยื่นแก้วให้วานร

เอาของมีค่าให้กับคนที่ไม่รู้จักร
ค่าของสิ่งนั้น

3. วานรได้แก้ว

คนที่ไม่รู้จักรคุณค่าของสิ่งที่ตน
มี

4. ลิงตกต้นไม้

ผู้ที่เชี่ยวชาญวิชาใดก็ตาม อาจ
พลาดพลั้งในวิชานั้นได้

5. ลิงหลอกเจ้า

เด็กล่อหลอกผู้ใหญ่ เวลาผู้ใหญ่
เผลอ

6. ลิงนั่งแป้น

คนที่เขาแต่งตั้งให้เป็นใหญ่ได้
ดำรงตำแหน่งสำคัญ แต่ไม่มี
อำนาจ ไม่มีสิทธิไม่มีเสียง ได้
แต่ทำตามที่เขาสั่ง

7. ทำลิงทำค่าง

นิสัยชุกชุน

8. พุดจนลิงหลับ

คนที่พูดเยอะ พูดมาก

9. แก้มลิง

พื้นที่สำหรับกักเก็บน้ำเพื่อ
แก้ปัญหาหน้าท่วม

10. ชนเหมือนลิง

นิสัยชุกชุน

82. วัว

1. รักวัวให้ผูก รักลูกให้ตี

ถ้าลูกทำผิดต้องลงโทษ
มิฉะนั้นจะเสียคน

ข้อมูล	ความหมาย
2. วัวแก่กินหญ้าอ่อน	ชายหรือหญิงที่ได้คนที่อายุ น้อยกว่ามาเป็นคู่ครอง
3. วัวเคยขา ม้าเคยขี	เคยปฏิบัติต่อกันหรือถูกใจกัน มาแล้ว
4. วัวไม่มีหลัก ฟักไม่มีร้าน	คนไม่มีหลักแหล่งที่อยู่แน่นอน
5. วัวลืมตีน	คนที่ได้ดีแล้วลืมตัว
6. วัวสันหลังหะ	ผู้ที่ทำอะไรผิดไปแล้วมีอาการ ส่อพิรุณให้เห็น กลัวว่าจะมีคนที่ รู้เรื่องมาพูดให้คนอื่น ๆ รู้เรื่อง
7. วัวเห็นแก่หญ้า ชี้เข้าเห็นแก่กิน	คนโง่เห็นการกินเป็นเรื่องใหญ่
8. โตเป็นวัวเป็นควาย	คนที่โตเป็นผู้ใหญ่แล้ว แต่ยังไม่ รู้จักคิด
9. ขายวัวไปซื้อม้า	เสียของมีค่ามากไปทำของมีค่า น้อย
10. วัวหายล้อมคอก	ของหายแล้วจึงคิดป้องกัน
11. เขียนเสือให้วัวกลัว	ทำอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อให้ อีกฝ่ายหนึ่งเสียขวัญหรือ เกรงขาม
12. วัวพันหลัก	คนที่ทำอะไรวกไปวนมา หรือ ย้อนกลับเข้าหาที่เริ่มต้น
13. ช่มเขาโคขึ้นกินหญ้า	บังคับจิตใจผู้อื่น ให้ทำตามที่ ตนต้องการ
14. ชื่อวัวหน้านา ชื่อผ้าหน้าหนาว	ชื่อของไม่คำนึงถึงเวลา ย่อมได้ ของแพง

ข้อมูล

15. ตีวัวกระทิงคราด

ความหมาย

โกรธคนหนึ่งแต่ทำอะไรเขา
ไม่ได้พาลไปรังควานอีกคนหนึ่ง
ที่เกี่ยวข้องและตนสามารถทำ
ได้

16. วัวใครเข้าคอกคนนั้น

กรรมที่ผู้ใดทำไว้ ย่อมส่งผล
ให้แก่ผู้นั้น

17. ความวัวไม่ทันหาย ความควายเข้ามาแทรก

เรื่องยุ่งยากเรื่องหนึ่งยังไม่ยุติ
ก็มีเรื่องใหม่เข้ามาอีก

83. เสื่อ

1. ขาดเสื่อต้องไว้ลาย ขาดชายต้องไว้ชื่อ

เกิดเป็นชายต้องแสดง
ความสามารถให้ประจักษ์

2. ปล่อยเสื่อเข้าป่า

ปล่อยศัตรูไปแล้วอาจกลับมา
ทำร้ายภายหลัง

3. ฝากเนื้อไว้กับเสื่อ

ฝากสิ่งใดสิ่งหนึ่งไว้กับคนที่
ชอบสิ่งนั้นย่อมสูญหายได้ง่าย

4. เลี้ยงลูกเสื่อ ลูกจะระเซ้

เลี้ยงลูกศัตรู หรือลูกคนพาล
จะได้รับความเดือดร้อน

5. ลบลายเสื่อ

เอาชนะผู้ที่ไม่มีมือ

6. ไล่เสื่อเข้าป่า

ยุยงส่งเสริมให้คนทำในสิ่งที่
ชอบ

7. เสื่อ สิงห์ กระทิง แรด

คนเลวทราม ชี้แกงและ
อันตราย

8. เสื่อตัวที่ห้าของเอเชีย

คนที่มีอำนาจ

9. เสื่อสาว

สาวเก่ง กล้า

10. เสื่อสาวท

ผู้หญิงยั่ววาน

ข้อมูล	ความหมาย
11. เสื่อใบ	ผู้ชายที่ชอบทั้งหญิงและชาย
12. เสื่อกระดาษ	ผู้ที่ดูเหมือนมีอำนาจแต่จริง ๆ ไม่มี
13. เสื่อผู้หญิง	ผู้ชายเจ้าชู้
14. เสื่อไ้ลาย	คนมีความสามารถทำอะไร ย่อมแสดงฝีมือ
15. เสื่อหิว	คนที่อยากได้ตลอดเวลา
16. เสื่อขี้มยาก	คนที่ขี้มยาก
17. เสื่อรู้	คนที่มีไหวพริบฉลาด รู้จักเอา ตัวรอด
18. เสื่อลำบาก	ผู้มีอำนาจที่อยู่ในสถานการณ์ ลำบาก
19. เสื่อจนท่า ข้างจนทาง	คนที่ไม่มีความเลือก หหมดทางไป
20. เสื่อซ่อนเล็บ	ผู้ที่มีความเก่งกล้าสามารถ แต่ ไม่ยอมแสดงออกมาให้ปรากฏ
21. เสื่อเผาจำศีล	คนที่มีทำที่สงบเสงี่ยม แต่มี เล่ห์เหลี่ยมมาก
22. เสื่อทลายห้าง ช้างทลายโรง	คนที่แสดงกิริยาเอะอะตึงตัง
23. เสื่อนอนกิน	คนที่ได้รับประโยชน์ หรือผล กำไรโดยไม่ต้องลงทุน
24. เสื่อลากหาง	คนที่ทำที่เป็นเชิงซิม เป็นกล อุบายให้ผู้อื่นตายใจ แล้วเข้า ทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง โดย ไม่ให้อู้ตัว

ข้อมูล	ความหมาย
25. เสื่อสนาม	ผู้เก่งกล้าในเวที ผู้เก่งกล้าในถิ่นของตน
26. เสื่อสังเวียน	ผู้เก่งกล้าในเวที
27. เสื่อสิ้นตัว	คนที่จวนตัวจึงฮึดสู้อย่างไม่คิดชีวิตเพื่อเอาตัวรอด
28. เสื่อแม่ลูกอ่อน	ผู้หญิงที่มีนิสัยดุร้าย
29. เสื่อไม้ทิงลาย ควายไม้ทิงเหล่า	เชื้อสายคนเก่งย่อมมีฝีมือ
30. เสื่อเก่า	คนเคยมีฝีมือ
31. เหยียบถิ่นเสื่อ	เข้าไปในถิ่นของคนพาล
32. เสื่อในร่างสมัน	คนร้ายที่ปลอมตัวมาในร่างคนดี
33. เสื่อเหลือง	ประเทศมาเลเซีย
34. จับแมวแจวเรือ จับเสื่อไถนา	ทำสิ่งที่เป็นไปไม่ได้ ไม่สำเร็จ
35. ชาตเสื่อจัวเนื้อกินเอง	ชาติเสื่อจัวเนื้อกินเอง
36. ทหารเสื่อ	ทหารกล้า
37. หน้าเนื้อใจเสื่อ	มีหน้าตาอึมแถมแจ่มใส แต่จิตใจดุร้าย
38. ไม่รู้จักเสื่อ เอาเรือเข้ามาจอด ไม่รู้จักมอดเอาไม้เข้ามาขวาง	ทำสิ่งที่ไม่รู้ว่าจะมีภัยแก่ตัว
39. ใจดีสู้เสื่อ	มีกำลังใจดีถึงขนาดกล้าเผชิญหน้ากับอันตรายอย่างใหญ่หลวง
40. เนื้อเข้าปากเสื่อ	ล่องเข้าไปอยู่ในเขตอันตราย ไม่มีทางรอดกลับ
41. ปากเสื่อปากจระเข้	ท่ามกลางอันตราย

ข้อมูล	ความหมาย
42. หนีเสือปะจระเข้	หนีภัยอันตรายอย่างหนึ่ง แล้ว ต้องพบภัยอันตรายอีกอย่าง หนึ่ง
43. แหย่หนวดเสือ	หาเรื่องตัว ทำให้เกิดอันตราย
44. อย่าขี่เสือเล่น	อย่าล้อเล่นในสิ่งที่รู้ว่ามี อันตราย
45. เข้าป่าหาเสือ ถ่อเรือหาความ	การกระทำที่ทำให้ตนเอง เดือดร้อน
46. อยู่ในปากเสือปากหมี	ตกอยู่ท่ามกลางอันตราย
47. เสือหลายควายน้อย	ของมีน้อยมีคนต้องการมาก
48. จักรยานเสือภูเขา	จักรยานที่ไว้ใช้สำหรับขี่ขึ้น ภูเขาและทางลาดชัน
49. เขียนเสือให้วัวกลัว	ทำอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อให้ อีกฝ่ายหนึ่งเสียขวัญหรือ เกรงขาม
50. ดุ้ยกับเสือ	ดูมาก
51. ตีป่าให้เสือกลัว	ขู่คู่ต่อสู้ให้กลัว
52. เสือติดจั่น	คนที่เดินรุ่มร่ามไปมา
53. ฮีตสู้เสือ	ทำอะไรรอย้าฮึกเหิมเกินตัว
54. กระตูกหนวดเสือ	แหย่ ล้อเล่นกับอันตราย
55. เข้าปลักเสือผอม	อวดเก่งกับผู้ไม่มีทางสู้
56. จับเสือมือเปล่า	แสวงหาผลประโยชน์โดยไม่ ต้องลงทุน
57. ถ่อแพไล่เสือ ถ่อเรือไล่จระเข้	ทำสิ่งที่ไม่อาจสำเร็จได้ หรือ สำเร็จได้ยาก

ข้อมูล

58. น้ำพิ่งเรือ เสือพิ่งป่า
59. เอาไม้ไปแห่เสื่อ

ความหมาย

คนที่พิ่งพาอาศัยกัน
ล้อเล่นกับสิ่งที่เป็นอันตราย

84. สมัน

1. เสื่อในร่างสมัน

คนร้ายที่ปลอมตัวมาในร่าง
คนดี

85. ไล่เดือน

1. ไล่เดือนถูกขี้เถ้า
2. ไล่เดือนในกะลาครอบ

คนที่แสดงอาการตื่นเร่า ๆ
ทุรนทุราย
คนที่ไม่รู้เห็นอะไรกว้างขวาง มี
ความรู้จำกัด

86. สิงโต

1. ราชสีห์สองตัวอยู่ถ้ำเดียวกันไม่ได้
2. สิงโตหมอบรอละมั่ง
3. เสือ สิงห์ กระทั่ง แรด
4. ผมพูเหมือนสิงโต
5. เครื่องขรีมราวกับพญาสิงโต
6. กระโจนแบบสิงโตจะกินลูกกระต่าย

คนที่มีอำนาจหรือมีอิทธิพล
พอ ๆ กันอยู่รวมกันไม่ได้
ผู้ชายที่รอเวลาเพื่อจีบสาว
คนเลวทราม ขี้โกงและ
อันตราย
คนที่มีผมชี้ฟู
ใบหน้าเครื่องขรีม
กระโจนพรวดเข้ามา

87. หงส์

1. เข้าฝูงหงส์เป็นหงส์ เข้าฝูงกาเป็นกา

ปรับตัวให้เข้ากับหมู่คณะ และ
สถานการณ์ได้

ข้อมูล	ความหมาย
2. เป็นหงส์หรือกาที่อยู่ฟ้าเดียวกัน	จะคนรวยหรือคนจนก็เป็นคนเหมือนกัน
3. ตายาวเหมือนหงส์	ดวงตาเรียวยาว
4. หงส์และกา	ผู้สูงศักดิ์และผู้ต่ำศักดิ์
5. แขนบานเป็นห่านหงส์	ลักษณะแขนและมือที่กางออกเป็นแพบาน
6. เบาทเหมือนขนนกหงส์	เบาทมาก
7. ฆ่าหงส์เลี้ยงกา	ทำลายของสูงค่ามาทำของราคาต่ำ
8. หงส์ยกย่าง	เดินแบบหงส์ เดินอย่างสง่างาม
88. ห่าน	
1. แขนบานเป็นห่านหงส์	ลักษณะแขนและมือที่กางออกเป็นแพบาน
2. ชะเง้อหาจนคอเป็นห่าน	ชะเง้อมองหาจนคอยาว
89. หอย	
1. ดินเท่าฝาหอย	เด็กมารก
2. “ด้วยมนุษย์ผู้ซึ่งมีร่างกายที่อ่อนแอ ต้องการเปลือกห่อหุ้มชีวิตของเขาไว้ เปรียบได้กั้ดังปูเสฉวนที่อาศัยอยู่ในเปลือกหอย”	บ้าน ที่พักอาศัย
90. หิ่งห้อย	
1. หิ่งห้อยแข่งกับแสงตะวัน	ผู้ที่ด้อยกว่าแข่งอำนาจกับผู้เหนือกว่า
2. เครื่องบินหิ่งห้อย	เครื่องบินที่กระพริบแสง

ข้อมูล	ความหมาย
91. เทียบ	
1. ตัวกระปืดเท่าเทียบมด	คนที่มีร่างกายเล็กมาก
2. หาเทียบใส่ตัว	หาเรื่องเดือดร้อนใส่ตัว
92. เทา	
1. หาเทาใส่หัว	หาเรื่องเดือดร้อนใส่ตัว
2. ละเอียดเหมือนหาเทาบนหัว	การกระทำที่ละเอียดมาก
3. เทาจะขึ้นหัว	จะเกิดเรื่องไม่ดี เรื่องอัปมงคล
93. เที้ย	
1. จะเที้ยแบบไม่เกรงใจ	ชั่ว
94. หนอน	
1. เกลือเป็นหนอน	คนในบ้าน หรือพวกเดียวกัน คิดคดทรยศ
2. ไล่เป็นหนอน	ญาติมิตรหรือเพื่อนร่วมงานที่ คิดทรยศ
3. หนอนบ่อนไล่	คนในบ้าน หรือพวกเดียวกัน คิดคดทรยศ
4. หนอนด้วงมะพร้าว	คนที่กินผลประโยชน์ของ แผ่นดิน
5. หนอนหนังสือ	คนที่ชอบหมกมุ่นอยู่กับหนังสือ
6. คีบคลานแบบตัวหนอน	คลานไปช้า ๆ
7. แน่นยั้งกะหนอน	คนแน่น มีจำนวนเยอะ
8. มีปากเหมือนมีหนอน	พูดไม่ไพเราะ
9. หนอนอ้วน	สิ่งที่ลักษณะกลม ๆ เล็ก ๆ

ข้อมูล	ความหมาย
95. หนู	
1. แมวไม่อยู่ หนูร่างเร็ง	ผู้ใหญ่ไม่อยู่ ผู้น้อยเหลิง
2. หนูตกถึงข้าวสาร	คนที่ฐานะไม่ค่อยดีได้แต่งงานกับคนที่ร่ำรวย
3. หนูติดจั่น	คนที่จนปัญญา หาทางออกไม่ได้
4. อย่าหาดีหนู	อย่าหาความดีในหมู่คนพาล
96. หนูตะเภา	
1. ตัวทดลองแบบหนูตะเภา	ตัวทดลอง
97. หมา	
1. ขี้ไม่ให้หมากิน	ขี้เหนียว ไม่ยอมแบ่งสิ่งของของตนให้แก่คนอื่นแม้แต่น้อย
2. ขี้แล้วกลบเป็นแมว ขี้แล้วแจวเป็นหมา	คนดีทำแต่สิ่งที่ดี ตรงข้ามกับคนชั่วที่ทำแต่สิ่งไม่ดี
3. ขึ้นข้างบนเป็นคนไทย ยืนบันไดเป็นหมา	คนที่ยื่นขวางทางเดิน
4. ดีหัวหมา ปาหัวแจ็ก	เกรงกับคนที่ไม่ต่อสู้กับตน
5. ถีบหมาเข้ารก	ส่งเสริมให้ผู้อื่นเข้าไปรับภาระยุ่งยาก
6. เทน้ำใส่หลังหมา มันก็สลัดออก	สั่งสอนคนที่ไม่ยอมรับฟัง
7. เล่นกับหมา หมาเลียปาก	การที่ผู้ใหญ่ไปเล่นกับผู้น้อยแบบสนิทสนม และผู้ผู้น้อยนั้นก็ลามปามเล่นกับผู้ใหญ่แบบไม่ให้เกียรติกัน
8. หมาขี้ไม่มีใครยกหาง	คนที่ชอบยกตัวเอง โอ้อวด

ข้อมูล	ความหมาย
9. หมาสองราง	คนที่ทำตัวเข้าทั้งสองฝ่าย เพราะเห็นแก่ประโยชน์ของตน
10. หมาหอบแตก	คนที่มีอาการเหนื่อยหอบ
11. หมาจนตรอก	คนที่ไม่มีทางไป หมดหนทาง จึงจำเป็นต้องสู้
12. หมาเดือนสิบสอง	คนที่มักมากในกาม
13. หมาในรางหญ้า	ผู้ที่หวังในสิ่งที่ตัวเองก็ไม่ใช้ทำ ประโยชน์
14. หมาบ้าพาลกระแซง	คนพาลหาเรื่องทำให้เดือดร้อน กันหมด
15. หมาลอบกัด	คนที่ลอบทำร้ายผู้อื่น
16. หมาน่าสงสาร	คนที่ทำตัวให้ดูน่าสงสารเพื่อให้ คนอื่นเห็นใจ
17. หมาหมู่	กลุ่มคนรวมทำร้ายคน ๆ เดียว
18. หมาหยอกไก่	เรียกอาการที่ชายหยอกล้อ หญิงสาวเป็นที่เล่นที่จริง
19. หมาห้วงก้าง	คนที่หวังของที่ตนเองไม่มีสิทธิ์
20. หมาเห็นข้าวเปลือก	ผู้ที่เห็นของที่ดีหรือมีประโยชน์ กับตนเอง แต่ไม่สามารถที่จะ นำมาปรับใช้ให้ประโยชน์กับ ตนได้เนื่องจากไม่มี ความสามารถมากพอ
21. หมาเจ็บแล้วจำ	คนที่โดนทำร้ายครั้งหนึ่งแล้วก็ จะจำไปตลอด
22. หมากัดกัน	คนที่ต่อสู้กัน

ข้อมูล	ความหมาย
23. หมาหัวเน่า	คนซึ่งเป็นที่รังเกียจของผู้อื่น จนไม่สามารถเข้าใกล้ใครได้
24. หมาหางด้วน	คนที่ทำอะไรผิดพลาด จน ได้รับความอับอายแล้วชวนให้ ผู้อื่นทำตาม โดยยกย่องการ กระทำนั้นว่าดี
25. หมาเห่าใบตองแห้ง	คนที่เก่งแต่พูด แต่ไม่กล้าลงมือ ปฏิบัติจริง
26. หมาเห่าไม้กั๊ด	คนที่ดีแต่พูด แต่ไม่ทำอะไรจริง
27. หมาวัดหมายปองดอกฟ้า	ผู้ชายที่ไม่มีฐานะหมายปอง หญิงสาวที่มีฐานะ
28. หลอกหมาให้กินขิง หลอกลิงให้กินข่า	หลอกผู้อื่นให้ทำในสิ่งที่เป็นไป ไม่ได้
29. อ้อนเหมือนลูกหมา	ขี้อ้อน
30. หน้าหมา	คำว่ากล่าวในลักษณะที่เล่นที่ จริงมีความหมายว่า คนที่ทำ กริยาที่ไม่ดีไม่น่าคบ
31. โกรธหมาดำ ทำหมาแดง	โกรธคนหนึ่งไปทำกับอีกคน หนึ่ง
32. หมากัดต่อยากัดตอ	อย่าตอบแทนความชั่วด้วย ความชั่ว
33. ชิงหมาเกิด	คนชั่ว
34. ปากแมวปากหมา	คนที่พูดไม่ดี
35. เดินตามผู้ใหญ่หมาไม่กัด	ประพฤติตามอย่างผู้ใหญ่ยอม ปลอดภัย ไม่เกิดอันตราย

ข้อมูล	ความหมาย
36. มีหมาที่ไหน มีหมัดที่นั่น	ของคู่กัน เมื่อสิ่งหนึ่งก็ต้องมีอีกสิ่งหนึ่ง
37. หุงข้าวประชดหมา ปิ้งปลาประชดแมว	แกล้งทำประชดประชันผู้อื่น แต่เราเองกลับเสียประโยชน์
38. เชื่องยังกับลูกหมา	คนที่เชื่อฟังคำสั่ง
39. สะบัดหัวเหมือนหมาสะบัดเห็บ	คนที่สะบัดหัวแรง ๆ
40. เสียหมา	เสียท่า
41. หมาถูกน้ำร้อน	ตื่นพราน ตื่นรณ
42. หมาหุดก	อาการหงาหงอย เศร้า
43. หมาหงอย	อาการหงาหงอย เศร้า
44. กินเหมือนหมู อยู่เหมือนหมา	ละอะทะ ไม่มีระเบียบ
45. เลี้ยงหมาได้ถุน	ทำอะไรให้ถูกเรื่อง ให้ถูกกาลเทศะ
46. ตั้งหม้อใหญ่หมาข้าม	ทำการใหญ่ไม่รอบคอบ ทำให้เกิดปัญหา
47. เฟิงหมาแหงน	สิ่งปลูกสร้างขนาดเล็ก มีหลังคาลาดลงข้างเดียว

98. หมาป่า

1.	“คนมองโลกในแง่ดีอย่างน้องทิพ จะไปพันเกมอะไรไอ้หมาป่าอย่างมัน”	คนเจ้าเล่ห์

99. หมี

1.	อ้วนเหมือนหมี	อ้วน ใหญ่
2.	อยู่ในปากเสือปากหมี	ตกอยู่ที่ท่ามกลางอันตราย
3.	ตัวเท่าหมี	คนที่มีร่างกายใหญ่

ข้อมูล

4. ชุดหมี

ความหมาย

ชุดเต็มตัว แขน ขายาว มีซิปล่า
กลาง

100. หมัด

1. มีหมาที่ไหนด มีหมัดที่นั่น

ของคู่กัน เมื่อสิ่งหนึ่งก็ต้องมีอีก
สิ่งหนึ่ง

101. หมู

1. ช่มหมู

ช่มชู้ผู้ที่ด้อยกว่า

2. ชาติหมูดกินซี่ไม้ได้

คนชั่วอดทำชั่วไม่ได้

3. ต้อนหมูเข้าเล้า

บังคับคนที่ไม่มีทางสู้

4. ลูกหมู

เด็กอ้วน

5. หมูกัด

ถูกฝ่ายเป็นรองเอาชนะ

6. หมูเขี้ยวตัน

บุคคลที่คิดว่าจะหลอกหรือ
เอาชนะได้ง่าย ๆ แต่กลับ
ปรากฏว่าตรงกันข้าม

7. หมูสนาม

คนที่เราสามารถเอาชนะได้
ง่าย ๆ ไม่เก่ง ไม่มีฝีมือ

8. หมู ๆ

ง่าย สะดวก ทำอะไรก็คล่อง

9. หมูโคราช

คนโง่ เชื้อ

10. หมูในอวย

ของง่าย อยู่ในกำมือไม่
เปลี่ยนแปลง

11. อ้วนเหมือนหมู

คนอ้วน

12. กินขาหมู

กินสินบน

13. หมูในเล้า

สิ่งที่อยู่ในเงื้อมมือ

14. กินเหมือนหมู อยู่เหมือนหมา

เละเทะ ไม่มีระเบียบ

ข้อมูล	ความหมาย
15. ดินพอกหางหมู	งานการที่ปล่อยไว้ให้สะสมคั่ง ค้างจนทำให้ลำบากเดือดร้อน
16. อาการคล้ายหมูกำลังตาย	อาการปวดศีรษะ เห็นภาพ หลอน
17. อุ่มหมูเข้าเล่า อุ่มมะพร้าวทั้งทะเลาย	ทำอะไรเงอะงะ ไม่ถูกเรื่อง ไม่ เหมาะสม
18. หมูไปไก่อมา	การตอบแทนซึ่งกันและกัน ให้ สิ่งแลกเปลี่ยน
19. ยื่นหมูยื่นแมว	แลกกันโดยต่างฝ่ายต่างให้ และรับในเวลาเดียวกัน
20. หมูเขาจะหาม เอาคานเข้าไปสอด	การเข้าไปขัดขวางขณะที่ผู้อื่น ทำได้สิ่งหนึ่งกำลังจะสำเร็จ

102. เหลือบ

1. “เหลือบที่คอบกัตกินงบประมาณที่ ทุ่มไปเพื่ออุมชูชาวบ้านดาดำ ๆ”	คนทุจริต

103. เหยี่ยว

1. บุคลิกเหมือนเหยี่ยว	คนที่มีบุคลิกน่าเกรงขาม มีอำนาจ
2. เหยี่ยวข่าว	นักข่าวที่ออกหาข่าวอย่าง รวดเร็ว
3. สายตาแบบเหยี่ยว	สายตาไว เฉียบคม
4. ปราดเปรี้ยวเหมือนเหยี่ยว	ปราดเปรี้ยว ว่องไว
5. สายเหยี่ยว	นิสัยดูร้าย

ข้อมูล	ความหมาย
6. ปากเหยี่ยวปากกา	สถานการณ์ที่เป็นอันตราย
7. กาเหยี่ยวเฉี่ยวเอาไป	สิ่งของที่สูญหายไป
104. อุฐ	
1. มีลูกเป็นอุฐ	คนที่ไม่ดื่มน้ำ
105. อีงอ่าง	
1. ไกลอีงอ่างกินคางคก	มีของดีอยู่ใกล้ตัวแต่กลับไปเอาของที่ไม่ดี
2. ปัญญาแค่ทางอีง	มีความรู้น้อย โง่
3. พองเหมือนอีงอ่างใกล้คลอด	คนที่มีร่างกายใหญ่
106. ฮิปโปโปแตมัส	
1. ตัวใหญ่อย่างกับฮิปโปโปแตมัส	คนที่มีร่างกายใหญ่โต

ภาคผนวก ข

ข้อมูลความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในภาษาอินโดนีเซีย

ข้อมูล	ความหมาย
1. Anai-anai/rayap 'ปลวก'	
1. Bagi anai-anai bubus. 'เหมือนปลวกออกมาเดิน'	พื้นที่ ๆ อุดมสมบูรณ์ผู้คนมากมายก็ต้องการจะมาอาศัย
2. Busut juga yang ditimbun anai-anai. 'ปลวกก็ฝังสมรั้งปลวก'	คนที่ชอบสะสมความมั่งคั่ง
3. Rayap 'ปลวก'	คนที่ขโมยของโดยการกรีด กระเป๋าคือคนอื่น
2. Anjing 'หมา'	
1. para pendeta kristen sebagai anjing yang mengonggong. 'เหมือนหมาเห่า'	คนที่ดีแต่พูดแต่ไม่ลงมือปฏิบัติ
2. Anjing adalah simbol bagi penjajah Belanda. 'เจ้าอาณานิคมเนเธอร์แลนด์'	เจ้าอาณานิคมเนเธอร์แลนด์ที่ ทำสิ่งไม่ดีต่อชาวอินโดนีเซีย
3. Bersabar dengan sepak terjang si anjing Suharto. 'ใจเย็นกับเจ้าหมาซูฮาร์โตที่กำลังเกาตัวเอง'	คนชั่ว
4. Sebagai Anjing obituari. 'เหมือนหมาที่ทำให้เกิด ข่าวร้าย'	คนที่ส่งข่าวร้าย
5. Prabowo Subianto sebagai anjing herder keluarga besar Suharto. 'ปราโบโว ซูเบียนโตเป็นเหมือนกับ หมาเลี้ยงของครอบครัวซูฮาร์โต'	คนรับใช้ที่คอยรับคำสั่ง
6. Anjing ditepuk menjungkit ekor. 'หมาถูกตบหัวก็ยกหาง'	คนที่ต่ำต้อยเมื่อมีเงินทองหรือ ได้รับการยกย่องก็หยิ่งผยอง
7. Anjing menyalak di ekor gajah. 'หมาเห่าหางช้าง'	คนที่ต่ำต้อยต้องการแข่งกับคน ที่มีอำนาจ

ข้อมูล	ความหมาย
8. Seperti anjing terpanggang ekor. 'เหมือนหมาถูกเผาหาง'	
9. Seperti disalak anjing bertuah. 'เหมือนโดนหมาศักดีสิทธิ์เห่า'	อ่อนแอ ไม่สามารถเข้มแข็งได้ อีกต่อไปเนื่องโดนสาปแช่งจาก คนไม่ดี
10. Seperti anjing bercawat ekor. 'เหมือนหมาที่ใช้หางปกปิดอวัยวะสืบพันธุ์'	คนที่หลบหลีกผู้อื่นเพราะความ อาย
11. Sepuluh kapal datang, anjing masih bercawat ekor juga. 'เรือสิบลำมาถึง หมาก็ยังใช้หางปิด อวัยวะสืบพันธุ์เหมือนเดิม'	ถึงแม้ว่าจะมีผู้คนที่มีความรู้ มากมาย แต่ถ้าหากผู้คนไม่ ต้องการปฏิบัติตาม พวกเขา ยังคงเป็นคนโง่อยู่เช่นเดิม
12. Anjing diberi nasi bilakah kenyang. 'ให้ข้าวหมา เมื่อไหร่มันจะอิ่ม'	คนที่ทำดี แต่ไม่มีความหมาย กับคนที่ไม่รู้จักบุญคุณ
13. Anjing galak babi galak. 'หมาบ้าบิ่น หมูบ้าบิ่น'	คนกล้าพบกับคนกล้า
14. Anjing galak babi berani. 'หมาบ้าบิ่น หมูกล้า'	คนกล้าพบกับคนกล้า
15. Anjing menyalak tiada mengigit. 'หมาเห่าแต่ไม่กัด'	คนที่ดีแต่พูด แต่จริง ๆ ชี้กั้ว
16. Anjing itu bila dipukul sekalipun, berulang juga ia kembali ke tempat yang banyak tulang. 'ไม่ว่าหมาจะถูกตีกี่ครั้ง มันก็จะกลับไปยังที่มี กระดูกเยอะ'	คนชั่วไม่ว่าจะถูกลงโทษกี่ครั้งก็ จะกลับไปทำชั่วเหมือนเดิม
17. Anjing ulang bangkai. 'หมากินศพซ้ำ ๆ'	คนชั่วที่ทำชั่วซ้ำ ๆ

ข้อมูล	ความหมาย
18. Anjing itu meskipun dirantai dengan rantai emas dan diberi makan manikam, jika lepas kembali najis. ‘ถึงแม้หมาจะถูกล่ามด้วยโซ่ทองและให้อาหารเป็นเพชร ถ้าถูกปล่อยเมื่อไหร่ก็จะกลับไปเป็นของสกปรก’	คนชั่วและต่ำต้อยไม่มีทางที่จะทำให้ดีขึ้นมาได้ไม่ว่าจะด้วยทางใดก็ตาม
19. Bagai anjing berebut tulang. ‘เหมือนหมาแย่งกระดูก’	คนที่ชอบใช้สมบัติของคนอื่น
20. Seperti anjing mengunyah tulang. ‘เหมือนหมาเคี้ยวกระดูก’	คนโง่หมกไม่รู้จักคำว่าพอ
21. Ekor anjing berapapun diurut tiada betul. ‘หางหมาไม่ว่าจะถูกจัดวางอย่างไรก็ไม่เคยถูกต้อง’	คนชั่วที่ไม่ฟังคำสั่งสอน
22. Intan itu jika keluar dari mulut anjing sekalipun akan tetap intan. ‘เพชรถึงแม้จะออกมาจากปากของหมาก็ยังคงเป็นเพชร’	คำพูดที่ดีถึงแม้จะออกมาจากปากของคนต่ำต้อยก็ยังคงเป็นคำพูดที่ดี
23. Waktu seribu anjing meyalak, gunung bolehkah runtuh. ‘หมาเห่าเป็นพันครั้ง ภูเขาก็ไม่ถล่ม’	คำพูดของผู้ที่ต่ำต้อยไม่มีอิทธิพลต่อผู้ที่มีอำนาจ
24. Bagai anjing dan kucing. ‘เหมือนหมากับแมว’	คนที่ทะเลาะกันเสมอ
25. Seperti anjing kepala busuk. ‘เหมือนหมาหัวเน่า’	คนที่ทำความชั่ว ไปที่ไหนก็มีแต่คนรังเกียจ
26. Bagai anjing beranak enam. ‘เหมือนหมาที่มีลูกหกตัว’	พอมมาก
27. Tak termakan oleh anjing kata-katanya. ‘คำพูดหมาไม่กิน’	คำพูดหยาบคาย
28. Rakus seperti anjing kurus. ‘โง่เหมือนหมาพอม’	โง่หมาก
29. Kelakukanmu lebih rendah dari anjing. ‘การกระทำของเธอมันต่ำยิ่งกว่าหมา’	การกระทำที่ไม่ดี

ข้อมูล

30. Melepaskan anjing terjepit. ‘ปล่อยหมา หมาข่วน’
 31. Arus anjing. ‘กระแสหมา’
 32. Anjing menggonggong, kalifah berlalu.
 ‘ถึงหมาจะเห่า แต่ผู้นำศาสนาก็เดินผ่านไป’

ความหมาย

ช่วยเหลือคนที่ไม่รู้จักบุญคุณ
 เหตุการณ์ที่ไม่ดีจำนวนมาก
 แม้จะมีอุปสรรค แต่แผนการก็
 ต้องดำเนินต่อไป

3. Ayam 'ไก่'

1. Ayam kampus. ‘ไก่มหาวิทยาลัย’
 2. Merdeka ayam. ‘ไก่ที่เป็นอิสระ’
 3. Ayam bertelur di padi. ‘ไก่ออกไข่ที่รวงข้าว’
 4. Ayam bertelur di padi mati kelaparan. ‘
 ไก่ออกไข่ที่รวงข้าว ตายเพราะความหิว’
 5. Ayam itik raja pada tempatnya.
 ‘ไก่ เป็ดเป็นเจ้าในที่ของมัน’
 6. Ayam jalak. ‘ไก่ตัวผู้ที่มีขนสีดำลาย
 มักถูกนำมาใช้ในการชนไก่’
 7. Ayam tambatan. ‘ไก่ที่ถูกผูกติดไว้’
 8. Asal ayam pulang ke lumbung, asal itik pulang
 ke limbah. ‘เป็นไก่กลับไปโรงนา เป็นเป็ดกลับไป
 บ่อโคลน’
- นักศึกษาหญิงที่ค้าบริการ
 ทางเพศ
 คนที่มีอิสระ เสรีภาพ ไม่ยึดติด
 อยู่กับสิ่งใด
 คนที่มีชีวิตที่สุขสบายและ
 รุหร่า
 คนที่ร่ำรวยอยู่อย่างสุขสบาย
 แต่ก็ยังรู้สึกว่าเขาบางสิ่ง
 บางอย่าง ไม่เพียงพอ
 คนทุกคนมีอำนาจในสถานที่
 ของตนเอง
 คนกล้า
 คนใช้ที่แก่แล้วหรืออยู่รับใช้มา
 นานแล้ว
 คนที่จากไปทำงานต่างเมือง
 สักวันก็ต้องกลับบ้านเกิด
 เมืองนอนของตัวเอง

ข้อมูล	ความหมาย
9. Ayam yang tangkas di gelanggang. ‘ไก่ที่ปราดเปรียวก็จะถูกจับลงสนามแข่ง’	คนที่พูดเก่งหรือฉลาดพูดในงานประชุม
10. Ayam bertelur sebutir pecah kabarnya ke seluruh negeri, penyuh bertelur beribu-ribu tak seorang tahu. ‘ไก่ออกไข่หนึ่งฟอง คนรู้ทั่วประเทศ แต่เอาไข่เป็นพันใบไม่มีใครรู้’	คนที่เพิ่งมีเงินเพียงเล็กน้อยแต่กลับโอ้อวดและหยิ่งผยอง ในขณะที่มีคนอีกมากมายที่ร่ำรวยมากกว่าเขาแต่ไม่โอ้อวด
11. Ayam laga sekandang. ‘ไก่ชนเล้าเดียวกัน’	คนที่ทะเลาะกับครอบครัวของตัวเอง
12. Ayam berinduk, sirih berujung/ sirih berjenjang. ‘ไก่มีพ่อแม่ ไบพลูมียอด/ชั้น’	คนอ่อนแอต้องมีคนคอยปกป้อง
13. Ayam patah kalau-kalau dapat menikam. ‘ไก่กระดุกหักแต่สามารถแทงศัตรูได้’	คนที่ตกที่นั่งลำบาก แต่สามารถเอาตัวรอดมาได้
14. Ayam bertelur dilumbung. ‘ไก่ออกไข่ที่ยังฉาง’	คนที่มีชีวิตสุขสบาย มีทรัพย์สินมากมาย
15. Ayam betina mencari sarang. ‘ไก่ตัวเมียหารัง’	คนซีแพ่หาพวกพ้อง
16. Bagai ayam kena kepala. ‘เหมือนไก่โดนตีหัว’	คนที่แพ่และไม่มีอำนาจอีกต่อไป
17. Bagai ayam kurik panjang ekornya. ‘เหมือนไก่สีดำหางยาว’	คนที่แต่งตัวเก่ง
18. Bagai ayam tak berinduk. ‘เหมือนไก่ไม่มีพ่อแม่’	คนที่มีครอบครัวที่ไม่สมบูรณ์ เนื่องจากพ่อแม่เสียชีวิตไปแล้ว

ข้อมูล	ความหมาย
19. Seperti ayam gadis bertelur. 'เหมือนไก่ตัวเมียออกไข่'	คนที่ทำงานไม่ต่อเนื่อง ทำแล้วหยุดสลั้กันไป
20. Ibarat ayam, tidak mengais tidak makan. 'ไก่ถ้าไม่คุ้ยหาอาหารก็ไม่กิน'	คนยากจนถ้าไม่ทำงานก็ไม่มีกิน
21. Kerbau jangan dimaling orang, ayam jangan dimusangkan. 'อย่าให้คนขโมยควาย อย่าให้ชะมดขโมยไก่'	พ่อแม่ต้องปกป้องลูกสาวของตนเพื่อความปลอดภัย
22. Kusut-kusut bulu ayam. 'ขนไก่ไม่เรียบ'	ครอบครัวที่ขัดแย้งกัน
23. Sapu tangan menali ayam. 'ไก่ถูกมัดโดยผ้าขนหนู'	คนที่ยากจนมากจนไม่สามารถทำอะไรได้
24. Satu bertelur, ayam sekandang rebut. 'ไก่หนึ่งตัวออกไข่ ไก่เล้าเดียวกันก็ช่วยกันร้อง'	คนใดคนหนึ่งได้รับความเดือดร้อนหรือโชคร้าย ผู้อื่นก็พูดถึงเรื่องนั้นกันทั่ว
25. Sepantun elang dengan ayam, lambat laun disambar juga. 'ธรรมชาติของนกอินทรีและไก่ ไม่นานก็ต้องโดนจับ'	ผู้หญิงกับผู้ชายไม่ควรสนิทสนมกันอย่างอิสระเกินไป เพราะเป็นการไม่เหมาะสม
26. Seperti anak ayam kehilangan induknya. 'เหมือนลูกไก่หลงกับพ่อแม่'	คนที่อยู่ในอาการงง สับสน
27. Seperti ayam betina. 'เหมือนไก่ตัวเมีย'	ผู้ชายซื่อฉลาด
28. Seperti ayam makan rumput. 'เหมือนไก่กินหญ้า'	คนที่มิชีวิตยากลำบาก
29. Seciap bagai ayam, sedencing bagai besi. 'ไก่ขันพร้อมกัน เหล็กส่งเสียงพร้อมกันเมื่อมีการกระทบกัน'	คนที่ร่วมทุกข์ร่วมสุขร่วมกัน

ข้อมูล	ความหมาย
30. Cakar ayam. ‘ทรงเล็บไก่’	ไม่สวยงาม ไม่เป็นระเบียบ
31. Asal ayam pulang ke lesung, asal itik ke pelimbahan. ‘เป็นไก่กลับไปนา เป็นเป็ดกลับไปบ่อโคลน’	คนที่จากไปทำงานต่างเมือง สักวันก็ต้องกลับบ้านเกิด เมืองนอนของตัวเอง
32. Ayam pulang ke pautan. ‘ไก่กลับเล้า’	บางสิ่งบางอย่างที่อยู่ ณ ที่ของมันแล้ว
33. Tidur- tidur ayam. ‘หลับแบบไก่’	อาการครึ่งหลับครึ่งตื่น นอนหลับไม่สนิท
34. Mati-mati ayam. ‘ไก่ตาย’	ตายแบบไร้ประโยชน์ (ไก่ที่ตายแล้วแต่ไม่สามารถนำมาเป็นอาหารได้ เนื่องจากวัฒนธรรมของชาวอินโดนีเซียที่นับถือศาสนาอิสลามจะไม่กินสัตว์ที่ตายเองตามธรรมชาติ)
35. Ayam ditambat disambar elang. ‘ไก่ถูกจับมัดแล้วถูกนกอินทรีจับไป’	คนที่โชคร้ายซ้ำ ๆ
36. Ayam ditambat disambar petir. ‘ไก่ถูกมัดแล้วถูกฟ้าผ่า’	คนที่โชคร้ายซ้ำ ๆ
37. Ayam satu bertambah dua. ‘ไก่หนึ่งตัว เพิ่มเป็นสอง’	การเผชิญหน้ากับปัญหาหนักถึงสองอย่าง
38. Baiklah menjadi ayam betina supaya selamat. ‘กลายเป็นไก่ตัวเมียเพื่อความปลอดภัย’	คนที่ยอมแพ้เพื่อความปลอดภัย
39. Pucat lesi bagi ayam kena lengit. ‘ซีดเหมือนไก่เป็นโรค’	หน้าขาวซีด เพราะอาการป่วย
40. Bagai menggantung anak ayam. ‘เหมือนวัดขนาดลูกไก่’	ทำงานที่ไม่มีประโยชน์

ข้อมูล	ความหมาย
41. Bagai menerka ayam didalam telur. 'เหมือนเตาไก่ที่อยู่ในไข่'	ทำงานที่ยังไม่ทราบผลที่ แน่นอน
42. Sembelih ayam dengan pisau, sembelih orang dengan kapak. 'เชือดไก่ด้วยมีด เชือดคนด้วยขวาน'	เรื่องทุกอย่างต้องกระทำให้ เหมาะสมตามสภาพ
43. Ayam hitam terbang malam. 'ไก่ดำบินตอนกลางคืน'	เหตุการณ์ที่คลุมเครือ เข้าใจยาก
44. Ayam putih terbang siang. 'ไก่ขาวบินตอนกลางวัน'	เหตุการณ์ที่เข้าใจง่าย ชัดเจน ไม่คลุมเครือ
45. Ayam berkokok di hari siang. 'ไก่ขันตอนกลางวัน'	สัญญาณที่ชัดเจน
46. Ayam menang kampung tergadai. 'ไก่ชนะ หมู่บ้านถูกจำนำ'	ความสำเร็จที่ไม่มีประโยชน์
4. Babi 'หมู'	
1. Babi lu. 'ไอ้หมู!'	คนที่ทำให้เกิดรำคาญ ความไม่ พอใจอย่างมาก
2. Babi buta. 'หมูตาบอด'	คนที่กระทำบางสิ่งบางอย่าง ด้วยความบ้าบิ่น ไม่เกรงใจ ผู้อื่น
3. Bagai babi kelaparan. 'เหมือนหมูหิว'	คนที่โลภมาก
4. Anjing galak babi berani. 'หมากกล้า หมูก็กล้า'	คนกล้าเผชิญหน้ากับคนกล้า
5. Anjing galak babi galak. 'หมากกล้า หมูก็กล้า'	คนกล้าเผชิญหน้ากับคนกล้า
6. Bagai orang diseruduk babi. 'เหมือนโดนหมูวิ่งไล่'	อาการกลัวมาก ๆ จนวิ่งอย่า เต็มกำลัง
5. Babi hutan 'หมูป่า'	
1. Babi hutan! 'ไอ้หมูป่า'	คนที่ไม่มีระเบียบ ไม่รอบคอบ
2. Baunya bak babi hutan. 'กลิ่นเหมือนหมูป่า'	กลิ่นเหม็นเน่า

ข้อมูล

ความหมาย

6. Badak 'แรด'

1.	Bermuka badak. 'มีหน้าแรด'	คนที่ไม่มี ความละอาย
2.	Seperti kulit badak. 'เหมือนผิวแรด'	คนที่ไม่มี ความละอาย
3.	Badak makan anak. 'แรดกินลูกตัวเอง'	พ่อที่ทิ้งลูกตัวเองเนื่องจากกลัวว่าวันหนึ่งลูกจะมาแย่งอำนาจของตน
4.	Minta leher bangau, minta daging badak. 'นกกระยางขอคอ แรดขอเนื้อ'	คนที่ไม่รู้จักพอ
5.	Anak badak dihambat-hambat. 'ลูกแรดถูกขัดขวาง'	การเข้าไปหาอันตรายด้วยความตั้งใจ

7. Badar 'ปลาตะเพียน'

1.	Melonjak badar. 'ปลาตะเพียนกระโดด'	คนจนที่เลียนแบบวิถีชีวิตของคนรวยจนทำให้ตัวเองลำบาก
2.	Main badar main gerundang. 'เล่นปลาตะเพียน เล่นลูกอ๊อด'	คนจนถ้าหากทำตัวเลียนแบบคนที่มีอำนาจจะทำให้ตัวเองเดือดร้อน
3.	Seperti badar kering. 'เหมือนปลาตะเพียนตากแห้ง'	ผอมมาก
4.	Kalau pandai menggulai, badar jadi tenggiri. 'หากทำอาหารเก่ง ปลาตะเพียนก็กลายเป็นปลาทุไ้'	หากรู้จักจัดการ ของไม่ดี ไม่มีค่าก็กลายเป็นของดีมีค่าขึ้นมาได้
5.	Beroleh badar tertimbakan. 'ได้ปลาตะเพียนจากการตักน้ำดื่มในบ่อ'	ได้รับผลประโยชน์โดยไม่ได้ตั้งใจ

8. Balam 'นกเขา'

1.	Bagai balam dengan ketitir. 'เหมือนนกพิราบกับนกเขา'	คนสองคนที่มักโอ้อวดและทะเลาะกันเสมอ

ข้อมูล	ความหมาย
2. Ibarat seekor balam, mata terlepas terkurung. 'เหมือนนกเขา ถ้าเผลอขึ้นมาก็ถูกจับเข้ากรง'	คนที่มักถูกควบคุมอยู่เสมอ
3. Memikat balam dengan balam. 'ผูกนกเขาไว้กับนกเขา'	จับคนชั่วมาไว้กับคนชั่ว
4. Jerat tak melupakan balam, tetapi balam melupakan jerat. 'ตะข่ายไม่เคยลืมนกเขา แต่นกเขาลืมตะข่าย'	อันตรายอยู่ใกล้ตัว แต่คนประมาทมักลืมอันตรายเสมอ
9. Bangsat 'ตัวเลือด'	
1. Bangsat 'ตัวเลือด'	คนไม่ดีหรือคนที่ทำให้ไม่พอใจ
10. Bangau 'นกกระยาง'	
1. Setinggi-tinggi bangau terbang, surutnya ke kubangan. 'นกกระยางบินสูงแค่ไหน สุดท้ายก็ต้องกลับลงบ่อน้ำ'	คนที่จากบ้านไปไกล สุดท้ายก็ต้องบ้านเกิดตัวเอง
2. Minta leher bangau, minta daging badak. 'นกกระยางขอคอ แรดขอเนื้อ'	คนที่ไม่รู้จักพอ
3. Gagak putih bangau hitam. 'อีกาสีขาว นกกระยางสีดำ'	สิ่งที่ไม่มีทางเป็นไปได้
4. Hinggap bagai bangau, titik bagai hujan. 'จับเหมือนนกกระยาง หยดเหมือนฝน'	เกิดเรื่องที่ไม่คาดหวัง ไม่ทันตั้งตัว
5. Meminta daging ke bangau, meminta sisik ke limbat. 'ขอเนื้อจากนกกระยาง ขอเกล็ดจากปลาตุ๊ก'	รอคอยบางสิ่งบางอย่างที่เป็นไปไม่ได้
11. Bebek/itik 'เป็ด'	
1. Dia tetap cuek bebek. 'เขาก็ยังเหมือนเป็ด'	คนที่ไม่แยแสต่อสิ่งรอบข้าง
2. Pembebek. 'คนที่ทำแบบเป็ด' (1)	ผู้ชายที่มีภรรยาหลายคน

ข้อมูล	ความหมาย
3. Pembebek. ‘คนที่ทำแบบเปิด’ (2)	คนที่ทำตามความคิดของผู้อื่นเสมอ
4. Sendok bebek. ‘ช้อนเปิด’	ช้อนสั้นที่ส่วนหน้าเว้าลึก มีลักษณะเหมือนปากเปิด
5. Motor bebek. ‘รถจักรยานยนต์เปิด’	รถจักรยานยนต์คันเล็ก
6. Itik berenang di laut, mati kehausan. ‘เปิดว่ายน้ำในทะเล ตายด้วยความกระหาย’	คนที่ได้รับความลำบาก เพราะไม่มีโอกาสได้ใช้ทรัพย์สินที่ตนเองมี
7. Asal ayam pulang ke lumbung, asal itik pulang ke limbah. ‘ไก่กลับยุ่งฉาง เป็ดกลับบ่อน้ำ’	คนที่จากบ้านไปไกล สักวันหนึ่งก็ต้องกลับไปยังบ้านเกิดของตน
8. Bagai itik berebut tembolok. ‘เหมือนเป็ดแย่งถูงเก็บอาหารในคอของสัตว์ปีก’	คนที่แย่งทรัพย์สินสมบัติของพ่อแม่ของตน
9. Bagai itik pulang petang. ‘เหมือนเป็ดเดินกลับเล้าตอนเย็น’	เดินเข้ามา
10. Seperti itik mendengar guntur. ‘เหมือนเป็ดได้ยินเสียงฟ้าร้อง’	รอคอยผลประโยชน์ที่ไม่แน่นอนว่าจะได้รับ
12. Belalang ‘ตั๊กแตน’	
1. Belalang dapat menuai. ‘ตั๊กแตนเกี่ยวข้าว’	คนที่ได้รับผลประโยชน์โดยไม่ตั้งใจ
2. Belalang hendak menjadi elang. ‘ตั๊กแตนอยากเป็นนกอินทรี’	คนโง่ทำตัวเหมือนคนฉลาด
3. Belalang telah menjadi elang. ‘ตั๊กแตนกลายเป็นนกอินทรี’	คนจนที่ได้รับตำแหน่งสูงเนื่องจากความฉลาดของตน

ข้อมูล	ความหมาย
4. Bagai paha belalang. ‘เหมือนขาตึกแตน’	ท่อนขาที่เรียวสวย
5. Mencari belalang atas akar. ‘หาตึกแตนบนรากไม้’	การทำงานที่ไร้ประโยชน์
6. Lain ladang lain belalang. ‘ไร่ต่างกัน ตึกแตนก็ต่างกัน’	ทุกสถานที่ที่มีธรรมเนียมข้อปฏิบัติที่ต่างกัน
13. Belut 'ปลาไหล'	
1. Bagai belut kena ranjau. ‘เหมือนปลาไหลโดนกับดัก’	คนที่หลกแหลมและมี เล่ห์เหลี่ยมถูกหลอก
2. Bagai belut diregang. ‘เหมือนปลาไหลโดนบีบ’	คนที่มีรูปร่างผอมและสูง
3. Seperti belut pulang ke lumpur. ‘เหมือนปลาไหลกลับลงโคลน’	คนที่กลับไปยังสถานที่พื้นเพ ของตน
4. Bagai belut jatuh ke lumpur. ‘เหมือนปลาไหลตกลงไปในโคลน’	คนที่ได้ทำงานที่ตนเองถนัด
5. Licin bagai belut. ‘ลื่นเหมือนปลาไหล’	คนที่ฉลาดและมีเล่ห์เหลี่ยมจน ยากที่จะจัดการได้
6. Sekerat ular sekerat belut. ‘ส่วนหนึ่งเป็นงู ส่วนหนึ่งเป็นปลาไหล’	คนที่เข้ากับทุกฝ่ายได้เพื่อ ประโยชน์ของตน
7. Bagai belut diketil. ‘เหมือนปลาไหลโดนตัดหาง’	เร็วมาก
8. Bagai menyukat belut. ‘เหมือนวัดขนาดปลาไหล’	การทำงานที่ไร้ประโยชน์
14. Berudu 'ลูกอ๊อด'	
1. Besar berudu di kubangan, besar buaya di lautan. ‘ลูกอ๊อดโตในบ่อโคลน จระเข้โตในทะเล’	ทุกคนมักมีอำนาจในที่ที่ของ ตน
2. Berudu hendak berenang di laut lebar, awak masih dalam kubangan juga. ‘ลูกอ๊อดอยากว่ายน้ำในทะเลกว้าง แต่ก็ยังอยู่ในบ่อโคลน’	คนจนที่ชอบคิดถึงสิ่งที่ตนทำ ไม่ได้

ข้อมูล	ความหมาย
15. Beo 'นกแก้ว'	
1. “Kita jangan seperti beo yang pintar mengoceh, tapi tidak memahami maksudnya.” ‘เราอย่าเป็นเหมือนนกแก้วที่ฉลาดพูด แต่ไม่เข้าใจสิ่งที่พูด’	คนที่พูดเรื่อยเปื่อย แต่ไม่เข้าใจสิ่งที่ตนพูดออกมา
16. Biawak 'เหี้ย'	
1. Bercabang bagai lidah biawak. ‘มีแฉกเหมือนลิ้นเหี้ย’	คนที่เชื่อถือไม่ได้
2. Biawak kudung masuk kampung. ‘เหี้ยเข้าหมู่บ้าน’	พฤติกรรมชั่วที่เป็นที่รับรู้กันทั่วไป
3. Bagai memegang ekor biawak. ‘เหมือนจับหางเหี้ย’	ทำสิ่งที่ทำให้ตนเองเป็นอันตราย
4. Mendukung biawak hidup. ‘สนับสนุนให้เหี้ยมีชีวิต’	การกระทำบางสิ่งบางอย่างที่ทำให้เดือดร้อน
17. Buaya 'จระเข้'	
1. Air mata buaya politis. ‘น้ำตาจระเข้ นักการเมือง’	นักการเมืองที่โก่งกิน
2. Buaya darat. ‘จระเข้บก’	ผู้ชายเจ้าชู้
3. Adakah buaya menolak bangkai. ‘ไม่มีจระเข้ที่ปฏิเสธซากศพ’	คนชั่วจะทำชั่วทุกครั้งที่มีโอกาส
4. Tak akan melawan buaya menyelam. ‘ไม่สามารถแข่งกับจระเข้ดำน้ำได้’	คนฉลาด หรือ คนรวยมีอำนาจ ไม่สามารถถูกเปรียบเทียบกับได้

ข้อมูล

5. Besar berudu di kubangkan, besar buaya di lautan. ‘ลูกอ๊อดโตในบ่อน้ำ จระเข้โตในทะเล’
6. Ajar buaya berenang. ‘สอนจระเข้ว่ายน้ำ’
7. Dilaut jadi buaya, didarat jadi harimau. ‘อยู่ในทะเลเป็นจระเข้ อยู่บนบกเป็นเสือ’

18. Bunglon 'คาร์เมเลียน'

1. Bunglon ‘กิ้งก่าคาร์เมเลียน’

19. Burung 'นก'

1. Satu sangkar dua burung. ‘หนึ่งกรง นกสองตัว’
2. Ibarat burung dalam sangkar, mata lepas badan terkurung. ‘เปรียบเหมือนนกในกรง ละสายตาเมื่อไหร่ ตัวก็ถูกจับขัง’
3. Sebagai burung di udara. ‘เหมือนนกบนอากาศ’
4. Kuat burung Karena sayap. ‘กำลังของนกมาจากปีก’
5. Harap burung terbang tinggi, punai di tangan dilepaskan. ‘หวังจะได้นกที่บินอยู่สูง ปล่อนนกพิราบที่อยู่ในมือ’
6. Burung terbang dipipiskan lada. ‘นกบินอยู่ แต่กลับเตรียมพริกไทยแล้ว’

ความหมาย

คนที่มีอำนาจมักจะมีอำนาจในที่ที่ต่าง ๆ กันไปตามที่อยู่อาศัย สอนคนที่มีความสามารถในสิ่งที่เขาถนัดอยู่แล้ว

คนชั่วอยู่ที่ไหนก็เป็นคนชั่ว

คนที่ไม่มีความคิดแน่นอน เปลี่ยนไปมาเพื่อให้ได้ผลดีแก่ตนเอง

ผู้หญิงสองคนมีผู้ชายคนเดียวกัน

คนที่ไม่ดีมีอิสรภาพ

คนที่ใช้ชีวิตอย่างอิสระ ไม่มีผู้มาก่อน

ทุก ๆ คนมีความเข้มแข็งของตนเอง

หวังจะได้สิ่งของที่มีค่ามากกว่า สุดท้ายของที่มีอยู่ก็หมดลง

หวังสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ยังไม่แน่นอนว่าจะได้

ข้อมูล	ความหมาย
7. Melempar satu batu, dua tiga burung mati. 'โยนหินหนึ่งก้อน นกสองสามตัวตาย'	กระทำการสองหรือสามสิ่ง สำเร็จภายในเวลาเดียวกัน
8. Burung membadai di atas langit, merendah diharap jangan. 'นกบินอยู่บนฟ้า อย่าคาดหวังว่าจะลงมา'	เหตุการณ์ที่ยังไม่แน่นอน
9. Kabar burung 'ข่าวนก'	ข่าวนก
20. Burung hantu/pungguk 'นกฮูก'	
1. Matanya seperti burung hantu. 'ดวงตาเหมือนนกฮูก' สายตาที่แหลมคม จริงจัง	
2. Dahulu elang pulau kini menjadi burung pungguk. 'เมื่อก่อนเป็นนกอินทรีบนเกาะ ตอนนี้เป็นนกฮูก'	คนรวยที่กลายเป็นคนจน
3. Bagai pungguk merindukan bulan. 'เหมือนนกฮูกคิดถึงดวงจันทร์'	คนที่คิดถึงคนที่ไม่ได้รักตนหรือ คนที่คาดหวังในสิ่งที่เป็นไป ไม่ได้
21. Cacing tanah 'ไส้เดือน'	
1. Cacing hendak menjadi naga. 'ไส้เดือนอยากเป็นนาค'	คนจนอยากเทียบเท่าคนรวย
2. Cacing hendak menjadi ular. 'ไส้เดือนอยากกลายเป็นงู'	คนที่คาดหวังถึงบางสิ่ง บางอย่างที่ไม่เหมาะสมกับ สถานะของตน
3. Cacing menjadi ular naga. 'ไส้เดือนกลายเป็นนาค'	คนยากจนกลายเป็นคนที่มี ยศศักดิ์
4. Cacing pun kalau diinjak akan bergerak. 'ถึงจะเป็นไส้เดือน แต่เมื่อโดนเหยียบก็ต้องขยับตัว'	ถึงแม้จะเป็นคนยากจนแค่ไหน แต่เมื่อถูกกลั่นแกล้งก็ต้อง ตอบโต้

ข้อมูล

5. Seperti cacing kepanasan. ‘เหมือนไส้เดือนรู้สึกร้อน’

ความหมาย

อาการอยู่ไม่สงบสุข มักจะ
กังวลเพราะความยากลำบาก
หรือความอับอาย

22. Domba 'แกะ'

1. faatkan kesempatan ini dan mengadu domba
keduanya hingga pecah perang. ‘การทำให้
แกะมาสู้กัน เพื่อประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่ง’

การสร้างสถานการณ์ให้คนสอง
คนทะเลาะกันเพื่อประโยชน์
ของตน

23. Enggang 'นกเงือก'

1. Mendengarkan cakap enggang.
‘ฟังนกเงือกส่งเสียง’
2. Pipit meminang anak enggang.
‘นกกระจอกขอแต่งงานกับนกเงือก’
3. Enggang sama enggang juga, pipit sama pipit juga.
‘นกเงือกอยู่กับนกเงือก นกกระจอกอยู่กับนกกระจอก’
4. Enggang lalu atal jatuh, anak raja mati di
timpanya. ‘นกเงือกบินผ่านลูกไม้ล่อง
ลูกพระราชชาติายที่ที่ลูกไม้ล่อง’

ฟังคำยุยงของศัตรู

คนจนหรือคนต่ำต้อยขอ
แต่งงานกับคนรวยหรือคนที่มี
ยศศักดิ์

ควรคบกับคนที่อยู่ระดับ
เดียวกัน

คนที่ต้องรับผิดชอบการกระทำ
ชั่วของผู้อื่น

24. Gagak 'กา'

1. Gagak lalu punggur rebah. ‘อีกาบินผ่าน ตอไม้ล้มลง’

คนที่มีอำนาจกระทำสิ่งที่ไม่
ยุติธรรมต่อคนจนเพียงเพราะ
ต้องการเห็นถึงอำนาจของตน

ข้อมูล

2. Burung gagak itu jikalau dimandikan dengan air mawar sekalipun tiada putih. ‘อีกาถึงแม้จะอาบน้ำด้วยน้ำกุหลาบก็ไม่ทำให้ขาวขึ้น’
3. Gagak putih bangau hitam. ‘อีกาสีขาว นกกระยางสีดำ’

ความหมาย

แนะนำคนที่มักกระทำผิดเป็น
เรื่องไร้ประโยชน์

การรอคอยบางสิ่งบางอย่างที่
ไม่มีทางเป็นไปได้

25. Gajah 'ช้าง'

1. Gajah berjuang sama gajah. Pelanduk mati di tengah-tengah. ‘ช้างสู้กับช้าง กระจงตายอยู่ระหว่างกลาง’
2. Gajah mati karena gadingnya. ‘ช้างตายเพราะงา’
3. Gajah mati tulang setimbun. ‘ช้างตายได้กระดูกหนึ่งกอง’
4. Gajah masuk kampung. ‘ช้างเข้าหมู่บ้าน’
5. Gajah dikalahkan pelanduk. ‘ช้างแพ้กระจง’
6. Gajah pengangkut lada, kuda pelejang bukit. ‘ช้างขนพริกไทย ม้าข้ามภูเขา’
7. Gajah lalu kumpai layu. ‘ช้างผ่าน หญ้าเหี่ยว’

ถ้าเกิดการวิวาทระหว่างคนที่มี
อำนาจ กลับเป็นคนจนที่
เดือดร้อน

คนที่ได้รับความลำบากเพราะ
ความสามารถของตน

คนรวยเสียชีวิต ทิ้งมรดกไว้
มาก

คนที่มีอำนาจที่กระทำตามใจ
ชอบในพื้นที่ของคนที่ย่ำแย่

คนเข้มแข็งแพ้ต่อคนที่อ่อนแอ
กว่า

เด็กวัยรุ่นที่กลายเป็นคนที่คอย
ทำตามคำสั่งจากคนอื่น

คนมีอำนาจที่กระทำการที่ไม่
ยุติธรรมเพราะอยากแสดง
ความมีอำนาจของตน

ข้อมูล	ความหมาย
8. Gajah terem tengah rumah. ‘ช้างคูกเข้าที่กลางบ้าน’	รับแขกที่มียศศักดิ์จะทำให้ วุ่นวาย
9. Gajah besar dan berkaki empat sekalipun, terkadang terdorong dan jatuh tersungkur ke bumi. ‘ช้างตัวใหญ่และมีสี่ขา บางครั้งก็ถูกผลักและล้มลงกับพื้น’	อย่าทำตัวหยิ่ง ถึงแม้คนที่มี อำนาจก็สามารถสูญเสีย อำนาจและความร่ำรวยนั้นไป ได้
10. Menangkap gajah liar dengan gajah pula. ‘จะจับช้างป่า ต้องจับด้วยช้างป่าเหมือนกัน’	จะจับผู้ร้ายต้องจับด้วยผู้ร้าย เหมือนกัน
11. Seperti tebu lepas ke mulut gajah, payah akan keluar. ‘เหมือนอ้อยเข้าปากช้าง ยากที่จะเอากลับคืน’	คนที่ได้รับของที่ชอบไปแล้วก็ จะไม่ปล่อยอีก
12. Kupu-kupu gajah ‘ผีเสื้อช้าง’	ผีเสื้อชนิดหนึ่งที่มีขนาดใหญ่
13. Akan menangkap gajah yang liar itu hendaknya dengan gajah yang jinak jua. ‘จะจับช้างป่าจำเป็นต้องใช้ช้างที่ฉลาดด้วยเช่นกัน’	หวังกำไรมากมาย ต้องมีต้นทุน ที่มากด้วยเช่นกัน
14. Gajah seekor gembela dua. ‘ช้างหนึ่งตัว ควานสองคน’	งานใหญ่ที่ต้องทำโดยคนสอง คน
15. Bagai gajah ditutup dengan nyiur. ‘ซากช้างถูกปิดด้วยมะพร้าว’	ความชั่วใหญ่หลวงไม่สามารถ ถูกปกปิดได้

ข้อมูล	ความหมาย
16. Kuman diseberang lautan tampak, gajah dipelupuk mata tiada tampak. 'เชื้อโรคอยู่อีกฝั่งหนึ่งของทะเลกลับมองเห็น ข้างอยู่บนเปลือกตากลับมองไม่เห็น'	ความผิดเล็กน้อยของคนอื่น มองเป็นเรื่องใหญ่ แต่ความผิด ของตนกลับไม่ตระหนักถึง
17. Gajah lalu dibeli, kusa tidak terbeli. 'ข้างผ่านมาก็ซื้อข้าง แต่ไม่ซื้อเหล็กคล้องข้าง'	ทำเรื่องใหญ่ที่สำคัญ โดยลืม เรื่องเล็กที่จริง ๆ แล้วสำคัญต่อ การทำงานนั้น
18. Seperti ditempuh gajah lalu. 'เหมือนข้างเดินผ่าน'	เรื่องใหญ่ที่ไม่สามารถเก็บเป็น ความลับได้
26. Harimau/macan 'เสือ'	
1. Harimau ditakuti karena giginya. 'เสือน่ากลัวเพราะว่าฟันของมัน'	คนที่มียศหรืออำนาจ ทำให้คน อื่นกลัวได้เพราะตำแหน่งหรือ อำนาจของเขา
2. Harimau mati karena belangnya. 'เสือตายเพราะว่าเขี้ยวของมัน'	คนที่ได้รับความลำบากเพราะ ความสามารถของตน
3. Harimau menunjukkan belangnya. 'เสือแสดงเขี้ยวของมัน'	คนที่มีอำนาจแสดงอำนาจของ ตน
4. Harimau mengaum takkan menangkap. 'เสือด่ารามจะไม่จับ'	คนที่ว่ากล่าวด้วยคำพูดรุนแรง มักไม่ลงมือกระทำจริง ๆ
5. Anak harimau tidak akan menjadi anak kambing. 'ลูกเสือไม่มีทางกลายเป็นลูกแพะ'	คนที่มีนิสัยกล้าหาญไม่มีทาง กลายเป็นคนขี้ขลาด

ข้อมูล	ความหมาย
6. Bagai harimau menyembunyikan kuku. 'เหมือนเสือซ่อนเล็บ'	คนฉลาดที่ไม่แสดงความฉลาด ของตน
7. Bagai harimau beranak muda. 'เหมือนเสียมียูกอ่อน'	ผู้หญิงที่มีนิสัยชั่วร้าย
8. Membesarkan anak harimau. 'เลี้ยงลูกเสือ'	ดูแลศัตรูจะทำให้ตนเอง เดือดร้อน
9. Harimau memperlihatkan kuku. 'เสือแสดงเล็บ'	คนที่มีอำนาจแสดงอำนาจของ ตน
10. bagai kambing dengan harimau. 'เหมือนแพะกับเสือ'	คนอ่อนแอต่อสู้กับคน แข็งแกร่ง
11. Duduk seperti kucing, melompat seperti harimau. 'นั่งเหมือนแมว กระโดดเหมือนเสือ'	คนที่ดูนิ่ง ๆ ก็สามารถทำ อันตรายได้เช่นกัน
12. Harimau puntung kena penjara, pelanduk kecil menolakkan mara. 'เสือเซื่องโตนซัง กระจงตัวน้อยปลักไสอันตราย'	คนที่มีอำนาจบางครั้งก็ได้รับ ความช่วยเหลือจากคนที่ ต่ำต้อยกว่า
13. Harimau tak akan memakan anaknya. 'เสือไม่กินลูกของมันเอง'	คนที่ถึงแม้จะชั่วร้ายแค่ไหนก็จะ ไม่ทำร้ายลูกของตนเอง
14. Jangan diajar anak harimau makan daging. 'อย่าสอนลูกเสือกินเนื้อ'	อย่าปล่อยให้ลูกผู้มีอิทธิพล รังควานผู้อื่น
15. Mulutmu, harimaumu. 'ปากของคุณ เสือของคุณ'	คำพูดสามารถทำให้เกิด อันตรายได้
16. Jarang kambing beranakan harimau. 'เป็นการยากที่แพะมีลูกเป็นเสือ'	เป็นการยากที่คนชั่วฉลาดจะมี ลูกเป็นคนกล้าหาญ

ข้อมูล

17. Dilaut jadi buaya, didarat jadi harimau.
'อยู่ในทะเลเป็นจระเข้ อยู่บนบกเป็นเสือ'
18. Menolong orang ditangkap harimau.
'ช่วยเหลือคนที่ถูกเสือจับ'
19. Membesarkan anak harimau. 'เลี้ยงลูกเสือ'
20. Bagai harimau lapar. 'เหมือนเสือหิว'
21. Macan kertas. 'เสือกระดาษ'

ความหมาย

คนชั่วอยู่ที่ไหนก็เป็นคนชั่ว
ช่วยเหลือคนที่ทำผิด สุดท้าย
ตนเองก็ได้รับอันตราย
ดูแลศัตรูจะทำให้ตนเอง
เดือดร้อน
พฤติกรรมที่น่ากลัว
คนที่ดูว่ามีอำนาจ และ
น่าเกรงขามแต่จริง ๆ แล้วไม่มี
อำนาจและกำลัง

27. Ikan 'ปลา'

1. Ikan di laut, asam di gunung, bertemu dalam belanga. 'ปลาอยู่ในทะเล มะขามอยู่ที่ภูเขา มาเจอกันในหม้อ'
 2. Ikan pulang ke lubuk. 'ปลากลับบ่อน้ำ'
 3. Bagai ikan kena tuba. 'เหมือนปลาโดนพิษ'
 4. Kuat ikan karena radai. 'ปลาแข็งแรงเพราะครีบ'
 5. "Dia playboy kelas kakap."
'เขาเป็นคนเจ้าชู้ระดับปลากะพงทะเล'
 6. Air jernih ikannya jinak. 'น้ำใส ปลาเชื่อง'
 7. Bagai ikan masuk ke jala. 'เหมือนปลาเข้าไปในตาข่าย' คนจนที่ไม่มีอำนาจ
- คนสองคนที่อยู่ห่างไกลกัน ถ้า
หากจะได้เป็นคู่กันแล้ว สักวันก็
จะได้เจอกัน
คนที่กลับไปยังสถานที่ที่ตน
ชอบ
คนจำนวนมากในหมู่บ้านที่
ป่วยเป็นโรค
คนทุกคนมีความแข็งแรงของ
ตนเอง
คนที่เก่งในการทำเรื่องที่ไม่ดี
สถานที่ที่สมบูรณ์ ประชาชนก็
จะอย่างสงบสุข

ข้อมูล	ความหมาย
8. Gedang gerundang, gedang ikan raja di lautan. 'ลูกอ๊อดใหญ่ ปลาใหญ่ในทะเล'	ทุกคนมีอำนาจและความ แข็งแกร่งเป็นของตนเอง
9. Ikan kecil menjadi makanan ikan besar. 'ปลาเล็กกลายเป็นอาหารของปลาใหญ่'	คนที่ต่ำต้อยมักกลายเป็นคน รับใช้ของคนที่มีอำนาจ
10. Mati ikan karena umpan, mati saya karena budi. 'ปลาตายเพราะว่าเหยื่อ ฉันตายเพราะว่าการทำดี'	คนที่ถูกล่อลวงด้วยคำพูด สุดท้ายก็จะได้รับความ เดือดร้อน
11. Ikan seekor merusakkan ikan setajau. 'ปลาหนึ่งตัวทำให้เสียหายทั้งหมด'	ความชั่วร้ายเพียงนิดเดียวทำ ให้ที่เหลือไม่ดีตามไปด้วย
12. Niat hendak memancing ikan, tak mau membuang umpan. 'อยากตกปลา แต่ไม่อยากปล่อยเหยื่อ'	คนที่อยากได้กำไร แต่ไม่อยาก ลงทุน
13. Takut aka kutu dibuang ikan. 'กลัวเห็บ ingsปลา'	กลัวอันตรายเล็กน้อย จนละทิ้ง ผลประโยชน์จำนวนมาก
14. Memancing ikan dalam belanga. 'จับปลาในหม้อ'	การหาประโยชน์ในพื้นที่ของ ตน
15. Seperti ikan dalam air. 'เหมือนปลาในน้ำ'	คนที่มีความสุขมาก
16. Ikan biar dapat, serampang jangan pukah. 'เพื่อให้ได้ปลา หอกห้ามหัก'	บรรลุเป้าหมายโดยที่ไม่สูญเสีย สิ่งใดเลย
17. Lain lubuk lain ikannya. 'ต่างบ่อน้ำ ต่างปลา'	ทุกสถานที่ที่มีธรรมเนียมข้อ ปฏิบัติที่ต่างกัน

ข้อมูล

ความหมาย

28. Jangkrik 'จิ้งหรีด'

1. “Jangkrik! Jangan keras-keras. Ya, aku tak melupakan ulahmu yang tolol dan konyol itu.”
‘จิ้งหรีด อย่าเสียงดัง ฉันจะไม่ลืมการกระทำที่โง่และบ้าของเธอเลย’

คนที่สร้างความรำคาญ

29. Kadal 'จิ้งเหลน'

1. Kadal 'จิ้งเหลน'

คนที่ชอบหลอกลวง

30. Kambing 'แพะ'

1. Dia menjadi kambing hitam apabila berlaku kecurian di kawasan perumahan itu.
‘เขากลายเป็นแพะดำเมื่อมีการขโมยเกิดขึ้นที่หมู่บ้านนั้น’ คนที่ถูกป้ายสีให้มีความผิด
2. Bagai kambing dibawa ke air.
‘เหมือนแพะถูกพาไปที่น้ำ’ คนที่ทำงานที่ตนไม่ชอบจึงทำด้วยความไม่เต็มใจ
3. Seperti kambing dikupas hidup-hidup.
‘เหมือนแพะโดนเฉือนเป็น ๆ’ คนที่เกี่ยวข้องที่ไม่ต้องการทำงานอะไร
4. Bagai kambing dengan harimau. ‘เหมือนแพะกับเสือ’ คนอ่อนแอกับคนแข็งแกร่ง
5. Bagai kambing dalam biduk. ‘เหมือนแพะในเรือ’ คนซึ่กลัว
6. Bagai kambing keramat. ‘เหมือนแพะศักดิ์สิทธิ์’ คนที่ได้รับความเคารพจากผู้อื่น
7. Anak harimau tidak akan menjadi anak kambing.
‘ลูกเสือไม่มีทางกลายเป็นลูกแพะ’ คนที่มีนิสัยกล้าหาญไม่มีทางกลายเป็นคนซึ่ขลาด
8. Seperti kambing congek. ‘เหมือนแพะโง่’ คนโง่ที่ไม่ตระหนักถึงความโง่ของตน
9. Jarang kambing beranakan harimau.
‘เป็นการยากที่แพะมีลูกเป็นเสือ’ เป็นการยากที่คนซึ่ขลาดจะมีลูกเป็นคนกล้าหาญ

ข้อมูล

10. Seperti kambing putus tali. ‘เหมือนแพะเชือกขาด’
11. Kelas kambing ‘ชั้นแพะ’

ความหมาย

คนที่รีบร้อนออกเดินทาง
ที่นั่งที่มีราคาถูก คุณภาพต่ำ
มักใช้กับที่นั่งในโรงภาพยนตร์

31. Kancil/pelanduk ‘กระจง’

1. Adam Malik (1917-1984) Si Kancil Pengubah Sejarah. ‘Adam Malik (1917-1984) เจ้าแก้งผู้เปลี่ยนประวัติศาสตร์’

คนที่ฉลาดหลักแหลม

2. Gajah dikalahkan pelanduk. ‘ช้างแพ้กระจง’

คนที่แข็งแรงแพ้ต่อคนที่
อ่อนแอ

3. Gajah berjuang sama gajah, pelanduk mati ditengah-tengah. ‘ช้างสู้กับช้าง กระจงตาย อยู่ตรงกลาง’

คนที่มีอำนาจทะเลาะกับคนที่มี
อำนาจ ผู้ที่ได้รับความ
เดือดร้อนคือประชาชน

4. Harimau puntung kena penjara, pelanduk kecil menolak mara. ‘เสือเขื่องโดนขัง กระจงตัวน้อย ผลักไสอันตราย’

คนที่มีอำนาจบางครั้งก็ได้รับ
ความช่วยเหลือจากคนที่ต่ำ
ต้อยกว่า

5. Pelanduk di cerang rimba. ‘กระจงในป่าดงดิบ’

คนที่หวาดกลัว

32. Katak/kodok 'กบ'

1. Katak hendak menjadi lembu. ‘กบอยากกลายเป็นวัว’ คนจนที่ชอบเลียนแบบ

การกระทำของคนรวย สู้ด้อย
จะทำให้ลำบาก

2. Seperti katak ditimpa kemarau. ‘เหมือนกบในหน้าร้อน’

คนที่ต้องการความช่วยเหลือ
อย่างมาก

3. Seperti katak di bawah tempurung. ‘เหมือนกบใต้กะลา’

คนที่มีความรู้จำกัด

ข้อมูล

4. Laksana katak, sedikit hujan banyak bermain.
‘พฤติกรรมของกบ ฝนตกเพียงเล็กน้อยก็ออกมาเล่นกัน
มากมาย’

5. Seperti kodok mendapat bunga sekuntum.
‘เหมือนกบได้ช่อดอกไม้’

6. Seperti kodok merindukan bulan.
‘เหมือนกบคิดถึงดวงจันทร์’

ความหมาย

คนที่ชอบทำเรื่องเล็กให้เป็น
เรื่องใหญ่

คนที่ไม่รู้จักคุณค่าของสิ่งที่
ตนมี

คนที่คาดหวังถึงสิ่งที่เป็นไป
ไม่ได้

33. Keledai 'ลา'

1. Keledai hendak dijadikan kuda.
‘ลาอยากกลายเป็นม้า’

2. Bagai keledai membawa beban.
‘เหมือนลาบรรทุกของ’

คนโง่อยากกลายเป็นคนฉลาด

คนโง่ที่มักพบกับความ
ยากลำบาก

34. Kelelawar 'ค้างคาวกินแมลง'

1. Malam hari dia menyamar sebagai kelelawar.
‘ช่วงกลางคืนเขาชอบออกไปข้างนอกเหมือนค้างคาว
กินแมลง’

คนที่ชอบออกข้างนอกเวลา
กลางคืน

35. Kalong 'ค้างคาวกินผลไม้'

1. Kalong ‘ค้างคาวกินผลไม้’

คนที่ชอบออกข้างนอกเวลา
กลางคืน

36. Kampret 'ค้างคาวตัวเล็ก'

1. “Dasar kampret lu.” ‘ไอ้ค้างคาวตัวเล็ก’

คนที่ชอบสร้างความรำคาญให้
ผู้อื่น

ข้อมูล

ความหมาย

37. Kelinci 'กระต่าย'

1. Kelinci percobaan. 'กระต่ายทดลอง'

คนที่กลายเป็นเครื่องทดลอง
ของผู้อื่น

38. Kepiting 'ปู'

1. Seperti kepiting tidak tahu bungukunya.

'เหมือนปูไม่รู้จักกระดองของมัน'

คนที่ไม่ตระหนักถึงความ
บกพร่องของตน

2. Kuat ketam karena sepit, kuat sepit karena ketam.

'ปูแข็งแรงเพราะก้าม ก้ามแข็งแรงเพราะปู'

คนทุกคนมีความอ่อนแอและ
ความแข็งแรงของตน

39. Kera/monyet 'ลิง'

1. Kera menegurkan tahinya. 'ลิงตำหนิของตัวเอง'

คนที่เปิดเผยสิ่งที่ไม่ดีของ
ตนเอง

2. Seperti kera mendapat cinicin/kaca/bunga.

'เหมือนลิงได้แหวน/แก้ว/ดอกไม้'

คนที่ได้รับสิ่งของที่ไม่เป็น
ประโยชน์แก่ตน

3. Memberi barang kepada kera. 'ให้สิ่งของแก่ลิง'

เชื่อใจคนที่ยังไม่รู้จักนิสัยใจคอ
อย่างถ่องแท้

4. Macam kera kelaparan. 'เหมือนลิงหิว'

คนที่มีพฤติกรรมน่าพิรุณ

5. Genggam kera 'กำมือแบบลิง'

กำแน่น ไม่ปล่อย

6. Monyet mendapat bunga, adakah ia tahu

akan faedah bunga itu? 'ลิงได้ดอกไม้'

แล้วรู้จักประโยชน์ของดอกไม้มันหรือเปล่า'

คนที่ไม่รู้จักคุณค่าสิ่งของที่
ตนมี

7. Seperti monyet kepala hitam. 'เหมือนลิงหัวดำ'

คนที่มีนิสัยดื้อดึง ไม่สามารถ
อบรมสั่งสอนได้

8. Muka monyet 'หน้าลิง'

หน้าตาไม่สวยงาม

9. Kera menjadi monyet. 'ลิงกลายเป็นลิง'

สิ่งที่เหมือนกัน

ข้อมูล

40. Kerbau 'ควาย'

1.	Kerbau punya susu, sapi punya nama. 'ควายมีน้ำนม วัวมีชื่อ'	คนที่ทำดีหรือบางสิ่งที่ ยากลำบากแต่คนอื่นกลับได้รับ คำชม
2.	Kerbau runcing tanduk. 'ควายเขาแหลม'	คนที่มีชื่อเสียงด้านความซื่อ
3.	Seperti kerbau dicocok hidung. 'เหมือนควายโดนเจาะจมูก'	คนที่เชื่อฟัง ทำตามคำสั่ง คนอื่น
4.	Cerdik bagai ekor kerbau. 'ฉลาดเหมือนควายตัวหนึ่ง' คนโง่	
5.	Kerbau jangan dimaling orang, ayam jangan dimusangkan. 'อย่าให้คนขโมยควาย อย่าให้ชะมดขโมยไก่'.	พ่อแม่ต้องปกป้องลูกสาวของ ตนเพื่อความปลอดภัย
6.	Menolong kerbau ditangkap harimau. 'ช่วยควายที่โดนเสือจับ'	ช่วยคนที่เดือดร้อน จนตัวเอง ได้รับอันตราย
7.	Seperti kerbau mandi. 'เหมือนควายอาบน้ำ'	สกปรก
8.	Telah dapat gading bertuah, terbuang tanduk kerbau mati. 'ได้งาช้างศักดิ์สิทธิ์ จึงทิ้งเขาควายที่ ตายแล้ว'	ได้ของใหม่ที่ดีกว่า จึงทิ้ง ของเก่า
9.	Kerbau menanduk anak. 'ควายขวิดลูก'	แก่งัดทำ ไม่ตั้งใจ
10.	Laksana kerbau, dimana rumput hijau, disana terkam. 'เป็นควาย เจอหญ้าเขียวที่ไหน ก็กินที่นั่น'	ไม่สนใจว่าจะมีอันตรายหรือไม่ ถ้าหากพบสิ่งของที่ต้องการ

ความหมาย

ข้อมูล	ความหมาย
11. Menghambat kerbau berlabuh. 'ขัดขวางควายปักหลัก'	ขัดขวางโศคลาภหรือความสุข ของคนอื่น
12. Bagai kerbau menarik dokar. 'เหมือนควายลากธนู' การวางสิ่งของที่ไม่เหมาะสม จนทำให้ดูขัดตา	
13. Seperti kerbau terjepit leher, dihela tanduk panjang, dilakukan badan besar. 'เหมือนควายถูกหนีบคอ ถูกดึงเขา ถูกใช้ร่างกายอันใหญ่โต'	ไม่สามารถทำอะไรให้ได้ผลดี สักอย่าง
14. Berain-main dengan kerbau, dilontarnya muka dengan ekor. 'เล่นกับควาย โดนควายสะบัดหางใส่หน้า' คบหากับบุคคลอื่น ต้อง ระมัดระวังเพราะอาจทำให้ เดือดร้อนได้	
41. Kijang/rusa 'กวาง'	
1. Dapat kijang terurit. 'ได้กวางเป็น ๆ'	ได้รับผลประโยชน์อย่าง ง่ายดาย
2. Bagai memperoleh kijang emas. 'เหมือนได้กวางทองคำ'	ได้รับสิ่งของที่มากกว่าสิ่งที่ หวังไว้
3. Seperti kijang lepas ke rimba. 'เหมือนกวางหลุดเข้าป่า'	คนที่กลับสู่สถานที่ของตนแต่ ตามหาตัวได้ยาก
4. Walau kijang dirantai dengan rantai emas sekalipun, manakala lepas lari juga ke hutan. 'ถึงแม้ว่ากวางจะถูกล่าด้วยโซ่ทองคำ เมื่อถูกปล่อยแล้วก็วิ่งกลับเข้าป่า'	คนที่อาศัยอยู่ในที่ของผู้อื่น ถึงแม้จะมีความสุขมากแค่ไหน ก็ไม่สามารถลืมสถานที่ของตน

ข้อมูล	ความหมาย
5. Mati rusa karena tanduknya. 'กวางตายเพราะเขาของมัน'	คนที่เดือดร้อนเพราะสิ่งของที่มีค่าของตน
6. Takkan rintang rusa oleh tanduknya. 'กวางไม่เคยถูกขัดขวางโดยเขาของมัน'	คนฉลาดไม่เคยรู้สึกลำบากในการทำงาน
7. Seperti rusa kena tambat. 'เหมือนกวางถูกล่าม'	กระวนกระวายจนไม่สามารถอยู่เฉยได้
8. Seperti rusa masuk kampung. 'เหมือนกวางเข้าหมู่บ้าน'	ประหลาดใจ อยากรู้อยากเห็น
9. Rusa di hutan, kancah sudah terjerang. 'กวางอยู่ในป่า ตั้งหม้อต้มน้ำแล้ว'	คาดหวังถึงบางสิ่งบางอย่างที่ยังไม่แน่นอน
42. Kucing 'แมว'	
1. Bagai anjing dan kucing. 'เหมือนหมากับแมว'	คนที่มักทะเลาะกันอยู่เสมอ
2. Tidur seperti kucing. 'นอนเหมือนแมว'	คนที่นอนหลับตลอดเวลา
3. Bagai kucing dibawakan lidi. 'เหมือนแมวเจอไม้กวาด'	คนที่ขี้กลัว
4. Duduk seperti kucing, melompat seperti harimau. 'นั่งเหมือนแมว กระโดดเหมือนเสือ'	คนเจี๊ยบ ๆ ก็สามารถทำอันตรายได้เช่นกัน
5. Kucing lalu, tikus tiada berdencit lagi. 'แมวผ่านมา หนูไม่ส่งเสียงอีกเลย'	คนที่เป็นที่เกรงขามผ่านมา ทำให้คนอื่นนิ่งเจี๊ยบก้นหมด
6. Seperti kucing dan tikus. 'เหมือนแมวและหนู'	คนที่ไม่ลงรอยกัน เป็นศัตรูกัน
7. Kalau kucing tidak bermisai, tidak ditakuti tikus lagi. 'ถ้าแมวไม่มีหนวด หนูก็ไม่กลัวอีกต่อไป'	ถ้าหากไม่มีอำนาจ ผู้คนก็ไม่เกรงกลัวอีกต่อไป
8. Seperti kucing tidur di lantai. 'เหมือนแมวนอนที่พื้น'	คนที่ไม่มีความกังวลอีกต่อไป

ข้อมูล	ความหมาย
9. Bagai kucing lepas senja. ‘เหมือนแมวตอนเย็น’	หาตัวยาก
10. Biar pun kucing pergi, pulanglah mengeong juga. ‘ถึงจะปล่อยแมวไป กลับมาก็ร้องเรียกเอง’	นิสัยของคนยังคงเหมือนเดิมไม่เปลี่ยนแปลง ไม่ว่าจะอยู่ที่ไหน
11. Daun kumis kucing. ‘ใบหนวดแมว’	หญ้าหนวดแมว ใบเล็ก ๆ ใช้ต้มเป็นยา
12. Damar mata kucing ‘ยางตาแมว’	ชื่อต้นไม้ที่ให้ผลผลิตเป็นยาง สีขาวและใส
13. Bagai kucing mengintai panggang. ‘เหมือนแมวแอบรอปลาปิ้ง’	คนที่รู้สึกกระวนกระวายเพราะ ไม่ได้สิ่งที่ตนต้องการ
14. Ikan gantung kucing tunggu. ‘แขวนปลา แมวคอย’	คนที่รู้สึกหงุดหงิดเพราะไม่ สามารถได้รับสิ่งที่ต้องการที่อยู่ แค่เอื้อม
15. Malu-malu kucing. ‘อายแบบแมว’	อาการแกล้งทำเป็นไม่ยอมทำได้ แต่จริง ๆ แล้วอยากได้
16. Kucing-kucingan. ‘พฤติกรรมเหมือนแมว’	พฤติกรรมที่ฝ่ายหนึ่งหลบซ่อน และอีกฝ่ายตามหา
17. Bagai kucing menjemput api. ‘เหมือนแมวจับไฟ’	คนที่ทำสิ่งที่ไร้ประโยชน์
18. Bagai mengail kucing hanyut. ‘เหมือนตกแมวลอยน้ำ’	ทำสิ่งที่ไม่มีประโยชน์
19. Memukul kucing di dapur. ‘ตีแมวที่ครัว’	ทำร้ายคนสนิทของตนเอง
20. Bermain kucing dan tikus. ‘เล่นเหมือนแมวกับหนู’	การละเล่นซ่อนแอบ
21. Membeli kucing dalam karung. ‘ซื้อแมวในกระสอบ’	ซื้อของโดยที่ไม่ดูให้ดี
22. Jika kucing memakai tanduk, barulah menjadi. ‘ถ้าแมวมีเขา ถึงจะเกิดขึ้นได้’	สิ่งที่เป็นไปได้

43. Kuda ‘ม้า’

1. “Akan bisa pula digunakan sebagai kuda tunggangan yang bisa dibenturkan.” ‘สามารถใช้เป็นม้าขี่ที่เอาไว้อชนได้’	คนที่ถูกใช้เหมือนทาส

ข้อมูล

2. Kuda beban ‘ม้าแบกของ’
3. Kuda hitam ‘ม้ายดำ’
4. Anak kuda bulu kasap. ‘ลูกม้าขนยุ่ง’
5. Gajah pengangkut lada, kuda pelejang bukit.
‘ช้างขนพริกไทย ม้าข้ามภูเขา’
6. Keledai hendak dijadikan kuda.
‘ลาอยากกลายเป็นม้า’
7. Kuda hendak dijadikan lembu tentu meringkik.
‘ม้าจะถูกทำให้กลายเป็นวัวก็ต้องส่งเสียงร้อง’
8. Tenaga kuda ‘แรงม้า’
9. Seperti kuda lepas pingitan. ‘เหมือนม้าหลุดจากคอก’
10. Menhendaki kuda bertanduk. ‘ต้องการให้ม้ามี่เขา’
11. Lembu diberi berpelana, kuda diberi berpasangan.
‘วัวถูกใส่อาน ม้าถูกให้คู่’
12. Kuda-kudaan ‘ทำแบบม้า’

ความหมาย

- คนที่มักทำบางสิ่งบางอย่างให้ผู้อื่น
- คนที่ชนะอย่างคาดไม่ถึง
- เด็กวัยรุ่นที่มีความสุข ไม่มีห่วง
- เด็กวัยรุ่นที่กลายเป็นคนที่คอยทำตามคำสั่งจากคนอื่น
- คนโง่อยากจะทำเท่าคนฉลาด
- คนฉลาดย่อมไม่ต้องการถูกเปรียบเทียบกับคนโง่
- แข็งแรง ไม่เหนื่อยง่าย
- อาการดีใจเพราะเป็นอิสระจากที่คุมขัง
- คาดหวังถึงสิ่งที่เป็นไปได้
- การกระทำที่ไม่เหมาะสม
- การละเล่นเลียนแบบการขี่ม้า โดยผู้เล่นคนหนึ่งทำหน้าที่เป็นม้า และผู้เล่นอีกคนหนึ่งขี่หลังของผู้เล่นที่ทำหน้าที่เป็นม้า

44. Kumbang 'ด้วง'

1. Kumbang tidak seekor, kumbang tidak sekaki.
‘ด้วงไม่ได้มีตัวเดียว ดอกไม้ไม่ได้มีขาเดียว’
2. Sepeda kumbang ‘จักรยานด้วง’

- มีผู้คนมากมายนับไม่ถ้วนบนโลกนี้
- จักรยานคันใหญ่

ข้อมูล	ความหมาย
3. Sebagai kumbang lepas putus tali. 'เหมือนด้วงหลุดจากเชือก'	เดินอย่างคล่องแคล่ว รวดเร็ว
45. Kura-kura 'เต่า'	
1. Kura-kura tiada basah kakinya. 'เต่าขาไม่เปียก'	คนที่ได้รับผลประโยชน์โดยปราศจากการทำงานหนัก
2. Pijat-pijat menjadi kura-kura. 'เห็บกลายเป็นเต่า'	คนต่ำต้อยกลายเป็นคนที่มีอำนาจ
3. Kura-kura memanjat kayu. 'เต่าปีนท่อนไม้'	สิ่งที่เป็นไปไม่ได้
46. Kutu 'เห็บ, เหา'	
1. Orang yang kutu loncat'. 'คนที่เป็นเห็บกระโดด'	คนที่หาประโยชน์จากผู้อื่น
2. "Bahkan sering menggodanya sebagai kutu buku." 'แล้วยังชอบล้อเลียนเขาว่าเป็นเห็บหนังสือ'	คนฉลาดที่ชอบอ่านหนังสือ
3. "Terima saja nasib anda sebagai kutu busuk dalam perputaran sejarah." 'ยอมรับเถอะว่าคุณเป็นเห็บหมึ้นในประวัติศาสตร์'	คนที่เป็นที่รังเกียจของผู้อื่น
4. "Untuk tidak membatasi diri seperti kutu dalam kotak." 'เพื่อที่จะไม่จำกัดตัวเองเหมือนเห็บที่อยู่ในกล่อง'	คนที่มีความรู้จำกัด
5. "Dimana ada kutu makan kalau tidak di kepala." 'เห็บมันจะไปกินที่ไหนถ้าไม่ใช่ที่หัว'	ลูกที่ใช้ทรัพย์สินสมบัติของพ่อแม่
6. Mati kutu 'เห็บ, เหาตาย'	ไม่มีแรงอีกต่อไป
7. Mencari kutu dalam ijuk. 'หาเห็บ, เหาในใบจาก'	งานที่ไร้ประโยชน์
8. Ibarat kutu boleh diselisik. 'เห็บที่ถูกพบ'	การกระทำที่ชั่วร้าย สักวันก็ต้องถูกเปิดเผย
47. Laba-laba 'แมงมุม'	
1. Seperti laba-laba cinta pada telurnya. 'เหมือนแมงมุมรักไข่ของมัน'	พ่อแม่ที่รักลูกของตน

ข้อมูล

ความหมาย

48. Langau 'ตัวเหือบ'

1. Bagai langau di ekor gajah.
'เหมือนตัวเหือบที่หางควาย'

คนที่ไม่ยึดมั่นในความคิด
เปลี่ยนแปลงตามผู้อื่น
ตลอดเวลา

2. “Ketika aku tiba di gedung pertemuan itu,
lalat langau pun tak tampak.” ‘ในขณะที่ฉันมาถึง
ที่ตึกนัดพบนั้น แผลงวัน ตัวเหือบก็ไม่มีให้เห็นเลย’

สถานที่ว่างเปล่าที่ไม่มีผู้คน

49. Lalat 'แผลงวัน'

1. Seperti lalat di ekor kerbau.
'เหมือนแผลงวันที่หางควาย'

คนที่ไม่ยึดมั่นในความคิด
เปลี่ยนแปลงตามผู้อื่น
ตลอดเวลา

2. “Jangan kau takut melawan dia, dia berani lalat.”
'คุณอย่ากลัวที่จะต้องต่อสู้กับเขา เขากล้าแบบแผลงวัน'

ดูเหมือนว่าเป็นคนกล้าหาญ
แต่จริง ๆ เป็นคนขี้ขลาด

3. “Ketika aku tiba di gedung pertemuan itu,
lalat langau pun tak tampak.”
'ในขณะที่ฉันมาถึงที่ตึกนัดพบนั้น แผลงวัน
ตัวเหือบก็ไม่มีให้เห็นเลย'

สถานที่ว่างเปล่าที่ไม่มีผู้คน

4. Seperti lalat mencari puru. 'เหมือนแผลงวันหาผี'

คนโลกที่ไล่ตามผลประโยชน์
โดยปราศจากความละอาย

5. Terbang-terbang lalat. 'แผลงวันบิน'

ไม่คล่อง ไม่ประติดประต่อ

50. Lang (elang) 'นกอินทรี'

1. Belalang hendak menjadi elang.
'ตั๊กแตนอยากกลายเป็นนกอินทรี'

คนโง่ทำตัวเหมือนคนฉลาด

ข้อมูล

2. Belalang telah menjadi elang.
'ต๊กแตนกลายเป็นนกอินทรี'
3. Sepantun elang dengan ayam, lambat laun disambar juga. 'ธรรมชาติของนกอินทรีและไก่ไม่นานก็ต้องโดนจับ'
4. Seperti elang menyongsong angin.
'เหมือนนกอินทรีทวนลม'
5. Elang disambar punai tanah.
'นกอินทรีถูกรอกพิราบจับ'
6. Dahulu elang pulau kini menjadi burung pungguk.
'เมื่อก่อนเป็นนกอินทรีบนเกาะ ตอนนี้เป็นนกกระทา'
7. Sorot mata tajam seperti elang.
'สายตาคมเหมือนนกอินทรี'

ความหมาย

- คนจนที่ได้รับยศศักดิ์เพราะ
ความฉลาด
- ผู้หญิงกับผู้ชายไม่ควร
สนิทสนมกันอย่างอิสระเกินไป
เพราะเป็นการไม่เหมาะสม
- คนฉลาดที่แก้ปัญหาได้สำเร็จ
- คนที่มีอำนาจแพ้อคนที่
อ่อนแอ
- คนรวยที่กลายเป็นคนจน
- สายตาแหลมคม

51. Lembu/sapi 'วัว'

1. Lembu dogol jangan dibalun. 'วัวโง่ อย่าตี'
อ๋อนแอ
2. Katak hendak menjadi lembu.
'กบอยากกลายเป็นวัว'
คนจนที่ชอบเลียนแบบการ
กระทำของคนรวย สุดท้ายจะ
ทำให้ตนเองลำบาก
3. Kuda hendak dijadikan lembu tentu meringkik.
'ม้าจะถูกทำให้กลายเป็นวัวก็ต้องส่งเสียงร้อง'
คนฉลาดย่อมไม่ต้องการถูก
เปรียบเทียบกับคนโง่
4. Laksana lembu kasi. 'ลักษณะของวัวอ๋อนแอ'
คนที่มียศศักดิ์แต่ซื่อฉลาด

ข้อมูล

5. Lembu tanduk panjang, tiada menanduk pun dikata orang menanduk juga. ‘วัวเขายาว ถึงไม่ได้ขวิดก็ถูกกล่าวหาว่าขวิด’

6. Sapi perahan ‘วัวรีดนม’

7. Kerbau punya susu, sapi punya nama. ‘ควายมีน้ำนม วัวมีชื่อ’

ความหมาย

คนชั่ว ถึงแม้จะยังไม่ได้กระทำ ชั่วใด ๆ ก็ถูกกล่าวหาว่าเป็น ผู้กระทำ

คนที่ถูกใช้เพื่อประโยชน์ของ ผู้อื่น

คนที่ทำความดีหรือบางสิ่งที่ยากลำบากแต่คนอื่นกลับได้รับ คำชม

52. Lebah 'ผึ้ง'

1. Seperti lebah, mulut membawa madu, pantat membawa sengat. ‘เหมือนผึ้ง ปากอมน้ำหวาน แต่ก้นมีเหล็กไน’

2. Ada bunga, ada lebah. ‘มีดอกไม้ มีผึ้ง’

คนที่มีคำพูดไพเราะ แต่อันตราย

สถานที่ที่มีผลประโยชน์ คนมักจะมา

53. Lintah/pacat 'ปลิง'

1. Lintah darat. ‘ปลิงบก’

คนที่คอยหาผลประโยชน์จาก ผู้อื่นโดยการให้เงินกู้และคิด ดอกเบี้ยในอัตราที่สูง

54. Merpati/punai 'นกพิราบ'

1. Jinak-jinak merpati. ‘นกพิราบที่ดูเหมือนเชื่อง’

ผู้หญิงที่ดูเหมือนใจดี และคบหาได้ง่าย แต่เรื่องจริงแล้ว ไม่ใช่

2. Merpati ingkar janji. ‘นกพิราบปฏิเสธคำสัญญา’

คู่สามีภรรยาที่ไม่ซื่อสัตย์

3. Bagai sepasang burung merpati. ‘เหมือนคู่นกพิราบ’

คู่สามีภรรยาที่อยู่อย่างมีความสุขและสามัคคี

ข้อมูล

4. Elang disambar punai tanah.
'นกอินทรีถูกรักนกพิราบจับ'
5. Harapkan burung terbang tinggi, punai di tangan dilepaskan. 'หวังจะได้นกที่บินอยู่สูง
ปล่อยนกพิราบที่อยู่ในมือ'

ความหมาย

คนที่มีอำนาจแพ้ต่อคนที่
อ่อนแอ

คาดหวังถึงผลประโยชน์ที่
มากกว่าสุดท้ายสิ่งที่
ครอบครองอยู่ก็หมดไป

55. Musang 'ชะมด'

1. Musang berbulu ayam. 'ชะมดใส่ขนไก่'
2. Hidup seperti musang. 'ใช้ชีวิตแบบชะมด'

คนชั่วแก่งทำเป็นคนดี
คนชั่วที่มักไม่พบตัวในตอน
กลางวันแต่มักออกไปกระทำ
ชั่วในเวลากลางคืน

56. Naga 'นาค'

1. Cacing hendak menjadi naga.
'ไส้เดือนอยากกลายเป็นนาค'

คนจนที่อยากจะเทียบเท่าคนที่
มีอำนาจ

57. Nyamuk 'ยุง'

1. Nyamuk mati gatal tak lepas. 'ยุงตาย
ก็ยังไม่หายคัน'

คนที่มีกกระทำผิดบ่อยครั้ง
ถึงแม้จะถูกลงโทษแล้ว แต่ก็ยัง
เป็นที่จดจำและแค้นเคืองของ
ผู้อื่น

2. Menepak nyamuk menjadi daki.
'ตบยุงกลายเป็นขี้โคล'

ต่อสู้กับคนที่อ่อนแอ มักไม่ได้
รับชื่อเสียงในด้านที่ดี

3. Nyamuk pers 'ยุงสี่มวชน'

นักข่าว สี่มวชน

58. Siput 'ทาก'

1. Siput memuji buntut. 'หอยทากชมก้นตนเอง'

คนที่ชื่นชมตัวเอง

ข้อมูล	ความหมาย
59. Pipit 'นกระจอก'	
1. Yang pipit sama pipit, yang enggang sama enggang. 'นกระจอกอยู่กับนกระจอก นกเงือกอยู่กับนกเงือก'	คบคนที่อยู่ในชนชั้นเดียวกัน
2. Bagai betung bulat tak persegi, pipit jantan tak bersarang. 'เหมือนท่อกกลมไม่เป็นเหลี่ยม นกระจอกตัวผู้ไม่มีรัง'	คนที่ย้ายที่อยู่อาศัยบ่อยครั้ง
3. Pipit hendak menjadi enggang. 'นกระจอกอยากกลายเป็นนกเงือก'	คนจนที่เลียนแบบพฤติกรรมของคนรวย
4. Seperti pipit menelan jagung. 'เหมือนนกระจอกกลืนข้าวโพด'	คนที่ต้องการจะเทียบเท่าคนที่ มีตำแหน่งสูงกว่า โดยการทำ สิ่งที่เกินกำลังตนเอง สุดท้ายจึง ได้รับความเดือดร้อน
60. Semut 'มด'	
1. Di mana ada gula di situ ada semut. 'ที่ไหนมีน้ำตาล ที่นั่นมีมด'	คนมักจะไปยังสถานที่ที่ทำให้มี ความสุข
2. Mati semut karena gula. 'มดตายเพราะน้ำตาล'	คนที่ได้รับความเดือดร้อน เพราะสิ่งดึงดูดใจ
3. Semut-semutan 'สิ่งที่เกี่ยวกับมด'	อาการเหน็บชา
4. Semut gatal gonggong gunung, bagaimana dunia takkan sunyi. 'มดคันส่งเสียงร้องใส่ภูเขา โลกจะไม่เงียบได้อย่างไร'	การกระทำที่ไม่เหมาะสมและ แปลกประหลาด
61. Serigala 'หมาป่า'	
1. Serigala berbulu domba. 'หมาป่าสวมขนแกะ'	คนที่ดูเป็นคนดีและใจดีแต่ จริง ๆ แล้วชั่วร้ายและซื่อโกง

ข้อมูล

2. Bagaikan domba di tengah-tengah serigala.
'เหมือนแกะที่อยู่ระหว่างหมาป่า'

62. Siamang 'ชะนี'

1. Bagai bunyi siamang kenyang.
'เหมือนเสียงชะนีอิ่ม'
2. Bagai siamang kurang kayu. 'เหมือนชะนีไม่มีกิ่งไม้'
3. Dirintang siamang berbual. 'ฟังชะนีพูด'

63. Singa 'สิงโต'

1. Singa edan 'สิงโตบ้า'
2. Raja singa 'ราชาสิงโต'

64. Tikus 'หนู'

1. Benar mereka tidak lebih daripada tikus-tikus yang sangat rakus. 'พวกเขาก็ไม่เกินไปมากกว่าพวกหนูที่โลภ'
2. Bagai tikus memperbaiki labu. 'เหมือนหนูซ่อมฟัก'
3. Marah akan tikus, rengkiang dibakar.
'โกรธหนู เผาขี้ฉาง'
4. Rumah terbakar tikus habis keluar.
'บ้านถูกเผา หนูก็กออกไปหมด'

ความหมาย

คนที่ตกอยู่ท่ามกลางอันตราย

คนที่พูดเยาะเมื่อมีความสุข

อาการเศร้าเพราะความไม่สมบูรณ์

ทำบางสิ่งบางอย่างที่ไม่มีประโยชน์เพื่อใช้เวลาให้หมดไป

คนที่มักมีอารมณ์โกรธบ่อยครั้ง
โรคซิฟิลิส

คนโลภ เห็นแก่ประโยชน์ของตนเอง

คนที่พยายามแก้ไขบางสิ่งบางอย่างที่ตนไม่รู้จักร สู้สุดท้ายกลายเป็นการทำลายสิ่งนั้น

โกรธแค้นศัตรู แต่ระบายความโกรธกับครอบครัวและทรัพย์สินของตนเอง

เมื่อเกิดความเสียหายที่พื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง ประชาชนทั้งหมดก็ย้ายไปยังสถานที่อื่น

ข้อมูล	ความหมาย
5. Seperti tikus jatuh di beras. ‘เหมือนหนูตกสู่ข้าวสาร’	คนที่ได้งานที่ให้ผลประโยชน์ อย่างมากและไม่ต้องการที่จะ ละทิ้งงานนั้นไปอีก
6. Seperti tikus masuk perangkap. ‘เหมือนหนูเข้ากับดัก’	คนที่ไม่มีสติรู้คิด กระจวน กระวาย
7. Kucing lalu, tikus tiada berdencit lagi. ‘แมวผ่านมา หนูก็ไม่ส่งเสียงอีก’	คนที่เป็นที่เกรงขามผ่านมา ทำให้คนอื่นนิ่งเงียบทั้งหมด
8. Jalan tikus ‘ถนนหนู’	ถนนที่มีขนาดเล็กและแคบ
9. Bermain kucing dan tikus. ‘เล่นเหมือนแมวกับหนู’	การละเล่นเล่นซ่อนแอบ
65. Tupai 'กระรอก'	
1. Sepandai-pandainya tupai melompat, suatu saat jatuh ketanah. ‘ถึงแม้ว่ากระรอกจะกระโดดเก่งแค่ไหน ในที่สุดก็ต้องตกลงพื้น’	คนที่แอบซ่อนความชั่วที่ กระทำได้สักวันหนึ่งก็ต้องถูก เปิดเผย
66. Udang 'กุ้ง'	
1. Udang merentak dalam tangguk. ‘กุ้งตื่นในตะกร้า’	คนที่ไม่มีความคิดและ พฤติกรรมที่แน่นอน
2. Udang hendak mengatai ikan. ‘กุ้งอยากจะเรียกปลา’	คนที่ไม่รู้ตัวที่กำลังจะทำให้ ตนเองเสื่อมเสียชื่อเสียง
3. Udang tak tahu di bunguknya. ‘กุ้งไม่รู้จักร่างส่วนของมัน’	คนที่ไม่รู้ว่ากำลังได้รับความ เดือดร้อนหรือความพิการ
4. Banyak udang banyak garamnya, banyak orang banyak ragamnya. ‘กุ้งเยอะเกลือก็ต้องเยอะ คนเยอะ รูปแบบก็ต้องเยอะ’	คนทุกคนมีความชอบที่ไม่ เหมือนกัน

ข้อมูล

5. Seperti udang dipanggang. ‘เหมือนกุ้งถูกเผา’
6. Udang dalam tangguk. ‘กุ้งในตะกร้า’
7. Ada udang dibalik batu. ‘มีกุ้งอยู่หลังก้อนหิน’

67. Ular 'งู'

1. Sekerat ular sekerat belut.
‘ส่วนหนึ่งเป็นงู ส่วนหนึ่งเป็นปลาไหล’
2. Adakah hilang bisa ular karena menyusup akar.
‘งูไม่หมดพิษเพราะกัดรากไม้’
3. Seperti ular kena pukul. ‘เหมือนงูถูกตี’
4. Melangkahi ular ‘เหยียบงู’

68. Ulat ‘หนอน’

1. Bagai ulat nangka terhempas ke batu.
‘เหมือนหนอนขนุนถูกปาไปที่ก้อนหิน’

69. Unta 'อูฐ'

1. Bagai unta menyerahkan diri. ‘เหมือนอูฐยอมจำนน’

ความหมาย

อาการที่ผิวเป็นสีแดงมาก
ดินทุนทราย
เรื่องราวที่ถูกปกปิดอยู่

คนที่เข้ากับทุกฝ่ายได้เพื่อ
ประโยชน์ของตน

คนที่มียศศักดิ์จะไม่กลายเป็น
คนต่ำต้อยเพียงเพราะทำตัว
แบบคนธรรมดา

คนที่มีอารมณ์โกรธ ไม่สงบนิ่ง
การกระทำที่เป็นอันตราย

คนที่ได้รับความเดือดร้อน
เนื่องจากความชั่วของตนเอง

คนที่จำนนและทำตามผู้อื่น

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ	นางสาวรังสิมา รุ่งเรือง
วันเดือนปีเกิด	4 สิงหาคม 2534
วุฒิการศึกษา	ปีการศึกษา 2556: ศิลปศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ทุนการศึกษา	ปีพ.ศ. 2553 : MIT Scholarship

